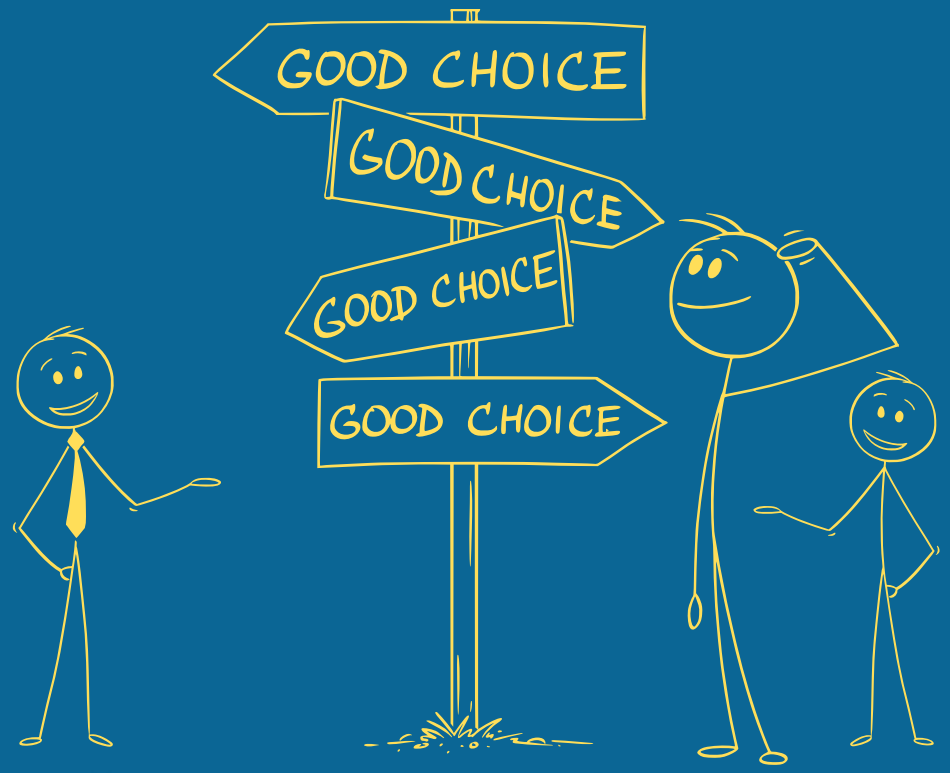
Interreg NEXT
Co-funded by the European Union

YOUTHLINK - PARTICIPAREA TINERILOR ÎN PROCESELE SISTEMULUI EDUCAȚIONAL DE-A LUNGUL FRONTIEREI ROMÂNIA-MOLDOVA ID PROIECT: ROMD00485
Proiect cofinanțat prin Programul Interreg VI-A NEXT România - Republica Moldova 2021-2027.

PARTICIPAREA ELEVILOR LA LUAREA DECIZIILOR ÎN INSTITUȚIILE DE ÎNVĂȚĂMÂNT DIN ROMANIA

Silviu Daniel Brebuleț
Cosmin Angheloni
Alexandru Gulei

2026 , Iași - România

Parteneri în implementare:
ONG ALTERNATIVE SOCIALE Inovație. Dezvoltare. Cooperare.
Asociația pentru Educație și Dezvoltare AVÎNT
AGENȚIA NAȚIONALĂ PENTRU TINERET
Centrul Județean de Resurse și Asistență Educațională Iași

Participarea elevilor la luarea deciziilor în instituțiile de învățământ din Romania

Silviu Daniel Brebuleț
Cosmin Angheloni
Alexandru Gulei

2026

2026 – Toate drepturile rezervate

Drepturile de autor asupra prezentei lucrări aparțin în comun următoarelor organizații și instituții partenere:
- Asociația Alternative Sociale – România
- Asociația Avînt – Republica Moldova
- Agenția Națională pentru Tineret – Republica Moldova
- Centrul Județean de Resurse și Asistență Educațională Iași – România

Reproducerea, distribuirea, adaptarea sau utilizarea integrală ori parțială a conținutului prezentei lucrări se realizează cu respectarea drepturilor de autor ale celor patru parteneri și a condițiilor de utilizare stabilite de aceștia.

Orice utilizare în scopuri comerciale sau adaptare a conținutului necesită acordul prealabil al titularilor drepturilor de autor.

Citare recomandată

Brebuleț, S.D., Angheloni, C.I. (2026). Participarea elevilor la luarea deciziilor în instituțiile de învățământ din Romania (A.-S. Gulei, coord.). Asociația Alternative Sociale; Asociația Avînt; Agenția Națională pentru Tineret; Centrul Județean de Resurse și Asistență Educațională Iași.

Date de contact:

Asociația Alternative Sociale	
Telefon:	40332407178
Email:	office@alternativesociale.ro
Social Media:	Facebook.com/Asociatia_Alternative_Sociale
	Instagram.com/Asociatia.Alternative.Sociale
Web:	www.alternativesociale.ro

Cercetarea a fost realizată în cadrul proiectului „YOUTHLINK: Youth Participation in the Education System Processes across the Romania-Moldova Border” (ROMD00485), implementat de Asociația Alternative Sociale – România, Asociația Avînt – Republica Moldova, Agenția Națională pentru Dezvoltarea Programelor și Activității de Tineret – Republica Moldova și Centrul Județean de Resurse și Asistență Educațională Iași – România, și co-finanțat de Uniunea Europeană prin Programul Interreg VI-A NEXT România–Republica Moldova cu suma de 432.326,33 Euro.

Conținutul acestei lucrări reprezintă responsabilitatea exclusivă a partenerilor proiectului și nu reflectă în mod necesar poziția Uniunii Europene sau a autorităților responsabile de gestionarea Programului Interreg VI-A NEXT România–Republica Moldova.

Pagina de web a programului: www.ro-md.net.

Cuprins

Rezumat....1
1. Contextul cercetării....5
2. Participarea elevilor la deciziile care îi privesc în România: între recunoaștere juridică și participare efectivă 7
2.1. Drepturi și principii....7
2.2. Mecanisme formale de participare 8
2.3. Participarea în guvernanța școlii 8
2.4. Bariere și excluziune....9
2.5. Participare reală versus participare formală sau simbolică....9
2.6. Concluzii....10
3. Metodologia cercetării....10
3.1. Obiectivele cercetării....10
3.2. Designul cercetării....10
3.3. Instrumente....11
3.4. Lot de subiecți....16
3.5. Considerații etice și limite ale cercetării.... 18
4. Constatări cheie 19
5. Nivelul participării elevilor la luarea deciziilor 24
5.1. Gradul general de participare a elevilor la luarea deciziilor.... 24
5.2. Gradul de participare a elevilor în deciziile din familie, şcoală şi societate.... 27
5.3. Gradul participării elevilor la luarea deciziilor din școala lor.... 31
5.3.1. Percepția elevilor.... 33
5.3.2. Percepția cadrelor didactice.... 35
5.4. Gradul de implicare a elevilor în diferite domenii ale vieții școlii....37
5.4.1. Percepția elevilor.... 40
5.4.2. Percepția cadrelor didactice 42
5.5. Gradul de implicare a elevilor în luarea deciziilor din perspectiva raportului cost-beneficiu.... 44
6. Factori facilitatori şi inhibatori ai implicării elevilor....46
6.1. Factori care motivează elevii să participe.... 46
6.2. Bariere în calea participării elevilor.... 50
6.3. Cauzalitatea implicării elevilor.... 56
6.3.1. Percepția elevilor....59
6.3.2. Percepția cadrelor didactice 62
6.4. Cauzalitatea neimplicării elevilor.... 64

6.4.1. Percepția elevilor..... 67
6.4.2. Percepția cadrelor didactice..... 69
7. Participare şi incluziune 71
7.1. Percepția gradului de incluziune a elevilor în luarea deciziilor..... 71
7.1.1. Percepția elevilor..... 74
7.1.2. Percepția cadrelor didactice..... 76
7.2. Gradul de participare a grupurilor dezavantajate la luarea deciziilor.....78
7.2.1. Percepția elevilor.....81
7.2.2. Percepția cadrelor didactice..... 83
8. Participare şi nevoi specifice 85
8.1. Nevoile elevilor..... 85
8.1.1. Cunoștințe necesare elevilor pentru implicarea în luarea deciziilor..... 85
a. Percepția elevilor..... 88
b. Percepția cadrelor didactice..... 90
8.1.2. Competențe necesare elevilor pentru implicarea în luarea deciziilor.....92
a. Percepția elevilor..... 92
b. Percepția cadrelor didactice..... 94
8.2. Nevoile cadrelor didactice..... 96
8.2.1. Cunoștințe necesare cadrelor didactice pentru implicarea elevilor în luarea deciziilor..... 96
8.2.2. Competențe necesare cadrelor didactice pentru implicarea elevilor în luarea deciziilor..... 99
9. Aspecte organizaționale.....101
9.1. Existența unei proceduri pentru participarea elevilor la luarea deciziilor..... 101
9.2. Gradul de informare şi modalități de informare privind drepturile elevilor..... 106
10. Capacitatea școlilor de a susține participarea 109
10.1. Schimbări instituționale considerate necesare..... 109
10.1.1. Percepția elevilor..... 111
10.1.2. Percepția cadrelor didactice..... 113
10.2. Mecanisme instituționale..... 115
10.3. Formarea continua a cadrelor didactice..... 120
10.4. Ce funcționează deja?..... 123
11. Sugestii de optimizare a gradului de implicare a elevilor în luarea deciziilor 125
12. Concluzii 129
13. Rezumat al studiului similar desfășurat în Republica Moldova.....131
ANEXE 133
Anexa nr. 1. Chestionar pentru elevi.....134
Anexa nr. 2. Chestionar pentru cadrele didactice şi alți specialiști din educație..... 141
Anexa nr. 3. Ghid de interviu..... 149
Anexa nr. 4. Ghid pentru focus grup..... 151

REZUMAT

Analiza implicării elevilor în luarea deciziilor educaționale a fost realizată în cadrul proiectului „YOUTHLINK: Youth Participation in the Education System Processes across the Romania–Moldova Border”, în baza unei metodologii mixte, date cantitative fiind colectate prin intermediul unor chestionare online la care au răspuns 594 de elevi şi 104 cadre didactice din județele Iași, Vaslui, Botoșani, Galați, date calitative fiind colectate prin interviuri (3 cu cadre didactice, 4 cu elevi, 3 cu alți stakeholderi) şi focusgrupuri (3 cu profesori – 23 participanți şi 3 cu elevi – 33 participanți).

REZULTATE PRINCIPALE

1. Implicarea elevilor în luarea deciziilor educaționale există, dar are un nivel moderat. Se remarcă faptul că profesorii apreciază implicarea elevilor ca fiind mai mare decât consideră elevii înșiși.
2. Implicarea elevilor în luarea deciziilor educaționale are uneori un caracter pur formal (participarea la Consilii de Administrație, activitatea Consiliului Elevilor, alegerea disciplinelor opționale etc.), impactul real al opiniilor elevilor asupra deciziilor luate la nivelul școlii fiind limitat, această percepţie fiind împărtăşită atât de elevi, cât şi de cadrele didactice.
3. Deși puternic reglementată legislativ, implicarea reală a elevilor în luarea deciziilor educaționale este mai degrabă dependentă de disponibilitatea cadrelor didactice de a transpune legislația în practica educațională. Această viziune, prezentă explicit şi constant în evaluările realizate de elevi, se regăsește şi în opinia unora dintre profesorii şi stakeholderii consultați în cadrul cercetării. Consecința este o mare diversitate a gradului de implicare a elevilor, existând atât exemple de succes în care școlile implică elevii în numeroase inițiative locale, dar şi exemple de școli în care implicarea este pur formală şi doar în situațiile impuse explicit de lege.
4. Implicarea elevilor în luarea deciziilor educaționale este ceva mai prezentă în cazul activităților mai puternic reglementate (Consiliul Elevilor, alegerea disciplinelor opționale, implicarea în proiecte educaționale etc.), atât în percepția elevilor, cât şi în percepția profesorilor. Totuși, şi în aceste privințe, implicarea este uneori doar formală sau limitată: de exemplu, elevii sunt implicați în alegerea opționalelor, dar dintr-o listă la realizarea căreia aceștia nu contribuie; elevii sunt implicați în implementarea proiectelor, dar mai puțin în designul acestora.

Motivația elevilor pentru participare la deciziile educaționale este construită pe sprijinul din partea adulților, pe experiențe anterioare considerate benefice şi pe comunicarea reală profesor-elev (foarte important fiind feedbackul argumentat, mai ales în cazul inițiativelor elevilor care nu sunt aprobate de personalul didactic); atât elevii, cât şi cadrele didactice subliniază aceste aspecte. Simptomatic este faptul că elevii consideră Consiliul Elevilor ca având un rol mai redus în stimularea motivației implicării lor în luarea deciziilor, explicabil, în opinia elevilor, prin calitățile pe care le au sau nu le au reprezentanții lor.Relevant este faptul că profesorii nu par a avea o imagine adecvată a motivației elevilor de participare, considerând, spre exemplu, că suportul profesorilor, convingerea elevilor că părerea lor contează şi experiențele pozitive anterioare ale elevilor au un rol motivațional mai mare decât consideră elevii înșiși.

6. Cadrele didactice sunt şi principala barieră în calea implicării elevilor în deciziile educaționale, acestea fiind percepute de elevi ca neavând încredere, disponibilitate sau timp pentru a asculta sau consulta pe copiii; chiar şi cadrele didactice recunosc acest aspect. De asemenea, cadrele didactice inhibă inițiativele elevilor de fiecare dată când nu iau în calcul opiniile elevilor, fără explicații şi argumente. Unele dintre cadrele didactice nici măcar nu își propun să sprijine participarea elevilor la luarea deciziilor, considerând că nu este responsabilitatea lor şi menționând explicit că activitatea profesorilor este centrată pe transmiterea unor informații şi formarea unor competențe care să permită elevilor promovarea examenelor naționale. Totuși, implicarea elevilor poate fi inhibată şi de anumite caracteristici personale ale elevilor înșiși, precum motivația insuficientă, interesul scăzut, teama de consecințe, teama de eșec etc. Lipsa experiențelor pozitive anterioare şi convingerea elevilor că opinia lor nu contează sunt principalele două motive de neimplicare a elevilor în decizii atât în percepția profesorilor, cât şi în percepția elevilor; totuși, pentru elevi mai contează şi independența față de Consiliul Elevilor, în timp ce profesorii consideră ca motiv relevant şi lipsa unor avantaje pentru elevi.
7. Implicarea reală a elevilor în luarea deciziilor educaționale este puternic influențată de capacitatea școlii (cadrelor didactice) de a-i convinge că părerea lor chiar contează. Rolul motivant al cadrelor didactice este subliniat atât de elevi, cât şi de profesori.
8. Există şi o diferență semnificativă de gen, implicarea elevilor fiind evaluată mai optimist de către fete decât de către băieți, în special în ceea ce privește selectarea activităților extra curriculare, planificarea proiectelor educaționale, stabilirea sau adaptarea ROI, evaluarea activităților educaționale, stabilirea unor mecanisme clare de informare şi selectarea unor metode eficiente. În ceea ce privește facilitarea implicării, fetele sunt mai stimulate decât băieții de încurajarea dialogului părinți-copii. În ceea ce privește factorii inhibitori, lipsa încrederii adulților este mai importantă pentru fete decât pentru băieți, iar insuficienta implicare a organizațiilor de tineret este mai importantă pentru băieți decât pentru fete. În ceea ce privește abilitățile considerate necesare elevilor pentru facilitarea implicării, abilitățile de comunicare şi cele de argumentare sunt mai importante pentru fete decât pentru băieți.
9. Deși incluziunea este o prioritate constantă a sistemului educațional românesc, în ceea ce privește participarea tuturor elevilor la luarea deciziilor educaționale, acest deziderat nu a fost (încă) atins. O treime dintre respondenți (elevi şi cadre didactice) consideră că nu toți elevii au oportunități egale de participare la luarea deciziilor, categoriile de elevi cel mai frecvent excluse fiind: copiii cu rezultate școlare foarte slabe, copiii în risc de abandon, copiii cu CES şi cei cu dizabilități. Simptomatic este faptul că unii dintre profesori consideră că elevii care nu participă se auto-exclud, „este fix şi strict problema lor" că nu vor să participe.
10. Activitatea Consiliului Elevilor este mai vizibilă în liceu decât la gimnaziu şi mai prezentă în mediul urban, unii respondenți (elevi şi cadre didactice) considerând că în mediul rural este inexistentă. Activitatea Consiliului Elevilor este influențată negativ de lipsa resurselor financiare, de imposibilitatea aplicării pentru a obține finanțare pentru proiecte, dar şi de resursa umană, fiind din ce în ce mai dificilă atragerea în structurile de conducere a unor elevi cu adevărat motivați şi implicați (aspect prezent explicit inclusiv în informațiile furnizate de elevi). Totuși, în pofida acestor dificultăți, este simptomatic faptul că doar aproximativ 10% dintre elevi menționează că au fost informați despre drepturile lor prin activităţi organizate de Consiliul Elevilor, ceea ce ridică serioase semne de întrebare privind eficiența activității acestei structuri.

Youthlink - Participarea Tinerilor în Procesele Sistemului Educațional de-a Lungul Frontierei România-Moldova, ID PROIECT: ROMD00485
Proiect cofinanțat prin Programul Interreg VI-A NEXT România - Republica Moldova 2021-2027.

11. Pentru o mai eficientă implicare în luarea deciziilor, elevii consideră că le sunt necesare cunoștințe referitoare la modalitățile efective de implicare a copiilor, rolul Consiliului Elevilor şi deciziile educaționale în care este necesară implicarea elevilor, dar şi abilități de comunicare şi dialog, gândire critică, argumentare şi discurs logic, cooperare şi lucru în echipă. Pe ansamblu, profesorii confirmă aceste nevoi ale elevilor. Fetele, care se consideră mai implicate în luarea deciziilor educaționale comparativ cu băieții, pun accent mai mare pe importanța cunoștințelor despre impactul implicării copiilor în deciziile care îi privesc, dar şi pe abilitățile de comunicare şi de argumentare; la polul diametral opus, băieții pun mai mare accent decât fetele pe necesitatea dezvoltării abilităților de gândire critică.
12. Pentru a implica mai eficient elevii în luarea deciziilor, profesorii consideră că au nevoie de cunoștințe referitoare la modalități de implicare a copiilor, la impactul implicării elevilor şi modalități de comunicare între generații, dar şi competențe precum abilitățile de comunicare şi dialog, de cooperare şi lucru în echipă şi de adaptare la contexte variate.
13. Cunoștințele şi competențele necesare profesorilor pentru o mai bună implicare a elevilor în luarea deciziilor ar putea fi obținute cel mai eficient, în opinia acestora, prin facilitarea accesului la exemple de bune practici, prin schimburi de experiență cu profesori din ale școli şi prin cursuri de formare profesională organizate de specialiști din afara sistemului educațional - ONG-uri, organizații de tineret etc. Prin astfel de activităţi ar putea fi vizată inclusiv motivarea cadrelor didactice pentru implicarea în inițiative instituționale considerate eficiente în vederea creşterii gradului de implicare a elevilor, inițiativele menționate de respondenți fiind acordarea unui sprijin mai mare elevilor de către profesori şi activităţi educative destinate elevilor pentru dezvoltarea competențelor de implicare în luarea deciziilor.

SUGESTII DE OPTIMIZARE

1. **consolidarea activității Consiliului Elevilor,** inclusiv prin: definirea mai clară a rolului şi responsabilităților; organizarea şi implementarea unor mecanisme de popularizare a importanței şi impactului Consiliului Elevilor; consolidarea structurilor locale ale Consiliului Elevilor pentru inițiative sistematice şi unitare, îndeosebi în mediul rural; stimularea colaborării profesori-elevi pentru depășirea situațiilor de implicare pur formală a Consiliului Elevilor în deciziile școlii; creşterea vizibilității Consiliului Elevilor; asigurarea finanțării sau a posibilității de a obține finanțare prin proiecte. Complementar, este necesară **crearea unor oportunități de implicare a elevilor care nu pot sau nu doresc să se implice în Consiliul Elevilor,** spre exemplu constituirea unor cluburi ale elevilor sau crearea unor oportunități de voluntariat.
2. **implicarea mai activă a elevilor** nu doar în selectarea disciplinelor opționale, ci şi în propunerea acestor opțiuni şi elaborarea ofertei școlii, nu doar în implementarea proiectelor educaționale, ci şi în designul acestora.
3. **clarificarea, în special în cazul cadrelor didactice, a diferenței dintre implicarea elevilor în luarea deciziilor educaționale şi implicarea elevilor în proiecte educaționale,** în activităţi extracurriculare, în activitățile de predare-învățare sau alte activităţi specifice desfășurate la nivelul școlii.
4. **consolidarea relațiilor de colaborare dintre profesori şi elevi,** pe baza unei comunicări reale, deschise, sistematice, în care elevii să poată avea încredere să comunice deschis,

Youthlink - Participarea Tinerilor în Procesele Sistemului Educațional de-a Lungul Frontierei România-Moldova, ID PROIECT: ROMD00485
Proiect cofinanțat prin Programul Interreg VI-A NEXT România - Republica Moldova 2021-2027.

să nu fie timorați, temători, să nu se aștepte la consecințe negative, să înțeleagă mai bine faptul că inițiativele lor trebuie să fie structurate şi argumentate, dar şi profesorii să înțeleagă mai bine rolul lor în dezvoltarea competențelor transversale ale elevilor şi în motivarea acestora pentru implicare.

5. **acţiuni instituționale,** la nivel local sau central, spre exemplu **desemnarea la nivelul școlii a unui cadru didactic responsabil pentru colaborarea cu elevii,** desemnarea unui cadru didactic responsabil la nivel județean de colaborarea cu elevii şi, eventual, cu Consiliul Elevilor, **actualizarea programelor școlare.**
6. **facilitarea reală a implicării tuturor categoriilor de elevi în luarea deciziilor educaționale,** realizată prin conștientizarea, îndeosebi de către cadrele didactice, a importanței implicării tuturor elevilor în deciziile educaționale şi prin asumarea de către cadrele didactice a importanței auto-evaluării fundamentate.
7. **asumarea de către elevi a unui rol mai proactiv în ceea ce privește deciziile de la nivelul școlii,** asumarea inițiativelor (personale sau ale Consiliului Elevilor) şi nu doar a unui rol reactiv care pare să caracterizeze la momentul actual implicarea elevilor.
8. **formarea continuă a cadrelor didactice,** demers care se poate demonstra eficient având în vedere atitudinea în general receptivă a acestora, cu condiția organizării acestor activităţi de formare pornind de la nevoile reale ale profesorilor şi prin activităţi practice legate direct de ceea ce pot şi ar trebui să facă profesorii la clasă, activităţi de formare organizate de experți din afara sistemului educațional. Prin formarea continuă poate fi stimulată şi motivarea profesorilor pentru acordarea unui sprijin mai mare elevilor de către profesori şi activităţi educative destinate elevilor pentru dezvoltarea competențelor de implicare în luarea deciziilor, acestea fiind considerate cele mai importante acțiuni instituționale care pot facilita implicarea elevilor în luarea deciziilor educaționale.
9. **dezvoltarea competențelor necesare elevilor** (abilități de comunicare şi dialog, gândire critică, argumentare şi discurs logic, cooperare şi lucru în echipă), **fundamentate pe însușirea cunoștințelor considerate relevante de elevi** (modalitățile efective de implicare a copiilor, rolul Consiliului Elevilor şi deciziile educaționale în care este necesară implicarea elevilor); de asemenea, **motivarea elevilor pentru asumarea inițiativei şi participării active** la luarea deciziilor ar putea facilita o strategie educațională de succes. Având în vedere implicarea mai redusă a băieților în luarea deciziilor educaționale, aceste activităţi destinate dezvoltării competențelor elevilor ar putea include activităţi de coaching sau activităţi individuale sau pe grupe mici destinate motivării băieților pentru motivarea acestora.
10. **continuarea şi extinderea unor activităţi care s-au demonstrat eficiente:** posibilitatea unor informări anonime din partea elevilor (cutia cu sugestii etc.), implicarea directă a elevilor în activităţi unde pot avea un input relevant (designul proiectelor, orarul şcolii etc.), inițiative locale precum Parlamentul Copiilor sau Vocea Comunității.

CONCLUZII

Deşi implicarea elevilor în luarea deciziilor educaționale este reglementată în România de mai mult de 20 de ani, nivelul real de implicare este modest şi, mai ales, diferit de la școală la școală, în special datorită interesului și capacității diferite a profesorilor de a implica elevii, de a-i face să simtă că opinia lor chiar contează. Desigur, există o bază solidă pe care se poate construi, există exemple de bune practici care pot fi replicate la nivelul altor școli sau extinse la nivel național, iar implicarea specialiștilor din afara sistemului educațional (ONG, organizații de tineret etc.) poate contribui atât la formarea continuă a

cadrelor didactice, cât şi la dezvoltarea competențelor necesare elevilor pentru o mai eficientă implicare a lor în deciziile educaționale.

1. CONTEXTUL CERCETĂRII

Cercetarea este realizată în cadrul proiectului „YOUTHLINK: Youth Participation in the Education System Processes across the Romania–Moldova Border", implementat de Asociația Alternative Sociale Iași, în parteneriat cu Asociația AVÎNT, Agenția Națională pentru Dezvoltarea Programelor și Activității de Tineret din Republica Moldova și Centrul Județean de Resurse și Asistență Educațională Iași, proiect finanțat prin programul (Interreg VI-A) NEXT România - Republica Moldova.
Programul Interreg VI-A NEXT România–Republica Moldova reprezintă un instrument strategic de cooperare transfrontalieră cofinanțat de Uniunea Europeană, conceput pentru a consolida legăturile socio-economice, culturale și instituționale dintre comunitățile situate de-o parte și de alta a frontierei româno-moldovene.
În contextul proiectului YOUTHLINK, linia de finanțare sprijină realizarea a două studii naționale paralele — unul în România și unul în Republica Moldova —, desfășurate cu metodologie similară, orientate spre cunoașterea aprofundată a nivelului și calității participării tinerilor, inclusiv a celor aparținând categoriilor vulnerabile, în procesele educaționale și decizionale. Programul prioritizează în mod explicit incluziunea socială, educația non-formală și consolidarea capacității instituționale a actorilor relevanți din sectorul de tineret.
Prin finanțarea acordată, programul contribuie la crearea de modele transferabile de intervenție, la dezvoltarea de resurse comune și la stabilirea unor rețele de colaborare transfrontalieră durabile, cu relevanță directă pentru politicile de tineret din ambele state partenere.

Asociația Alternative Sociale este una dintre organizațiile cu cel mai îndelungat parcurs în domeniul apărării și promovării drepturilor omului din România, cu o experiență de peste douăzeci și nouă de ani în activități de prevenire, asistență socială, formare profesională, cercetare aplicată și advocacy. Misiunea sa declarată constă în protejarea drepturilor persoanelor aflate în situații de vulnerabilitate, cu un accent deosebit pe copii, tineri, victime ale traficului de ființe umane și persoane în conflict cu legea.
În calitate de aplicant principal al proiectului YOUTHLINK, Alternative Sociale coordonează întregul demers de cercetare la nivel național în România, asigurând coerența metodologică și calitatea științifică a instrumentelor utilizate. Prin domeniile sale prioritare - familie și copil, justiție, migrație, educație și economie socială, Alternative Sociale aduce în proiect o perspectivă multidisciplinară, esențială pentru înțelegerea factorilor structurali care influențează participarea tinerilor vulnerabili în sistemele educaționale.

Asociația AVÎNT este o organizație a societății civile din Republica Moldova dedicată promovării dezvoltării comunitare durabile, atât în mediul rural, cât și în cel urban, prin programe sociale, economice, educaționale, ecologice și culturale. Organizația acționează pentru garantarea respectării drepturilor civile, politice, sociale, economice și culturale ale diferitelor categorii de populație - copii, tineri și adulți - cu o atenție speciala acordata comunităților locale si regionale aflate in situații de marginalizare.

Un element definitoriu al activității Asociației AVÎNT îl constituie angajamentul ferm față de principiile egalității de șanse si accesului nediscriminatoriu la educație, formare profesională si servicii sociale, indiferent de sex, vârsta, religie, etnie sau statut social.

Agenția Națională pentru Tineret (ANT) reprezintă structura instituțională centrală responsabilă de elaborarea, implementarea și monitorizarea politicilor și programelor de tineret la nivel național în Republica Moldova. Prin activitățile sale, ANT sprijină dezvoltarea și coordonarea rețelei naționale a centrelor de tineret, promovează educația non-formală ca modalitate de dezvoltare a competențelor participative și civice ale tinerilor, și stimulează voluntariatul ca expresie a cetățeniei active.
Participarea ANT în proiectul YOUTHLINK conferă demersului de cercetare legitimitate instituțională și asigură conectarea directă a rezultatelor la nivelul factorilor de decizie din politica de tineret din Republica Moldova.

Centrul Județean de Resurse și Asistență Educațională Iași este o instituție publică specializată care funcționează ca resursă activă a comunității ieșene în susținerea elevilor, cadrelor didactice și a întregului sistem educațional preuniversitar. Misiunea sa acoperă un spectru larg de servicii specializate: asistență psihopedagogică pentru elevii în risc de excluziune școlară, consiliere vocațională și orientare școlară și profesională, terapie logopedică, evaluare și orientare pentru elevii cu cerințe educaționale speciale (CES), precum și sprijin psihopedagogic integrat.
Prezența CJRAE Iași în parteneriat facilitează accesul la unitățile de învățământ și la specialiștii cu care colaborează sistematic, sporind calitatea și relevanța datelor colectate în cadrul studiului național din România.
Obiectivul specific al proiectului este de a crea modele, resurse și legături de colaborare transfrontaliere pentru consolidarea implicării și participării tinerilor (inclusiv a celor vulnerabili) din România și Republica Moldova.
Proiectul YOUTHLINK presupune realizarea a două studii, unul în România şi unul în Republica Moldova, cu metodologie similară, pentru a permite o mai bună înțelegere:
- a nivelului de participare a tinerilor, în special a celor mai vulnerabili;
- a motivației tinerilor de a participa la diferite procese de luare a deciziilor, cu un accent special pe motivarea celor mai vulnerabili tineri;
- barierelor în calea participării tinerilor – obiective și subiective, instituționale, personale și contextuale;
- a nevoile școlilor pentru a încuraja participarea tinerilor (în special a celor vulnerabili);
- unor bune practici care pot fi reproduse de fiecare parte a frontierei și la nivel transnațional.
Cele două cercetări furnizează informații necesare pentru realizarea, în cadrul proiectului, a unui program de formare destinat dezvoltării capacității tinerilor pentru a participa, a unui set incluziv de activități pentru facilitarea participării tinerilor în mediul școlar, dar şi pentru realizarea unui program de formare destinate dezvoltării competențelor cadrelor didactice pentru a facilita participarea tinerilor.
Datele și concluziile celor două studii pot contribui și la elaborarea de politici în domeniul participării tinerilor. Prin identificarea barierelor și evidențierea practicilor de succes, "YOUTHLINK" oferă o bază solidă de dovezi pentru ca autoritățile să perfecționeze politicile și cadrele educaționale pentru a sprijini mai bine implicarea tinerilor.

2. PARTICIPAREA ELEVILOR LA DECIZIILE CARE ÎI PRIVESC ÎN ROMÂNIA: ÎNTRE RECUNOAȘTERE JURIDICĂ ȘI PARTICIPARE EFECTIVĂ

Participarea elevilor la deciziile care îi privesc reprezintă una dintre componentele centrale ale abordării bazate pe drepturile copilului și ale educației democratice. În ultimele decenii, documentele internaționale și europene au consolidat ideea potrivit căreia copiii și adolescenții trebuie implicați activ în procesele decizionale relevante pentru viața lor școlară, socială și comunitară. Participarea este privită nu doar ca un drept individual, ci și ca un mecanism care contribuie la dezvoltarea competențelor civice, la creșterea responsabilității sociale și la consolidarea unor medii educaționale mai incluzive și mai sigure (Convenția ONU cu privire la Drepturile Copilului, 1989; Recommendation CM/Rec(2012)2 a Consiliului Europei).

În România, participarea elevilor este reglementată printr-un ansamblu de acte normative și politici publice care includ atât legislația privind protecția copilului, cât și legislația educațională. Deși cadrul formal recunoaște explicit dreptul elevilor de a fi consultați și reprezentați, practica participării rămâne inegală și influențată de factori culturali, organizaționali și relaționali (Legea nr. 272/2004; Legea învățământului preuniversitar nr. 198/2023).

Analiza de față urmărește participarea elevilor la deciziile care îi privesc prin cinci dimensiuni complementare: (1) drepturi și principii, (2) mecanisme formale de participare, (3) participarea în guvernanța școlii, (4) bariere și excluziune și (5) diferența dintre participarea reală și participarea formală sau simbolică.

2.1. Drepturi și principii

Fundamentul juridic al participării elevilor este reprezentat de United Nations Convenția ONU cu privire la Drepturile Copilului (1989), ratificată de România prin Legea nr. 18/1990. Articolul 12 consacră dreptul copilului de a-și exprima liber opinia în toate problemele care îl privesc, iar opinia sa trebuie luată în considerare în funcție de vârstă și maturitate. Convenția introduce o schimbare de paradigmă, copilul fiind recunoscut ca titular de drepturi și participant activ la viața socială și educațională (Convenția ONU cu privire la Drepturile Copilului, art. 12).

Comitetul ONU pentru Drepturile Copilului, prin General Comment No. 12 (2009), subliniază că dreptul de a fi ascultat trebuie aplicat inclusiv în mediul educațional, unde copiii trebuie să poată influența organizarea și funcționarea școlii (Committee on the Rights of the Child, General Comment No. 12, 2009).

La nivel european, Council of Europe Recommendation CM/Rec(2012)2 privind participarea copiilor și tinerilor sub 18 ani definește participarea ca fiind un proces continuu de informare, consultare și implicare în luarea deciziilor. Documentul evidențiază faptul că participarea trebuie să fie transparentă, voluntară, relevantă și incluzivă (Recommendation CM/Rec(2012)2 of the Committee of Ministers to member States on the participation of children and young people under the age of 18).

În România, Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului consacră explicit dreptul copilului de a-și exprima opinia și de a fi ascultat în toate procedurile și deciziile care îl privesc (art. 29). În același timp, Legea învățământului preuniversitar nr. 198/2023 prevede că elevii au dreptul de a participa la luarea deciziilor

prin structuri reprezentative și mecanisme specifice mediului școlar (Legea nr. 272/2004; Legea nr. 198/2023).
Aceste documente reflectă trecerea de la o perspectivă tradițională, centrată pe autoritatea exclusivă a adultului, la o abordare bazată pe participare, dialog și recunoașterea autonomiei progresive a copilului.

2.2. Mecanisme formale de participare

Participarea elevilor în România este susținută prin mai multe mecanisme instituționale prevăzute în legislația educațională și în regulamentele școlare.
Printre cele mai importante se numără: consiliile elevilor organizate la nivelul unităților de învățământ; reprezentarea elevilor în consiliile de administrație; consultările organizate de școli; structurile de reprezentare județeană și națională ale elevilor.
Consiliul Național al Elevilor reprezintă principala structură de reprezentare a elevilor la nivel național, având rol consultativ și de reprezentare în raport cu autoritățile publice din domeniul educației.
Statutul Elevului prevede dreptul elevilor de a fi reprezentați, de a participa la activități decizionale, de a formula propuneri și de a transmite feedback privind activitatea educațională (Ordinul nr. 5707/2024 privind aprobarea Statutului Elevului).
ROFUIP reglementează participarea reprezentanților elevilor în diferite structuri școlare și stabilește proceduri privind consultarea acestora (Regulamentul-cadru de organizare și funcționare a unităților de învățământ preuniversitar).
În practică, școlile utilizează diverse mecanisme participative, precum: alegeri pentru consiliile elevilor; dezbateri și consultări; chestionare de feedback; întâlniri între conducerea școlii și elevi; implicarea elevilor în organizarea activităților extracurriculare.
Totuși, existența formală a acestor structuri nu garantează automat funcționarea lor efectivă. În numeroase situații, elevii au un rol limitat în definirea agendei sau în influențarea deciziilor finale (rapoarte ale Consiliul Național al Elevilor; UNICEF – Child Friendly Schools Framework).

2.3. Participarea în guvernanța școlii

Participarea elevilor la guvernanța școlii presupune implicarea acestora în procesele de organizare, administrare și luare a deciziilor din cadrul unității de învățământ.
Legislația din România permite reprezentarea elevilor în consiliile de administrație ale liceelor și unităților de învățământ profesional și tehnic (Legea nr. 198/2023). Această prevedere reflectă recunoașterea elevilor ca actori legitimi ai comunității școlare.
Cu toate acestea, gradul de influență exercitat de elevi asupra deciziilor diferă semnificativ între școli. În multe cazuri, participarea elevilor la ședințele de conducere are un caracter mai degrabă consultativ decât deliberativ.
Participarea autentică în guvernanța școlii presupune: acces la informații relevante; posibilitatea exprimării opiniilor fără teamă; luarea în considerare a punctelor de vedere exprimate; existența unui mecanism de feedback; transparență în luarea deciziilor (Council of Europe – Child Participation Assessment Tool).
Literatura internațională privind participarea copiilor evidențiază faptul că școlile care promovează participarea elevilor dezvoltă, de regulă, un climat educațional mai incluziv, relații mai bune între profesori și elevi și niveluri mai reduse ale conflictelor și violenței

UNICEF – Child Friendly Schools Framework; Hart, 1992).
În contextul românesc, diferențele dintre școli sunt influențate semnificativ de cultura organizațională și de stilul managerial al conducerii unității de învățământ.

2.4. Bariere și excluziune

Deși cadrul normativ recunoaște participarea elevilor, exercitarea efectivă a acestui drept este influențată de multiple bariere.
O primă categorie de bariere este reprezentată de cultura școlară tradițională, bazată pe relații ierarhice și pe predominanța autorității adultului. În anumite contexte școlare, participarea elevilor poate fi percepută ca o contestare a disciplinei sau a autorității profesorului (Recommendation CM/Rec(2012)2).
O altă problemă importantă este caracterul inegal al participării. Elevii din grupuri vulnerabile întâmpină frecvent dificultăți suplimentare în accesarea mecanismelor participative. Aceasta include copii din mediul rural, copii romi, copii cu dizabilități, copii instituționalizați sau elevi aflați în situații socio-economice dificile (Legea nr. 272/2004; UNICEF – Adolescent Participation and Civic Engagement reports).
Participarea tinde să fie dominată de elevii cu performanțe școlare ridicate sau cu competențe sociale dezvoltate, ceea ce poate conduce la marginalizarea altor categorii de elevi.
De asemenea, participarea elevilor poate fi limitată de: lipsa de informare; lipsa competențelor de participare democratică; absența unui feedback real; teama de stigmatizare; percepția că opiniile elevilor nu produc schimbări concrete.
În anumite situații, barierele organizaționale sunt accentuate de formalism administrativ și de lipsa timpului alocat proceselor consultative.

2.5. Participare reală versus participare formală sau simbolică

Una dintre cele mai importante distincții în analiza participării elevilor privește diferența dintre participarea autentică și participarea formală sau simbolică.
Participarea formală apare atunci când elevii sunt consultați sau incluși procedural în anumite structuri, fără posibilitatea reală de a influența deciziile. În aceste situații, participarea poate deveni un exercițiu birocratic sau simbolic, utilizat pentru validarea unor decizii deja stabilite de adulți.
Roger Hart (1992), prin modelul „scării participării", descrie formele simbolice de participare precum manipularea, decorativitatea și tokenismul (Hart, 1992, Children's Participation: From Tokenism to Citizenship).
Participarea autentică presupune: influență reală asupra deciziilor; dialog reciproc; recunoașterea elevilor ca parteneri; continuitate a procesului participativ; feedback privind modul în care opiniile elevilor au fost utilizate (Lundy, 2007).
Modelul propus de Lundy arată că participarea efectivă presupune existența simultană a: spațiului pentru exprimare; posibilității reale de exprimare; audienței; influenței asupra deciziei (Lundy, 2007, 'Voice' is not enough: conceptualising Article 12 of the United Nations Convention on the Rights of the Child).

Youthlink - Participarea Tinerilor în Procesele Sistemului Educațional de-a Lungul Frontierei România-Moldova, ID PROIECT: ROMD00485
Proiect cofinanțat prin Programul Interreg VI-A NEXT România - Republica Moldova 2021-2027.

În România, există diferențe semnificative între școli în ceea ce privește gradul de participare autentică. În unele unități de învățământ, elevii sunt implicați activ în elaborarea regulilor, în identificarea problemelor privind climatul școlar și în dezvoltarea activităților educaționale. În altele, participarea rămâne predominant formală și limitată la structuri cu influență redusă.
Această diferență este importantă deoarece participarea simbolică poate conduce la neîncredere și demotivare, în timp ce participarea autentică contribuie la dezvoltarea autonomiei, responsabilității și competențelor civice ale elevilor.

2.6. Concluzii

România dispune de un cadru legislativ și instituțional care recunoaște participarea elevilor ca drept fundamental și componentă importantă a educației democratice. Legislația privind drepturile copilului și educația, alături de standardele europene și internaționale, oferă premise pentru dezvoltarea unor mecanisme participative în mediul școlar.
Cu toate acestea, analiza evidențiază existența unei distanțe importante între recunoașterea formală a participării și exercitarea sa efectivă. Participarea elevilor este influențată de cultura organizațională a școlii, de relațiile dintre adulți și elevi, de gradul de incluziune și de disponibilitatea instituțiilor de a integra contribuțiile elevilor în procesul decizional.
Consolidarea participării autentice necesită nu doar existența unor structuri formale, ci și dezvoltarea unei culturi școlare bazate pe dialog, respect reciproc și implicare reală a elevilor în viața școlii.

3. METODOLOGIA CERCETĂRII

3.1. Obiectivele cercetării

Analiza implicării elevilor în luarea deciziilor vizează identificarea:
- gradului de participare a elevilor în luarea deciziilor, inclusive în ceea ce privește elevii din grupuri vulnerabile (minoritățile etnice, copiii cu CES, copiii instituționalizați, copiii cu dizabilități, copiii din mediul rural, fetele, copiii din familii foarte sărace, copiii migranţi, copiii cu multe absențe (în risc de abandon), copiii cu rezultate școlare foarte slabe, copiii ai căror părinți nu vin deloc la școală);
- motivației elevilor de participare la luarea deciziilor şi factorilor care stimulează participarea lor;
- barierelor în calea participării elevilor în luarea deciziilor;
- nevoilor școlilor pentru facilitarea implicării elevilor în luarea deciziilor, inclusiv în ceea ce privește cunoștințele şi competențele necesare elevilor şi cadrelor didactice pentru o mai bună implicare a elevilor;
- exemplelor de bune practici care pot fi replicate la nivel național pentru facilitarea integrării elevilor în luarea deciziilor.

3.2. Designul cercetării

Designul cercetării este unul mixt, datele culese fiind atât cantitative (în baza unor chestionare online adresate elevilor şi cadrelor didactice / altor specialiști din educație) cât şi calitative, culese cu ajutorul focus-grupurilor şi interviurilor cu diverși actori educaționali.
Culegerea datelor a fost realizată în perioada octombrie 2025 – februarie 2026.

3.3. Instrumente

3.3.1. Chestionarul pentru elevi

Chestionarul adresat elevilor iinclude nouă secțiuni, astfel:

a. nivelul de implicare a tinerilor în luarea deciziilor
- o întrebare referitoare la *frecvența implicării copiilor/tinerilor în luarea deciziilor* care îi privesc în fiecare dintre următoarele domenii: educație, ocupare şi formare profesională, asistență socială şi protecția copilului, sănătate, justiție şi siguranță, cultură, sport şi timp liber, politici de tineret şi guvernanță locală, mediu şi dezvoltare durabilă, digitalizare şi media; scală Likert în 5 trepte, de la foarte rar la foarte des;
- o întrebare referitoare la *frecvența implicării copiilor / tinerilor în luarea deciziilor în familie*, în școală şi în societate, cu trei itemi pentru fiecare domeniu, scală Likert în 5 trepte, de la foarte rar la foarte des;

b. facilitatori ai implicării şi bariere în calea implicării elevilor în luarea deciziilor
- o întrebare cu răspuns multiplu care solicită respondenților menționarea *principalilor factori care facilitează implicarea copiilor / tinerilor în luarea deciziilor*, selectând maxim 3 variante din lista pusă la dispoziție sau menționând un factor care nu este în lista propusă;
- o întrebare cu răspuns multiplu care solicită respondenților menționarea *principalelor bariere care împiedică implicarea copiilor / tinerilor în luarea deciziilor*, selectând maxim 3 variante din lista pusă la dispoziție sau menționând o barieră care nu este în lista propusă;

c. cauzalitatea implicării şi neimplicării elevilor în luarea deciziilor la nivelul școlii
- o întrebare cu răspuns multiplu care solicită respondenților menționarea celor mai importante *trei motive pentru care ei hotărăsc să se implice în luarea deciziilor* în școala lor, selectând maxim 3 variante din lista pusă la dispoziție sau menționând un motiv care nu este în lista propusă;
- o întrebare cu răspuns multiplu care solicită respondenților menționarea celor mai importante *trei motive pentru care ei hotărăsc să NU se implice* în luarea deciziilor în școala lor, selectând maxim 3 variante din lista pusă la dispoziție sau menționând un motiv care nu este în lista propusă;

d. gradul general de implicare a elevilor în luarea deciziilor din școală
- o scală de evaluare cu 11 itemi sub forma unor afirmații cărora le este asociată o scala tip Likert în 5 trepte, de la total dezacord la total de acord, măsurând percepția gradului general de implicare a elevilor în luarea deciziilor;
- o întrebare referitoare la gradul de implicare a elevilor în luarea deciziilor în diferite domenii ale vieții școlii: activitatea Consiliului Elevilor, selectarea disciplinelor opționale, stabilirea regulilor în relația profesori-elevi, selectarea unor activităţi extracurriculare (excursii, vizite de studiu, activităţi culturale etc.), planificarea unor proiecte educaționale, stabilirea sau adaptarea regulamentului de ordine interioară al școlii, evaluarea activităților educaționale desfășurate, stabilirea unor mecanisme clare de informare a elevilor, selectarea celor mai eficiente metode de predare-învățare sau de evaluare (scala Likert în 5 trepte, de la implicare foarte redusă la implicare foarte mare);

e. cunoștințe şi competențe necesare elevilor pentru o mai bună implicare în luarea deciziilor
- o întrebare cu răspuns multiplu care solicită respondenților să menționeze *cunoștințele necesare pentru a fi mai implicat în luarea deciziilor la nivelul școlii,* selectând maxim 3 variante din lista pusă la dispoziție sau menționând un set de cunoștințe care nu este în lista propusă;
- o întrebare cu răspuns multiplu care solicită respondenților să menționeze c*ompetențele necesare pentru a fi mai implicat în luarea deciziilor la nivelul școlii,* selectând maxim 3 variante din lista pusă la dispoziție sau menționând o competență care nu este în lista propusă;

f. aspecte organizaționale
- o întrebare privind cunoașterea existenței unui regulament sau unei proceduri pentru a permite elevilor să participe la decizii;
- o întrebare privind informarea anterioară asupra drepturilor de elev (ex. statutul elevului, regulamentul școlii) şi modului în care a fost realizată această informare (orele de dirigenţie, activităţi organizate de Consiliul Elevilor, alt context);

g. incluziune în luarea deciziilor
- o întrebare referitoare la incluziunea tuturor elevilor la luarea deciziilor, în care se solicită respondenţilor să precizeze măsura în care sunt de acord (scală Likert în 5 trepte, de la total dezacord la total de acord) cu afirmaţia „Cred că toţi elevii, indiferent de situaţie sau de diferite caracteristici personale, participă în mod egal la luarea deciziilor în şcoală";
- o întrebare cu răspuns multiplu care solicită respondenților să menționeze care *elevi consideră că sunt mai excluși de la participarea la luarea deciziilor în școală,* selectând maxim 5 variante din lista pusă la dispoziție (minoritățile etnice, copiii cu CES, copiii instituționalizați, copiii cu dizabilități, copiii din mediul rural, fetele, copiii din familii foarte sărace, copiii migranţi, copiii cu multe absențe (în risc de abandon), copiii cu rezultate școlare foarte slabe, copiii ai căror părinți nu vin deloc la școală) sau menționând un grup care nu este în lista propusă.

h. schimbări necesare pentru facilitarea incluziunii elevilor în luarea deciziilor
- o întrebare cu răspuns multiplu care solicită respondenților să menționeze s*chimbările care ar eficientiza participarea elevilor în școală,* selectând maxim 3 variante din lista pusă la dispoziție sau menționând o schimbare care nu este în lista propusă.

i. date factuale
- clasa: VII, VIII, IX, X, XI, XII
- gen: masculin / feminin
- județ: Iași, Vaslui, Botoșani, Galați
- localizarea școlii: urban, peri-urban (sat în apropierea unui oraș mare), rural (sat la distanță de orașele mari)
- mărimea școlii: mică (< 300 elevi), medie (301- 700 elevi), mare (> 700 elevi).

Chestionarul pentru elevi este prezentat în Anexa nr. 1.

3.3.2. Chestionarul pentru specialiștii din educație

Chestionarul adresat specialiştilor din educaţie include nouă secțiuni, astfel:

a. nivelul de implicare a tinerilor în luarea deciziilor
- o întrebare*[1] referitoare la gradul de implicare a elevilor în luarea deciziilor în diferite domenii ale vieții școlii: activitatea Consiliului Elevilor, selectarea disciplinelor opționale, stabilirea regulilor în relația profesori-elevi, selectarea unor activităţi extracurriculare (excursii, vizite de studiu, activităţi culturale etc.), planificarea unor proiecte educaționale, stabilirea sau adaptarea regulamentului de ordine interioară al școlii, evaluarea activităților educaționale desfășurate, stabilirea unor mecanisme clare de informare a elevilor, selectarea celor mai eficiente metode de predare-învățare sau de evaluare (scala Likert în 5 trepte, de la implicare foarte redusă la implicare foarte mare);
- o întrebare referitoare la evaluarea implicării elevilor în luarea deciziilor pentru fiecare dintre domeniile vieții școlii menționate la întrebarea anterioară, din perspectiv raportului cost-beneficiu (scală Likert în 5 trepte, de la evaluare negativă la evaluare pozitivă);
- o întrebare deschisă prin care se solicită informații despre un alt domeniu în care implicarea copiilor / tinerilor în luarea deciziilor a fost benefică;

b. cauzalitatea implicării şi neimplicării elevilor în luarea deciziilor la nivelul școlii
- o întrebare* cu răspuns multiplu care solicită respondenților menționarea celor mai importante trei motive pentru care ei hotărăsc să se implice în luarea deciziilor în școala lor, selectând maxim 3 variante din lista pusă la dispoziție sau menționând un motiv care nu este în lista propusă;
- o întrebare* cu răspuns multiplu care solicită respondenților menționarea celor mai importante trei motive pentru care ei hotărăsc să NU se implice în luarea deciziilor în școala lor, selectând maxim 3 variante din lista pusă la dispoziție sau menționând un motiv care nu este în lista propusă;

c. cunoștințe şi competențe necesare profesorilor pentru o mai bună implicare a elevilor în luarea deciziilor
- o întrebare cu răspuns multiplu care solicită respondenților să menționeze cunoștințele necesare profesorilor pentru a implica mai mult elevii în luarea deciziilor la nivelul școlii, selectând maxim 3 variante din lista pusă la dispoziție sau menționând un set de cunoștințe care nu este în lista propusă;
- o întrebare cu răspuns multiplu care solicită respondenților să menționeze competențele necesare profesorilor pentru a implica mai mult elevii în luarea deciziilor la nivelul școlii, selectând maxim 3 variante din lista pusă la dispoziție sau menționând o competență care nu este în lista propusă;
- o întrebare cu răspuns multiplu care solicită respondenților să menționeze activitățile de formare continuă prin care consideră că ar putea dobândi cel mai eficient cunoștințele şi competențele pe care le-au selectat ca fiindu-le necesare, selectând maxim 5 variante din lista pusă la dispoziție sau menționând o activitate care nu este în lista propusă;

[1]* întrebările marcate cu * sunt comune pentru elevi şi profesori

d. cunoștințe și competențe necesare elevilor pentru o mai bună implicare în luarea deciziilor

- o întrebare* cu răspuns multiplu care solicită respondenților să menționeze c*unoștințele necesare elevilor* pentru a fi mai implicați în luarea deciziilor la nivelul școlii, selectând maxim 3 variante din lista pusă la dispoziție sau menționând un set de cunoștințe care nu este în lista propusă;
- o întrebare* cu răspuns multiplu care solicită respondenților să menționeze *competențele necesare elevilor pentru a fi mai implicați în luarea deciziilor* la nivelul școlii, selectând maxim 3 variante din lista pusă la dispoziție sau menționând o competență care nu este în lista propusă;

e. mecanisme instituționale

- o întrebare referitoare la importanța acordată mecanismelor instituționale care pot facilita implicarea elevilor în deciziile școlii, scală Likert în 5 trepte, de la irelevant la foarte important, fiind evaluate zece astfel de mecanisme: Consiliul Elevilor, consultarea elevilor în alegerea disciplinelor opționale, consultarea elevilor în designul proiectelor educaționale, consultarea elevilor în alegerea activităților extra curriculare, consultarea elevilor în evaluarea activităților educaționale, desemnarea unui profesor cu atribuții oficiale de stimulare a implicării elevilor în luarea deciziilor, existența unor mecanisme clare de recunoaștere a aportului elevilor la luarea deciziilor, existența unor reguli şi responsabilități clare de informare a elevilor privind drepturile lor, existența unor modalități prin care elevii pot comunica anonim sugestiile şi părerile lor, consultarea elevilor în stabilirea regulilor școlii, a Regulamentului de Ordine Interioară etc.;
- o întrebare deschisă prin care se solicită informații despre un alt mecanism instituțional care poate facilita implicarea elevilor în deciziile școlii;

f. gradul general de implicare a elevilor în luarea deciziilor din școală

- o scală de evaluare* cu 11 itemi sub forma unor afirmații cărora le este asociată o scala tip Likert în 5 trepte, de la total dezacord la total de acord, măsurând percepția gradului general de implicare a elevilor în luarea deciziilor;

g. schimbări care ar facilita implicarea elevilor în luarea deciziilor

- o întrebare cu răspuns multiplu care solicită respondenților să menționeze schimbările care ar face participarea elevilor în școală mai eficientă, selectând maxim 3 variante din lista pusă la dispoziție sau menționând o competență care nu este în lista propusă;

h. incluziune în luarea deciziilor

- o întrebare* referitoare la incluziunea tuturor elevilor la luarea deciziilor, în care se solicită respondenților să precizeze măsura în care sunt de acord (scală Likert în 5 trepte, de la total dezacord la total de acord) cu afirmația „Cred că toți elevii, indiferent de situație sau de diferite caracteristici personale, participă în mod egal la luarea deciziilor în școală”;
- o întrebare* cu răspuns multiplu care solicită respondenților să menționeze care *elevi consideră că sunt mai excluși de la participarea la luarea deciziilor în școală,* selectând maxim 5 variante din lista pusă la dispoziție (minoritățile etnice, copiii cu CES, copiii instituționalizați, copiii cu dizabilități, copiii din mediul rural, fetele, copiii din familii foarte sărace, copiii migranți, copiii cu multe absențe (în risc de abandon), copiii cu rezultate școlare foarte slabe, copiii ai căror părinți nu vin deloc la școală) sau menționând un grup care nu este în lista propusă.

i. date factuale
- statut: profesor / alt specialist în educaţie (consilier şcolar, psiholog, logoped, asistent social etc.) / personal de conducere
- județ: Iași, Vaslui, Botoșani, Galați
- grad didactic: debutant, definitivat, gradul didactic II, gradul didactic I, gradul didactic I urmat de doctorat;
- experiența la catedră, în ani împliniţi;
- localizarea școlii: urban, peri-urban (sat în apropierea unui oraș mare), rural (sat la distanță de orașele mari)
- mărimea școlii: mică (< 300 elevi), medie (301- 700 elevi), mare (> 700 elevi).

Chestionarul pentru cadrele didactice şi alți specialiști în educație este prezentat în Anexa nr. 2.

3.3.3. Grile de interviu

Grila de interviu cuprinde cinci secțiuni:

a. Context instituțional şi rolul respondentului
Secțiunea cuprinde 6 întrebări referitoare la instituția reprezentată, nivelul implicării elevilor, strategii şi reglementări interne, recomandări din partea autorităților etc.

b. Percepția implicării elevilor
Secțiunea cuprinde 4 întrebări referitoare la conceptualizarea sintagmei „implicarea elevilor", exemple concrete de implicare, obstacole, implicarea elevilor din grupuri vulnerabile.

c. Rolul actorilor şi comunicarea
Secțiunea cuprinde 5 întrebări referitoare la colaborarea dintre actorii educaționali, tipuri şi canale de comunicare, existența unei voci reale a elevilor, exemple concrete de implicare a elevilor şi factori care au contribuit la succesul acestor exemple.

d. Evaluare şi sustenabilitate
Secțiunea cuprinde 5 întrebări referitoare la monitorizarea şi evaluarea implicării elevilor în instituție, măsuri pentru sustenabilitatea acestei implicări, evoluția în următorii ani, schimbări la nivel de politici sau proceduri şi elemente din actualele reguli sau structuri care ar trebui menținute şi dezvoltate.

e. Recomandări și concluzii
Secțiunea cuprinde 3 întrebări referitoare la modificări necesare pentru facilitatea implicării elevilor, sfaturi pentru alte instituții (exemple de bune practici) şi modificări la nivel personal datorită colaborării cu elevii implicați în luarea deciziilor.
Grila de interviu este prezentată în Anexa nr. 3.

3.3.4. Grile de focus-grup

Grila de interviu cuprinde patru secțiuni:

a. Experiența actuală a participării

Secțiunea cuprinde 7 întrebări / subiecte de discuție referitoare la modalități de implicare a elevilor, frecvența consultării reale, exemple pozitive, obstacole, egalitate de șanse în implicarea elevilor în decizii, factori care descurajează elevii şi modalități de încurajare a lor pentru implicare.

b. Atitudini și percepții

Secțiunea cuprinde 7 întrebări / subiecte de discuție referitoare la importanța implicării elevilor, disponibilitatea adulților, schimbări pentru implicarea reală a elevilor, stări afective asociate implicării elevilor, exemple de bune practici şi consecințe (afective, cognitive) ale acelor situații.

c. Idei de îmbunătățire

Secțiunea cuprinde 7 întrebări / subiecte de discuție referitoare la un sistem educațional ideal din perspectiva implicării elevilor în luarea deciziilor, mecanisme care ar putea fi introduse, rolul profesorilor, competențe care trebuie dezvoltate elevilor, schimbări în procesul de luare a deciziilor educaționale, interesul pentru formare despre participarea eficientă a elevilor.

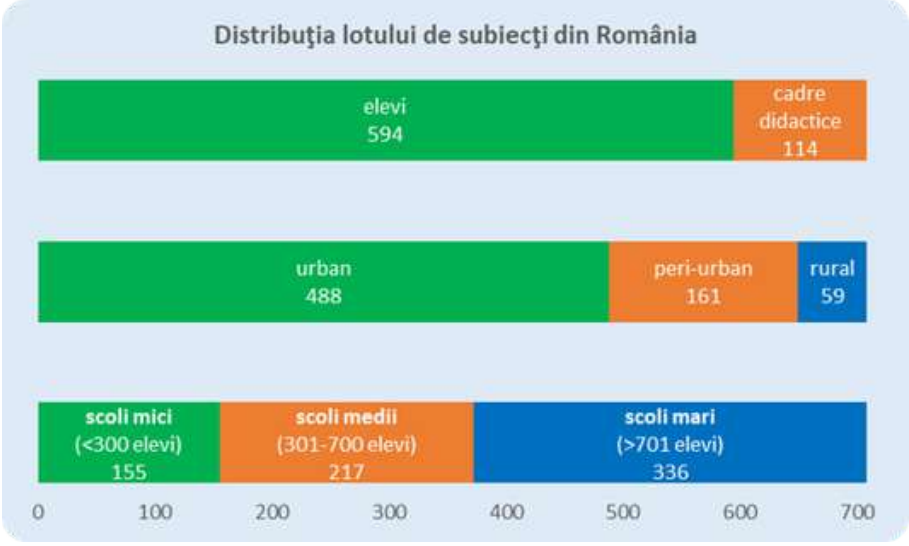
d. Încheiere

Secțiunea cuprinde 7 întrebări / subiecte de discuție referitoare la aspecte surprinzătoare din discuția anterioară şi mesaje transmise decidenților despre implicarea elevilor.
Grila de focus-grup este prezentată în Anexa nr. 4.

3.4. Lot de subiecți

3.4.1. Subiecți care au răspuns la chestionare

Graficul nr. 1 prezintă distribuția numerică a lotului de subiecți din România în funcție de statutul educațional, de localizarea unității școlare (urban, peri-urban şi rural) şi de mărimea unității școlare (școli mici (<300 elevi), școli medii (301-700 elevi) şi școli mari (>701 elevi).

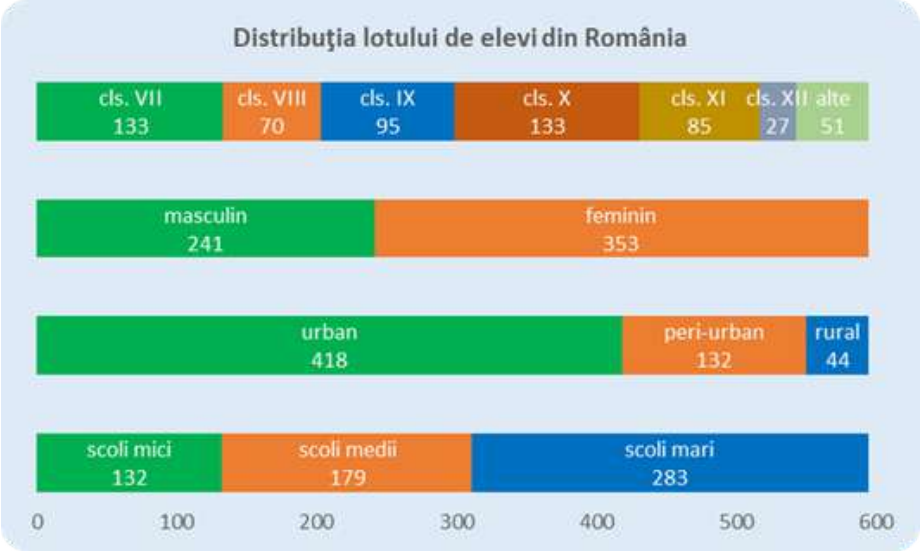

Graficul nr. 1. Distribuția numerică a lotului de subiecți din România în funcție de statut, localizarea şi mărimea unității școlare

Youthlink - Participarea Tinerilor în Procesele Sistemului Educațional de-a Lungul Frontierei România-Moldova, ID PROIECT: ROMD00485
Proiect cofinanțat prin Programul Interreg VI-A NEXT România - Republica Moldova 2021-2027.

De menționat este faptul că specialiștii care au răspuns chestionarului s-au declarat fie „cadre didactice”, fie „alt specialist în educație”, fie „personal de conducere”, însă şi ultimele 2 categorii de respondenți precizează gradul lor didactic, astfel încât este evident că toți sunt cadre didactice; dat fiind că numărul respondenților din categoriile „alt specialist” şi „personal de conducere” este foarte redus şi nu permite realizarea unor analize statistice comparative, am optat pentru includerea tuturor specialiștilor într-o singură categorie, „cadre didactice”.

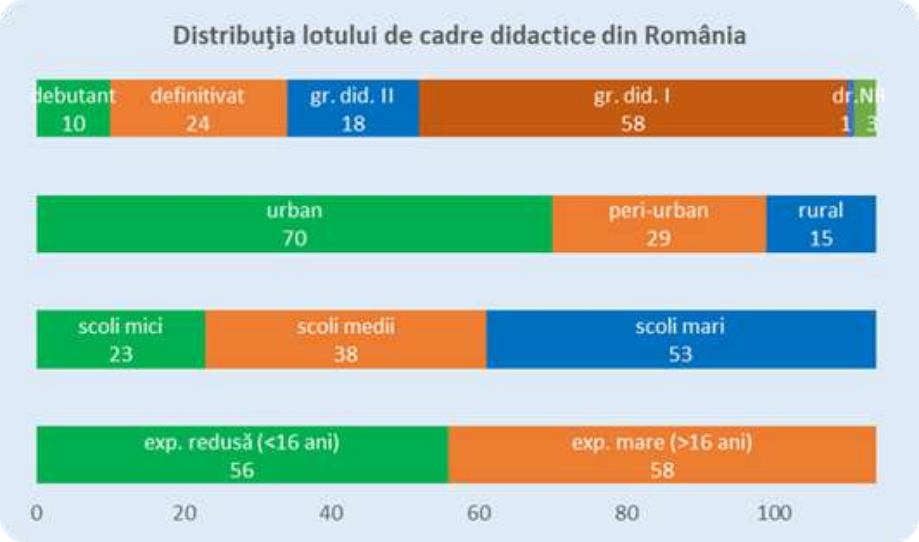
În ceea ce privește lotul de elevi care au răspuns chestionarului, graficul nr. 2 prezintă distribuția numerică a celor 594 de respondenți în funcție de clasă, gen, localizarea şi mărimea unității școlare.

Graficul nr. 2. Distribuția numerică a lotului de elevi din România în funcție de clasă, gen, localizarea şi mărimea unității școlare

De menționat este faptul că majoritatea elevilor care sunt incluși în categoria „alte” în ceea ce privește nivelul educațional (clasa) au precizat în chestionar fie clasa a VI-a, fie clase de la învățământul profesional. În realizarea analizelor statistice am analizat comparativ răspunsurile elevilor de gimnaziu (cls. VII-VIII) şi de liceu (cls. IX-XII).

În ceea ce privește lotul de cadre didactice care au răspuns chestionarului, graficul nr. 3 prezintă distribuția numerică a celor 104 respondenți în funcție de gradul didactic, localizarea şi mărimea unității școlare, experiența profesională.

Graficul nr. 3. Distribuția numerică a lotului de cadre didactice din România în funcție de gradul didactic, localizarea şi mărimea unității școlare, experiență

De menționat este faptul că informațiile despre experiența didactică au fost culesese cu ajutorul unui item cu răspuns liber în care se solicita precizarea numărului de ani de experiență; dată fiind amplitudinea foarte mare a răspunsurilor (0-50 ani), am utilizat procedeul medianei pentru a diferenția între respondenții cu experiență redusă (mai mică sau egală cu mediana - care are valoarea 16) şi cei cu experiență ridicată (mai mare de 16 ani).

3.4.2. Subiecți care au răspuns la interviuri

Au fost organizate 10 interviuri cu diferite categorii de respondenți:
- 3 interviuri cu cadre didactice (un profesor, un consilier școlar şi un director),
- 4 interviuri cu elevi (dintre care un reprezentant al Consiliului Național al elevilor şi doi reprezentanți ai Consiliului Județean al Elevilor)
- 3 interviuri cu alți stakeholderi (doi coordonatori de proiecte în cadrul unor instituții publice şi ONG-uri active în educație şi implicarea tinerilor şi un expert național cu experiență în structuri centrale din Ministerul Educației, cu experiență şi viziune în implicarea tinerilor în educație la nivel național).

3.4.3. Subiecți care au participat la focus-grupuri

Au fost organizate 6 focus-grupuri, dintre care:
- 3 cu elevi (2 în școli urbane, 1 în școală rurală), la care au participat, în total, 33 elevi;
- 3 cu profesori (2 în școli din mediul urban, 1 într-o școală din mediul rural), la care au participat, în total, 23 cadre didactice.

3.5. Considerații etice și limite ale cercetării

Organizarea cercetării şi culegerea datelor, atât cantitative cât şi calitative, a fost realizată având în vedere respectarea principiilor de etică a cercetării, în special în ceea ce privește:

- *confidențialitatea răspunsurilor* – nu au fost culese informații care să permită identificarea facilă a respondenților, chestionarele au fost anonime şi nu au inclus decât datele factuale necesare pentru răspunsurile la întrebările de cercetare, iar analiza datelor şi prezentarea rezultatelor nu includ nici un fel de referință la răspunsuri individuale, ci doar la răspunsurile unor categorii de respondenți. Echipa de cercetare a limitat strict accesul la răspunsurile individuale şi baza de date, doar specialiștii direct implicați în realizarea analizelor statistice şi prelucrarea datelor având acces la răspunsurile individuale, chiar dacă acestea sunt anonime;
- a*cordul informat al participanților* - atât în cea ce privește respondenții la chestionar, cât şi în ceea ce privește participanții la interviuri şi focus-grupuri, participanții şi-au dat acordul pentru participare, dar şi acordul pentru utilizarea informațiilor cu caracter personal de către Asociația Alternative Sociale, după ce au fost informați despre contextul analizei, scopul şi obiectivele cercetării, modalitatea de prelucrare a datelor şi de prezentare a rezultatelor;
- *obiectivitate în analiza datelor şi formularea concluziilor de cercetare,* asigurată în special prin implicarea mai multor specialiști cu expertiză variată în verificarea corectitudinii analizelor statistice realizate, a interpretării datelor şi concluziilor;
- *raportarea corectă şi completă a tuturor rezultatelor de cercetare.*

Cea mai importantă limită a cercetării este legată de numărul şi procedura de selecție a respondenților, în special în ceea ce privește respondenții la chestionar. Anumite grupuri de respondenți sunt sub-reprezentate numeric (ex. cadrele didactice din școli rurale, cadrele didactice din școli mici, chiar şi elevii din școli rurale), în special datorită disponibilității reduse a acestor subiecți de a participa la cercetare şi accesului mai dificil la astfel de respondenți, ceea de ne determină să recomandăm analiza cu precauție a rezultatelor statistice referitoare la aceste categorii de respondenți. De asemenea, procedura de selecție a respondenților – eșantionare de convenientă – impune astfel de precauții în analiza şi interpretarea datelor.

4. Constatări cheie

Implicarea elevilor în luarea deciziilor la nivelul mai general al societății este auto-evaluată ca fiind de nivel mediu, ceva mai mare în domeniile cultură, sport, digitalizare, sănătate şi educație, dar ceva mai mică în domeniile politici de tineret, protecția copilului, dezvoltare durabilă şi justiție. Gradul perceput de implicare a elevilor în luarea deciziilor pare a fi mai mare în domeniile cu o reglementare mai mică, în care procedurile de implicare nu sunt atât de riguroase. Elevii consideră că au cea mai mică implicare în domeniul „politici de tineret şi guvernanță locală", adică exact în domeniul în care opinia elevilor ar trebui, prin definiție, să fie foarte puternică.

Implicarea elevilor în luarea deciziilor din familie, şcoală şi societate. Elevii consideră că sunt mai implicați în luarea deciziilor din familie decât în luarea deciziilor din școală, dar mai implicați în luarea deciziilor din școală decât în luarea deciziilor din societate; din nou, implicarea în luarea deciziilor este considerată cu atât mai mare cu cât reglementarea şi formalizarea sunt mai reduse (în familie, implicarea este complet neformalizată, în școală există şi mecanisme formale, în timp ce la nivel social mecanismele formalizate ghidează în mare măsură implicarea tinerilor). Comunitățile rurale facilitează implicarea tinerilor în

deciziile la nivelul comunității, în timp ce școlile mici facilitează implicarea tinerilor în deciziile educaționale. Fetele se consideră mai implicate decât băieții în luarea deciziilor din familie şi din școală, iar elevii de gimnaziu se consideră mai implicați în luarea deciziilor din școală comparativ cu elevii de gimnaziu.

Implicarea elevilor în luarea deciziilor din școala lor. Gradul de implicare a elevilor în luarea deciziilor din școala lor este perceput ca fiind mai mare de către profesori comparativ cu elevii, ceea ce poate fi interpretat fie ca o conștientizare mai redusă a implicării în cazul elevilor (posibil şi datorită faptului că își doresc o implicare mai intensă şi mai relevantă), fie ca o supra-evaluare din partea profesorilor a implicării elevilor (posibil datorită aspectelor formale, documentelor pe care profesorii le întocmesc). În ceea ce îi privește pe elevi, fetele consideră că elevii sunt implicați în luarea deciziilor în școală într-o măsură mai mare decât băieții. Profesorii din școli urbane consideră elevii mai implicați în luarea deciziilor comparativ cu cei din școli rurale (diferență care nu este prezentă şi în evaluările elevilor din cele două categorii de școli), iar profesorii cu experiență evaluează implicarea elevilor în luarea deciziilor ca fiind mai mare comparativ cu profesorii cu experiență mai redusă.

Implicarea elevilor în diferite domenii din viața școlii este evaluată la un nivel mediu, ușor mai ridicat în ceea ce privește activitatea Consiliului Elevilor şi selectarea activităților extra-curriculare, ușor mai redus în ceea ce privește selectarea disciplinelor opționale, stabilirea regulilor profesor-elev şi stabilirea sau adaptarea Regulamentului de Ordine Interioară – ROI; surprinzătoare este evaluarea modestă a gradului de implicare a elevilor în selectarea disciplinelor opționale sau pentru elaborarea ROI, activităţi pentru care consultarea elevilor şi / sau a părinților este obligatorie conform legii. Implicarea elevilor este evaluată ca fiind mai mare în domeniile mai puțin formalizate şi reglementate (selectarea activităților extra-curriculare) şi mai redusă în domeniile mai reglementate (inclusiv legal) şi mai formalizate.
Pentru majoritatea domeniilor asociate vieții școlii, profesorii şi elevii evaluează similar nivelul de implicare a elevilor în luarea deciziilor; singura excepție este cea referitoare la selectarea activităților extra-curriculare, domeniu în care implicarea elevilor în luarea deciziilor este mai evidentă pentru profesori decât pentru elevi.
În cazul elevilor, fetele consideră într-o măsură mai mare decât băieții că elevii sunt implicați în deciziile care privesc selectarea activităților extra curriculare, planificarea proiectelor educaționale, stabilirea sau adaptarea ROI, evaluarea activităților educaționale, stabilirea unor mecanisme clare de informare şi selectarea unor metode eficiente.

Raportul cost beneficiu al implicării elevilor în luarea deciziilor din școală este evaluat de profesori ca fiind bun, mai mare în cazul implicării elevilor în selectarea activităților extra curriculare şi în stabilirea unor mecanisme clare de informare, mai redus în cazul implicării elevilor în stabilirea sau adaptarea ROI

Factori stimulatori şi bariere în calea implicării elevilor. Principalul factor care motivează elevii să se implice în luarea deciziilor în școala lor este sprijinul din partea adulților, dar importante sunt şi informarea despre drepturile copilului şi încurajarea dialogului copii-adulți. Principalele bariere în implicarea lor în luarea deciziilor sunt tot cele legate de adulți, care sunt percepuți de elevi ca neavând încredere, disponibilitate să îi asculte pe copii sau

timp pentru a se consulta cu copiii. Lipsa încrederii adulților este mai importantă pentru fete decât pentru băieți, iar insuficienta implicare a organizațiilor de tineret este mai importantă pentru băieți decât pentru fete. Lipsa disponibilității adulților şi dificultățile de comunicare între generații sunt mai importante pentru elevii de liceu decât pentru cei de gimnaziu, în timp ce lipsa posibilităților de exprimare ale copiilor este mai importantă la gimnaziu decât la liceu.

Cauzalitatea implicării elevilor în luarea deciziilor în școala lor. Motivația elevilor pentru implicarea în deciziile educaționale este, din nou, legată de adulți, fiind centrată pe sprijinul din partea profesorilor şi părinților, dar şi pe convingerea că părerea lor chiar contează (factor de asemenea dependent de profesori şi părinți). Profesorii adaugă acestei liste de motive şi implicarea anterioară a elevilor în luarea deciziilor, considerând aceste experiențe pozitive ca motivându-i pe elevi să continue. Analizând comparativ, suportul profesorilor, convingerea elevilor că părerea lor contează şi experiențele pozitive anterioare ale elevilor sunt cauze mai importante pentru profesori decât pentru elevi, în timp ce suportul părinților şi dorința de a contribui la dezvoltarea școlii sunt cauze mai importante pentru elevi decât pentru profesori. În evaluările elevilor, suportul profesorilor este mai important pentru băieți decât pentru fete, în timp ce suportul părinților, interesul pentru dezvoltarea abilităților şi dorința de a contribui la dezvoltarea școlii sunt mai importante pentru fete decât pentru băieți; suportul profesorilor şi convingerea că părerea lor chiar contează sunt mai importante pentru elevii de gimnaziu decât pentru cei de liceu, în timp ce experiențele pozitive anterioare sunt mai importante pentru elevii de liceu decât pentru cei de gimnaziu. În evaluările cadrelor didactice, suportul profesoriloreste mai important în școlile rurale decât în cele urbane, iar obținerea unor avantaje de către elevi este mai importantă pentru profesorii cu experiență redusă.

Cauzalitatea neimplicării elevilor în luarea deciziilor în școala lor. Principalele motive percepute ale neimplicării elevilor în luarea deciziilor din școala lor sunt: convingerea elevilor că opinia lor nu contează, lipsa experiențelor pozitive anterioare şi independența elevilor față de Consiliul Elevilor, neasumarea sarcinilor CE. Devine evidentă importanța covârșitoare a percepției de către elevi a importanței propriei păreri, convingerea că părerea lor contează fiind principalul factor de implicare, în timp ce convingerea că părerea lor nu contează este principalul factor de neimplicare. Pentru profesori, motivele esențiale pentru neimplicarea elevilor sunt cele referitoare la lipsa experiențelor pozitive anterioare, convingerea elevilor că părerea lor nu contează şi lipsa unor avantaje pentru elevi.

Incluziunea tuturor elevilor în luarea deciziilor în școală. Doar un sfert dintre actorii educaționali chestionați consideră că toți elevii sunt incluși în deciziile educaționale, în timp ce o altă treime neagă explicit incluziunea tuturor elevilor în luarea deciziilor din școală (deși incluziunea este o prioritate educațională, în ceea ce privește incluziunea în luarea deciziilor nu au fost (încă) obținute rezultatele vizate); în același timp, mai mult de o treime nu se pronunță în această privință, argumentând necesitatea stringentă a unei strategii de informare cu această tematică. Elevii percep incluziunea în luarea deciziilor ca fiind mai bună decât profesorii.

Grupuri excluse de la participarea la luarea deciziilor în școală. Categoriile de elevi cele

mai excluse de la participarea la luarea deciziilor educaționale sunt: copiii cu rezultate școlare foarte slabe, copiii cu multe absențe, în risc de abandon, copii cu CES şi cei cu dizabilități. Profesorii observă într-o măsură semnificativ mai mare decât elevii excluderea copiilor cu CES, copiilor în risc de abandon școlar, copiilor cu rezultate școlare foarte slabe şi copiilor ai căror părinți nu vin deloc la școală, în timp ce elevii observă într-o măsură semnificativ mai mare decât profesorii excluderea copiilor din minoritățile etnice, copiilor cu dizabilități, copiilor din mediul rural, a fetelor şi copiilor din familiile foarte sărace.
Pe de o parte, aceste rezultate par să sugereze faptul că există categorii de elevi considerate mai puțin îndreptățite să participe la luarea deciziilor (copiii cu rezultate slabe, în risc de abandon, cei cu CES şi cu dizabilități), percepție evident eronată şi care ar trebui corectată într-un sistem educațional care tinde spre incluziune.
Pe de altă parte, analizând comparativ percepția elevilor şi cadrelor didactice, observăm că elevii atrag atenția asupra unui grad mai mare de excludere a copiilor din minoritățile etnice, copiilor din mediul rural, fetelor şi copiilor cu posibilități financiare mai reduse, însă validarea unei astfel de percepții necesită analize suplimentare; totuși, această atenționare realizată de elevi poate fi luată în calcul la nivel local, atunci când fiecare unitate școlară își realizează analizele de nevoi pentru creșterea gradului de incluziune a tuturor categoriilor de elevi în luarea deciziilor care îi privesc. Specialiștii din educație ar trebui să aibă în vedere faptul că, şi în această privință, științele educației ar putea să nu furnizeze informații complete, iar cunoașterea realității educaționale necesită consultarea beneficiarilor direcți ai educației.

Cunoștințe şi competențe necesare elevilor. Cele mai importante cunoștințe necesare elevilor pentru participarea în deciziile educaționale sunt cele legate de modalitățile efective de implicare a copiilor, de rolul şi activitățile Consiliului elevilor şi cunoștințe despre deciziile educaționale în care este necesară implicare elevilor. Profesorii par a acorda o mai mare responsabilitate elevilor în asumarea implicării şi chiar inițiativei de către elevi, considerând mai importante decât elevii cunoştinţele referitoare la modalități de implicare a copiilor şi modalităților de asumare a inițiativei de către copii.
Cele mai importante competențe necesare elevilor pentru o mai bună implicare în luarea deciziilor în școală sunt abilitățile de comunicare şi dialog, gândire critică, argumentare şi discurs logic, cooperare şi lucru în echipă. Profesorii acoordă o importanţă semnificativ mai mare competenţelor elevilor de relaţionare socială.
În percepţia elevilor, abilitățile de gândire critică sunt mai importante pentru băieți decât pentru fete şi mai importante la gimnaziu decât la liceu, în timp ce abilitățile de comunicare şi cele de argumentare sunt mai importante pentru fete decât pentru băieți.

Cunoștințe şi competențe necesare cadrelor didactice. Profesorii consideră că cele mai importante cunoștințe care le sunt necesare pentru o mai bună implicare a elevilor în luarea deciziilor sunt cele referitoare la modalități de implicare a copiilor, la impactul implicării elevilor şi modalități de comunicare între generații. Informațiile despre modalități eficiente de implicare a elevilor în deciziile în școală sunt considerate cele mai importante cunoștințe necesare atât în cazul elevilor, cât şi în cazul cadrelor didactice. Profesorii consideră că cele mai importante competențe care le sunt necesare pentru a implica mai eficient elevii în luarea deciziilor sunt abilitățile de comunicare şi dialog, de cooperare şi lucru în echipă şi de adaptare la contexte variate. Abilitățile de argumentare şi discurs logic

sunt considerate necesare pentru elevi, dar nu şi pentru cadrele didactice.
Existența unei proceduri de implicare a elevilor în luarea deciziilor în școală. Jumătate dintre elevi cred sau sunt siguri că o astfel de procedură există, în timp ce doar 13% dintre elevi cred sau sunt siguri că o astfel de procedură nu există. Procentul elevilor care cred sau sunt siguri că această procedură există este mai mare în școlile rurale comparativ cu cele urbane şi peri-urbane, mai mare în școlile mici comparativ cu cele medii sau mari.

Informarea elevilor privind drepturile lor. Aproape 90% dintre elevi menționează că au fost cel puțin o dată informați despre drepturile lor ca elevi (ex. statutul elevului, regulamentul școlii). Mai mult de jumătate dintre elevii respondenți au menționat orele de dirigenție ca principal context în care au fost informați despre drepturile lor, şi doar aproximativ 10% dintre elevi menționează activităţi organizate de Consiliul Elevilor. Gradul de informare privind drepturile elevilor este, paradoxal, mai mare în cazul elevilor de gimnaziu decât celor de liceu, dar modalitățile de informare sunt similare, principala sursă de informații fiind orele de dirigenție.

Acţiunile instituționale pentru o mai bună implicare a elevilor în luarea deciziilor percepute (de elevi şi profesori) ca fiind cele mai eficiente vizează organizarea unor activităţi educative destinate elevilor pentru dezvoltarea competențelor de implicare în luarea deciziilor şi acordarea unui sprijin mai mare elevilor de către profesori. Elevii consideră mai eficientă decât profesorii acordarea unui mai mare sprijin de către profesori, în timp ce cadrele didactice consideră mai eficiente decât elevii acţiunile referitoare la activităţi educative destinate elevilor, întâlnirile regulate ale Consiliului Elevilor şi utilizarea instrumentelor digitale.

Evaluarea mecanismelor instituționale de implicare a elevilor. Profesorii evaluează importanța fiecărui mecanism instituțional ca fiind mare spre foarte mare, cu un plus pentru consultarea elevilor pentru alegerea activităților extracurriculare şi cu evaluări mai moderate pentru Consiliul Elevilor şi consultarea elevilor în designul proiectelor educaționale. Evaluarea Consiliului Elevilor ca fiind cel mai puțin important mecanism de implicare a elevilor surprinde în contextul în care această structură are ca obiectiv asumat „participarea activă a elevilor în procesul decizional în legătură cu problemele care îi vizează” (REGULAMENT din 8 iulie 2024 de organizare și funcționare a Consiliului Național al Elevilor, art. 6, alin. b), dar poate fi explicată prin faptul că marea majoritate a elevilor nu consideră că un obiectiv esențial al Consiliului Elevilor este atins (doar 10% dintre elevi menționează că au fost informați despre drepturile lor prin activităţi organizate de Consiliul Elevilor).

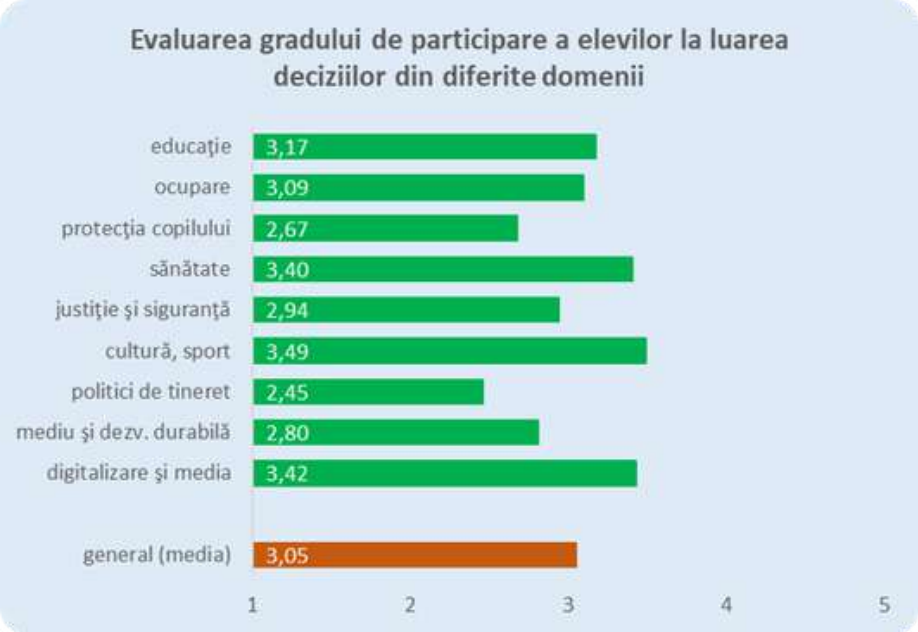
Formarea continuă a cadrelor didactice. Cunoștințele şi competențele necesare profesorilor pentru o mai bună implicare a elevilor în luarea deciziilor ar putea fi obținute cel mai eficient prin facilitarea accesului la exemple de bune practici, spre exemplu din școli cu experiență dovedită în participarea elevilor în luarea deciziilor, prin schimburi de experiență cu profesori din ale școli şi prin cursuri de formare profesională organizate de specialiști din afara sistemului educațional - ONG-uri, organizații de tineret etc. Cel mai puțin eficiente modalități de formare continuă sunt considerate a fi accesul la literatura de specialitate şi participarea la evenimente științifice în domeniu (conferințe, seminarii,

simpozioane etc.), sugerând o lipsă de încredere a cadrelor didactice în eficiența auto-educației şi învățării pe cont propriu. Activitățile de mentorat sunt considerate mai importante de profesorii cu experiență redusă.

5. Nivelul participării elevilor la luarea deciziilor

5.1. Gradul general de participare a elevilor la luarea deciziilor

Graficul nr. 4 prezintă mediile scorurilor elevilor la itemii referitori la evaluarea gradului de participare a elevilor la luarea deciziilor din diferite domenii ale vieții sociale, precum şi un scor mediu total (calculat ca medie aritmetică a scorurilor la cele nouă domenii):

Graficul nr. 4. Gradul de participare a elevilor la luarea deciziilor din diferite domenii ale vieții sociale (respondenți: elevi)

Pe ansamblu, auto-evaluarea gradului de implicare a elevilor în luarea deciziilor este una de nivel mediu, atât în ceea ce privește evaluarea globală (indiferent de domeniu, media 3,05 pe o scală de la 1 la 5, media teoretică a scalei fiind 3), cât şi în ceea ce privește evaluarea gradului de implicare în fiecare dintre domeniile supuse analizei (medii între 2,45 şi 3,49 pe scala de la 1 la 5).

Totuși, putem diferenția:

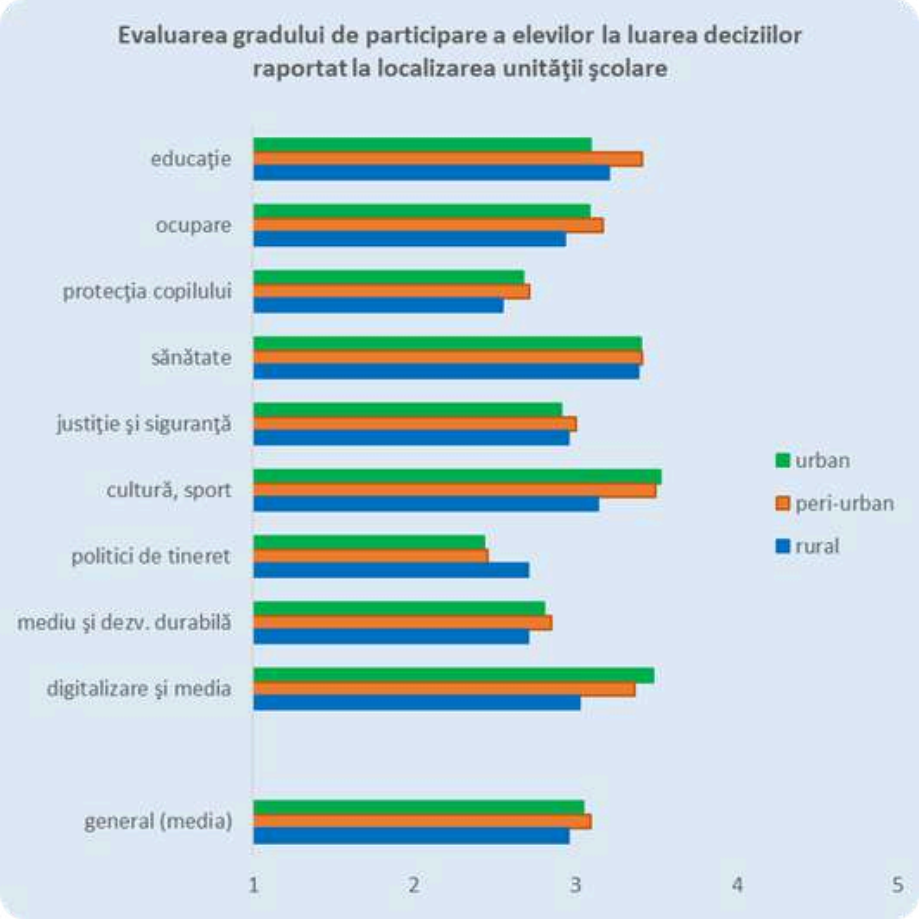
- domenii pentru care media scorurilor este semnificativ mai mare decât media generală: cultură şi sport ($p<0.001$), digitalizare şi media ($p<0.001$), sănătate ($p<0.001$) şi educație ($p<0.001$);
- domeniu pentru care media scorurilor este nesemnificativ diferită de media generală: ocupare;
- domenii pentru care media scorurilor este semnificativ mai mică decât media generală: politici de tineret ($p<0.001$), protecția copilului ($p<0.001$), mediu şi dezvoltare durabilă ($p<0.001$) şi justiție ($p<0.001$).

Așadar, elevii consideră că sunt mai implicați în luarea deciziilor care țin de cultură, sport, digitalizare, sănătate şi educație, dar mai puțin implicați în politici de tineret, protecția copilului, dezvoltare durabilă şi justiție. La nivel intuitiv, putem corela aceste diferențieri cu gradul de reglementare din fiecare domeniu – acolo unde reglementarea şi procedurile de

Youthlink - Participarea Tinerilor în Procesele Sistemului Educațional de-a Lungul Frontierei România-Moldova, ID PROIECT: ROMD00485
Proiect cofinanțat prin Programul Interreg VI-A NEXT România - Republica Moldova 2021-2027.

implicare a tinerilor sunt mai stricte, gradul perceput de implicare este mai redus.
Pe de o parte este de remarcat evaluarea pozitivă a gradului de implicare în luarea deciziilor din educație, dar, pe de altă parte, trebuie avut n vedere şi faptul că evaluarea cea mai reticentă este cea a gradului de implicare în luarea deciziilor în privința politicilor de tineret, acolo unde opinia elevilor ar trebui, prin definiție, să fie foarte puternică.

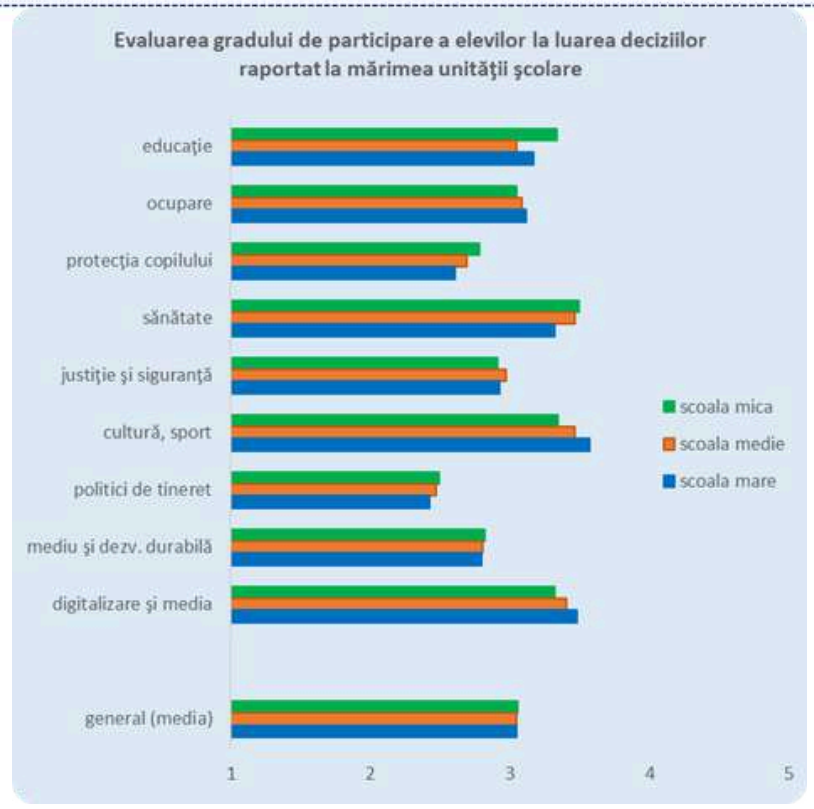
Graficul nr. 5 prezintă mediile scorurilor elevilor la itemii referitori la evaluarea gradului de participare a elevilor la luarea deciziilor din diferite domenii ale vieții sociale, precum şi un scor mediu total, comparativ pentru elevii din școli din urban, peri-urban şi rural:

Graficul nr. 5. Gradul de participare a elevilor la luarea deciziilor din diferite domenii ale vieții sociale, în funcție de localizarea școlii (respondenți: elevi)

Pe ansamblu, gradul de implicare a elevilor în luarea deciziilor este independent de mediul de localizare a școlii, singurele diferențe semnificative fiind în ceea ce privește domeniile educație (p=0,008, diferența semnificativă fiind între urban şi peri-urban (p=0,006), implicarea fiind mai mare în peri-urban) şi digitalizare (p=0,037, diferența semnificativă fiind între urban şi rural (p=0,039), implicarea fiind mai mare în urban).

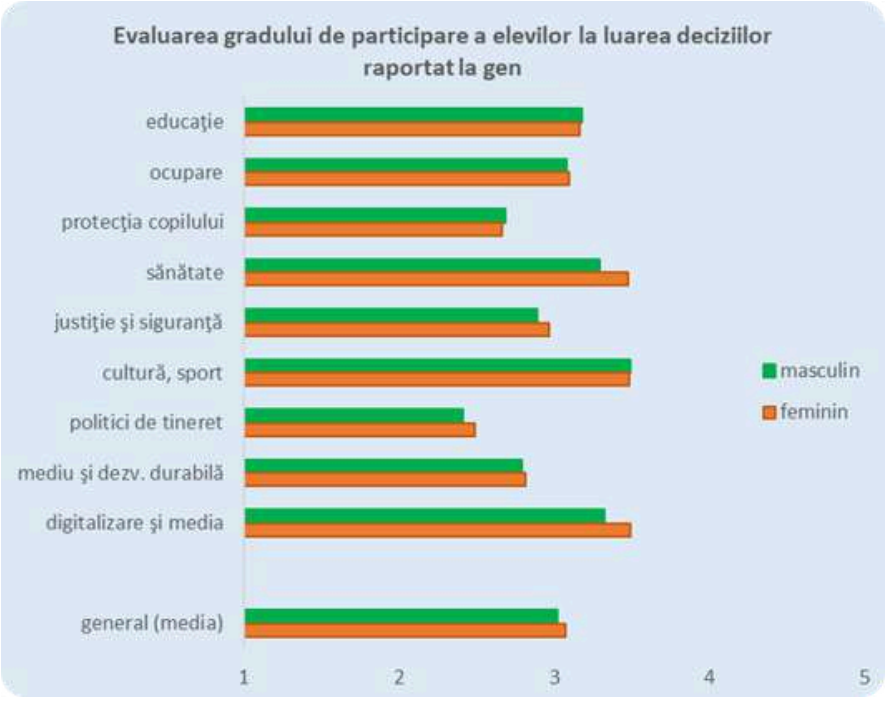
Graficul nr. 6 prezintă mediile scorurilor elevilor la itemii referitori la evaluarea gradului de participare a elevilor la luarea deciziilor din diferite domenii ale vieții sociale, precum şi un scor mediu total, comparativ pentru elevi din școli mici, medii şi mari:

Graficul nr. 6. Gradul de participare a elevilor la luarea deciziilor din diferite domenii ale vieții sociale, în funcție de mărimea școlii (respondenți: elevi)

Gradul de implicare a elevilor în luarea deciziilor este independent de mărimea şcolii pentru toate cele nouă domenii supuse analizei.

Graficul nr. 7 prezintă mediile scorurilor elevilor la itemii referitori la evaluarea gradului de participare a elevilor la luarea deciziilor din diferite domenii ale vieții sociale, precum şi un scor mediu total, comparativ pentru elevii de gen feminin şi masculin:

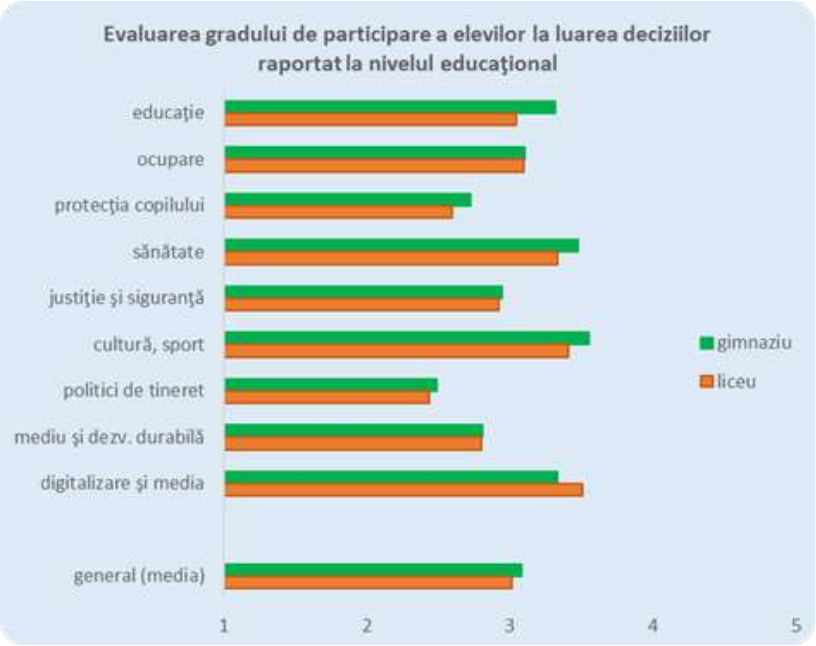

Graficul nr. 7. Gradul de participare a elevilor la luarea deciziilor din diferite domenii ale vieții sociale, în funcție de gen (respondenți: elevi)

Youthlink - Participarea Tinerilor în Procesele Sistemului Educațional de-a Lungul Frontierei România-Moldova, ID PROIECT: ROMD00485
Proiect cofinanțat prin Programul Interreg VI-A NEXT România - Republica Moldova 2021-2027.

Pe ansamblu, gradul de implicare a elevilor în luarea deciziilor este independent de gen, singura diferență semnificativă fiind pentru domeniul sănătate, băieții simţindu-se mai puțin implicați în luarea deciziilor din acest domeniu comparativ cu fetele (p=0,038).

Graficul nr. 8 prezintă mediile scorurilor elevilor la itemii referitori la evaluarea gradului de participare a elevilor la luarea deciziilor din diferite domenii ale vieții sociale, precum şi un scor mediu total, comparativ pentru elevii de gimnaziu şi liceu:

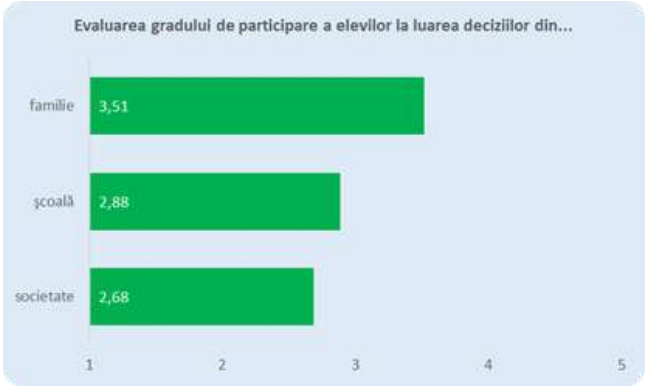

Graficul nr. 8. Gradul de participare a elevilor la luarea deciziilor din diferite domenii ale vieții sociale, în funcție de nivelul educațional (respondenți: elevi)

Pe ansamblu, gradul de implicare a elevilor în luarea deciziilor este independent de nivelul educațional, singura diferență semnificativă fiind pentru domeniul educație, elevii de gimnaziu simţindu-se mai implicați în luarea deciziilor din acest domeniu comparativ cu elevii de liceu (p=0,003). Această diferență este totuși foarte relevantă în contextul analizei noastre şi este surprinzătoare, fiind, poate, de așteptat ca gradul de implicare a elevilor în luarea deciziilor să crească odată cu vârsta, reflectând achizițiile elevilor şi dezvoltarea capacității lor de a lua decizii.

5.2. Gradul de participare a elevilor în deciziile din familie, școală şi societate

Graficul nr. 9 prezintă comparativ mediile scorurilor elevilor la scalele de evaluare a gradului de participare a elevilor la luarea deciziilor din familie, școală şi societate:

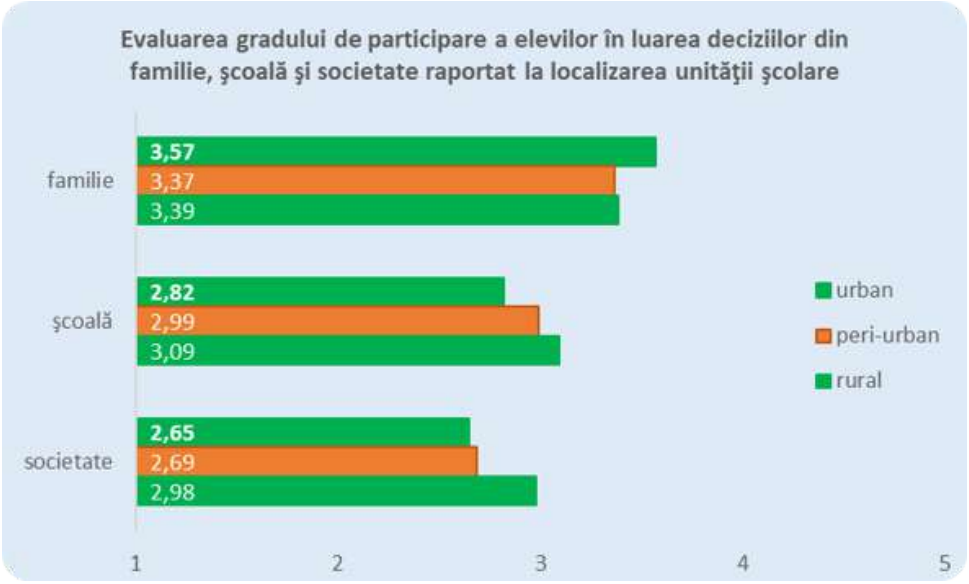

Graficul nr. 9. Gradul de participare a elevilor la luarea deciziilor din familie, școală şi societate (respondenți: elevi)

Youthlink - Participarea Tinerilor în Procesele Sistemului Educațional de-a Lungul Frontierei România-Moldova, ID PROIECT: ROMD00485
Proiect cofinanțat prin Programul Interreg VI-A NEXT România - Republica Moldova 2021-2027.

Gradul de implicare a elevilor în luarea deciziilor din familie este evaluat la un nivel mediu spre mare (media 3,51 pe o scală de la 1 la 5), în timp ce implicarea în luarea deciziilor în școală (media 2,88) şi în societate (media 2,68) este evaluată la un nivel mediu spre redus.
Analiza statistică a semnificației diferenței dintre medii confirmă faptul că gradul de implicare a elevilor în luarea deciziilor este semnificativ mai mare în familie comparativ cu școală ($p<0.001$) şi comparativ cu societate ($p<0.001$), dar şi în școală comparativ cu societate ($p<0.001$).
Această modalitate de raportare la gradul de implicare în luarea deciziilor este una firească şi intuitivă; evaluarea este influențată, pe de o parte, de mărimea grupului în fiecare dintre cele trei contexte, elevii simtindu-se mai implicați în grupurile mai mici, acolo unde pot să își spună mai ușor părerea, şi, pe de altă parte, de interesul pentru a se implica în luarea deciziilor, acesta fiind în mod evident mai mare cu cât contextul este mai „familiar" pentru elev.

Graficul nr. 10 prezintă mediile scorurilor elevilor la scalele de evaluare a gradului de participare a elevilor la luarea deciziilor din familie, școală şi societate, comparativ pentru elevii din școli urbane, peri-urbane şi rurale:

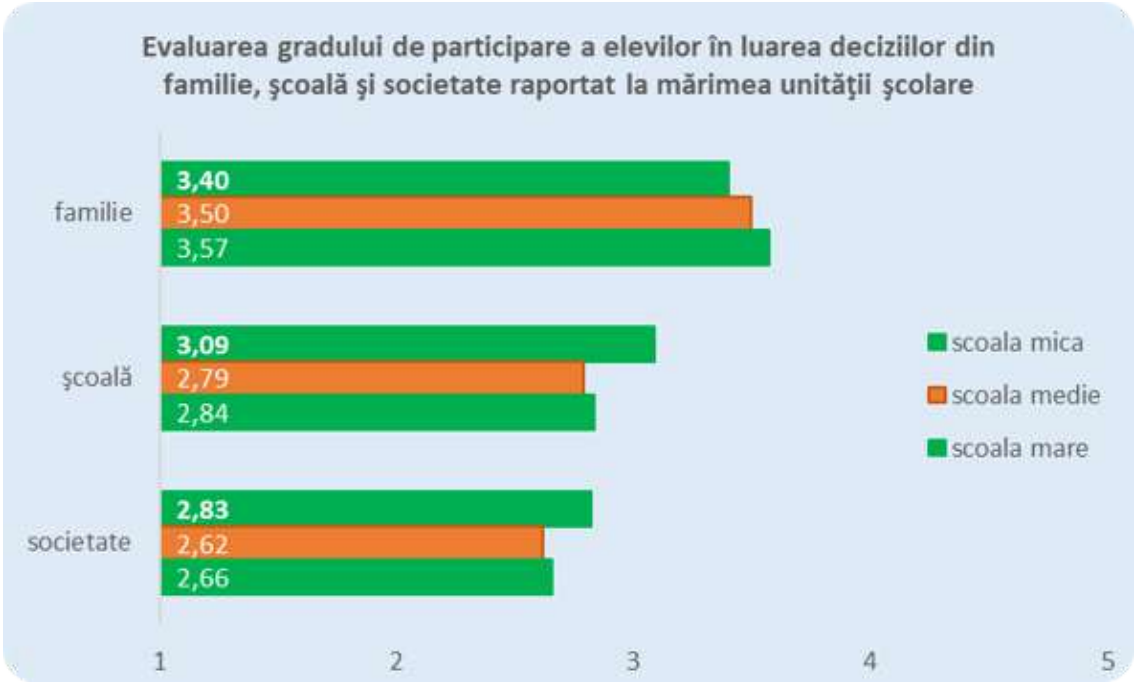

Graficul nr. 10. Gradul de participare a elevilor la luarea deciziilor din familie, școală şi societate, în funcție de localizarea școlii (respondenți: elevi)

Evaluarea gradului de implicare a elevilor în luarea deciziilor din familie este semnificativ influențată de localizarea unității școlare ($p=0,014$), fiind mai mare în cazul elevilor din școlile urbane comparativ cu cei din școlile peri-urbane ($p=0,022$).
Evaluarea gradului de implicare a elevilor în luarea deciziilor din școală este influențată de localizarea unității școlare ($p=0,019$), dar fără existența unei tendințe semnificative de diferențiere între elevii din școlile urbane, peri-urbane şi rurale.
Evaluarea gradului de implicare a elevilor în luarea deciziilor din societate este influențată de localizarea unității școlare ($p=0,011$), fiind semnificativ mai mare cazul elevilor in școlile rurale comparativ cu cei din școlile urbane ($p=0,008$) şi cei din școlile peri-urbane ($p=0,049$).

Youthlink - Participarea Tinerilor în Procesele Sistemului Educațional de-a Lungul Frontierei România-Moldova, ID PROIECT: ROMD00485
Proiect cofinanțat prin Programul Interreg VI-A NEXT România - Republica Moldova 2021-2027.

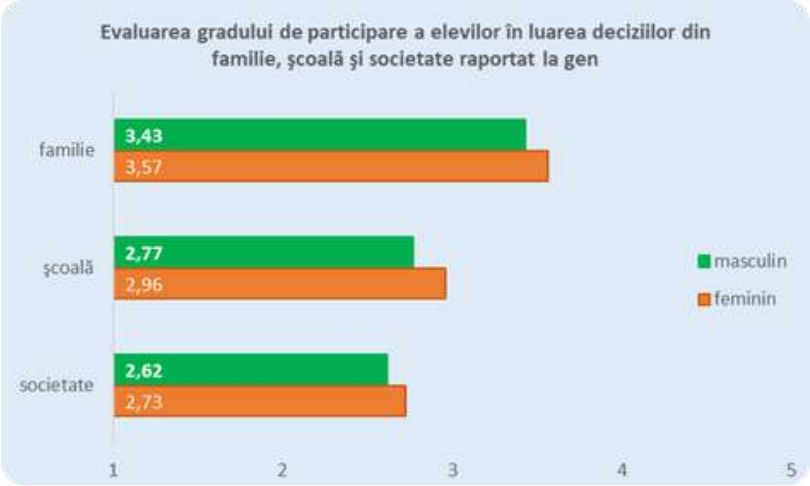
Relevantă este influența localizării unității școlare asupra gradului de implicare a elevilor în luarea deciziilor din societate, comunitățile mai mici şi mai izolate stimulând implicarea elevilor în luarea deciziilor care privesc comunitatea.
Graficul nr. 11 prezintă mediile scorurilor elevilor la scalele de evaluare a gradului de participare a elevilor la luarea deciziilor din familie, școală şi societate, comparativ pentru elevii din școli mici, medii şi mari:

Graficul nr. 11. Gradul de participare a elevilor la luarea deciziilor din familie, școală şi societate, în funcție de mărimea școlii (respondenți: elevi)

Evaluarea gradului de implicare a elevilor în luarea deciziilor din familie nu este semnificativ influențată de mărimea unității școlare.
Evaluarea gradului de implicare a elevilor în luarea deciziilor din școală este semnificativ influențată de mărimea unității școlare (p=0,002), fiind semnificativ mai mare în cazul elevilor din școlile mici comparativ cu cei din școli medii (p=0,003) şi mari (p=0,008).
Evaluarea gradului de implicare a elevilor în luarea deciziilor din societate este semnificativ influențată de mărimea unității școlare (p=0,022), fiind semnificativ mai mare în cazul elevilor din școlile mici comparativ cu cei din școli medii (p=0,026).
Relevantă este influența mărimii unității școlare asupra gradului de implicare a elevilor în luarea deciziilor, școlile mici stimulând implicarea elevilor în luarea deciziilor într-o măsură mai mare decât școlile medii şi mari, probabil datorită comunicării care este mai bună în grupurile sociale mai mici.

Graficul nr. 12 prezintă mediile scorurilor elevilor la scalele de evaluare a gradului de participare a elevilor la luarea deciziilor din familie, școală şi societate, comparativ pentru elevii de gen masculin şi feminin:

Graficul nr. 12. Gradul de participare a elevilor la luarea deciziilor din familie, școală şi societate, în funcție de gen (respondenți: elevi)

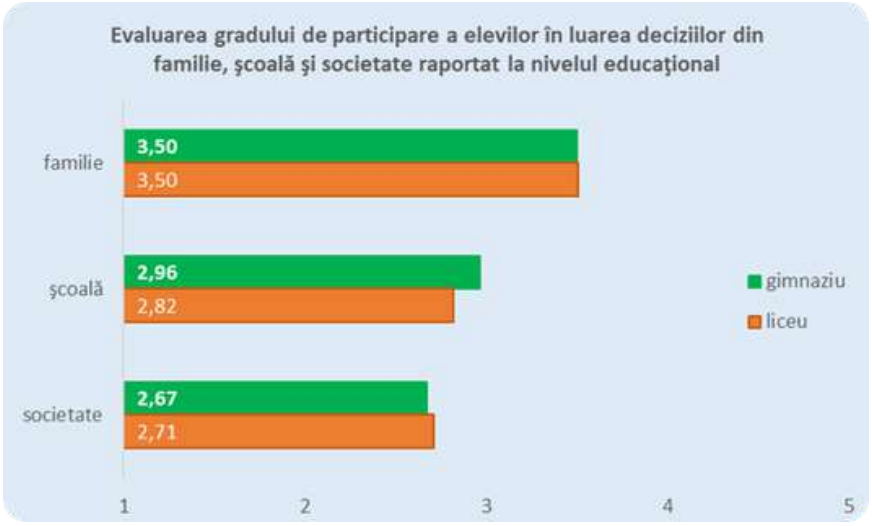
Evaluarea gradului de implicare a elevilor în luarea deciziilor din familie este semnificativ influențată de gen, fetele simţindu-se mai implicate în luarea acestor decizii comparativ cu băieții (p=0,035).

Evaluarea gradului de implicare a elevilor în luarea deciziilor din școală este semnificativ influențată de gen, fetele simţindu-se mai implicate în luarea acestor decizii comparativ cu băieții (p=0,004).

Evaluarea gradului de implicare a elevilor în luarea deciziilor din societate nu este semnificativ influențată de gen.

Putem constata o tendință generală a fetelor de a se considera mai implicate în luarea deciziilor comparativ cu băieții, această tendință fiind semnificativă în cazul deciziilor din familie şi din școală. În cazul deciziilor din societate, în care gradul general de implicare a elevilor este evaluat la un nivel mai redus, diferențele dintre fete şi băieți nu mai sunt semnificative.

Graficul nr. 13 prezintă mediile scorurilor elevilor la scalele de evaluare a gradului de participare a elevilor la luarea deciziilor din familie, școală şi societate, comparativ pentru elevii de gimnaziu şi liceu:

Graficul nr. 12. Gradul de participare a elevilor la luarea deciziilor din familie, școală şi societate, în funcție de gen (respondenți: elevi)

Evaluarea gradului de implicare a elevilor în luarea deciziilor din familie nu este semnificativ influențată de nivelul educațional.
Evaluarea gradului de implicare a elevilor în luarea deciziilor din școală este semnificativ influențată de nivelul educațional, elevii de gimnaziu considerând că sunt mai implicați în luarea acestor decizii comparativ cu cei de liceu (p=0,039). Această modalitate de raportare la luarea deciziilor în școală confirmă informațiile prezentate anterior referitoare la evaluarea gradului de implicare în deciziile educaționale, relevând faptul că elevii de gimnaziu se consideră mai implicați în luarea deciziilor atât la un nivel mai general (decizii în domeniul educației), cât şi la un nivel mai concret (deciziile la nivelul școlii).
Evaluarea gradului de implicare a elevilor în luarea deciziilor din societate nu este semnificativ influențată de nivelul educațional.

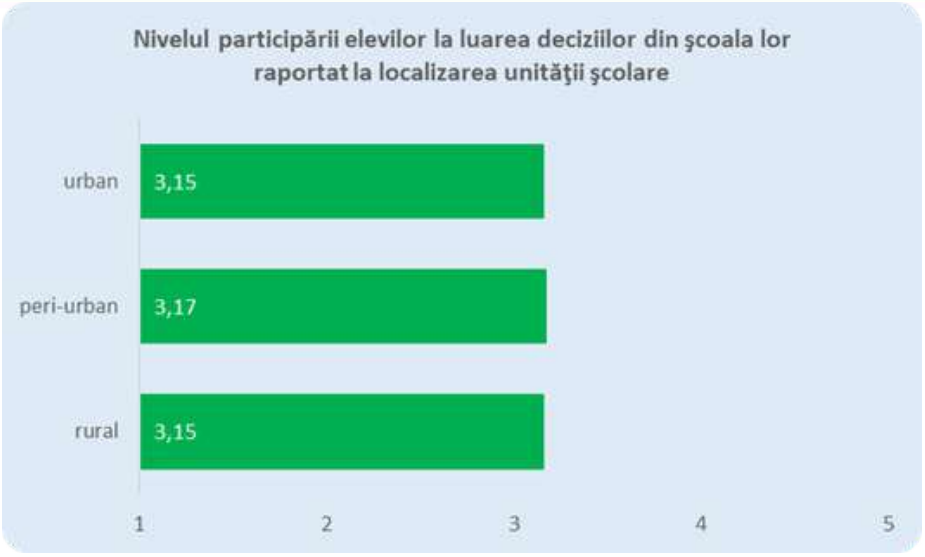
5.3. Gradul participării elevilor la luarea deciziilor din școala lor

Gradul de implicare a elevilor în luarea deciziilor la nivelul școlii este perceput ca unul moderat pozitiv: din punct de vedere cantitativ, mediile evaluărilor sunt ușor mai mari decât media teoretică a scalei); din punct de vedere calitativ, informațiile din interviu relevă percepții variante (în unul dintre focus grupurile cu elevii se menționează un grad de implicare de *„30%, 40%, 20%, dar depinde de decizie”*, în unul dintre interviurile cu elevii este prezentă o atitudine mai pozitivă: *„cred că un 60-65%. Ok, un 60-65% pentru implicare”,* iar unul dintre stakeholderii intervievați menționează explicit că *„am observat o reținere oarecare, o reticență. Şi parcă aici aș vrea să aibă mai mult curaj să încerce să facă voluntariat; e spre binele lor, e foarte bine pentru ei să se dezvolte”. Unul dintre elevi menționează şi tendința de evoluție a gradului de implicare a elevilor în deciziile educaționale, precizând că „în toată aria asta a participării civice, fie că vorbim de partea educațională sau de voluntariat, interesul este mult mai scăzut (decât era în trecut, nn.)”*.

Abordând o perspectivă mai realistă, unul dintre elevii intervievați precizează faptul că o evaluare a gradului de implicare a elevilor în luarea deciziilor în școala lor este foarte dificil de realizat, chiar şi de către Consiliul Elevilor, în lipsa unor date relevante: *„nu avem (la nivelul Consiliului Național al Elevilor, nn.) un astfel de mecanism la un nivel unitar care să ne arate cât de implicați sunt tinerii. Noi realizăm tot felul de consultări […] însă nu avem date concrete care să ne spună cât de mulțumitor sunt implementate opiniile elevilor la nivel de școală, județ şi așa mai departe”*.
Din afara sistemului educațional, unul dintre stakeholderii intervievați încearcă o analiză mai complexă şi identifică unul dintre factorii care condiționează implicarea tinerilor: *„am auzit foarte multe prejudecăți legate de tineri cu privire la faptul că nu se implică. Eu pot spune că poate îşi pierd timpul pe rețele de socializare sau poate au alte posibilități în ziua de astăzi, altele decât le aveam eu […] probabil că nu aveam alte posibilități şi de asta ne-am orientat către carieră şi voluntariat […] tinerii se implică foarte mult, sunt extraordinar de creativi, atât timp cât tu le oferi alternative pe placul lor”. Această viziune condiționată este completată de opinia unui elev, care identifică un alt factor condiționant: „gradul de implicare a elevilor nu cred că e foarte mare şi depinde de implicarea personală a unui lider din partea elevilor sau a unui profesor carismatic”*.

Unul dintre stakeholderii intervievați menționează, totuși, un nivel ridicat al inițiativei

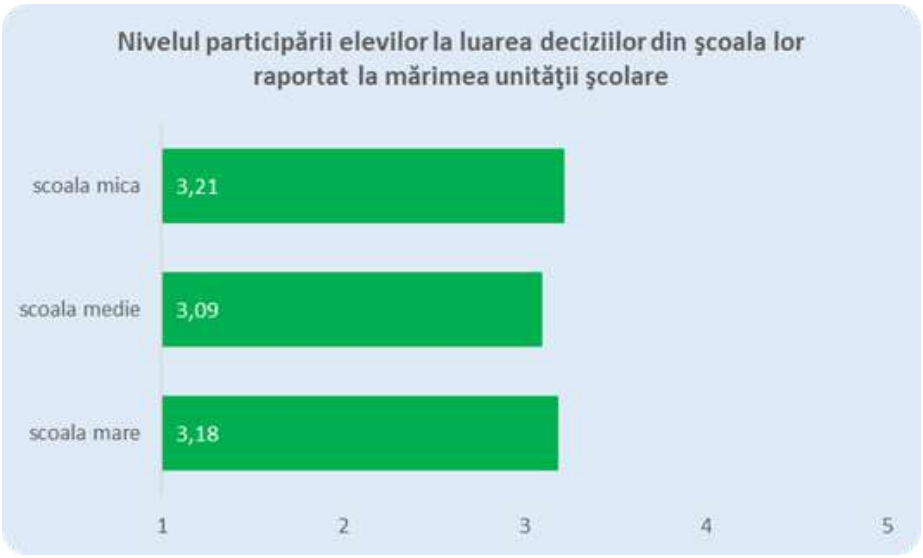
Youthlink - Participarea Tinerilor în Procesele Sistemului Educațional de-a Lungul Frontierei România-Moldova, ID PROIECT: ROMD00485
Proiect cofinanțat prin Programul Interreg VI-A NEXT România - Republica Moldova 2021-2027.

Graficul nr. 15. Nivelul participării elevilor la luarea deciziilor din școala lor, în funcție de localizarea școlii (respondenți: elevi şi profesori)

Percepția gradului de implicare a elevilor în luarea deciziilor din școala lor nu este semnificativ influențată de localizarea unității școlare, fiind relativ similară în școlile urbane, peri-urbane şi rurale.

Graficul nr. 16 prezintă mediile scorurilor la scala de evaluare a nivelului participării elevilor la luarea deciziilor din școala lor, comparativ pentru respondenții din școlile mici, medii şi mari:

Graficul nr. 16. Nivelul participării elevilor la luarea deciziilor din școala lor, în funcție de mărimea școlii (respondenți: elevi şi profesori).

Percepția gradului de implicare a elevilor în luarea deciziilor din școala lor nu este semnificativ influențată de mărimea unității școlare, fiind relativ similară în școlile mici, medii şi mari.

Youthlink - Participarea Tinerilor în Procesele Sistemului Educațional de-a Lungul Frontierei România-Moldova, ID PROIECT: ROMD00485
Proiect cofinanțat prin Programul Interreg VI-A NEXT România - Republica Moldova 2021-2027.

5.3.1. Percepția elevilor

Graficul nr. 17 prezintă mediile scorurilor la scala de evaluarea nivelului participării elevilor la luarea deciziilor din școala lor, comparativ pentru elevii din școlile urbane, peri-urbane şi rurale:

Graficul nr. 17. Nivelul participării elevilor la luarea deciziilor din școala lor, în funcție de localizarea școlii (respondenți: elevi)

Percepția elevilor asupra gradului de implicare în luarea deciziilor din școala lor nu este semnificativ influențată de localizarea unității școlare, fiind relativ similară în școlile urbane, peri-urbane şi rurale.

Graficul nr. 18 prezintă mediile scorurilor la scala de evaluarea nivelului participării elevilor la luarea deciziilor din școala lor, comparativ pentru elevii din școlile mici, medii şi mari:

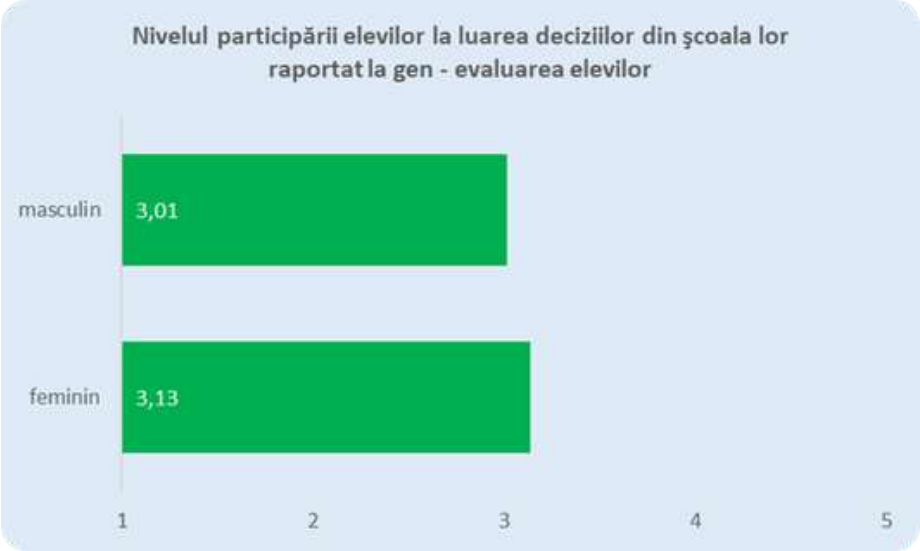

Graficul nr. 18. Nivelul participării elevilor la luarea deciziilor din școala lor, în funcție de mărimea școlii (respondenți: elevi)

Youthlink - Participarea Tinerilor în Procesele Sistemului Educațional de-a Lungul Frontierei România-Moldova, ID PROIECT: ROMD00485
Proiect cofinanțat prin Programul Interreg VI-A NEXT România - Republica Moldova 2021-2027.

Percepția elevilor asupra gradului de implicare în luarea deciziilor din școala lor nu este semnificativ influențată de mărimea unității școlare, fiind relativ similară în școlile mici, medii şi mari.

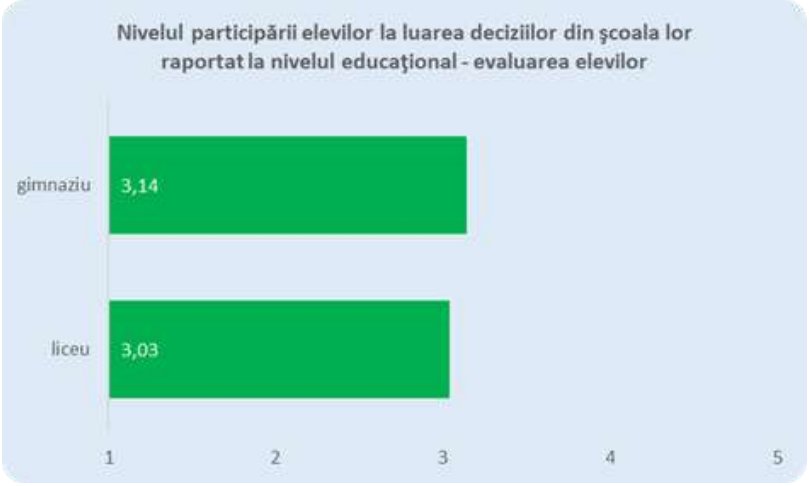
Graficul nr. 19 prezintă mediile scorurilor la scala de evaluarea nivelului participării elevilor la luarea deciziilor din școala lor, comparativ pentru elevii de gen masculin şi feminin:

Graficul nr. 19. Nivelul participării elevilor la luarea deciziilor din școala lor, în funcție de gen (respondenți: elevi)

Percepția elevilor asupra gradului de implicare în luarea deciziilor din școala lor este semnificativ influențată de gen, fetele considerându-se mai implicare în luarea acestor decizii comparativ cu băieții (p=0,026). Independent dacă această influență de gen reflectă o implicare obiectiv mai mare a fetelor în luarea deciziilor din școală (datele disponibile prin cercetarea de față nu permit o astfel de concluzie, chiar dacă în discuțiile cu elevii au fost uneori explicite anumite stereotipuri de gen prin raportarea la Consiliul Elevilor ca fiind o activitate mai adecvată fetelor) sau doar o diferență de percepție, este important de reținut că fetele se consideră mai implicate în luarea deciziilor din școală.

Graficul nr. 20 prezintă mediile scorurilor la scala de evaluarea nivelului participării elevilor la luarea deciziilor din școala lor, comparativ pentru elevii de gimnaziu şi liceu:

Graficul nr. 20. Nivelul participării elevilor la luarea deciziilor din școala lor, în funcție de nivelul educațional (respondenți: elevi)

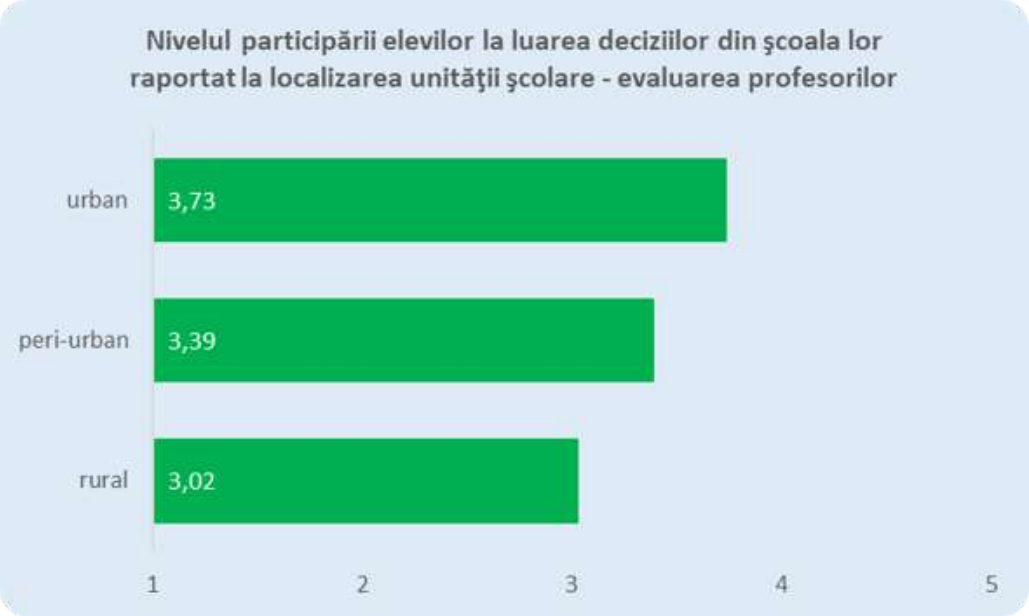
Youthlink - Participarea Tinerilor în Procesele Sistemului Educațional de-a Lungul Frontierei România-Moldova, ID PROIECT: ROMD00485
Proiect cofinanțat prin Programul Interreg VI-A NEXT România - Republica Moldova 2021-2027.

Percepția elevilor asupra gradului de implicare în luarea deciziilor din școala lor nu este semnificativ influențată de nivelul educațional, fiind relativ similară în cazul elevilor de gimnaziu şi elevilor de liceu.

5.3.2. Percepția cadrelor didactice

În pofida unei evaluări cantitative moderat pozitive, profesorii își asumă selectivitatea în implicarea elevilor în luarea deciziilor în școală, într-un focusgrup cu profesorii fiind menționat faptul că „sunt băgați în seamă dacă vin cu o idee şi merită băgată în seamă sau e de luat în calcul"; cu alte cuvinte, profesorii îşi asumă realizarea unei selecții şi implicarea în luarea deciziilor doar a elevilor care au idei „de luat în seamă", criteriu subiectiv legat de realizarea unei evaluări de către profesori.

Graficul nr. 21 prezintă mediile scorurilor la scala de evaluarea nivelului participării elevilor la luarea deciziilor din școala lor, pentru profesorii din școlile urbane, peri-urbane şi rurale:

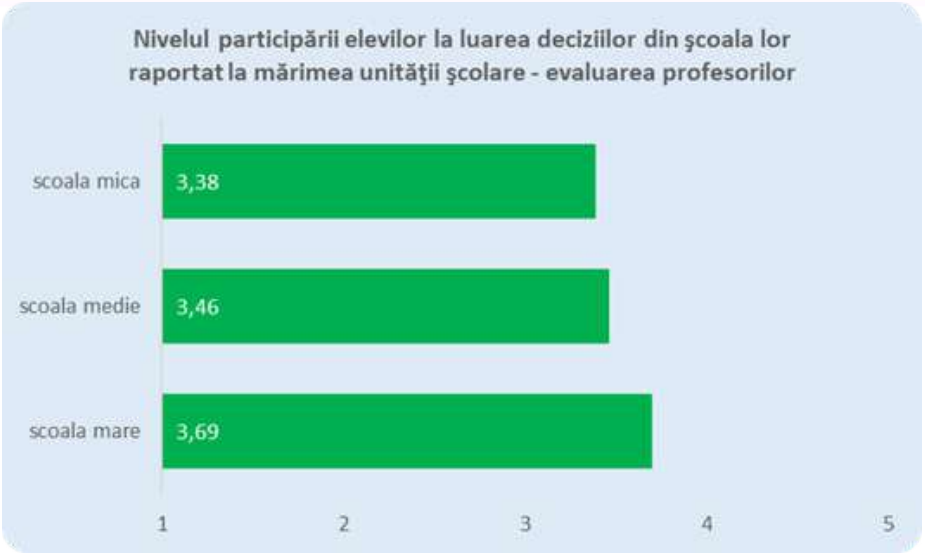

Graficul nr. 21. Nivelul participării elevilor la luarea deciziilor din școala lor, în funcție de localizarea școlii (respondenți: profesori)

Percepția profesorilor asupra gradului de implicare a elevilor în luarea deciziilor din școala lor este semnificativ influențată de localizarea unității școlare (p=0,001); profesorii din școlile urbane consideră elevii ca fiind semnificativ mai implicați comparativ cu elevii din școlile rurale (p=0,001); de remarcat este faptul că această diferență nu este prezentă şi în cazul evaluărilor realizate de către elevi.

Graficul nr. 22 prezintă mediile scorurilor la scala de evaluarea nivelului participării elevilor la luarea deciziilor din școala lor, comparativ pentru profesorii din școlile mici, medii şi mari:

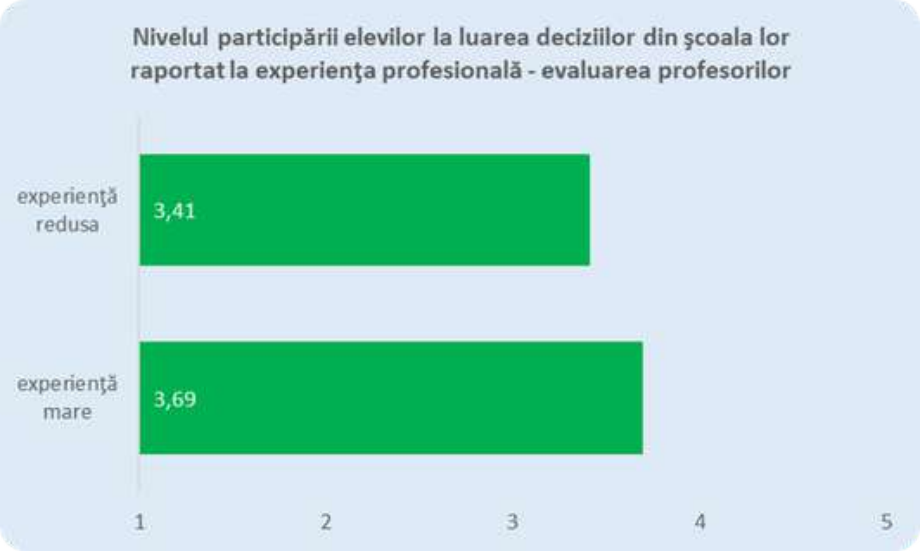
Youthlink - Participarea Tinerilor în Procesele Sistemului Educațional de-a Lungul Frontierei România-Moldova, ID PROIECT: ROMD00485
Proiect cofinanțat prin Programul Interreg VI-A NEXT România - Republica Moldova 2021-2027.

Graficul nr. 22. Nivelul participării elevilor la luarea deciziilor din școala lor, în funcție de mărimea școlii (respondenți: profesori)

Percepția profesorilor asupra gradului de implicare a elevilor în luarea deciziilor din școala lor nu este semnificativ influențată de mărimea unității școlare.

Graficul nr. 23 prezintă mediile scorurilor la scala de evaluarea nivelului participării elevilor la luarea deciziilor din școala lor, comparativ pentru profesorii cu experiență redusă şi experiență ridicată:

Graficul nr. 23. Nivelul participării elevilor la luarea deciziilor din școala lor, în funcție de experiența didactică (respondenți: profesori)

Percepția profesorilor asupra gradului de implicare a elevilor în luarea deciziilor din școala lor este semnificativ influențată de experiența lor didactică; profesorii cu experiență consideră elevii ca fiind semnificativ mai implicați comparativ cu profesorii cu experiență redusă (p=0.034). Această diferență poate fi explicată prin impactul pozitiv al experienței la catedră asupra dezvoltării abilităților cadrelor didactice de a observa, conștientiza implicarea elevilor, pe de o parte, sau, pe de altă parte, asupra capacității cadrelor didactice de a motiva elevii pentru participarea la luarea deciziilor,

de a-i implica direct pe elevi în astfel de activităţi.

5.4. Gradul de implicare a elevilor în diferite domenii ale vieții școlii

Graficul nr. 24 prezintă mediile scorurilor respondenților (elevi şi profesori) la itemii referitori la evaluarea nivelului de implicare a elevilor în diferite domenii ale vieții școlii:

Graficul nr. 24. Gradul de implicare a elevilor în diferite activităţi școlare (respondenți: elevi şi profesori)

Gradul de implicare a elevilor în viața școlii este evaluat de profesori şi elevi ca fiind de nivel mediu pentru toate domeniile supuse analizei (scoruri medii între 2,83 şi 3,31 pe o scală de la 1 la 5). Totuși, putem diferenția:

- domenii pentru care media scorurilor este semnificativ mai mare decât media generală: activitatea Consiliului Elevilor (p=0,027) şi selectarea activităților extracurriculare (p<0,001); evaluarea cantitativă este confirmată de datele calitative: într-un focus grup cu profesorii se menționează că „în general, implicarea se vede mai ales în activităţi extrașcolare, în comunicare şi în participarea la activităţi organizate";
- domenii pentru care media scorurilor este nesemnificativ diferită de media generală: planificarea proiectelor educaționale, evaluarea activităților educaționale, stabilirea unor mecanisme clare de informare şi selectarea metodelor eficiente.
- domenii pentru care media scorurilor este semnificativ mai mică decât media generală: selectarea disciplinelor opționale (p<0,001), stabilirea regulilor profesor-elev (p=0,001) şi stabilirea sau adaptarea Regulamentului de Ordine Interioară – ROI (p<0,001).

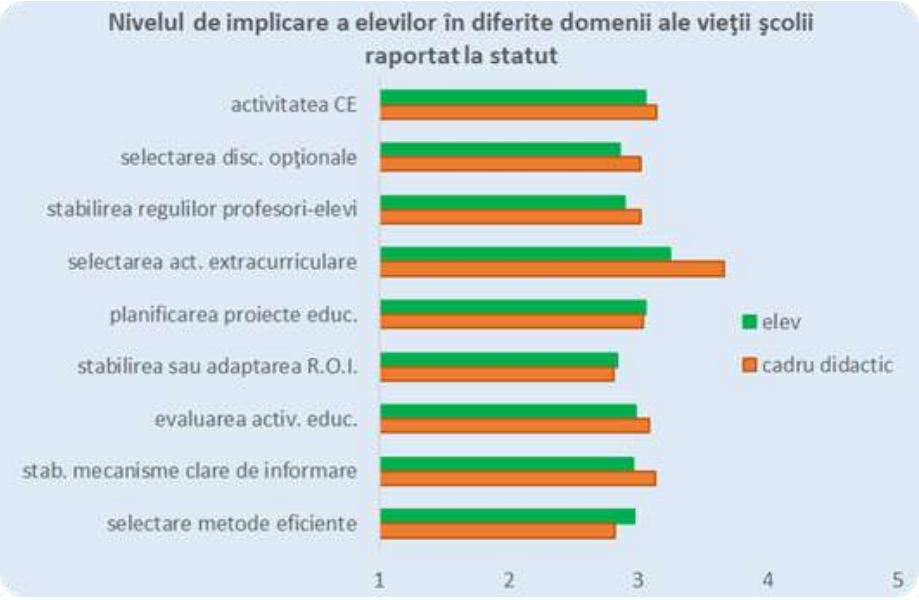
Dacă evaluarea pozitivă a implicării elevilor în Consiliul Elevilor (şi chiar în selectarea activităților extracurriculare) este facil de înțeles, surprinzătoare sunt evaluările mai pesimiste ale implicării elevilor în selectarea disciplinelor opționale sau pentru elaborarea ROI, activităţi pentru care consultarea elevilor şi / sau a părinților este obligatorie conform legii.

În ceea ce privește evaluarea mai reticentă a gradului de implicare a elevilor în alegerea disciplinelor opționale, o posibilă explicație este furnizată de informațiile mai profunde culese în cadrul interviurilor şi focusgrupurilor şi face referire la diferențele majore de

percepție dintre profesori şi elevi. Astfel, profesorii par a considera implicarea elevilor în alegerea disciplinelor opționale ca fiind foarte mare: unul dintre profesorii intervievați menționează implicarea majoră a elevilor în *„selectarea opționalelor pentru anul următor, se fac chestionare”,* în timp ce în focus grupurile cu profesorii se menționează că *„la opționale, de exemplu. Elevii şi părinții sunt consultați, se fac propuneri […] chiar dacă deciziile finale nu le aparțin în totalitate, este important să aibă un cuvânt de spus*” sau că *„opiniile elevilor influențează aproape jumătate din disciplinele opționale din orar, da, ei şi le aleg”* (deși această afirmație s-a dorit a fi un argument pentru implicarea elevilor, nu putem să nu ne întrebăm de ce doar jumătate dintre opționale sunt alese de elev, deși este vorba despre *„curriculum la decizia elevului din oferta școlii?).* La polul diametral opus, elevii sunt mai degrabă nemulțumiți de gradul lor de implicare în alegerea opționalelor, argumentând că *„în propunerea de opționale mai ales, pentru că foarte multe clase primesc o anumită listă din care trebuie să aleagă câteva opționale, adică, de exemplu, din patru opționale ei să aleagă trei. Și nu este un ecart atât de mare de opțiuni din care să poată alege. Și multe nu sunt bazate pe interesele lor. Mulți o să aleagă opționale care nu-i interesează, ore ușoare, la care... Și nu cred că ăsta este scopul școlii. Cred că ar trebui să pună elevii chiar să propună ei anumite opționale care să-i și intereseze.”*

Ca tendință generală, putem observa, din nou, că implicarea elevilor este mai intensă în domeniile mai puțin reglementate şi mai puțin formalizate (selectarea activităților extracurriculare este un demers realizat de multe ori la nivelul clasei, fără întocmirea unei documentații specifice) şi este mai puțin intensă în domeniile strict reglementate (inclusiv prin legislație) şi mai formalizate (stabilirea disciplinelor opționale, a regulamentului de ordine interioară etc.).

Graficul nr. 25 prezintă mediile scorurilor respondenților la itemii referitori la evaluarea nivelului de implicare a elevilor în diferite domenii ale vieții școlii, comparativ pentru elevi şi profesori:

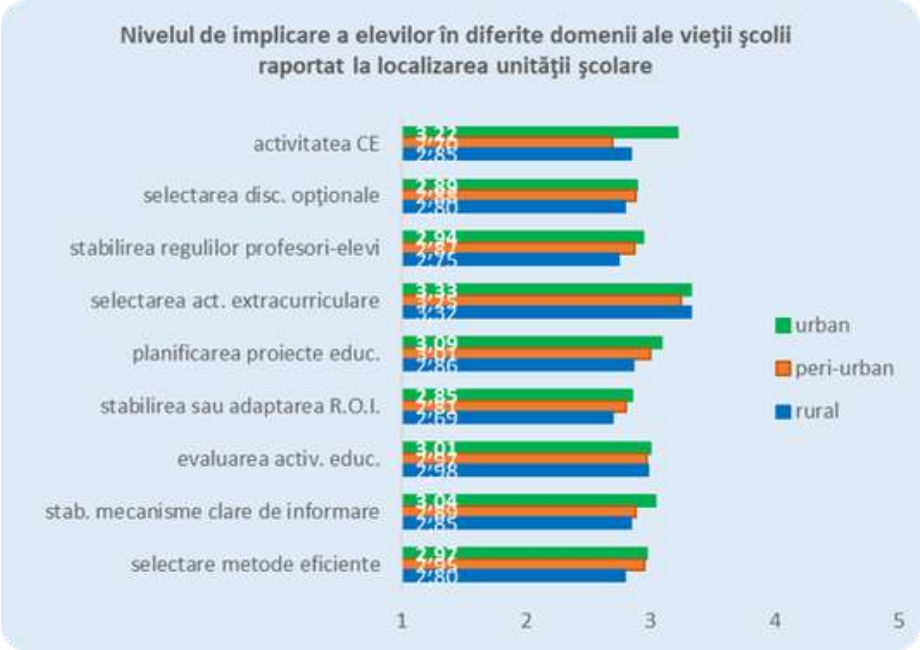

Graficul nr. 25. Gradul de implicare a elevilor în diferite activităţi şcolare în funcție de statut (respondenți: elevi şi profesori)

Youthlink - Participarea Tinerilor în Procesele Sistemului Educațional de-a Lungul Frontierei România-Moldova, ID PROIECT: ROMD00485
Proiect cofinanțat prin Programul Interreg VI-A NEXT România - Republica Moldova 2021-2027.

Din punct de vedere statistic, singura diferență semnificativă între evaluările realizate de elevi şi profesori este cea referitoare la gradul de implicare a elevilor în selectarea activităților extracurriculare, pe care profesorii îl consideră semnificativ mai mare comparativ cu elevii (p=0,001). Dacă la nivel general, așa cum am arătat anterior, profesorii evaluează nivelul de implicare a elevilor în școala lor ca fiind semnificativ mai mare decât elevii, rafinarea analizei pe diferite domenii ale vieții școlii relevă faptul că această diferență în evaluarea globală este datorată unei diferențelor semnificative referitoare la un singur aspect, probabil cel mai puțin reglementat şi formalizat, selectarea activităților extracurriculare.

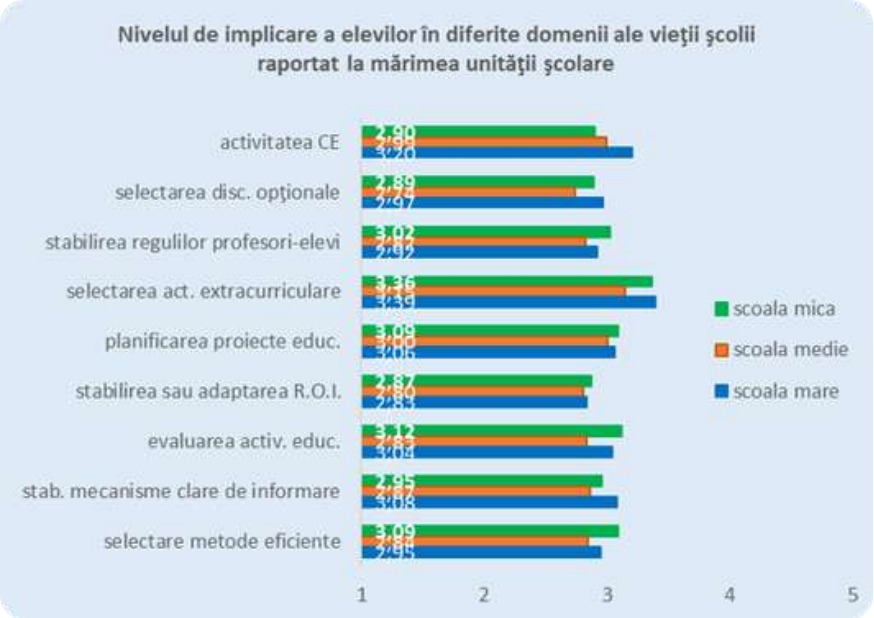
Graficul nr. 26 prezintă mediile scorurilor respondenților (elevi şi profesori) la itemii referitori la evaluarea nivelului de implicare a elevilor în diferite domenii ale vieții școlii, comparativ pentru respondenții din școli urbane, peri-urbane şi rurale:

Graficul nr. 26. Gradul de implicare a elevilor în diferite activităţi şcolare în funcție de localizarea școlii (respondenți: elevi şi profesori)

Pe ansamblu, localizarea școlii nu influențează semnificativ evaluarea gradului de implicare a elevilor în diferitele domenii ale vieții școlii, singura diferență semnificativă fiind pentru activitatea Consiliului Elevilor (p<0.001), implicarea elevilor în acest domeniu fiind considerată mai mare în școlile urbane comparativ cu cele peri-urbane (p<0.001).

Graficul nr. 27 prezintă mediile scorurilor respondenților (elevi şi profesori) la itemii referitori la evaluarea nivelului de implicare a elevilor în diferite domenii ale vieții școlii, comparativ pentru respondenții din școli mici, medii şi mari:

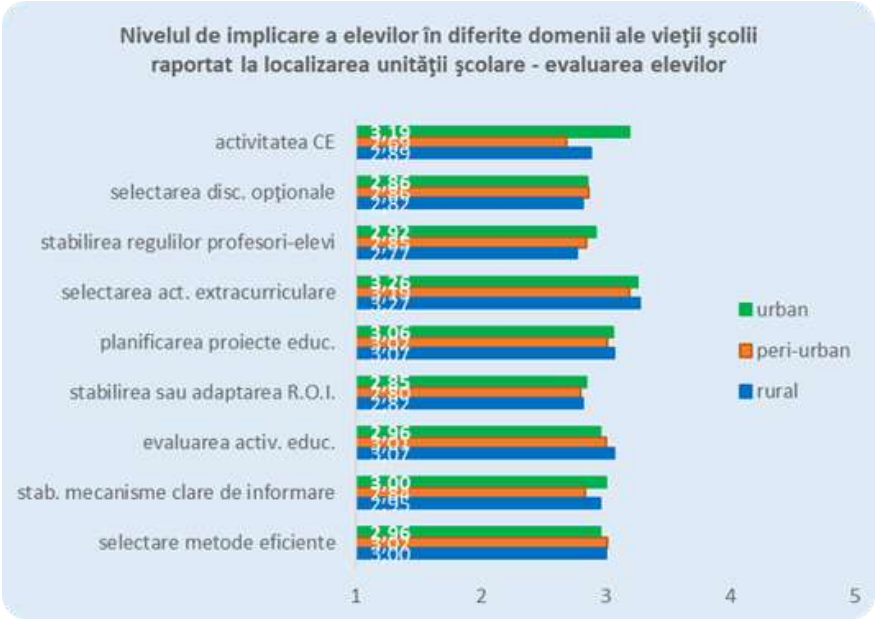

Graficul nr. 27. Gradul de implicare a elevilor în diferite activităţi şcolare în funcție de mărimea școlii (respondenți: elevi şi profesori)

Pe ansamblu, mărimea școlii nu influențează semnificativ evaluarea gradului de implicare a elevilor în diferitele domenii ale vieții școlii, singurele diferențe semnificative fiind pentru activitatea Consiliului Elevilor (p=0.012, implicarea fiind mai intensă în școlile mari comparativ cu cele mici - p=0.020) şi evaluarea activităților educaționale (p=0.024, implicarea fiind mai intensă în școlile mici comparativ cu cele mari – p=0,035).

5.4.1. Percepția elevilor

Graficul nr. 28 prezintă mediile scorurilor elevilor la itemii referitori la evaluarea nivelului de implicare a elevilor în diferite domenii ale vieții școlii, comparativ pentru elevii din școli urbane, peri-urbane şi rurale:

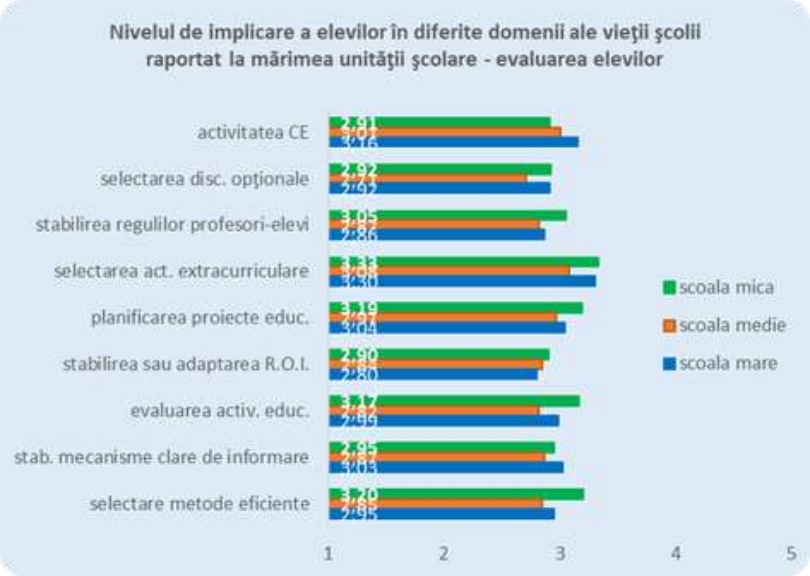

Graficul nr. 28. Gradul de implicare a elevilor în diferite activităţi şcolare în funcție de localizarea școlii (respondenți: elevi)

Youthlink - Participarea Tinerilor în Procesele Sistemului Educațional de-a Lungul Frontierei România-Moldova, ID PROIECT: ROMD00485
Proiect cofinanțat prin Programul Interreg VI-A NEXT România - Republica Moldova 2021-2027.

Pe ansamblu, localizarea școlii nu influențează semnificativ evaluarea elevilor asupra gradului de implicare a lor în diferitele domenii ale vieții școlii, singura diferență semnificativă fiind pentru activitatea Consiliului Elevilor (p<0.001), implicarea elevilor în acest domeniu fiind considerată mai mare în școlile urbane comparativ cu cele peri-urbane (p<0.001)

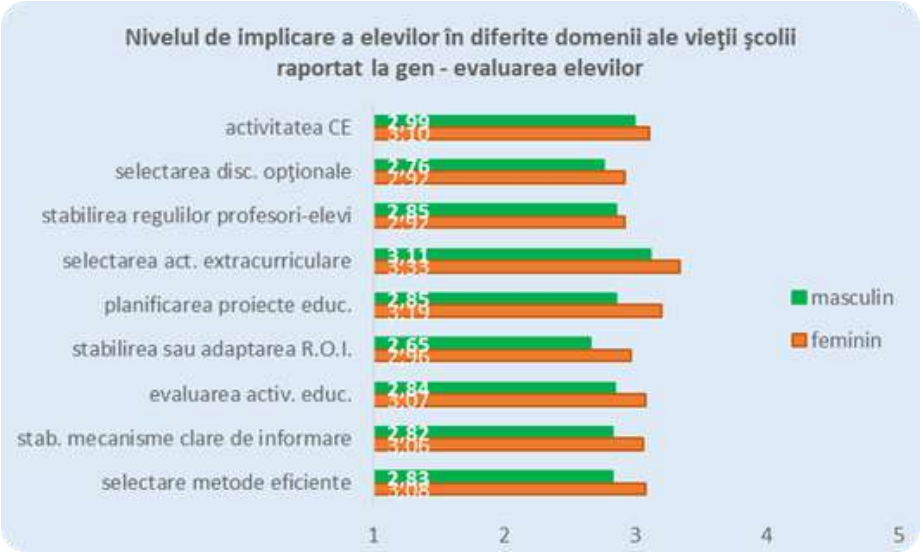
Graficul nr. 29 prezintă mediile scorurilor elevilor la itemii referitori la evaluarea nivelului de implicare a elevilor în diferite domenii ale vieții școlii, comparativ pentru elevii din școli mici, medii şi mari:

Graficul nr. 29. Gradul de implicare a elevilor în diferite activităţi şcolare în funcție de mărimea școlii (respondenți: elevi)

Pe ansamblu, mărimea școlii nu influențează semnificativ evaluarea elevilor asupra gradului de implicare a lor în diferitele domenii ale vieții școlii, singurele diferențe semnificative fiind pentru evaluarea activităților educaționale (p=0.020, implicarea fiind mai intensă în școlile mici comparativ cu cele medii - p=0.016) şi selectarea metodelor eficiente (p=0.029, implicarea fiind mai intensă în școlile mici comparativ cu cele medii – p=0,028).

Graficul nr. 30 prezintă mediile scorurilor elevilor la itemii referitori la evaluarea nivelului de implicare a elevilor în diferite domenii ale vieții școlii, comparativ pentru elevii de gen masculin şi feminin:

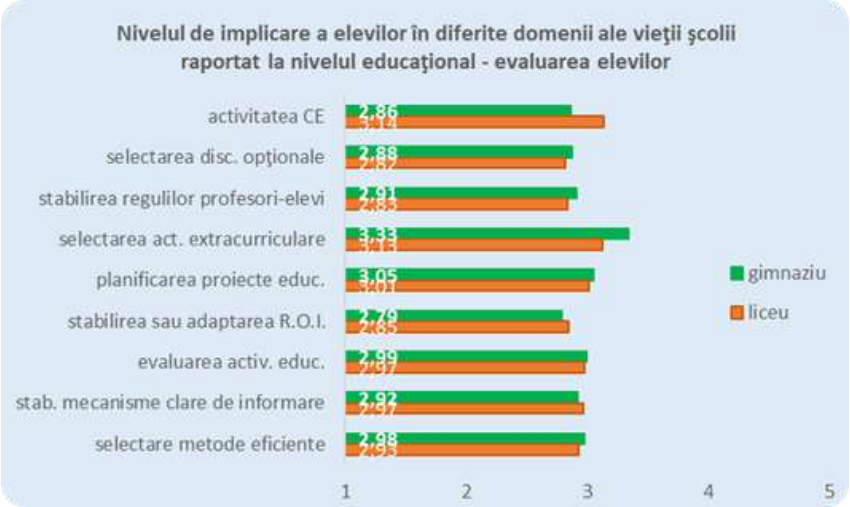

Graficul nr. 30. Gradul de implicare a elevilor în diferite activităţi şcolare în funcție de gen (respondenți: elevi)

Youthlink - Participarea Tinerilor în Procesele Sistemului Educațional de-a Lungul Frontierei România-Moldova, ID PROIECT: ROMD00485
Proiect cofinanțat prin Programul Interreg VI-A NEXT România - Republica Moldova 2021-2027.

Evaluările realizate de elevi asupra gradului de implicare a lor în diferite domenii ale vieții școlii sunt semnificativ influențate de gen, fetele considerându-se semnificativ mai implicate comparativ cu băieții în luarea deciziilor privind: selectarea activităților extra curriculare (p=0,030), planificarea proiectelor educaționale (p=0,001), stabilirea sau adaptarea ROI (p=0,001), evaluarea activităților educaționale (p=0,009), stabilirea unor mecanisme clare de informare (p=0,010) şi selectarea unor metode eficiente (p=0,012).

Graficul nr. 31 prezintă mediile scorurilor elevilor la itemii referitori la evaluarea nivelului de implicare a elevilor în diferite domenii ale vieții școlii, comparativ pentru elevii de gimnaziu şi liceu:

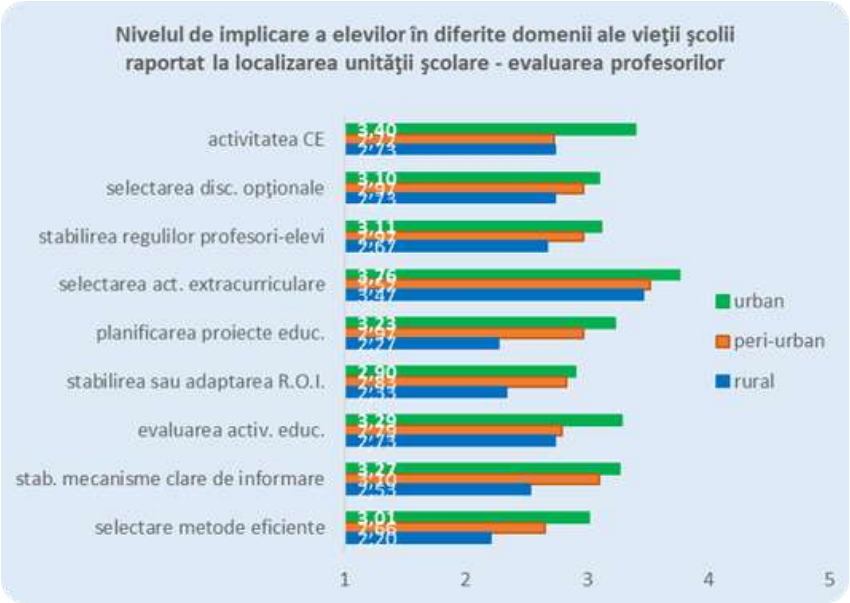

Graficul nr. 31. Gradul de implicare a elevilor în diferite activităţi şcolare în funcţie de nivelul educaţional (respondenți: elevi)

Pe ansamblu, nivelul educațional nu influențează semnificativ evaluarea elevilor asupra gradului de implicare a lor în diferitele domenii ale vieții școlii, singura diferență semnificativă fiind pentru evaluarea implicării în activitatea CE (p=0.006), care este considerată mai mare la liceu decât la gimnaziu.

5.4.2. Percepția cadrelor didactice

Graficul nr. 32 prezintă mediile scorurilor profesorilor la itemii referitori la evaluarea nivelului de implicare a elevilor în diferite domenii ale vieții școlii, comparativ pentru profesorii din școli urbane, peri-urbane şi rurale:

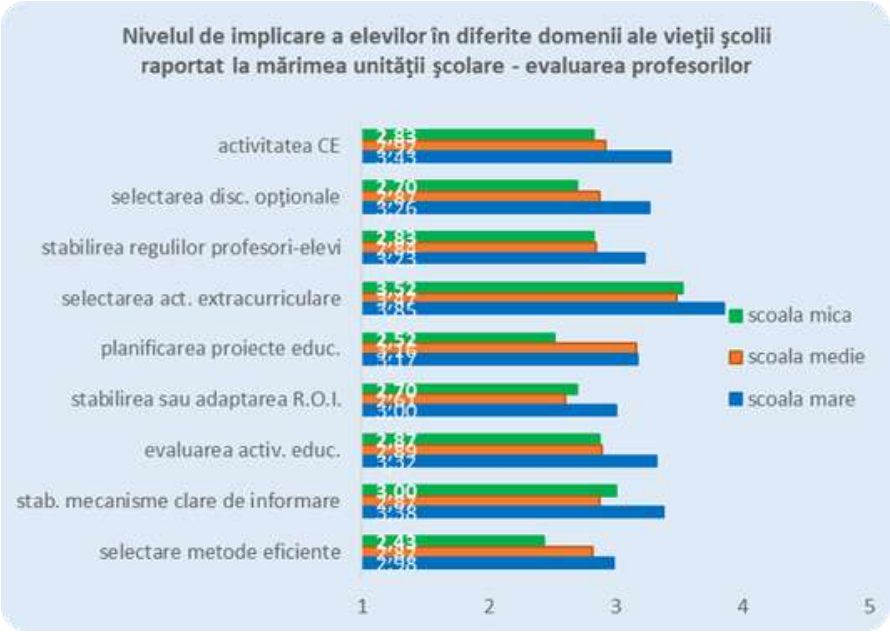

Graficul nr. 32. Gradul de implicare a elevilor în diferite activităţi şcolare în funcţie de localizarea şcolii (respondenți: profesori)

Youthlink - Participarea Tinerilor în Procesele Sistemului Educațional de-a Lungul Frontierei România-Moldova, ID PROIECT: ROMD00485
Proiect cofinanțat prin Programul Interreg VI-A NEXT România - Republica Moldova 2021-2027.

Analiza statistică a evaluărilor realizate de profesori asupra gradului de implicare a elevilor în diferite domenii ale vieții școlii relevă influențe semnificative ale localizării unității școlare în ceea ce privește evaluarea implicării în activitatea Consiliului Elevilor (p=0.017, implicarea fiind considerată mai mare în școlile urbane comparativ cu cele peri-urbane - p=0.036), implicarea în planificarea proiectelor educaționale (p=0.009, implicarea fiind considerată mai mare în școlile urbane comparativ cu cele rurale - p=0.007) şi implicarea în selectarea metodelor eficiente (p=0.026, implicarea fiind considerată mai mare în școlile urbane comparativ cu cele rurale - p=0.033)

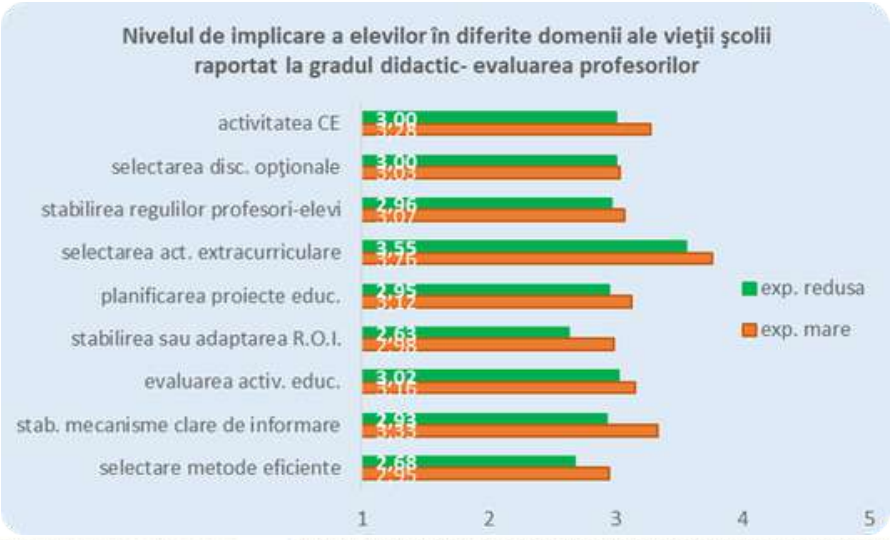
Graficul nr. 33 prezintă mediile scorurilor profesorilor la itemii referitori la evaluarea nivelului de implicare a elevilor în diferite domenii ale vieții școlii, comparativ pentru profesorii din școli mici, medii şi mari:

Graficul nr. 33. Gradul de implicare a elevilor în diferite activităţi şcolare în funcție de mărimea școlii (respondenți: profesori)

Evaluarea profesorilor asupra gradului de implicare a elevilor nu este semnificativ influențată de mărimea unității școlare pentru nici unul dintre domeniile supuse analizei.

Graficul nr. 34 prezintă mediile scorurilor profesorilor la itemii referitori la evaluarea nivelului de implicare a elevilor în diferite domenii ale vieții școlii, comparativ pentru profesorii cu experiență didactică redusă şi experiență didactică ridicată:

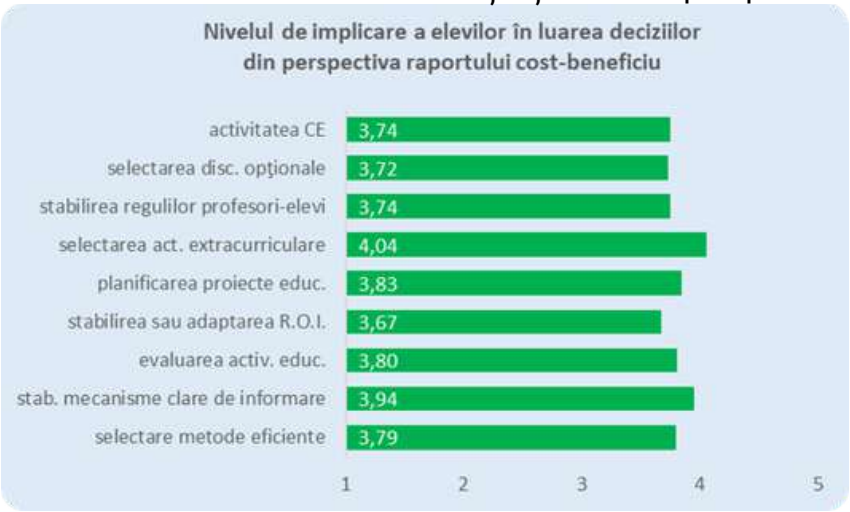
Graficul nr. 34. Gradul de implicare a elevilor în diferite activităţi şcolare în funcție de experiența didactică (respondenți: profesori)

Youthlink - Participarea Tinerilor în Procesele Sistemului Educațional de-a Lungul Frontierei România-Moldova, ID PROIECT: ROMD00485
Proiect cofinanțat prin Programul Interreg VI-A NEXT România - Republica Moldova 2021-2027.

Evaluarea profesorilor asupra gradului de implicare a elevilor nu este semnificativ influențată de experiența didactică pentru nici unul dintre domeniile supuse analizei.

5.5. Gradul de implicare a elevilor în luarea deciziilor din perspectiva raportului cost-beneficiu

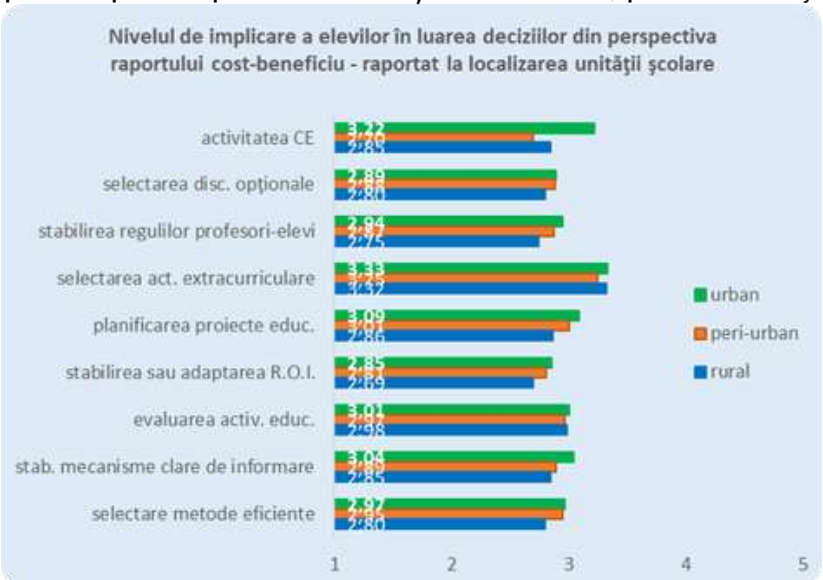
Graficul nr. 35 prezintă mediile scorurilor profesorilor la itemii referitori la evaluarea nivelului de implicare a elevilor în diferite domenii ale vieții școlii din perspectiva raportului cost-beneficiu:

Graficul nr. 35. Evaluarea implicării elevilor din perspectiva raportului cost-beneficiu (respondenți: profesori)

Implicarea elevilor în luarea deciziilor din școala lor este evaluată de profesori ca având un raport cost-beneficiu bun pentru toate aspectele supuse analizei (evaluări medii între 3,67 şi 4,04 pe o scală de evaluare de la 1 la 5). Totuși, putem diferenția:
- două domenii pentru care evaluarea raportului cost-beneficiu este semnificativ mai mare decât media: selectarea activităților extracurriculare ($p<0,001$) şi stabilirea unor mecanisme clare de informare ($p=0,003$);
- un domeniu pentru care evaluarea raportului cost-beneficiu este semnificativ mai mică decât media: stabilirea sau adaptarea ROI ($p=0,004$).

Graficul nr. 36 prezintă mediile scorurilor profesorilor la itemii referitori la evaluarea nivelului de implicare a elevilor în diferite domenii ale vieții școlii din perspectiva raportului cost-beneficiu, comparativ pentru profesorii din școlile urbane, peri-urbane şi rurale:

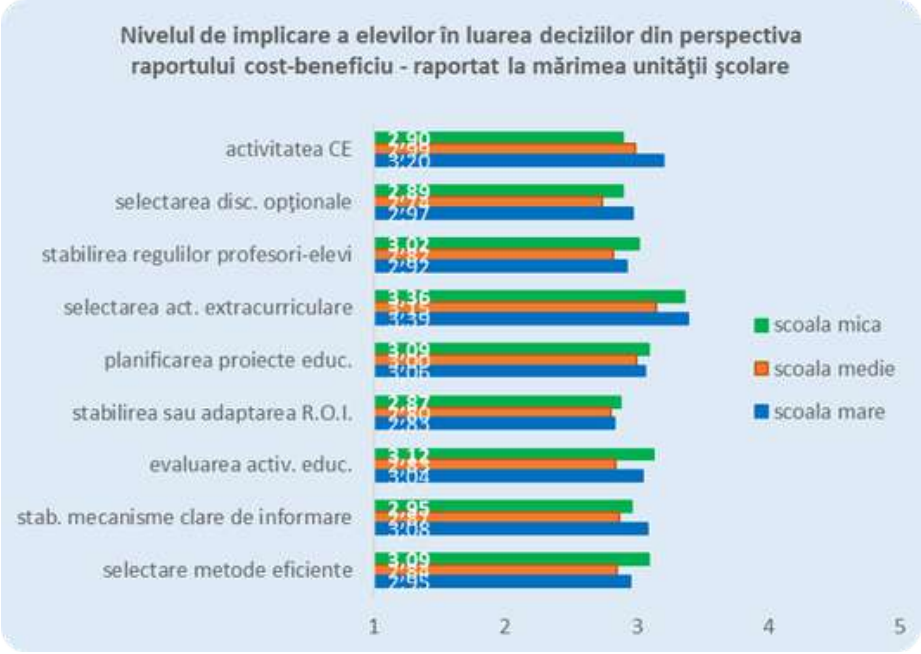

Graficul nr. 36. Evaluarea implicării elevilor din perspectiva raportului cost-beneficiu, în funcție de localizarea școlii (respondenți: profesori)

Youthlink - Participarea Tinerilor în Procesele Sistemului Educațional de-a Lungul Frontierei România-Moldova, ID PROIECT: ROMD00485
Proiect cofinanțat prin Programul Interreg VI-A NEXT România - Republica Moldova 2021-2027.

Pe ansamblu, evaluarea de către profesori a raportului cost-beneficiu al implicării elevilor în luarea deciziilor este independentă de localizarea unității școlare, singurele diferențe semnificative fiind pentru implicarea elevilor în activitatea Consiliului Elevilor (p=0.027) şi selectarea disciplinelor opționale (p=0,018, raportul cost beneficiu fiind evaluat mai bine de profesorii din școlile urbane comparativ cu cei din școlile rurale - p=0.016).

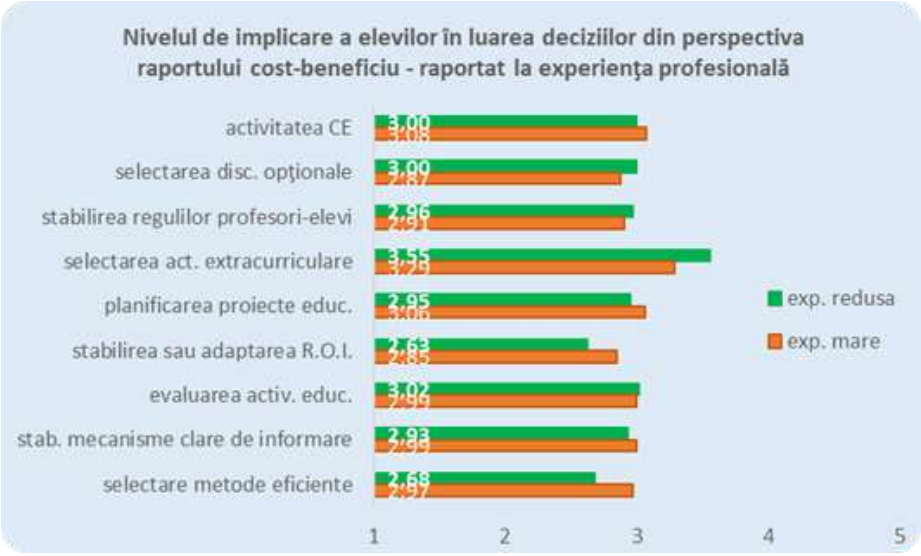
Graficul nr. 37 prezintă mediile scorurilor profesorilor la itemii referitori la evaluarea nivelului de implicare a elevilor în diferite domenii ale vieții școlii din perspectiva raportului cost-beneficiu, comparativ pentru profesorii din școlile mici, medii şi mari:

Graficul nr. 37. Evaluarea implicării elevilor din perspectiva raportului cost-beneficiu, în funcție de mărimea școlii (respondenți: profesori)

Evaluarea de către profesori a raportului cost-beneficiu al implicării elevilor în luarea deciziilor este independentă de mărimea unității școlare.

Graficul nr. 38 prezintă mediile scorurilor profesorilor la itemii referitori la evaluarea nivelului de implicare a elevilor în diferite domenii ale vieții școlii din perspectiva raportului cost-beneficiu, comparativ pentru profesorii cu experiență didactică redusă şi cu experiență didactică ridicată:

Graficul nr. 38. Evaluarea implicării elevilor din perspectiva raportului cost-beneficiu, în funcție de experiența didactică (respondenți: profesori)

Youthlink - Participarea Tinerilor în Procesele Sistemului Educațional de-a Lungul Frontierei România-Moldova, ID PROIECT: ROMD00485
Proiect cofinanțat prin Programul Interreg VI-A NEXT România - Republica Moldova 2021-2027.

Pe ansamblu, evaluarea de către profesori a raportului cost-beneficiu al implicării elevilor în luarea deciziilor este independentă de experiența didactică.

6. Factori facilitatori şi inhibatori ai implicării elevilor

6.1. Factori care motivează elevii să participe

Graficul nr. 39 prezintă principalii factori care motivează elevii să participe la luarea deciziilor (frecvența cu care este selectat fiecare factor):

Graficul nr. 39. Factori care motivează elevii să se implice (respondenți: elevi)

De menționat este faptul că fiecare respondent a putut menționa maxim trei răspunsuri, motiv pentru care, evident, suma frecvențelor răspunsurilor depășește 100%.

Principalul factor care motivează elevii să se implice în luarea deciziilor este sprijinul din partea adulților, aproape 4 din 5 respondenți selectând acest factor.

Aproximativ o treime dintre elevi menționează informarea despre drepturile copilului şi încurajarea dialogului copii-adulți. Doar un sfert dintre elevi menționează Consiliul Elevilor ca factor care îi motivează să se implice.

La polul diametral opus, factorii considerați a avea cele mai reduse influențe asupra motivației elevilor pentru implicarea în luarea deciziilor (dintre cei analizați de noi) sunt instruirea adulților despre drepturile copilului (7%), preocuparea adulților pentru gândirea independentă a copiilor (11%) şi valorificarea competentelor copiilor de luare a deciziilor (11%).

Sprijinul din partea profesorilor este constant menționat şi în discuțiile cu elevii şi profesorii.

Astfel, elevii menționează că *„probabil că dacă ar fi mai mulți profesori şi adulți open-minded şi ar încerca să ne înțeleagă […] cred că ar fi mai bine pentru toată lumea”* (focusgrup), că sunt necesare *„înțelegere, empatie (din partea profesorilor, nn.) să facă cumva să ne vrea binele nostru. Susținere, cunoaștere, să ne cunoaștem mai bine” (focusgrup) şi „înțelegerea profesorilor. Ei chiar te împing și își doresc ca elevii să crească, te ajută și în realizarea proiectelor. Nu își doresc să iasă ei în față, își doresc ca elevilor să iasă și să se ridice tot mai tare […] Sunt profesori care chiar te inspiră și te fac să zici da la foarte multe activități pe care le propun ei, dar asta strict prin caracterul lor și prin cum tratează ora pe care o fac” (interviu), concluzionând că „dacă ar fi auzit o dată şi ar fi susținut măcar o dată, cred că după aia ar veni*

natural să se implice şi să participe. Probabil că dacă un singur om ar ține cu el, de exemplu un profesor care vede un potențial...” (focusgrup) şi *„când vocea noastră este ascultată, ne simțim foarte bine, ne simțim implicați, simți că părerea ta contează”* (focusgrup). Unul dintre elevi îşi exprimă şi un deziderat personal în ceea ce privește comunicarea profesori-elevi, solicitând ca profesorii *„să ne asculte mai mult şi să ne înțeleagă, să încerce să comunice cu noi înainte de a lua unele decizii” (focusgrup elevi) „să fie profesorii mult mai înțelegători cu elevii, pentru că de foarte multe ori poate noi nu avem ideile formate complet şi le spunem ceva foarte repede şi ne gândim de fapt cum ar trebui să înceapă, cum ar trebui să decurgă, cum ar trebui să se încheie o anumită chestie. Dar ei știu de cele mai multe ori, ar trebui să fie înțelegători şi în momentul în care noi prezentăm o idee să nu spună „nu”, să ne ajute să o dezvoltăm”.*

Profesorii recunosc şi ei rolul esențial al motivării elevilor din partea cadrelor didactice, menționând că elevii *„trebuie încurajați, lăsați să se exprime, implicați treptat. Este important să fie apreciați şi să li se ofere spațiu să vorbească”* (focusgrup) şi că *„bineînțeles, trebuie să le dăm încredere şi să nu emitem judecăți, să nu-i judecăm pentru era în care s-au născut şi pe care o trăiesc, să nu mai comparăm”* (interviu).

Rolul profesorilor este evident şi pentru stakeholderi, aceştia menționând în interviuri că *„dacă elevii sunt văzuți şi ascultați, sunt băgați în seamă mai întâi şi mai întâi… că nu neapărat şi facem sau, mă rog, punem în practică tot ce emit ei, dar simt că sunt auziți şi li se spune de ce nu se poate aşa, asta e o motivație fantastică”,* concluzionând: *„clar, susținerea cadrului didactic a fost un aspect important”*. Unul dintre stakeholderi conturează o viziune mai complexă, în care susținerea din partea cadrelor didactice nu este doar un facilitator al implicării elevilor, ci chiar o necesitate pentru profesorii înşişi: *„să-i vezi, să-i asculți şi să încerci să-i înțelegi (pe elevi, nn.), să încerci să te cobori la un nivel la care să înțelegi cum gândesc ei, ce gândesc ei, ce-şi doresc, pentru că doar aşa poți să-i ajuți să se auto-cunoască şi să dezvolte acele abilități, să-şi formeze acele competențe în funcție de profilul fiecăruia... […] câte idei minunate au avut elevii…care au fost mult mai dornici să-şi spună punctul de vedere, mult mai aplecați spre nevoile educației, spre ceea ce noi numim foarte frumos educație centrată pe elev. […] Atunci am înțeles cât de mare este nevoia de a-i asculta, de a-i vedea pe copii, pur şi simplu”*.

Percepția mai moderată a rolului Consiliului Elevilor în stimularea implicării elevilor în luarea deciziilor educaționale este explicabilă, în opinia elevilor, prin calitățile pe care le au sau nu le au reprezentanții lor; în interviurile cu elevii se precizează că *„depinde foarte mult cine va fi președinte şi vicepreședinte în Consiliul Elevilor, pentru că dacă sunt aleşi nişte copii care pur şi simplu sunt acolo doar pentru titlu sau poate încearcă să facă ceva, dar nu încearcă destul, implicarea elevilor nu va fi atât de mare”* şi că ar fi necesare *„selecții un pic mai riguroase ale reprezentanților din Consiliul Elevilor […] sunt aleşi pe idea de popularitate, dar nu neapărat pe aceea de competență, de reprezentare reală a unui grup”*.

Interviurile şi focusgrupurile sugerează şi existența altor factori stimulatori ai implicării elevilor:

- elevii menționează în focusgrupuri că ar putea fi necesare traininguri, activităţi de formare pentru elevi *„pentru participare, pentru atitudini, ca să se vadă că există sprijin...da, trebuie cineva să dea sfaturi cum ar trebui să se dezvolte persoana respectivă”*, dar sugerează în acelaşi timp că trainingurile ar putea fi utile atât pentru

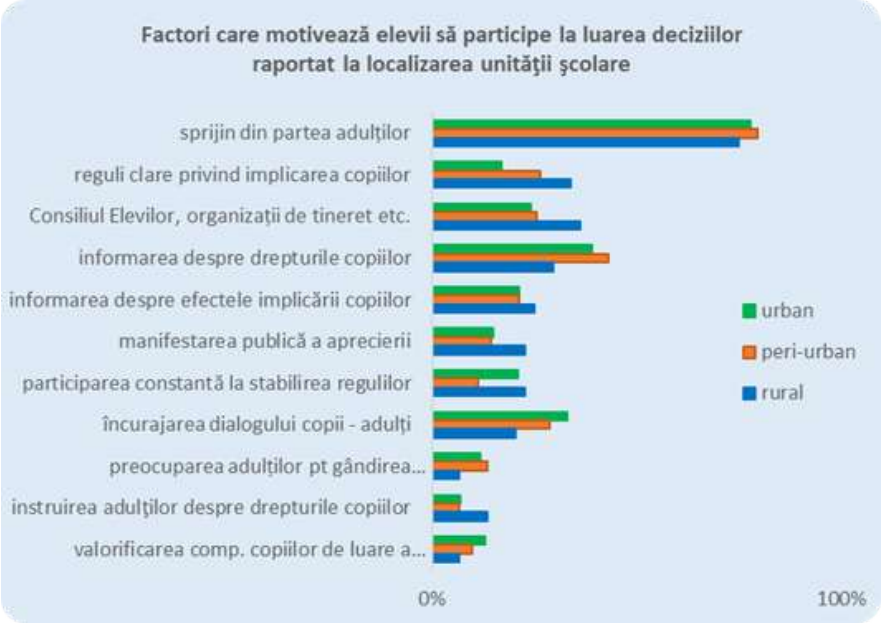
profesori;
- interviurile cu stakeholderii **menționează importanța exemplelor anterioare de succes**, argumentând că *„prima schimbare pe care toți au făcut-o a fost faptul că şi-au făcut simțită prezența prin proiectele pe care le-au implementat au spus bună, noi suntem aici şi putem face lucruri”* şi că *„fiecare elev vine cu un bagaj, al lui personal, al familiei, uneori chiar şi de la școală şi asta e baza implicării lui. Dacă acel copil a văzut că poate să se implice, că poate să ia decizii, o face, este deschis şi o face. Dacă acel copil a fost timorat, n-a fost încurajat să-şi spună părerea, e foarte greu să-l mai scoți din zona lui de confort”*. Acest aspect este prezent şi în focusgrupurile cu elevii, care menționează că e important să *„ne fie ascultat punctul de vedere, să ne ia în considerare toate opiniile”;*
- este precizată explicit **importanța existenței unui feedback,** pozitiv sau negativ, dar argumentat; spre exemplu, unul dintre stakeholderi precizează în interviu că *„de fiecare dată când nu se acceptă o propunere a elevilor, li se explică argumentat de ce nu se poate aplica […] sigur, ei nu-şi pot da cu părerea pentru că nu au suficientă informație în ceea ce privește, de exemplu, bugetul școlii, dar trebuie să li se explice de ce nu se poate așa. Deci să-i ții aproape şi să participe efectiv. Nu doar ca o formalitate, ca să putem spune că am bifat-o şi pe asta, i-am întrebat pe elevi şi gata; pentru că, din păcate, cam așa se întâmplă”*. In cadrul interviurilor, profesorii susțin acest punct de vedere precizând că: *„elevii se implică într-o mai mare măsură dacă sunt stimulați într-un fel sau altul […] le place să se implice când au şi ei un cuvânt de spus”* şi că *„prin a vedea beneficiile; şi, odată ce vezi beneficiile, nu te poți abține”;*
- este sugerată o viziune extrem de optimistă asupra participării elevilor la luarea deciziilor educaționale, conform căreia **tendința către implicare este naturală, normală** (şi, probabil, școala ar trebui doar să accepte această tendința naturală a elevilor); în interviurile cu stakeholderi sunt prezente două astfel de idei: *„implicarea elevilor în viața comunității şi în viața școlii îi motivează să participe, să fie la școală, să vină, simt că sunt importanți, că li se dă atenție”* şi *„implicarea elevilor în viața școlară este un lucru care ar trebui să se întâmple de la sine. […] Elevii vor să vorbească şi sunt foarte bucuroși când sunt băgați în seamă”*.

Interviurile şi focusgrupurile sugerează existența unei **confuzii sistematice între participarea elevilor la luarea deciziilor şi participarea elevilor la activitățile educaționale şi proiecte educaționale,** în special în cazul cadrelor didactice. Într-un focus grup cu profesorii se precizează că *„eu, de exemplu, particip (cu elevii, nn.) la foarte multe concursuri şi activităţi şi atunci dacă elevii nu sunt de acord nu am cum sa colaborez şi nu putem obține rezultatele pe care le așteptăm”,* iar în cadrul unui interviu, un profesor precizează că implicarea elevilor în luarea deciziilor este variabilă: *„dacă sunt proiecte pe o perioadă mai scurtă, am observat că altfel se implică, știu că au o finalitate mai apropiată. Dacă sunt foarte lungi, deja încep să obosească, deja încep să nu mai aibă răbdare”*

În interviurile cu elevii sunt prezente şi două **sugestii de optimizare a implicării elevilor:**
- pe de o parte, existența unui **profesor responsabil pentru interacțiunea cu elevii** şi capabil să poate susține acest deziderat: *„fiecare elev ar trebui să aibă în școala în care este măcar un profesor cu care să poată discuta extrem, extrem de deschis problemele pe care le întâmpină acum”;*
- pe de altă parte, conturarea unui **climat „diplomatic” în relația elevi-profesori:** *„indiferent că adulții sunt sau nu de acord cu tine, tu îți poți spune punctul de vedere așa cum consideri tu şi poți să aștepți o seriozitate şi, să spunem, o diplomație”*.

De menționat este şi existența unor **situații în care atitudinea adulților în privința implicării elevilor în luarea deciziilor este extrem de pozitivă:** *„pentru mine, tinerii sunt o resursă; la nivel personal, cred că este o experiență care mă îmbogățește”* (interviu stakeholder); *„eu am învățat să fiu profesoară de la elevii mei. […] Nu m-a ajutat pedagogia atât cât m-a ajutat idea mea de a mă uita la elevi şi de a-i asculta, de a-i vedea”* (interviu stakeholder, fost profesor).

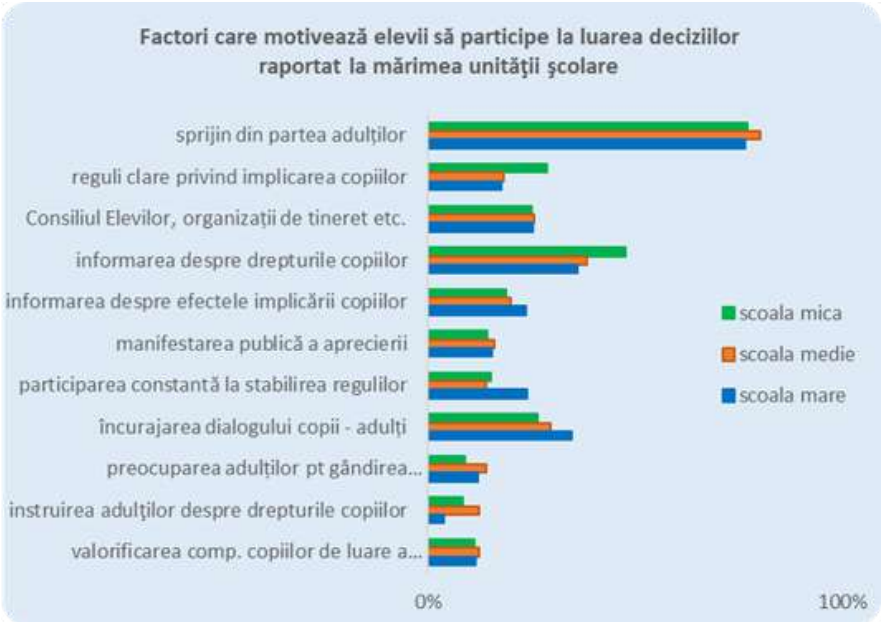
Graficul nr. 40 prezintă principalii factori care motivează elevii să participe la luarea deciziilor (frecvența cu care este selectat fiecare factor), comparativ pentru elevii din școlile urbane, peri-urbane şi rurale:

Graficul nr. 40. Factori care motivează elevii să se implice, în funcție de localizarea școlii (respondenți: elevi)

Factorii care influențează elevii să se implice în luarea deciziilor sunt în mare măsură similari în școlile urbane, peri-urbane şi rurale, principalul factor fiind, independent de localizarea școlii, sprijinul din partea adulților.

Graficul nr. 41 prezintă principalii factori care motivează elevii să participe la luarea deciziilor (frecvența cu care este selectat fiecare factor), comparativ pentru elevii din școlile mici, medii şi mari:

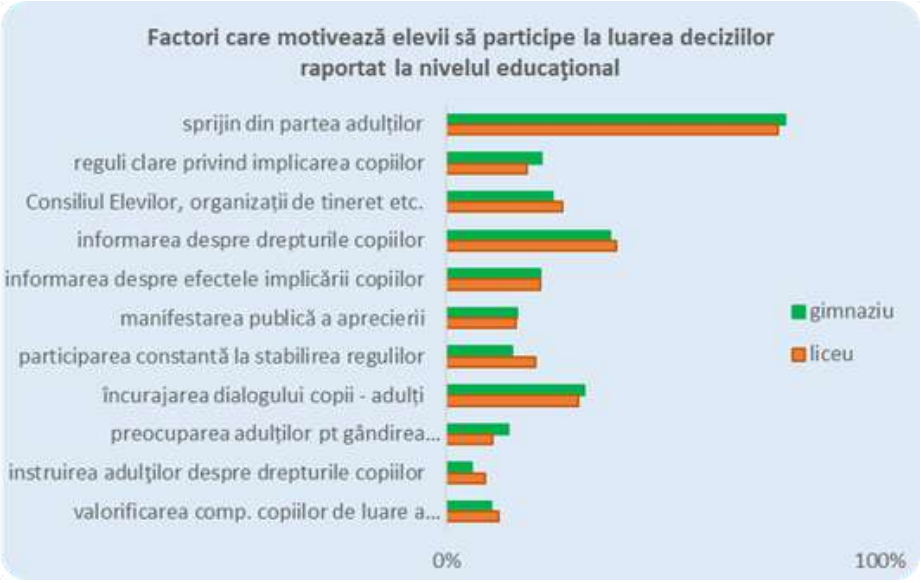

Graficul nr. 42. Factori care motivează elevii să se implice, în funcție de gen (respondenți: elevi)

Youthlink - Participarea Tinerilor în Procesele Sistemului Educațional de-a Lungul Frontierei România-Moldova, ID PROIECT: ROMD00485
Proiect cofinanțat prin Programul Interreg VI-A NEXT România - Republica Moldova 2021-2027.

Factorii care influențează elevii să se implice în luarea deciziilor sunt în mare măsură similari pentru băieți şi fete, principalul factor fiind, independent de gen, sprijinul din partea adulților; singura diferență semnificativă este cea referitoare la încurajarea dialogului părinți copii, care este semnificativ mai importantă pentru fete (p=0,009).

Graficul nr. 43 prezintă principalii factori care motivează elevii să participe la luarea deciziilor (frecvența cu care este selectat fiecare factor), comparativ pentru elevii de gimnaziu şi liceu:

Graficul nr. 43. Factori care motivează elevii să se implice, în funcție de nivelul educațional (respondenți: elevi)

Factorii care influențează elevii să se implice în luarea deciziilor sunt în mare măsură independenți de nivelul educațional.

6.2. Bariere în calea participării elevilor

Graficul nr. 44 prezintă principalele bariere în calea participării elevilor la luarea deciziilor (frecvența cu care este selectată fiecare barieră):

Graficul nr. 44. Bariere în calea participării elevilor (respondenți: elevi)

De menționat este faptul că fiecare respondent a putut menționa maxim trei răspunsuri, motiv pentru care, evident, suma frecvențelor răspunsurilor depășește 100%.
Deloc surprinzător, elevii consideră că principalele bariere în implicarea lor în luarea deciziilor sunt tot cele legate de adulți: adulții nu au încredere (56%), adulții nu sunt dispuși să îi asculte pe copii (46%), adulții nu au timp pentru a se consulta cu copiii (46%).

La polul diametral opus, barierele considerate cele mai puțin relevante de elevi sunt insuficienta implicare a organizațiilor de tineret (6%), lipsa unor reguli clare (9%) şi insuficienta dezvoltare a competențelor copiilor de luare a deciziilor (9%).

Interviurile şi focusgrupurile argumentează posibilitatea ca adulții să acționeze ca bariere în calea implicării elevilor în deciziile educaționale, dar propun şi o altă perspectivă, în care tinerii înșiși pot reprezenta un factor inhibitor esențialîn această privință.

Astfel, în ceea ce privește r**olul inhibitor al adulților în implicarea tinerilor în deciziile educaționale,** în focus-grupurile cu elevii sunt prezente idei ca: *„Profesorii şi părinții nu sunt pregătiți să asculte opiniilor tinerilor... unii da, alții nu. Pentru că ei au o gândire diferită de a noastră. Sau consideră că ceea ce spun ei e drept, iar noi facem parte din altă generație”* sau *„profesorii se centrează foarte mult pe imaginea clasei, dar nu se concentrează pe cum ne simțim, de ce am făcut un anumit lucru”*. Interviurile cu elevii confirmă această perspectivă: *„Dezinteresul și din partea elevilor și uneori nu suntem luați în seamă atât de mult de adulți. Adică un elev, chiar dacă ar veni cu o propunere foarte bună, dacă un anumit cadru didactic sau un adult nu este binevoitor, o să o ia pur și simplu ca pe o propunere pe care probabil într-o zi o să o și uite”*. Această barieră legată de atitudinea adulților este prezentă şi în activitatea Consiliului Elevilor: *„Noi (Consiliul Elevilor, nn.) la nivel național avem întâlniri de lucru regulate cu Ministerul Educației, cu cele două comisii din Parlament pe educație, cu alți factori decizionali. Deci într-adevăr există această comunicare cu decidenții. Acum problema este cât de serios ne şi iau decidenții şi cât de serios se iau propunerile pe care noi le formulam, pentru că noi formulăm propuneri, dar ne lovim uneori de un zid al indiferenței”* (interviu elev); *„faptul că profesorii nu știu, nu au informații, nu au detalii despre proiectele care se desfășoară în școală. Și, sincer, cred că și până și profesorii ar trebui să se informeze într-o oarecare măsură, astfel încât să dea informații și la elevii din clasele lor, pentru a se implica și ei. Pentru că... oricâtă reclamă am face noi ca drept Consiliul Elevilor în școală, nu avem cum să atragem atenția fiecărui elev în parte. Consider că altfel vine interesul când îți asculți dirigintele decât când vin trei copii la tine în clasă și prezintă ceva”* (interviu elev).Impactul potențial negativ al cadrelor didactice asupra implicării elevilor este vizibil şi pentru stakeholderi, aceștia precizând în interviuri că *„deschiderea cadrelor didactice ar putea fi un obstacol important să vedem inițiativele copiilor ca fiind o nevoie a lor de explorare”* şi că *„formarea inițială a profesorilor nu s-a schimbat deloc în ultimii 25 de ani. Şi ar fi trebuit să se schimbe, pentru că viața, tehnologia ne duc în alte direcții. Oricum, noi se pare că ne facem că nu vedem, că nu știm. Şi atunci apar problemele”*.
Deosebit de sugestivă este atitudinea unui cadru didactic care preciza cumva explicit că tinerii nu pot fi implicați în luarea deciziilor: *„Când au fost chestionarele alea, tâmpeniile de chestionare și au răspuns ei aiurea […] Ei sunt tineri și unii dintre ei au tendința să ia în derâdere chestiile astea. Noi, chiar când au fost chestionarele alea puse, chiar am gândit că ajunge să mă evalueze pe mine nu știu care, care nu știe să scrie, totuși, până la urmă,*

Youthlink - Participarea Tinerilor în Procesele Sistemului Educațional de-a Lungul Frontierei România-Moldova, ID PROIECT: ROMD00485
Proiect cofinanțat prin Programul Interreg VI-A NEXT România - Republica Moldova 2021-2027.

el nu știe să scrie aici ceva. El s-ar putea nici să nu înțeleagă enunțul cum trebuie și să dea un răspuns doar pentru că îl bagă cineva în seamă. Nu, nu, chiar nu putem, din dorința asta de a-i integra și de a-i băga în seamă, riscăm să fim luați în derâdere aiurea, fără sens". Această idee este regăsită, chiar dacă ceva mai „nuanțat" şi exprimată mai diplomatic, şi în cazul unui alt profesor participant la focusgrup: *„libertatea asta, dacă nu vine la pachet cu responsabilitate sau cu niște asumări care presupun, la rândul lor, un grad de maturitate, poate fi prost înțeleasă și prost gestionată libertatea. Copiii nu sunt la fel, nu înțeleg la fel lucrurile și atunci când îi dai libertate prea multă unuia care nu știe să gestioneze, s-ar putea să o înțeleagă greșit. Și atunci, ar trebui să existe, așa, un pic de echilibru între ceea ce ar trebui ei să-și asume și libertatea pe care o au în momentul în care își asumă lucrurile respective".*

Pe de altă parte, în ceea ce privește **rolul inhibitor al elevilor înșiși în implicarea lor în deciziile educaționale,** sunt precizați factori ca:

- motivația insuficientă: *„lipsa de motivație. Da, pentru că mulți copii nu vor, sunt foarte sceptici, nu văd cu ce i-ar ajuta dacă ar face lucrurile astea […] probabil că unii nu au interes, alții poate se gândesc că trebuie să facă prea multe sau se gândesc că va fi greu"* (interviu elev); *„lipsa de interes, lipsa de implicare... lipsa de informație, pentru că nu ni se explică despre acele activităţi care se țin sau nu se mai țin, să înțelegem"* (focusgrup elevi); *„sentimentul acesta cum că, având în vedere că sunt elevi, puterea lor decizională este foarte scăzută. Ei își asumă din start lucrul ăsta şi atunci nu au neapărat o tragere de inimă să vorbească mai departe, să caute regulamente, să lupte un pic mai activ pentru drepturile lor şi pentru lucrurile pe care ei le cred şi le susțin"* (interviu elev);

- teama de consecințe: *„foarte mulți elevi se tem că dacă şi-ar susține punctul de vedere, atunci ar avea probleme cu nota la purtare, probleme cu profesorii, probleme cu inspectoratul, ceea ce, punct în care se poate ajunge la un moment dat, dar pe care ei nu-şi doresc cumva să-l rişte" (interviu elev); „teama de consecințe, dar şi teama de ce o să zică ceilalți"* (focusgrup elevi); „la noi bine, mă rog, ca în toate școlile, există o anumită reținere din partea elevilor să nu supere profesorii, nu știu..." (interviu elev);

- teama de eșec, lipsa curajului: *„frica de eșec, deoarece în momentul în care te arunci într-o chestie foarte complicată care nu ține neapărat de tine, cred că e greu să gestionezi situația"* (focusgrup elevi); *„sunt copii extraordinari de buni, dar nu au curaj. […] dacă ar fi încurajați elevii să fie mai curajoși, să nu li se închidă gura după fiecare afirmație pe care o fac, chiar profesorii să ia în considerare ceea ce zic elevii și ceea ce sugerează"* (interviu elev);

- **particularități de vârstă:** *„mai ales, noi fiind copii, unora chiar le este rușine să se ducă să spună că da, eu vreau"* (interviu elev); *„nu neapărat sunt obișnuiți cu respectarea unor reguli, să spunem, sau cu respectarea unui contract sau cu asumarea unei activităţi cap-coadă, dacă nu sunt manageriaţi bine ca echipă"* (interviu stakeholder);

- anturajul: *„mai sunt şi aspecte din anturaj care ar putea să-i afecteze"* (interviu stakeholder).

Dialogul din cadrul focusgrupurilor şi interviurilor a permis conturarea unei imagini mai complexe a factorilor inhibitori ai implicării tinerilor în deciziile educaționale, permițând

permițând identificarea unor potențiali factori care nu au fost inițial avuși în vedere:

- **exemplele anterioare** în care opinia elevilor nu a fost luată în considerare: *„când părerile noastre nu sunt luate în considerare... taci şi nu mai vorbești […] când nimeni nu te ascultă, automat începi să te izolezi”* (focusgrup elevi); *„ne cheamă la întrevederi şi pentru că de multe ori sunt obligați de legislație să ne consulte, şi atunci ne cheamă la întrevederi, noi ne spunem părerea şi așa mai departe. Însă decizia finală rareori se întâmplă ca părerea noastră să aibă pondere destul de mare aici”* (interviu elev);

- **resursele limitate** (timp, resurse financiare): *„există activităţi – voluntariat, proiecte – în care elevii participă cu implicare. Problema este că nu întotdeauna există resurse sau oportunități suficiente, mai ales pentru activităţi mai complexe sau la nivel mai larg”* (focusgrup profesori); *„resursele ar fi iarăși o problemă […] dacă nu există partea financiară, nu prea putem să facem”* (interviu stakeholder); *„în primul rând, prima dificultate este timpul; a doua ar fi dificultatea care ține de birocrație, acesta este cel mai mare obstacol pentru mine”* (interviu profesor); *„timpul lor este limitat într-un fel sau altul, bineînțeles că au şi alte activităţi” (*interviu stakeholder);

- birocrația: *„birocrația, aș spune în cazul mai multor instituții, mai multor procese care fac ca propunerile noastre să trebuiască să treacă prin multe etape ca să ajungă la decidenți […] pentru organizațiile de tineret, este puțin mai greu să ajungă direct. Inițiatorii trebuie să treacă printr-un lung proces birocratic pentru a ajunge la o întrevedere”* (interviu elev); *„se știe foarte bine şi cred că în orice domeniu am auzit, toți se plâng de această birocrație excesivă”* (interviu profesor);

- **contextul școlar:** *„automat dacă iei bullying nu mai poți şi nu mai vrei să spui ceva”* (focusgrup elevi);

Dialogul cu cadrele didactice sugerează, încă o dată, c**onfuziile sistematice între implicarea tinerilor în luarea deciziilor şi implicarea lor în alte activităţi educaționale**; spre exemplu, în cadrul unui focusgrup cu profesorii se dă ca exemplu de implicare a tinerilor în luarea deciziilor: *„săptămâna viitoare, cum începem, hai începem recapitulare? Cum facem ca să vă ajut? Și am făcut un grafic, un plan săptămânal de pregătire și am zis, este planul vostru, puneți acolo ce și cum vreți așa, și pentru mine este foarte ușor. Le-am spus, veniți cu poezii, cu ce aveți voi nelămuriri, cu texte și le facem în clasă, le facem cu toată clasa. Și îmi facilitează clar așa. Cu ocazia asta, ei își rezolvă niște nelămuriri și eu îmi dozez efortul”.*

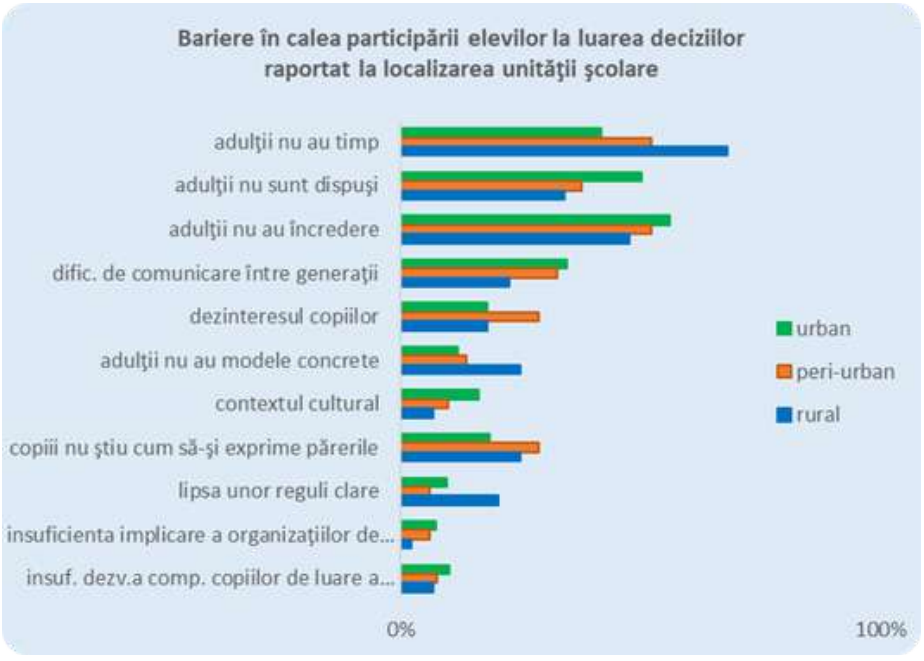
Sunt prezente în discuțiile cu actorii educaționali, implicit sau explicit, şi câteva sugestii de depășire a barierelor în calea implicării elevilor în deciziile educaționale:

- schimbarea atitudinii cadrelor didactice: *„profesorii să ia în considerare că fără copii nu pot să facă nimic, nu ar avea loc de muncă şi părerea noastră contează în primul rând şi dacă au impresia că știu totul, ar trebui să se mai întrebe o dată. Fără copii, n-ar face nimic!” (focusgrup elevi); profesorii „să ne înțeleagă, pentru că ei mereu spun că viitorul sunt tinerii, dar ei nu ne ajută să construim viitorul; adică dacă tu mă susții, şi îmi explici şi mă înțelegi, şi încerci să mă cunoști, cred că viitorul ar fi unul mult mai bun. Dacă faci*

afirmația că noi suntem viitorul, atunci ajută viitorul, nu te uita în trecut" (focusgrup elevi); profesorii „să-i asculte, pentru că e foarte important, chiar dacă ideea ni se pare ciudată. Dacă vin cu o idee revoluționară, să-i ascultăm şi să le dăm girul: «ok, asta e ideea ta». Hai să vedem cum se pune în aplicare şi vedem în funcție de ce soluții vin de la ei, s-ar putea să avem niște soluții pe care noi în momentul acela nu le vedem. Deci, dacă au o propunere, să vină cu tot planul de aplicare şi o să fie cumva primiți cu brațele deschise" (interviu stakeholder). În cazul acestei ultime sugestii, deși autorul se adresează explicit cadrelor didactice, este inclusă implicit şi o sugestie pentru elevi, respectiv prezentarea ideilor lor într-o formă mai elaborată, cu tot „planul de aplicare" pentru a crește receptivitatea cadrelor didactice;

- **schimbări mai complexe în organizarea școlii:** eventuala participare *„ține de programe școlare mai aerisite, de programul copiilor mai aerisit, astfel încât să-şi poată permite să participe […] la noi școlile nu sunt dotate cu cantine […] unii elevi stau 2-3 zile pe săptămână până la ora 3 (de la 8, nn.) cu doar câte o pauză de 10 minute, unii își aduc de mâncare la ei, alții nu-şi aduc, unii uită, alții n-au bani etc." (interviu profesor).*

Graficul nr. 45 prezintă principalele bariere în calea participării elevilor la luarea deciziilor (frecvența cu care este selectată fiecare barieră), comparativ pentru elevii din şcolile urbane, peri-urbane şi rurale:

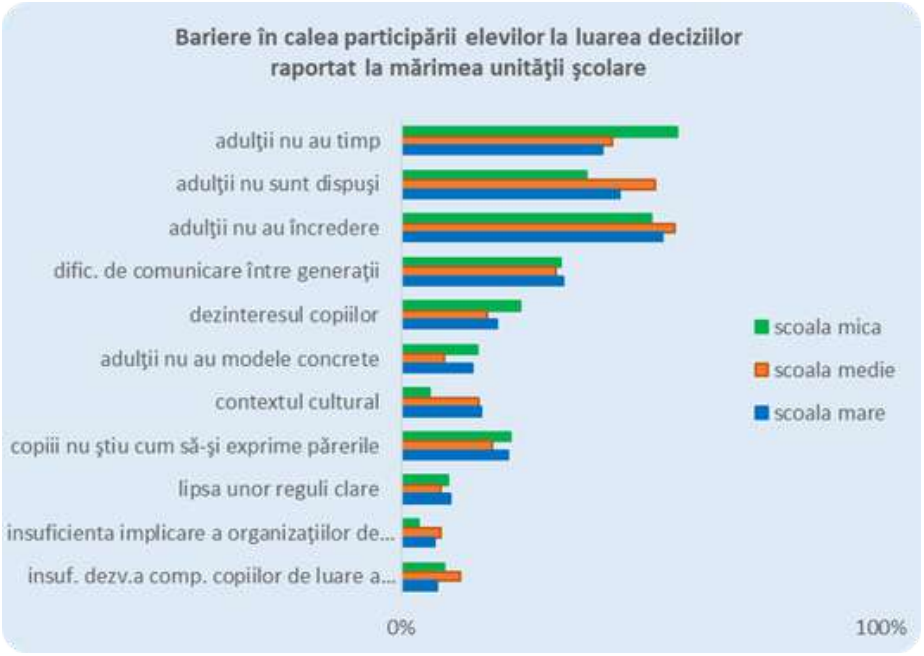

Graficul nr. 45. Bariere în calea participării elevilor, în funcție de localizarea școlii (respondenți: elevi)

Independent de localizarea unității școlare, principalele trei bariere în calea implicării copiilor în decizii sunt lipsa timpului, disponibilității sau încrederii adulților. Influența localizării școlii asupra importanței acordate fiecărei potențiale bariere în calea implicării elevilor în luarea deciziilor este semnificativă pentru: lipsa timpului adulților (p=0.001, barieră mai importantă în rural comparativ cu urban, p=0.002), lipsa disponibilității (p=0.011, barieră mai importantă în urban comparativ cu peri-urban, p=0.039), dezinteresul copiilor (p=0.029, barieră mai importantă în peri-urban comparativ cu urban, p=0.026), lipsa posibilităților de exprimare ale copiilor (p=0.039, barieră mai importantă în peri-urban decât în urban, p=0.040) şi lipsa unor reguli clare (p=0.019, barieră mai importantă în rural decât în peri-urban, p=0.015).

Youthlink - Participarea Tinerilor în Procesele Sistemului Educațional de-a Lungul Frontierei România-Moldova, ID PROIECT: ROMD00485
Proiect cofinanțat prin Programul Interreg VI-A NEXT România - Republica Moldova 2021-2027.

Graficul nr. 46 prezintă principalele bariere în calea participării elevilor la luarea deciziilor (frecvența cu care este selectată fiecare barieră), comparativ pentru elevii din şcolile mici, medii şi mari:

Graficul nr. 46. Bariere în calea participării elevilor, în funcție de mărimea școlii (respondenți: elevi)

Independent de mărimea unității școlare, principalele trei bariere în calea implicării copiilor în decizii sunt lipsa timpului, disponibilității sau încrederii adulților. Influenţa mărimii școlii asupra importanței acordate fiecărei potențiale bariere în calea implicării elevilor în luarea deciziilor este semnificativă pentru: lipsa timpului adulților (p=0.010, barieră mai importantă în școlile mari decât în cele mici, p=0.009), lipsa disponibilității adulților (p=0.039, barieră mai importantă în școlile medii decât în cele mici, p=0.035) şi contextul cultural care impune luarea deciziilor doar de către adulți (p=0.010, barieră mai puțin importantă în școlile mici comparativ cu cele medii (0.033) şi mari (p=0.012).

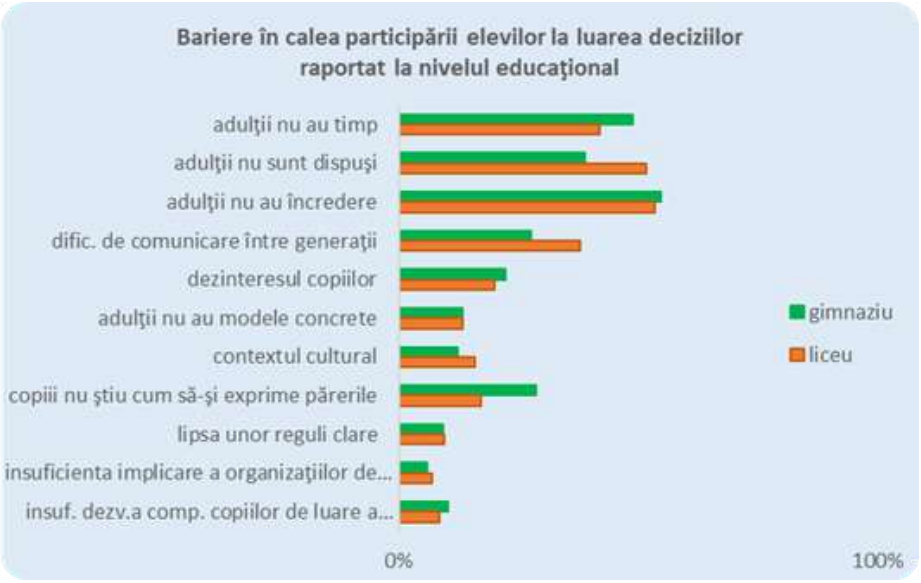
Graficul nr. 47 prezintă principalele bariere în calea participării elevilor la luarea deciziilor frecvența cu care este selectată fiecare barieră), comparativ pentru elevii de gen masculin şi feminin:

Graficul nr. 47. Bariere în calea participării elevilor, în funcție de gen (respondenți: elevi)

Independent de genul respondenților, principalele trei bariere în calea implicării copiilor în decizii sunt lipsa timpului, disponibilității sau încrederii adulților. Influența genului asupra importanței acordate fiecărei potențiale bariere în calea implicării elevilor în luarea deciziilor este semnificativă pentru: lipsa încrederii adulților (p=0.008, barieră mai importantă pentru fete decât pentru băieți) şi insuficienta implicare a organizațiilor de tineret (p=0.024, barieră mai importantă pentru băieți decât pentru fete).

Graficul nr. 48 prezintă principalele bariere în calea participării elevilor la luarea deciziilor (frecvența cu care este selectată fiecare barieră), comparativ pentru elevii de gimnaziu şi liceu:

Graficul nr. 48. Bariere în calea participării elevilor, în funcție de nivelul educațional (respondenți: elevi)

Independent de nivelul educațional al respondenților, principalele trei bariere în calea implicării copiilor în decizii sunt lipsa timpului, disponibilității sau încrederii adulților. Influența nivelului educațional asupra importanței acordate fiecărei potențiale bariere în calea implicării elevilor în luarea deciziilor este semnificativă pentru: lipsa disponibilității adulților (p=0.004, barieră mai importantă pentru elevii de liceu decât pentru cei de gimnaziu), dificultățile de comunicare între generații (p=0.014, barieră mai importantă pentru elevii de liceu decât pentru cei de gimnaziu) şi lipsa posibilităților de exprimare ale copiilor (p=0.002, barieră mai importantă pentru elevii de gimnaziu decât pentru cei de liceu).

6.3. Cauzalitatea implicării elevilor

Graficul nr. 49 prezintă principalele motive ale implicării elevilor la luarea deciziilor din școala lor (frecvența cu care respondenții (elevi şi profesori) au selectat fiecare motiv):

Youthlink - Participarea Tinerilor în Procesele Sistemului Educațional de-a Lungul Frontierei România-Moldova, ID PROIECT: ROMD00485
Proiect cofinanțat prin Programul Interreg VI-A NEXT România - Republica Moldova 2021-2027.

Graficul nr. 49. Principalele motive pentru care elevii se implică (respondenți: elevi şi profesori)

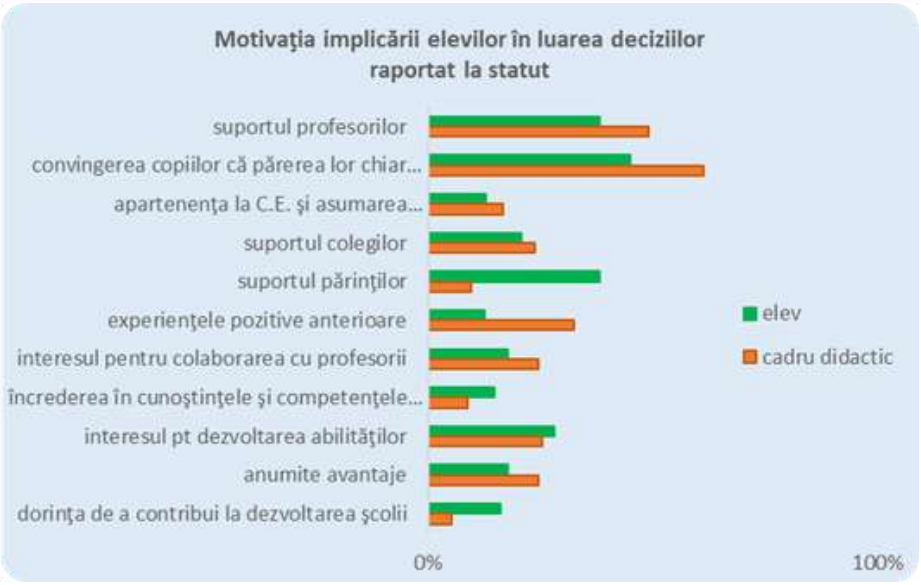
De menționat este faptul că fiecare respondent a putut menționa maxim trei răspunsuri, motiv pentru care, evident, suma frecvențelor răspunsurilor depășește 100%.
Principalele motive pentru care elevii se implică în luarea deciziilor în școala lor sunt legate de convingerea că părerea lor chiar contează (47%), suportul profesorilor (39%) şi al părinților (33%); interesul pentru dezvoltarea abilităților proprii este de asemenea menționat de mai mult de un sfert dintre respondenți (27%).

La polul diametral opus, motivele cel mai puțin relevante pentru elevii care aleg să se implice în deciziile educaționale din școala lor (dintre cele analizate de noi) sunt cele referitoare la apartenența la Consiliul Elevilor (13%), încrederea în cunoștințele şi competențele proprii (13%) şi dorința de a contribui la dezvoltarea școlii (14%).
Motivația elevilor pentru implicarea în deciziile educaționale este, din nou, legată de adulți, fiind centrată pe sprijinul din partea profesorilor şi părinților, dar şi pe convingerea că părerea lor chiar contează (factor de asemenea dependent de profesori şi părinți).

În ceea ce privește motivația elevilor pentru implicarea în deciziile educaționale, focusgrupurile cu elevii relevă o viziune foarte complexă a acestora, prin raportare inclusiv la impactul mai larg al implicării, pe termen mediu şi lung: dacă elevii s-ar implica în deciziile educaționale „probabil că s-ar reduce abandonul școlar, s-ar reduce foarte mult, probabil s-ar reduce şi chiulitul şi tot ce înseamnă evitarea învățământului.

Şi probabil dacă şi copiii din mediile defavorizate ar fi mai susținuți, cu siguranță ar fi mai mulți academicieni, mai mulți copii la facultate, ar avea mai multe șanse la viitor"; „profesorii care sunt deschişi şi care chiar încearcă să se apropie de elevi sunt mult, mult mai respectați decât profesorul care îți induce frică atunci când îl vezi la catedră".

Graficul nr. 50 prezintă principalele motive ale implicării elevilor la luarea deciziilor din școala lor (frecvența cu care respondenții au selectat fiecare motiv), comparativ pentru elevi şi profesori:

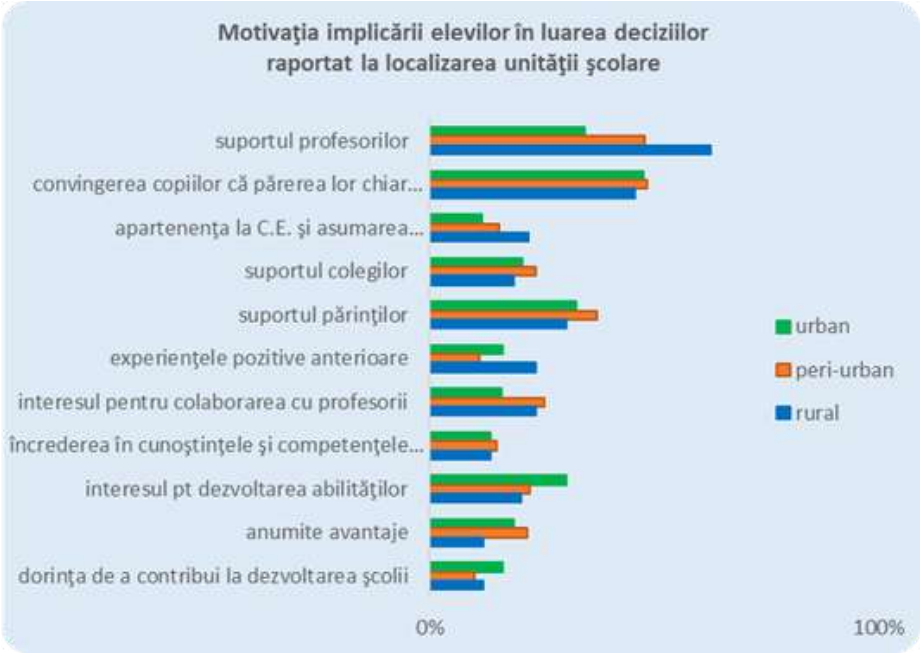

Graficul nr. 50. Principalele motive pentru care elevii se implică, în funcție de statut (respondenți: elevi şi profesori)

Principalele motive pentru care elevii se implică în luarea deciziilor în școala lor sunt percepute relativ diferit de profesori şi de elevi: dacă pentru elevi, cele mai importante motive sunt, în ordinea frecvenței, convingerea că părerea lor chiar contează, suportul profesorilor şi suportul părinților, pentru cadrele didactice, cele mai importante motive sunt convingerea elevilor că părerea lor chiar contează, suportul profesorilor şi experiențele anterioare pozitive.

Din punct de vedere statistic, diferențe semnificative între profesori şi elevi sunt cele referitoare la evaluarea următoarelor motive: suportul profesorilor ($p=0.027$, mai important pentru profesori), convingerea elevilor că părerea lor contează ($p=0.001$, mai important pentru profesori), suportul părinților ($p<0.001$, mai important pentru elevi), experiențele pozitive anterioare ($p<0.001$, mai important pentru profesori) şi dorința de a contribui la dezvoltarea școlii ($p=0.002$, mai important pentru elevi).

Graficul nr. 51 prezintă principalele motive ale implicării elevilor la luarea deciziilor din școala lor (frecvența cu care respondenții (elevi şi profesori) au selectat fiecare motiv), comparativ pentru respondenții din școli urbane, peri-urbane şi rurale:

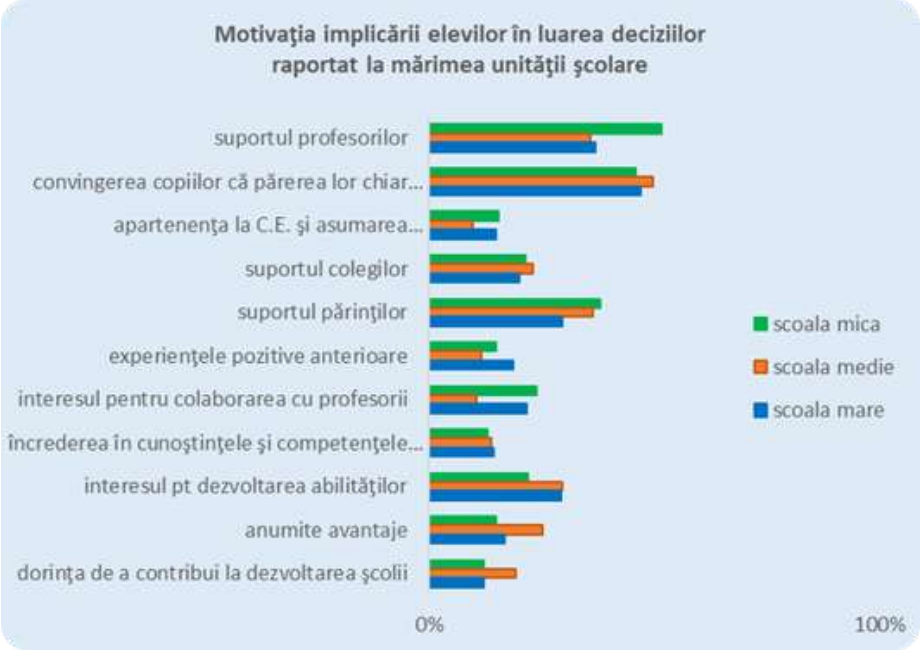

Graficul nr. 51. Principalele motive pentru care elevii se implică, în funcție de localizarea şcolii (respondenți: elevi şi profesori)

Youthlink - Participarea Tinerilor în Procesele Sistemului Educațional de-a Lungul Frontierei România-Moldova, ID PROIECT: ROMD00485
Proiect cofinanțat prin Programul Interreg VI-A NEXT România - Republica Moldova 2021-2027.

Principalele motive pentru care elevii se implică în luarea deciziilor în școala lor sunt percepute relativ independent de localizarea unității școlare, singurele deferențe semnificative fiind cele privitoare la suportul profesorilor (p<0.001, mai puțin important pentru respondenții din școlile urbane comparativ cu cele peri-urbane (p=0.007) şi rurale (p<0.001)) şi interesul elevilor pentru colaborarea cu profesorii (p=0.017, mai important pentru respondenții din școlile peri-urbane comparativ cu cele urbane (p=0.023)).

Graficul nr. 52 prezintă principalele motive ale implicării elevilor la luarea deciziilor din școala lor (frecvența cu care respondenții (elevi şi profesori) au selectat fiecare motiv), comparativ pentru respondenții din școli mici, medii şi mari:

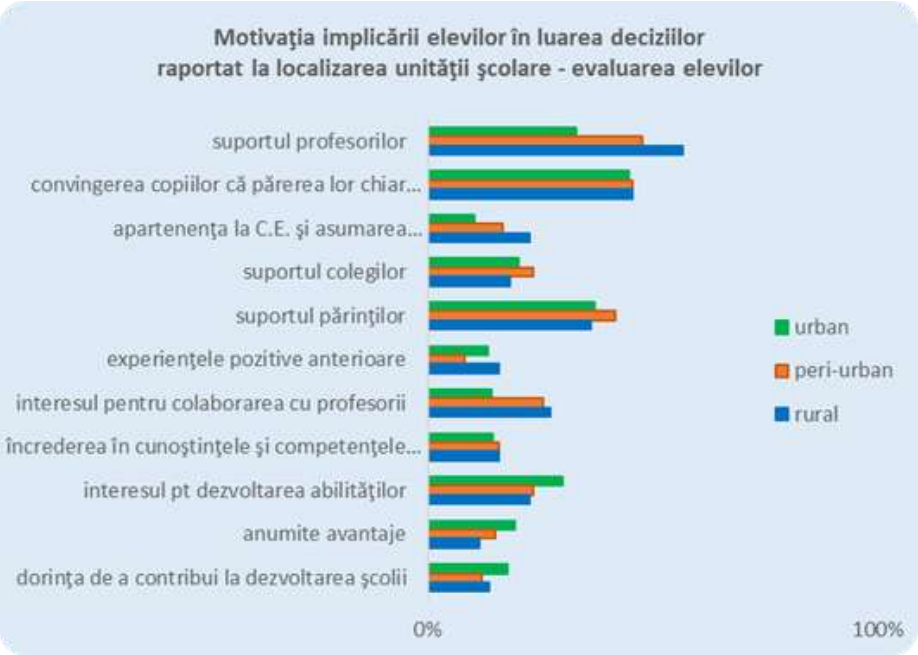

Graficul nr. 52. Principalele motive pentru care elevii se implică, în funcție de mărimea școlii (respondenți: elevi şi profesori)

Motivele pentru care elevii se implică în luarea deciziilor în școala lor sunt percepute relativ diferit în școlile mici, medii şi mari, diferențe semnificative fiind constatate în ceea ce privește: suportul profesorilor (p=0.003, mai important în școlile mici comparativ cu cele medii (p=0.007) şi mari(p=0.006)), interesul elevilor pentru colaborarea cu profesorii (p=0.001, mai puțin important în școlile medii comparativ cu cele mici (p=0.004) şi mari (p=0.003)) şi obținerea anumitor avantaje (p=0.013, mai important în școlile medii decât în cele mici (p=0.032) şi mari (p=0.033)).

6.3.1. Percepția elevilor

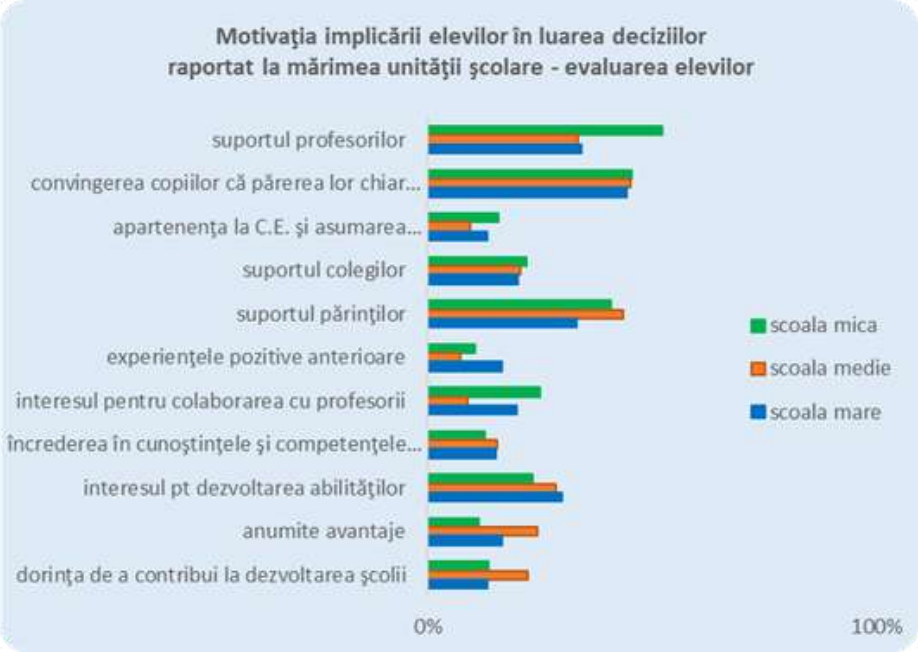
Graficul nr. 53 prezintă principalele motive ale implicării elevilor la luarea deciziilor din școala lor (frecvența cu care elevii au selectat fiecare motiv), comparativ pentru elevii din școli urbane, peri-urbane şi rurale:

Graficul nr. 53. Principalele motive pentru care elevii se implică, în funcție de localizarea școlii (respondenți: elevi)

Localizarea unității școlare are o influență limitată asupra modului în care elevii percep principalele motive pentru implicarea lor în deciziile în școală, singurele diferențe semnificative fiind cele referitoare la: suportul profesorilor ($p<0.001$, mai puțin important pentru elevii din școlile urbane comparativ cu cele peri-urbane ($p=0.007$) şi rurale ($p=0.006$), apartenenta la Consiliul Elevilor ($p=0.022$, influență nespecifică) şi interesul pentru colaborarea elevilor cu profesorii ($p=0.002$, mai important în școlile peri-urbane decât în cele urbane ($p=0.006$)).

Graficul nr. 54 prezintă principalele motive ale implicării elevilor la luarea deciziilor din școala lor (frecvența cu care elevii au selectat fiecare motiv), comparativ pentru elevii din școli mici, medii şi mari:

Graficul nr. 54. Principalele motive pentru care elevii se implică, în funcție de mărimea școlii (respondenți: elevi)

Youthlink - Participarea Tinerilor în Procesele Sistemului Educațional de-a Lungul Frontierei România-Moldova, ID PROIECT: ROMD00485
Proiect cofinanțat prin Programul Interreg VI-A NEXT România - Republica Moldova 2021-2027.

Mărimea școlii influențează semnificativ modul în care elevii percep principalele motive pentru implicarea lor în deciziile în școală, diferențe semnificative fiind constatate pentru: suportul profesorilor (p=0.001, mai important în școlile mici comparativ cu cele medii (p=0.002) şi mari (p=0.001)), experiențele pozitive anterioare (p=0.009, mai importante în școlile mari comparativ cu cele medii (p=0.009)), interesul pentru colaborarea elevilor cu profesorii (p<0.001, mai puțin important în școlile medii comparativ cu cele mici (p=0.001) şi mari (p=0.008)), obținerea anumitor avantaje (p=0.008, mai importantă în școlile medii decât în cele mici (p=0.008)) şi dorința de a contribui la dezvoltarea școlii (p=0.027, mai importantă în școlile medii decât în școlile mari (p=0.033)).

Graficul nr. 55 prezintă principalele motive ale implicării elevilor la luarea deciziilor din școala lor (frecvența cu care elevii au selectat fiecare motiv), comparativ pentru elevii de gen masculin şi feminin:

Graficul nr. 55. Principalele motive pentru care elevii se implică, în funcție de gen (respondenți: elevi)

Suportul profesorilor este mai important pentru băieți decât pentru fete (p=0,034), în timp ce suportul părinților (p=0.011), interesul pentru dezvoltarea abilităților (p=0.002) şi dorința de a contribui la dezvoltarea școlii (p=0.013) sunt mai importante pentru fete decât pentru băieți.

Graficul nr. 56 prezintă principalele motive ale implicării elevilor la luarea deciziilor din școala lor (frecvența cu care elevii au selectat fiecare motiv), comparativ pentru elevii de gimnaziu şi liceu:

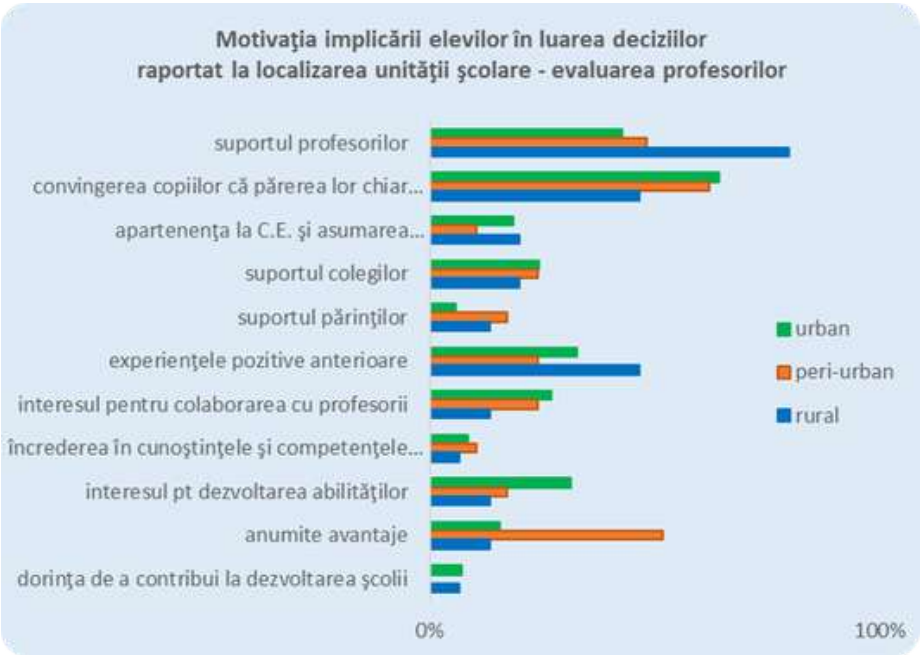

Graficul nr. 56. Principalele motive pentru care elevii se implică, în funcție de nivelul educaţional (respondenți: elevi)

Suportul profesorilor (p=0.005) şi convingerea că părerea lor chiar contează (p=0.017) sunt mai importante pentru elevii de gimnaziu decât pentru cei de liceu, în timp ce experiențele pozitive anterioare sunt mai importante pentru elevii de liceu decât pentru cei de gimnaziu (p=0.002).

6.3.2. Percepția cadrelor didactice

Graficul nr. 57 prezintă principalele motive ale implicării elevilor la luarea deciziilor din școala lor (frecvența cu care profesorii au selectat fiecare motiv), comparativ pentru profesorii din școli urbane, peri-urbane şi rurale:

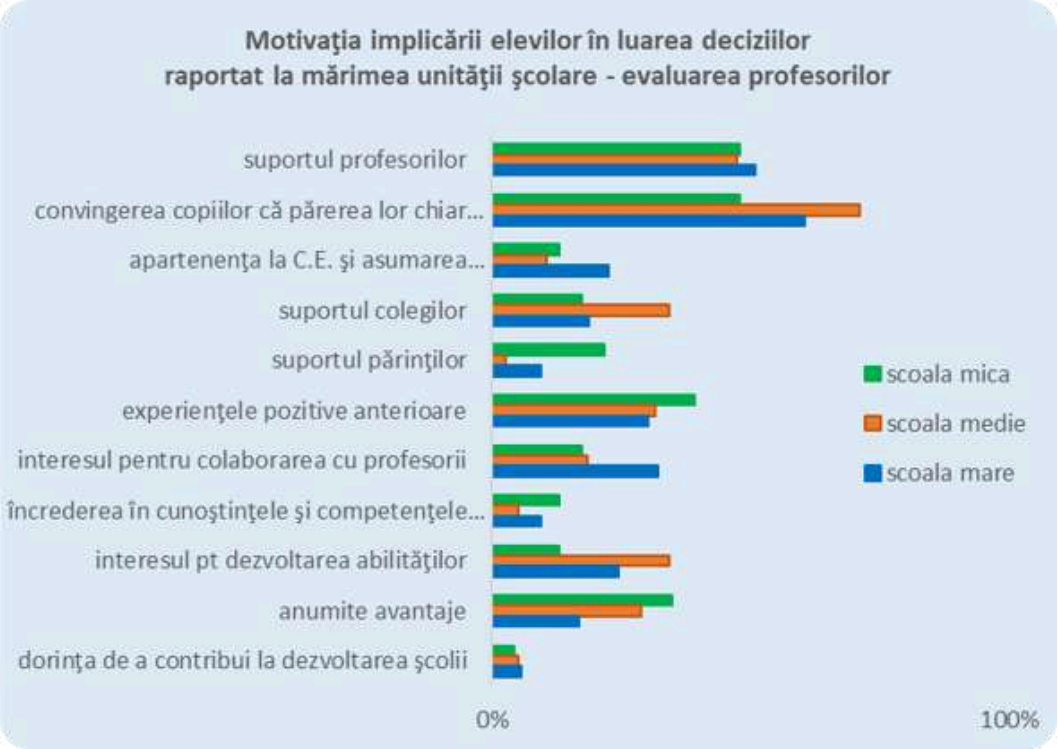

Graficul nr. 57. Principalele motive pentru care elevii se implică, în funcție de localizarea școlii (respondenți: profesori)

Youthlink - Participarea Tinerilor în Procesele Sistemului Educațional de-a Lungul Frontierei România-Moldova, ID PROIECT: ROMD00485
Proiect cofinanțat prin Programul Interreg VI-A NEXT România - Republica Moldova 2021-2027.

Diferențe semnificative în evaluările profesorilor asupra motivelor implicării elevilor în deciziile educaționale sunt înregistrate în ceea ce privește suportul profesorilor (p=0.032, mai important în școlile rurale decât în cele urbane (p=0.027)) şi obținerea anumitor avantaje (p<0.001, mai important în școlile peri-urbane comparativ cu cele urbane (p<0.001) şi rurale (p=0.011)).

Graficul nr. 58 prezintă principalele motive ale implicării elevilor la luarea deciziilor din școala lor (frecvența cu care profesorii au selectat fiecare motiv), comparativ pentru profesorii din școli mici, medii şi mari:

Graficul nr. 58. Principalele motive pentru care elevii se implică, în funcție de mărimea școlii (respondenți: profesori)

Percepția profesorilor asupra motivelor implicării elevilor în deciziile din școala lor nu este semnificativ influențată de mărimea unității școlare.

Graficul nr. 59 prezintă principalele motive ale implicării elevilor la luarea deciziilor din școala lor (frecvența cu care profesorii au selectat fiecare motiv), comparativ pentru profesorii cu experiență redusă şi cu experiență ridicată:

Youthlink - Participarea Tinerilor în Procesele Sistemului Educațional de-a Lungul Frontierei România-Moldova, ID PROIECT: ROMD00485
Proiect cofinanțat prin Programul Interreg VI-A NEXT România - Republica Moldova 2021-2027.

Graficul nr. 59. Principalele motive pentru care elevii se implică, în funcție de experiența didactică (respondenți: profesori)

Profesorii cu experiență didactică mai redusă acordă o mai mare importantă obținerii unor avantaje de către elevi ca motiv pentru implicarea lor în deciziile educaționale comparativ cu profesorii cu experiență mai mare (p=0.022).

6.4. Cauzalitatea neimplicării elevilor

Graficul nr. 60 prezintă principalele motive ale neimplicării elevilor la luarea deciziilor din școala lor (frecvența cu care respondenții (elevi şi profesori) au selectat fiecare motiv):

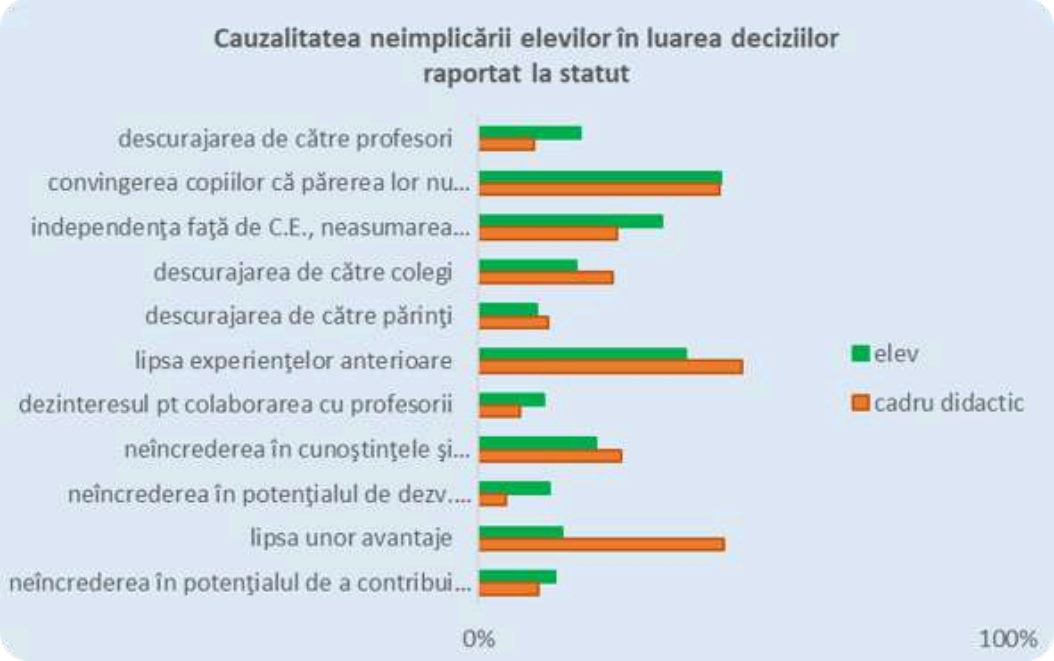
Graficul nr. 60. Principalele motive pentru care elevii NU se implică (respondenți: elevi şi profesori)

De menționat este faptul că fiecare respondent a putut menționa maxim trei răspunsuri, motiv pentru care, evident, suma frecvențelor răspunsurilor depășește 100%.
Principalele motive percepute ale neimplicării elevilor în luarea deciziilor din școala lor sunt: convingerea elevilor că opinia lor nu contează (46%), lipsa experienţelor pozitive anterioare (41%) şi independența elevilor față de Consiliul Elevilor, neasumarea sarcinilor CE (33%). De remarcat faptul că cel mai important motiv de neimplicare este convingerea că opinia lor nu contează, în timp ce, așa cum am prezentat anterior, cel mai important motiv pentru implicare era convingerea elevilor că opinia lor chiar contează.

Youthlink - Participarea Tinerilor în Procesele Sistemului Educațional de-a Lungul Frontierei România-Moldova, ID PROIECT: ROMD00485
Proiect cofinanțat prin Programul Interreg VI-A NEXT România - Republica Moldova 2021-2027.

La polul diametral opus, dintre motivele de neimplicare analizate de noi, cel mai puțin importante sunt: descurajarea de către părinți (11%), dezinteresul pentru colaborarea elevilor cu profesorii (11%) şi neîncrederea în potențialul de dezvoltare a competențelor elevilor (12%). De remarcat este faptul că, deși suportul părinților este, așa cum am arătat anterior, un factor esențial în motivarea elevilor pentru a se implica în luarea deciziilor educaționale, descurajarea elevilor de către părinți este un motiv lipsit de importanță în cauzalitatea neimplicării elevilor.

Graficul nr. 61 prezintă principalele motive ale neimplicării elevilor la luarea deciziilor din școala lor (frecvența cu care respondenții au selectat fiecare motiv), comparativ pentru elevi şi profesori:

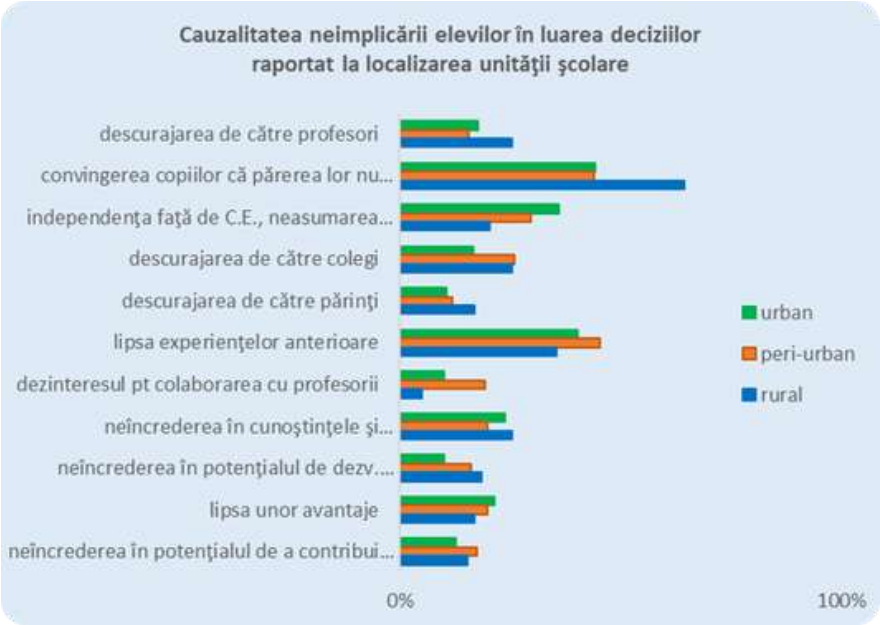

Graficul nr. 61. Principalele motive pentru care elevii NU se implică, în funcție de statut (respondenți: elevi şi profesori)

Percepția cauzalității neimplicării elevilor în luarea deciziilor educaționale este semnificativ influențată de statut: dacă pentru elevi sunt esențiale convingerea elevilor că părerea lor nu contează, lipsa experiențelor pozitive anterioare şi independența față de Consiliul Elevilor, pentru profesori, cele mai importante motive sunt: lipsa experiențelor pozitive anterioare, convingerea elevilor că părerea lor nu contează şi lipsa unor avantaje pentru elevi.
Diferențe semnificative sunt pentru: descurajarea de către profesori ($p=0.024$, motiv mai important pentru elevi decât pentru profesori), lipsa experiențelor anterioare ($p=0.035$, motiv mai important pentru profesori decât pentru elevi), neîncrederea în potențialul de dezvoltare a competențelor proprii ($p=0.014$, motiv mai important pentru elevi decât pentru profesori) şi lipsa unor avantaje ($p<0.001$, motiv mai important pentru profesori decât pentru elevi).

Graficul nr. 62 prezintă principalele motive ale neimplicării elevilor la luarea deciziilor din școala lor (frecvența cu care respondenții (elevi şi profesori) au selectat fiecare motiv), comparativ pentru respondenții din școli urbane, peri-urbane şi rurale:

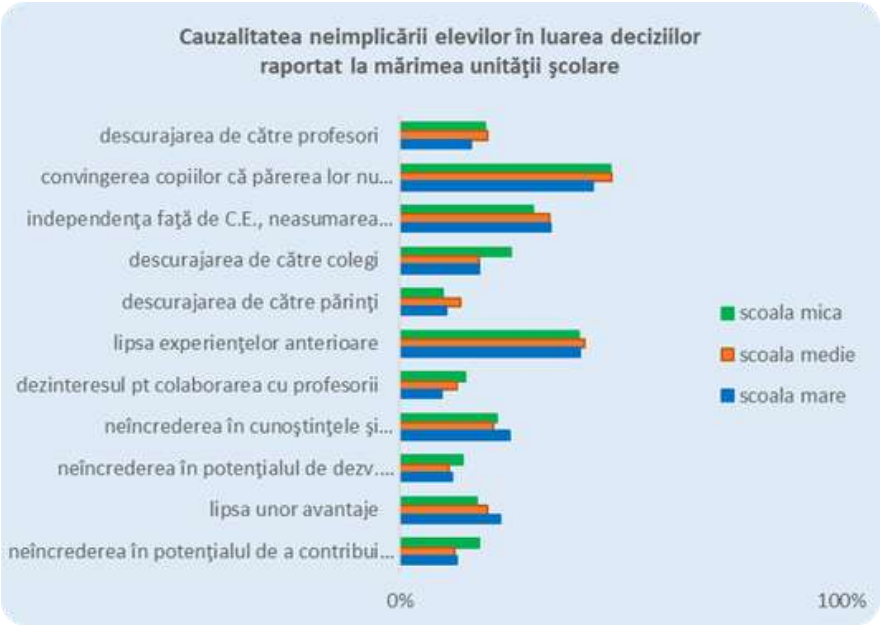
Youthlink - Participarea Tinerilor în Procesele Sistemului Educațional de-a Lungul Frontierei România-Moldova, ID PROIECT: ROMD00485
Proiect cofinanțat prin Programul Interreg VI-A NEXT România - Republica Moldova 2021-2027.

Graficul nr. 62. Principalele motive pentru care elevii NU se implică, în funcție de localizarea școlii (respondenți: elevi și profesori)

Localizarea unității școlare influențează semnificativ importanța acordată următoarelor cauze ale neimplicării elevilor: convingerea că părerea lor nu contează (p=0.012, mai important pentru respondenții din școlile rurale comparativ cu cele urbane (p=0.010) şi peri-urbane (p=0.022)), independența față de Consiliul Elevilor (p=0.030, mai importantă în școlile urbane comparativ cu cele rurale (p=0.010)), descurajarea de către colegi (p=0.018, mai importantă în peri-urban comparativ cu urban (p=0.030)), dezinteresul elevilor față de colaborarea cu profesorii (p=0.002, mai important in peri-urban comparativ cu urban (p=0.005) şi rural (p=0.010)) şi neîncrederea în dezvoltarea competențelor proprii (p=0.034, diferențe nespecifice).

Graficul nr. 63 prezintă principalele motive ale neimplicării elevilor la luarea deciziilor din școala lor (frecvența cu care respondenții (elevi şi profesori) au selectat fiecare motiv), comparativ pentru respondenții din școli mici, medii şi mari:

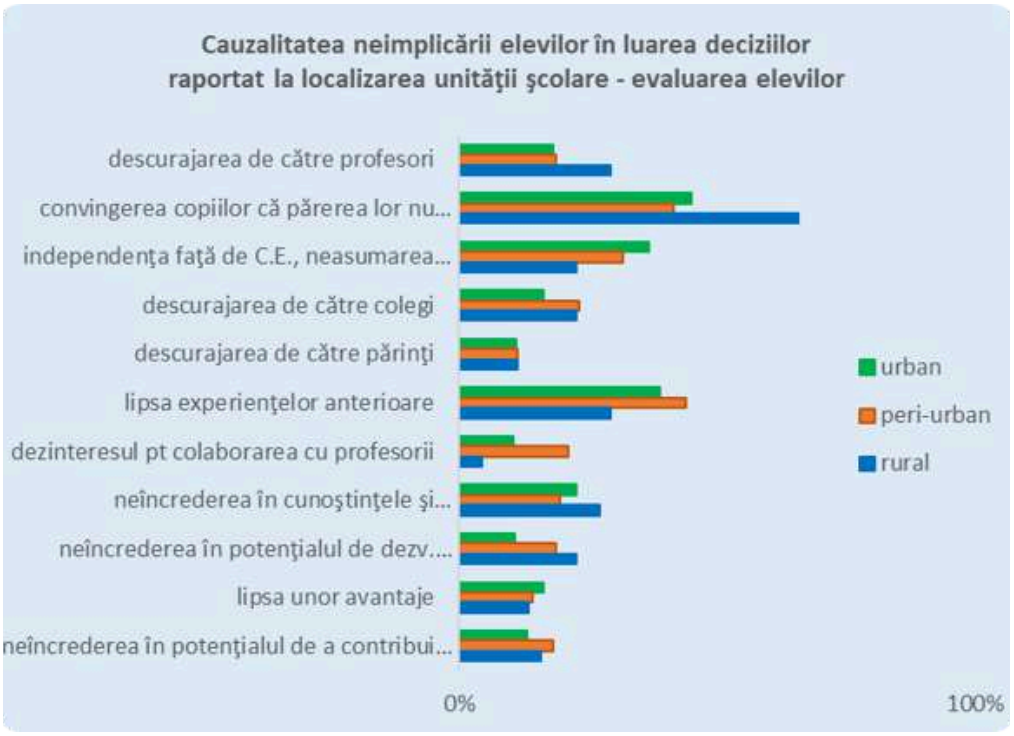
Graficul nr. 63. Principalele motive pentru care elevii NU se implică, în funcție de mărimea școlii (respondenți: elevi și profesori)

Youthlink - Participarea Tinerilor în Procesele Sistemului Educațional de-a Lungul Frontierei România-Moldova, ID PROIECT: ROMD00485
Proiect cofinanțat prin Programul Interreg VI-A NEXT România - Republica Moldova 2021-2027.

Mărimea unității școlare nu influențează semnificativ importanța acordată cauzelor neimplicării elevilor în luarea deciziilor din școala lor.

6.4.1. Percepția elevilor

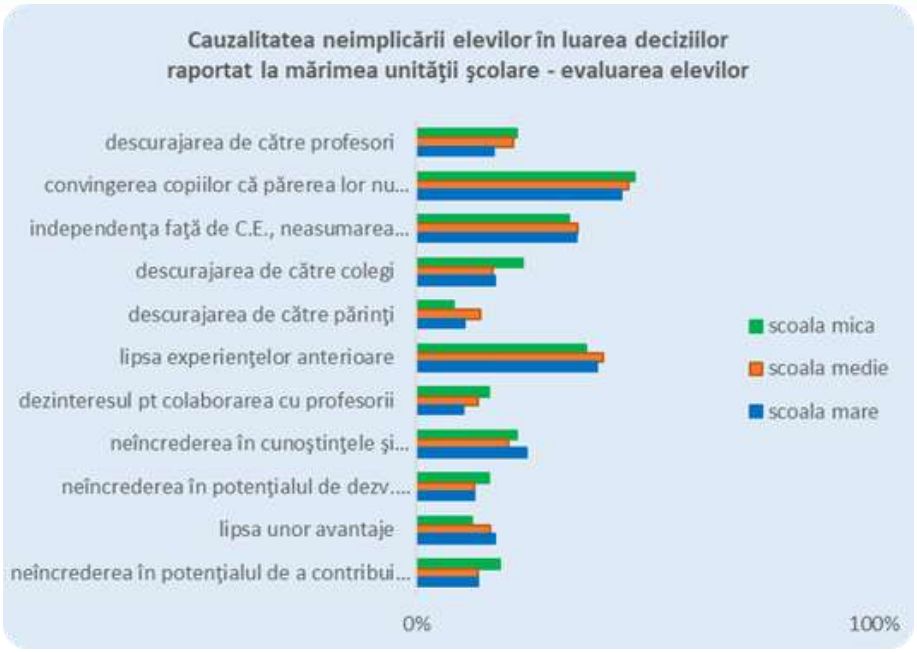
Graficul nr. 64 prezintă principalele motive ale neimplicării elevilor la luarea deciziilor din școala lor (frecvența cu care elevii au selectat fiecare motiv), comparativ pentru elevii din școli urbane, peri-urbane şi rurale:

Graficul nr. 64. Principalele motive pentru care elevii NU se implică, în funcție de localizarea școlii (respondenți: elevi)

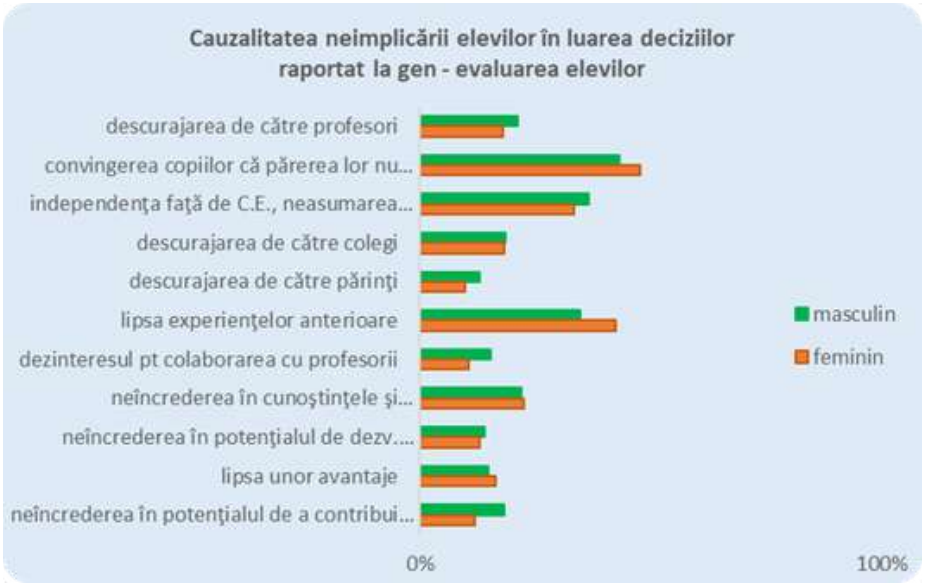
Localizarea școlii are o influență limitată asupra percepției elevilor asupra principalelor motive pentru neimplicarea lor în deciziile din școală, diferențe semnificative fiind constatate pentru: convingerea elevilor că părerea lor nu contează (p=0.017, mai importantă în rural decât în urban (p=0.026) şi în peri-urban(p=0.016)), dezinteresul elevilor pentru colaborarea cu profesorii (p=0.001, mai important în peri-urban decât în urban (p=0.003) şi în rural(p=0.011)) şi neîncrederea elevilor în potențialul de dezvoltare a competențelor proprii (p=0.010, motiv mai important în urban decât în peri-urban (p=0.049))

Graficul nr. 65 prezintă principalele motive ale neimplicării elevilor la luarea deciziilor din școala lor (frecvența cu care elevii au selectat fiecare motiv), comparativ pentru elevii din școli mici, medii şi mari:

Graficul nr. 65. Principalele motive pentru care elevii NU se implică, în funcție de mărimea școlii (respondenți: elevi)

Mărimea școlii nu influențează percepția elevilor asupra principalelor motive pentru neimplicarea lor în deciziile din școală.
Graficul nr. 66 prezintă principalele motive ale neimplicării elevilor la luarea deciziilor din școala lor (frecvența cu care elevii au selectat fiecare motiv), comparativ pentru elevii de gen masculin şi feminin:

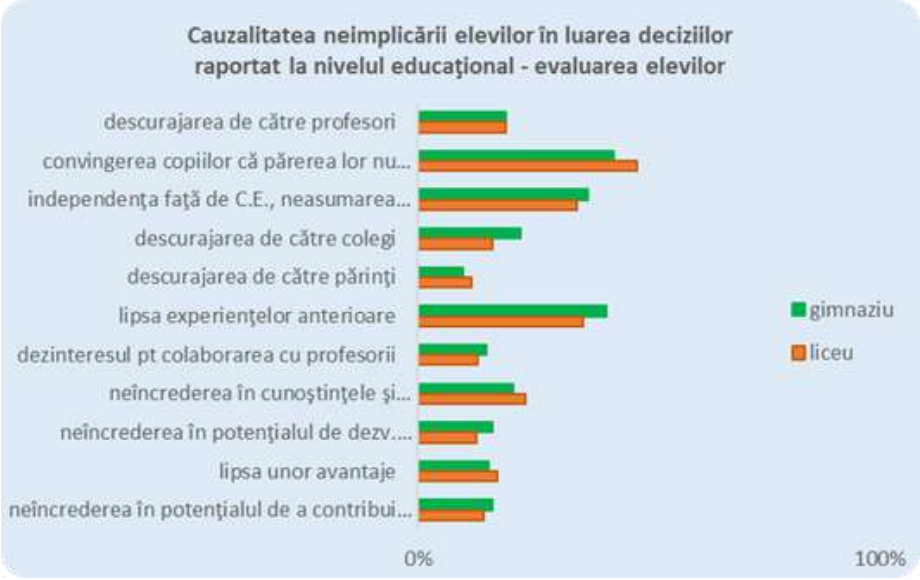

Graficul nr. 66. Principalele motive pentru care elevii NU se implică, în funcție de gen (respondenți: elevi)

Neîncrederea în potențialul de a contribui la dezvoltarea școlii este o cauză pentru neimplicarea în luarea deciziilor educaționale mai importantă pentru băieți decât pentru fete (p=0.031).

Graficul nr. 67 prezintă principalele motive ale neimplicării elevilor la luarea deciziilor din școala lor (frecvența cu care elevii au selectat fiecare motiv), comparativ pentru elevii de gimnaziu şi liceu:

Youthlink - Participarea Tinerilor în Procesele Sistemului Educațional de-a Lungul Frontierei România-Moldova, ID PROIECT: ROMD00485
Proiect cofinanțat prin Programul Interreg VI-A NEXT România - Republica Moldova 2021-2027.

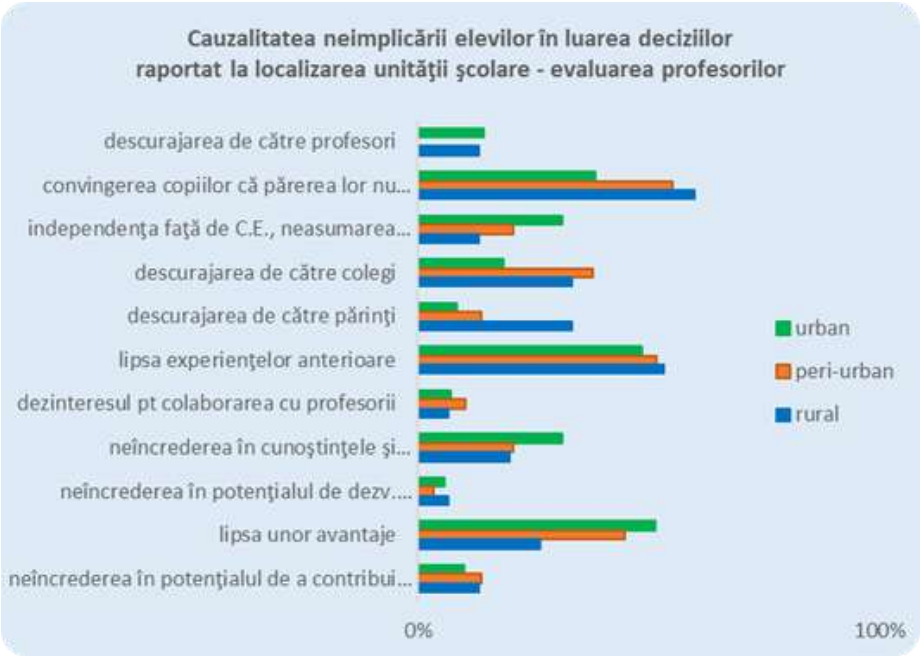

Graficul nr. 67. Principalele motive pentru care elevii NU se implică, în funcție de nivelul educațional (respondenți: elevi)

Nivelul educațional nu influențează percepția elevilor asupra principalelor motive pentru neimplicarea lor în deciziile din școală.

6.4.2. Percepția cadrelor didactice

Graficul nr. 68 prezintă principalele motive ale neimplicării elevilor la luarea deciziilor din școala lor (frecvența cu care profesorii au selectat fiecare motiv), comparativ pentru profesorii din școli urbane, peri-urbane şi rurale:

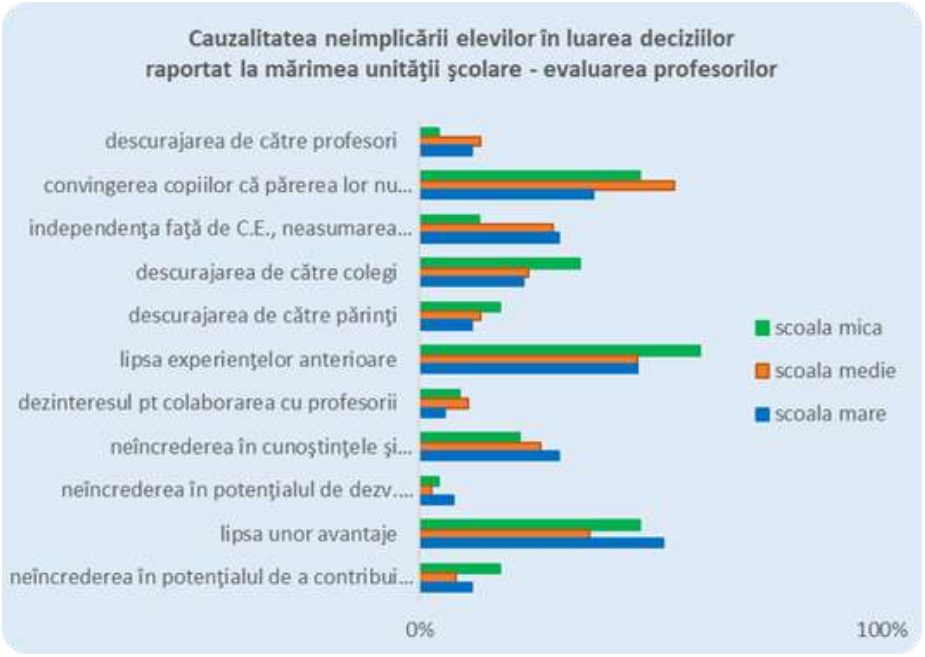

Graficul nr. 68. Principalele motive pentru care elevii NU se implică, în funcție de localizarea școlii (respondenți: profesori)

Pe ansamblu, percepția profesorilor asupra cauzalității neimplicării elevilor în luarea deciziilor educaționale este independentă de localizarea unității școlare, singura diferență semnificativă fiind în cazul descurajării de către părinți (p=0.036), cauză mai importantă pentru profesorii din școlile urbane comparativ cu cei din școlile rurale (p=0.030).

Youthlink - Participarea Tinerilor în Procesele Sistemului Educațional de-a Lungul Frontierei România-Moldova, ID PROIECT: ROMD00485
Proiect cofinanțat prin Programul Interreg VI-A NEXT România - Republica Moldova 2021-2027.

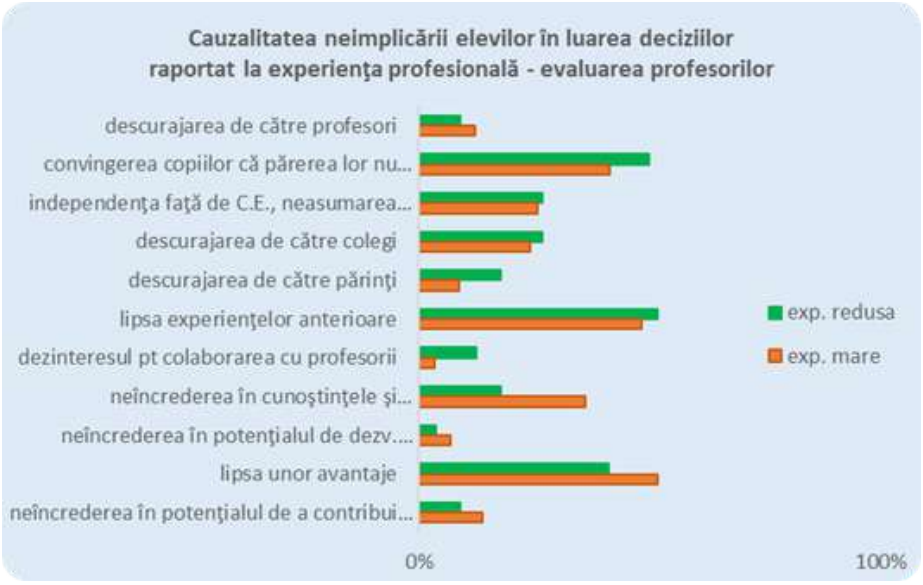
Graficul nr. 69 prezintă principalele motive ale neimplicării elevilor la luarea deciziilor din școala lor (frecvența cu care profesorii au selectat fiecare motiv), comparativ pentru profesorii din școli mici, medii şi mari:

Graficul nr. 69. Principalele motive pentru care elevii NU se implică, în funcție de mărimea școlii (respondenți: profesori)

Percepția profesorilor asupra cauzalității neimplicării elevilor în luarea deciziilor educaționale este independentă de mărimea unității școlare.

Graficul nr. 70 prezintă principalele motive ale neimplicării elevilor la luarea deciziilor din școala lor (frecvența cu care profesorii au selectat fiecare motiv), comparativ pentru profesorii cu experiență redusă şi cu experiență ridicată:

Graficul nr. 70. Principalele motive pentru care elevii NU se implică, în funcție de experiența didactică (respondenți: profesori)

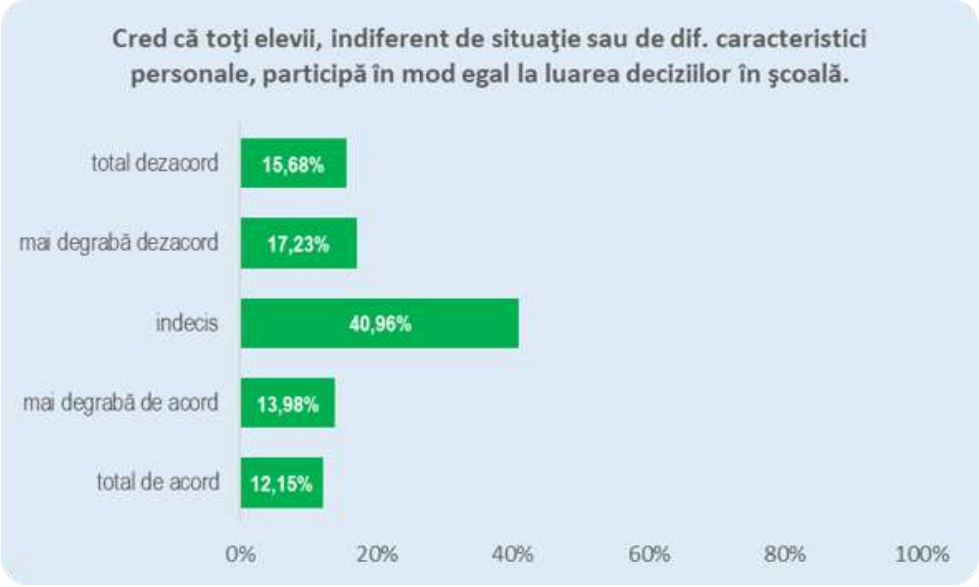
Pe ansamblu, percepția profesorilor asupra cauzalității neimplicării elevilor în luarea deciziilor educaționale este independentă de experiența profesională, singura diferență semnificativă fiind în cazul neîncrederii elevilor în competențele proprii (p=0.028), aspect mai important pentru profesorii cu experiență mare comparativ cu cei cu experiență redusă.

Youthlink - Participarea Tinerilor în Procesele Sistemului Educațional de-a Lungul Frontierei România-Moldova, ID PROIECT: ROMD00485
Proiect cofinanțat prin Programul Interreg VI-A NEXT România - Republica Moldova 2021-2027.

7. Participare şi incluziune

7.1. Percepția gradului de incluziune a elevilor în luarea deciziilor

Graficul nr. 71 prezintă gradul de acord al respondenților (profesori şi elevi) cu participarea tuturor categoriilor de elevi la luarea deciziilor din școală (frecvența cu care a fost selectat fiecare posibil răspuns):

Graficul nr. 71. Percepția gradului de incluziune a elevilor în luarea deciziilor (respondenți: elevi şi profesori)

Distribuția răspunsurilor la această întrebare este destul de similară curbei normale (Skewness 0,074, Kurtosis -0,635, mediana (3) egală cu modulul, ambele fiind doar un pic mai mari decât media (2,90), argumentând o raportare în limitele normalității statistice la incluziunea tuturor grupurilor de elevi în luarea deciziilor. Dar, în pofida acestei normalități statistice, trebuie să remarcăm faptul că incluziunea în luarea deciziilor este negată explicit de o treime dintre actorii educaționali chestionați (dezacord şi total dezacord), ceea ce argumentează faptul că, deşi incluziunea educațională este o prioritate de destul de multă vreme în sistemul educațional românesc, încă nu au fost obținute rezultatele vizate.
De asemenea, faptul că 40% dintre respondenți sunt indecişi în această privință argumentează necesitatea stringentă a unei strategii de informare cu privire a măsurilor luate pentru asigurarea incluziunii tuturor categoriilor de elevi în deciziile educaționale, dat fiind faptul că un procent atât de mare de profesori şi elevi nu cunosc aceste măsuri.

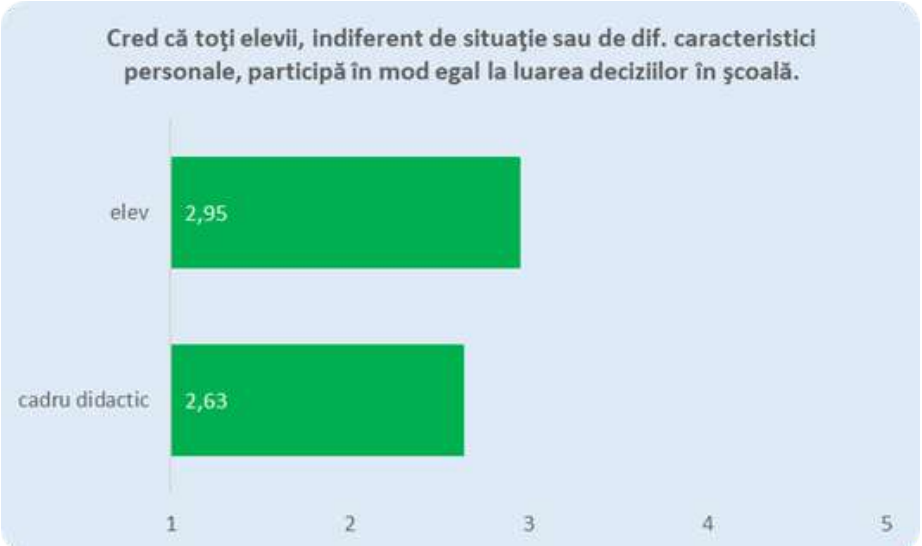
Interviurile şi focusgrupurile conturează o imagine mult mai nuanțată:
- pe de o parte, mulți dintre respondenți (în special profesori, dar şi elevi) nu neagă explicit existența unor grade diferite de participare ale unor categorii diferite de elevi, **dar explică aceste diferențe exclusiv prin caracteristici personale ale elevilor mai puțin implicați:** *„depinde de temperamental fiecăruia, de gradul de implicare" (focusgrup profesori); „există şi copii care doresc să se implice, există şi copii care nu doresc, dar acest lucru nu are nimic de-a face cu zona defavorizată din*

care ar putea proveni” (interviu profesor); *„aici ține fix de caracterul elevului, pentru că poate fi un elev dintr-un mediu defavorizat, care este mult, mult mai interesat decât un elev care are foarte multe oportunități financiare, venind de acasă. Aici ține de interesul fiecăruia”* (interviu elev); *„copiii vin din medii diferite şi e firesc să fie așa, pentru că nu suntem toți la fel, n-avem toți aceleași familii şi același loc în care trăim. Dar am văzut şi copii care au făcut eforturi foarte mari să se desprindă din mediul lor”* (interviu stakeholder); *„cred că există diferențe în nivelul de implicare a diferitor categorii de elevi, pentru că atunci când eram noi implicați, nu erau copii cu anumite probleme, şi nu pentru că noi nu voiam […] dar cred că ei nu vor? Da, cred că ei nu vor, cumva se simt mai prejos sau poate că se gândesc că nu se pricep la anumite chestii”* (interviu elev).

- pe de altă parte, există perspective diametral opuse privind aceleași grupuri sociale; spre exemplu, unii consideră că elevii din familii cu situație financiară precară sunt mai excluși (*„cei care nu sunt lăsați să-şi facă opiniile auzite, adică de exemplu dacă pui un copil care părintele lui este medic şi unul care nu are părinți înstăriți, procentajul nu va fi același, o să fie in dezechilibru*” - focusgrup elevi), în timp ce alții consideră că elevii din familii cu situație financiară foarte bună sunt mai excluși (*„cei din top, să spunem cei care au o situație financiară mai bună sau bună şi peste limită, eu i-am văzut ca cei mai puțin implicați, sincer. Pentru că au şi alte posibilități diversificate, să spunem, pot merge la ski sau pot merge în club, pot merge la shopping, au alte preocupări*” - interviu stakeholder)

Interviurile cu stakeholderii propun şi alte două aspecte foarte importante:
- pe de o parte, importanța implicării tuturor elevilor în deciziile educaționale: *„copiii din medii defavorizate simt nevoia de activităţi de genul acesta pentru că prin activităţi de genul acesta ei se simt egali, se simt valorizați, se simt importanți”;*
- pe de altă parte, importanța auto-evaluării fundamentate: *„de curând am făcut cunoștință cu indexul incluziunii şi mi-am pus niște semne de întrebare pentru că, probabil ca orice altă instituție, noi considerăm că oferim destul de mult spațiu în care tinerii să-şi spună părerea. Văzând acolo anumite întrebări, ne dăm seama că mai avem de lucru şi cred că ar fi un proiect […] perspectiva aplicării unor chestionare din indexul incluziunii”*.

Graficul nr. 72 prezintă media evaluărilor realizate de respondenți asupra incluziunii în luarea deciziilor, comparativ pentru profesori şi elevi:

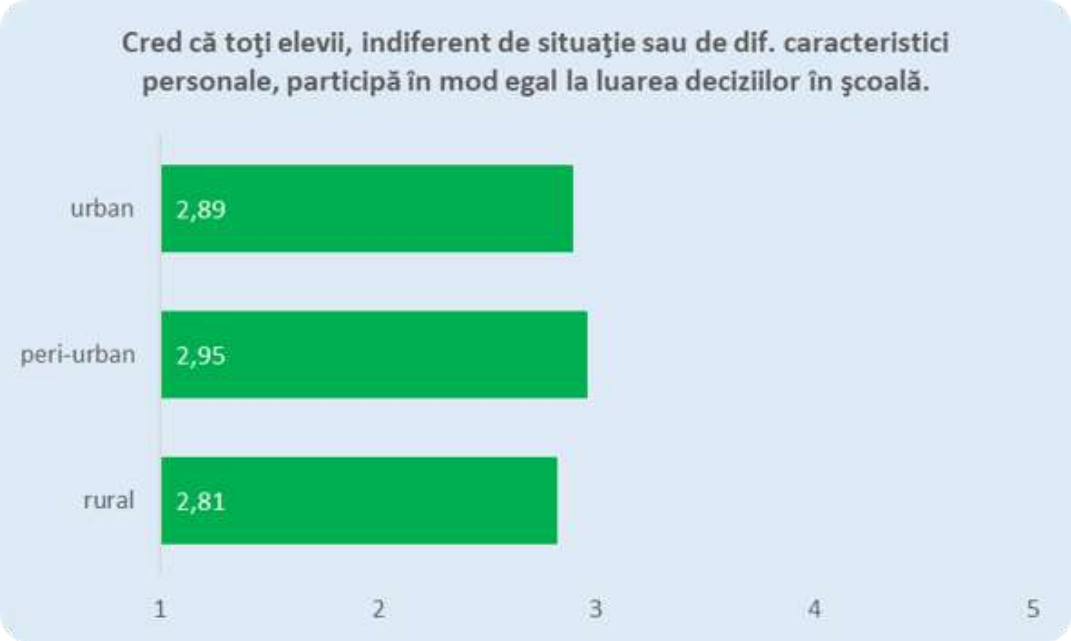

Graficul nr. 72. Percepția gradului de incluziune a elevilor în luarea deciziilor, în funcție de statut (respondenți: elevi şi profesori)

Youthlink - Participarea Tinerilor în Procesele Sistemului Educațional de-a Lungul Frontierei România-Moldova, ID PROIECT: ROMD00485
Proiect cofinanțat prin Programul Interreg VI-A NEXT România - Republica Moldova 2021-2027.

Elevii percep într-o manieră semnificativ mai optimistă incluziunea lor în luarea deciziilor educaționale comparativ cu profesorii (p=0,009); din nou, această influență semnificativă a statutului asupra percepției implicării elevilor argumentează faptul că orice strategie instituțională trebuie fundamentată pe analiza percepției ambelor categorii de respondenți, dar fiind că viziunile lor sunt semnificativ diferite şi nu putem stabili care dintre aceste viziuni reflectă realitatea într-o manieră mai precisă.

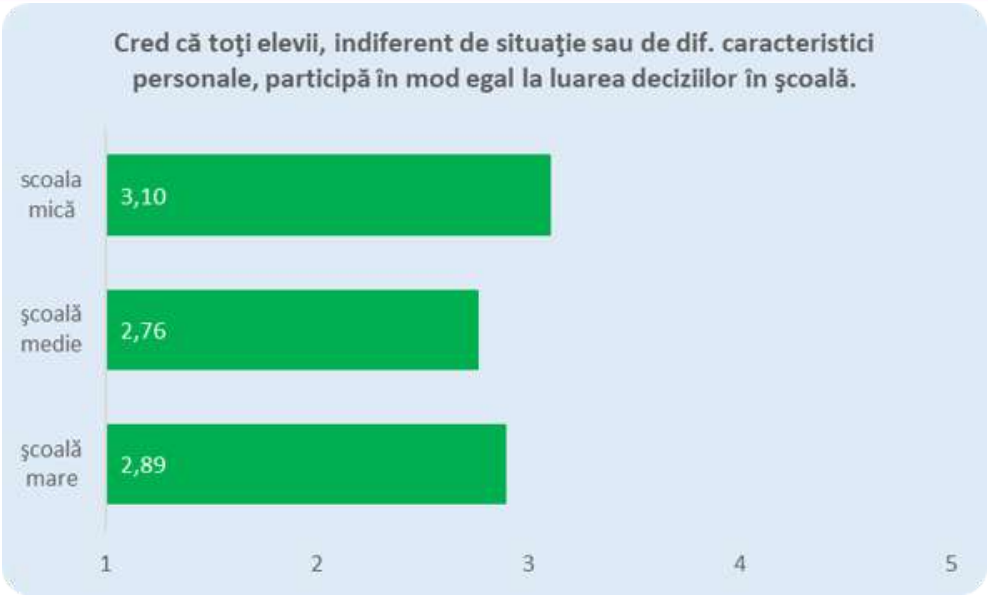
Graficul nr. 73 prezintă media evaluărilor realizate de respondenți (elevi şi profesori) asupra incluziunii în luarea deciziilor, comparativ pentru respondenții din școlile urbane, peri-urbane şi rurale:

Graficul nr. 73. Percepția gradului de incluziune a elevilor în luarea deciziilor, în funcție de localizarea școlii (respondenți: elevi şi profesori)

Percepția gradului de incluziune a tuturor categoriilor de elevi în luarea deciziilor educaționale nu este semnificativ influențată de localizarea unității școlare.

Graficul nr. 74 prezintă media evaluărilor realizate de respondenți (elevi şi profesori) asupra incluziunii în luarea deciziilor, comparativ pentru respondenții din școlile mici, medii şi mari:

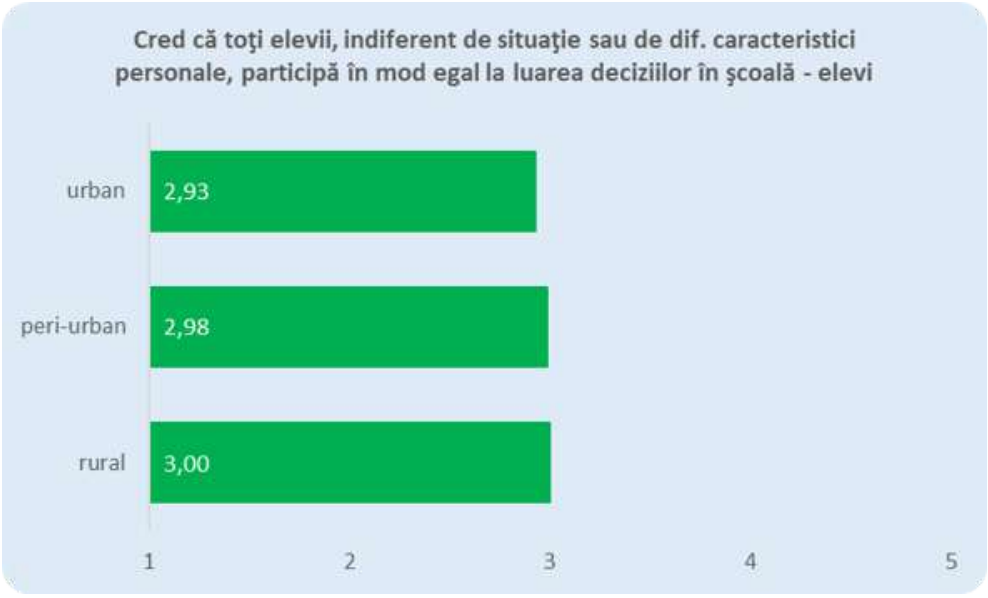

Graficul nr. 74. Percepția gradului de incluziune a elevilor în luarea deciziilor, în funcție de mărimea școlii (respondenți: elevi şi profesori)

Percepția gradului de incluziune a tuturor categoriilor de elevi în luarea deciziilor educaționale este semnificativ influențată de mărimea unității școlare (p=0,023), incluziunea fiind percepută ca fiind mai mare în școlile mici comparativ cu cele medii (p=0,018).

7.1.1. Percepția elevilor

Graficul nr. 75 prezintă media evaluărilor realizate de elevi asupra incluziunii în luarea deciziilor, comparativ pentru elevii din școlile urbane, peri-urbane şi rurale:

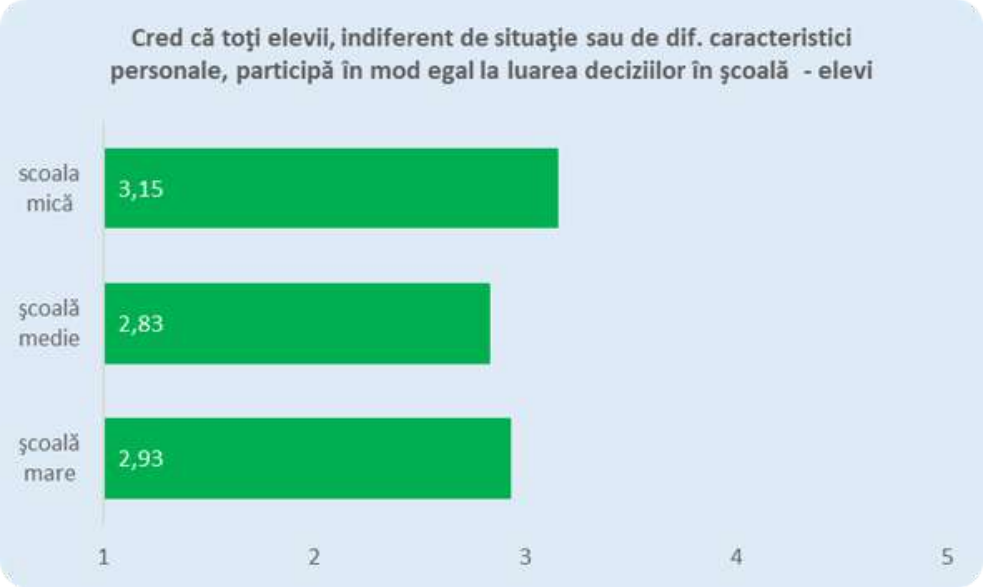

Graficul nr. 75. Percepția gradului de incluziune a elevilor în luarea deciziilor, în funcție de localizarea școlii (respondenți: elevi)

Youthlink - Participarea Tinerilor în Procesele Sistemului Educațional de-a Lungul Frontierei România-Moldova, ID PROIECT: ROMD00485
Proiect cofinanțat prin Programul Interreg VI-A NEXT România - Republica Moldova 2021-2027.

Percepția elevilor asupra gradului de incluziune a tuturor categoriilor de elevi în luarea deciziilor educaționale nu este semnificativ influențată de localizarea unității școlare.

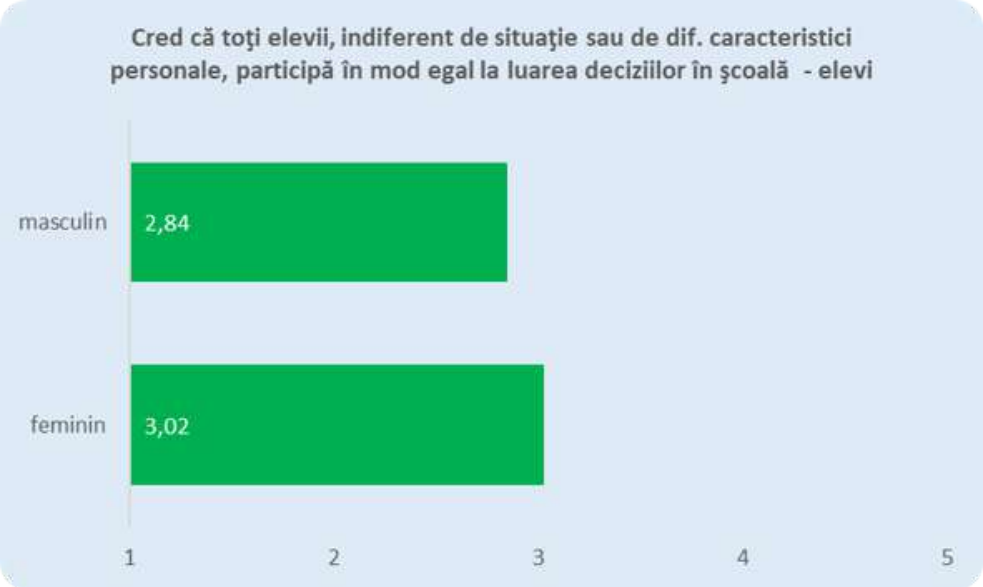
Graficul nr. 76 prezintă media evaluărilor realizate de elevi asupra incluziunii în luarea deciziilor, comparativ pentru elevii din școlile mici, medii şi mari:

Graficul nr. 76. Percepția gradului de incluziune a elevilor în luarea deciziilor, în funcție de mărimea școlii (respondenți: elevi)

Percepția elevilor asupra gradului de incluziune a tuturor categoriilor de elevi în luarea deciziilor educaționale nu este semnificativ influențată de mărimea unității școlare.

Graficul nr. 77 prezintă media evaluărilor realizate de elevi asupra incluziunii în luarea deciziilor, comparativ pentru elevii de gen masculin şi feminin:

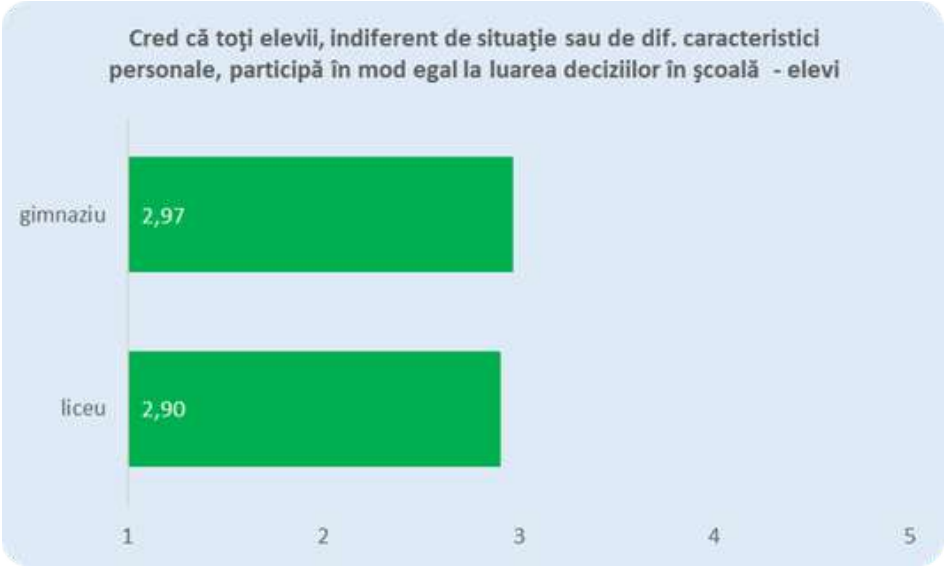

Graficul nr. 77. Percepția gradului de incluziune a elevilor în luarea deciziilor, în funcție de gen (respondenți: elevi)

Youthlink - Participarea Tinerilor în Procesele Sistemului Educațional de-a Lungul Frontierei România-Moldova, ID PROIECT: ROMD00485
Proiect cofinanțat prin Programul Interreg VI-A NEXT România - Republica Moldova 2021-2027.

Percepția elevilor asupra gradului de incluziune a tuturor categoriilor de elevi în luarea deciziilor educaționale nu este semnificativ influențată de gen.

Graficul nr. 78 prezintă media evaluărilor realizate de elevi asupra incluziunii în luarea deciziilor, comparativ pentru elevii de gimnaziu şi liceu:

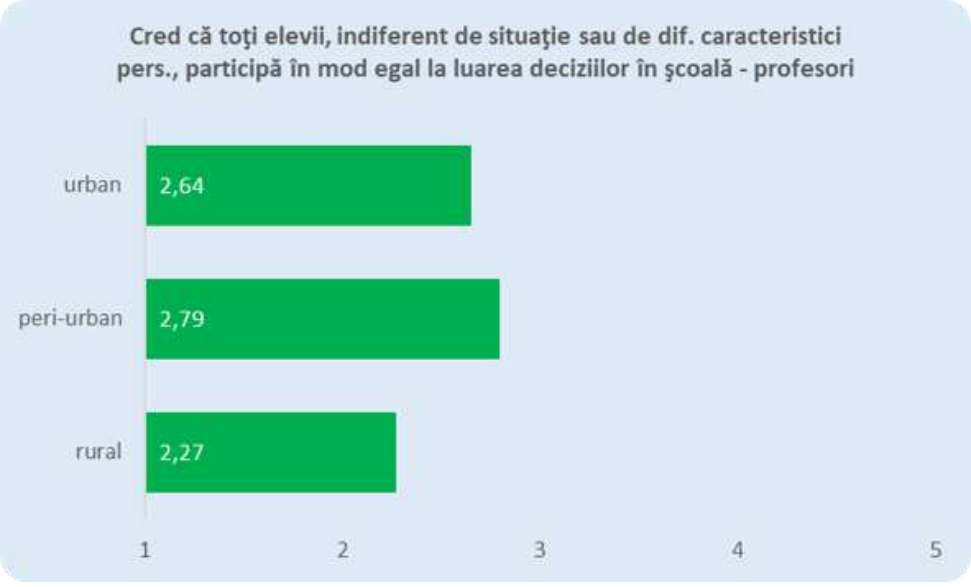

Graficul nr. 78. Percepția gradului de incluziune a elevilor în luarea deciziilor, în funcție de nivelul educațional (respondenți: elevi)

Percepția elevilor asupra gradului de incluziune a tuturor categoriilor de elevi în luarea deciziilor educaționale nu este semnificativ influențată de nivelul educațional.

7.1.2. Percepția cadrelor didactice

Graficul nr. 79 prezintă media evaluărilor realizate de profesori asupra incluziunii în luarea deciziilor, comparativ pentru profesorii din școlile urbane, peri-urbane şi rurale:

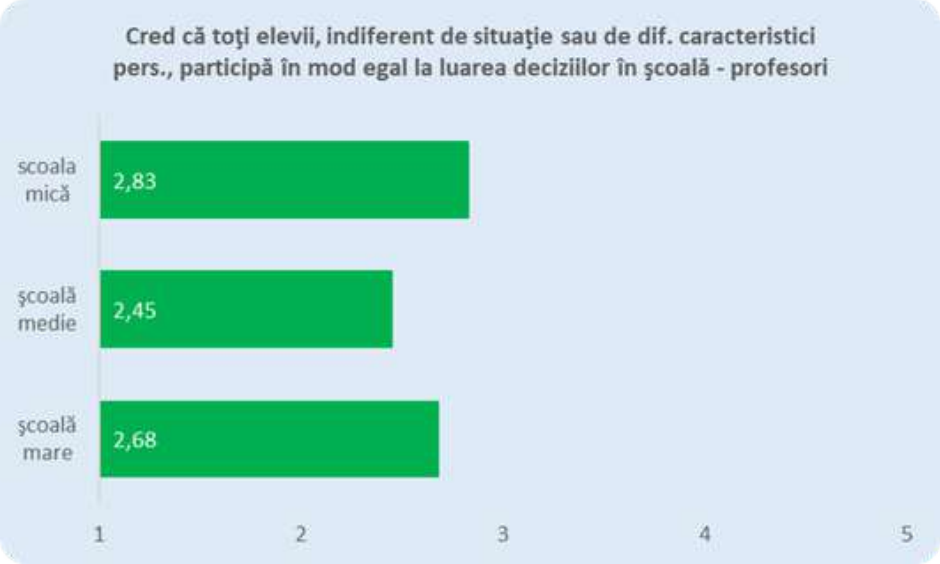

Graficul nr. 79. Percepția gradului de incluziune a elevilor în luarea deciziilor, în funcție de localizarea școlii (respondenți: profesori)

Youthlink - Participarea Tinerilor în Procesele Sistemului Educațional de-a Lungul Frontierei România-Moldova, ID PROIECT: ROMD00485
Proiect cofinanțat prin Programul Interreg VI-A NEXT România - Republica Moldova 2021-2027.

Percepția profesorilor asupra gradului de incluziune a tuturor categoriilor de elevi în luarea deciziilor educaționale nu este semnificativ influențată de localizarea unității școlare.

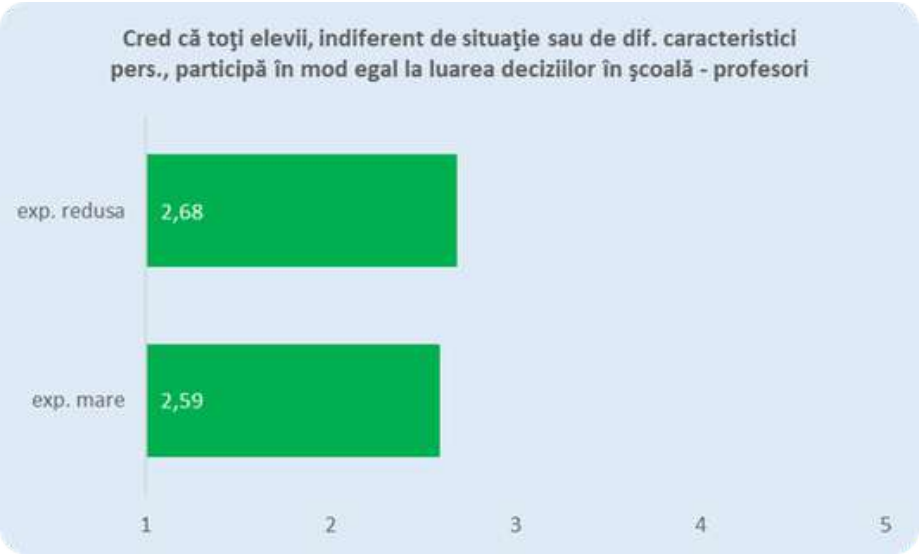
Graficul nr. 80 prezintă media evaluărilor realizate de profesori asupra incluziunii în luarea deciziilor, comparativ pentru profesorii din școlile mici, medii şi mari:

Graficul nr. 80. Percepția gradului de incluziune a elevilor în luarea deciziilor, în funcție de mărimea școlii (respondenți: profesori)

Percepția profesorilor asupra gradului de incluziune a tuturor categoriilor de elevi în luarea deciziilor educaționale nu este semnificativ influențată de mărimea unității școlare.

Graficul nr. 81 prezintă media evaluărilor realizate de profesori asupra incluziunii în luarea deciziilor, comparativ pentru profesorii cu experiență redusă şi cu experiență ridicată:

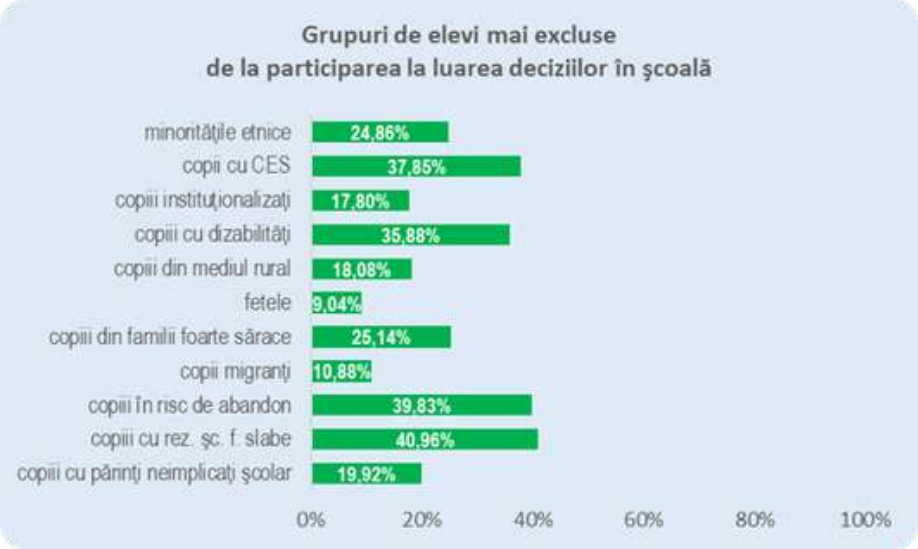
Graficul nr. 81. Percepția gradului de incluziune a elevilor în luarea deciziilor, în funcție de experiența didactică (respondenți: profesori)

Youthlink - Participarea Tinerilor în Procesele Sistemului Educațional de-a Lungul Frontierei România-Moldova, ID PROIECT: ROMD00485
Proiect cofinanțat prin Programul Interreg VI-A NEXT România - Republica Moldova 2021-2027.

Percepția profesorilor asupra gradului de incluziune a tuturor categoriilor de elevi în luarea deciziilor educaționale nu este semnificativ influențată de experiența didactică.

7.2. Gradul de participare a grupurilor dezavantajate la luarea deciziilor

Graficul nr. 82 prezintă frecvența cu care respondenții (elevi şi profesori) au menționat fiecare grup dezavantajat ca fiind exclus de la participarea la luarea deciziilor la nivelul școlii:

Graficul nr. 82. Percepția categoriilor de elevi mai excluse de la participarea la luarea deciziilor în școală (respondenți: elevi şi profesori)

De menționat este faptul că fiecare respondent a putut menționa maxim cinci răspunsuri, motiv pentru care, evident, suma frecvențelor răspunsurilor depășește 100%.

Conform elevilor şi profesorilor, categoriile de elevi cele mai excluse de la participarea la luarea deciziilor educaționale sunt: copiii cu rezultate școlare foarte slabe (categorie menționată de 41% dintre respondenți), copiii cu multe absențe, în risc de abandon (40%), copiii cu CES (38%) şi cei cu dizabilități (36%).

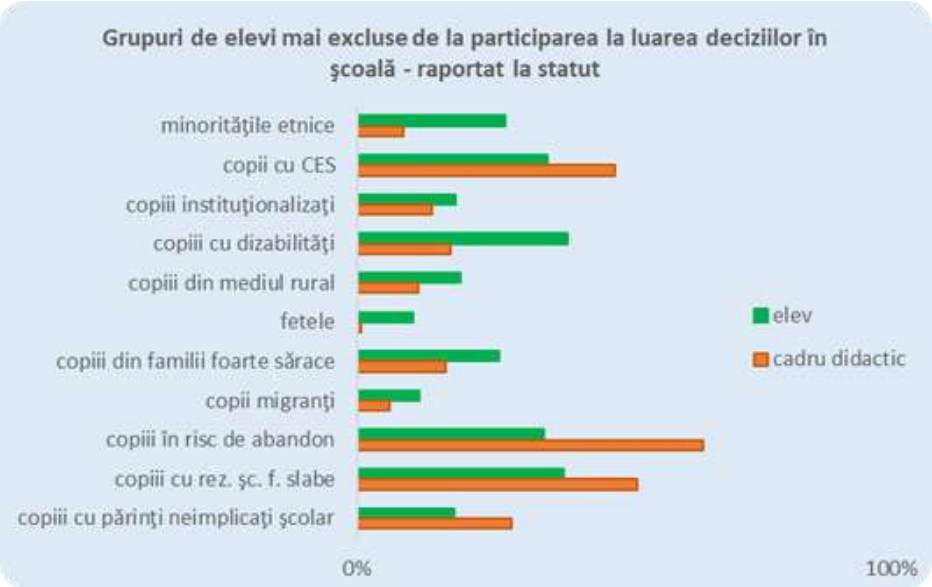
La polul diametral opus, categoriile de elevi care sunt mai rar excluse de la participarea în luarea deciziilor educaționale sunt fetele (9%), migranţi (11%), copiii instituționalizați (18%) şi copiii din mediul rural (18%).

Discuțiile cu profesorii în cadrul focusgrupurilor argumentează, încă o dată, raționalizările pe care aceștia le fac în explicarea realității educaționale a excluderii unor categorii de elevi din luarea deciziilor educaționale: întrebați dacă există categorii de elevi care participă mai puțin, aceștia răspund că *„da, dar e alegerea lor. Dar în general nu îi împiedică nimeni să fie mai... […] iar dacă nu participă e fix şi strict problema lor, nu e a noastră. Nu îi izolăm sau colegii, în nici un caz”* sau *„implicarea elevilor există. Există copii foarte activi, dar depinde mult dacă sunt susținuți. Sunt copii care își doresc să participe la activităţi şi există şi copii mai puțin implicați, indiferent de eforturi”*. Această atitudine a unora dintre profesori poate face extrem de dificilă intervenția pedagogică pentru facilitarea implicării tinerilor în luarea deciziilor

Youthlink - Participarea Tinerilor în Procesele Sistemului Educațional de-a Lungul Frontierei România-Moldova, ID PROIECT: ROMD00485
Proiect cofinanțat prin Programul Interreg VI-A NEXT România - Republica Moldova 2021-2027.

în școală, dat fiind că profesorii care consideră că neimplicarea elevilor este „fix şi strict problema lor” vor fi, evident, mai reticenți în a schimba ceva în comportamentul lor, în a participa la cursuri de formare etc.

Graficul nr. 83 prezintă frecvența cu care respondenții au menționat fiecare grup dezavantajat ca fiind exclus de la participarea la luarea deciziilor la nivelul școlii, comparativ pentru elevi şi profesori:

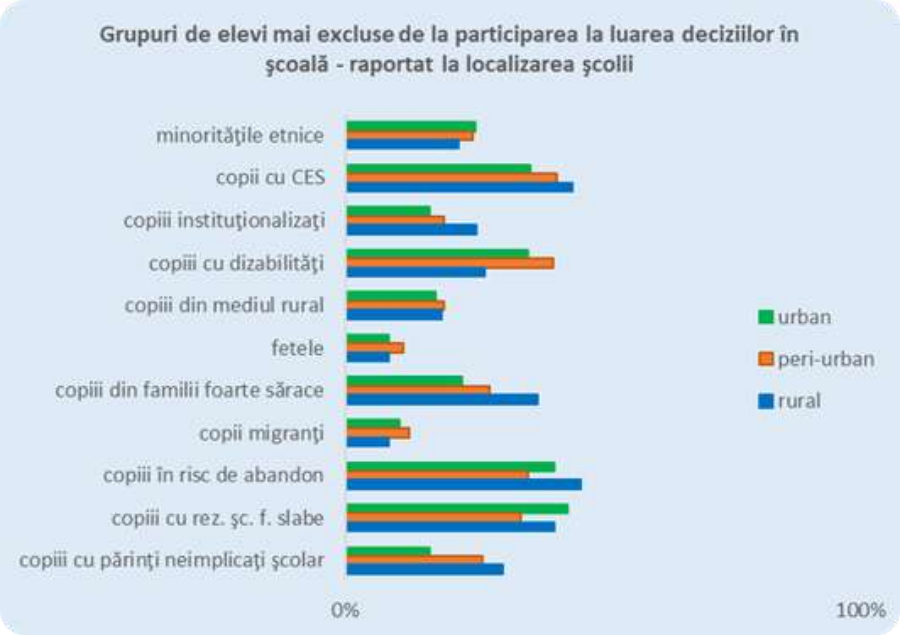

Graficul nr. 83. Percepția categoriilor de elevi mai excluse de la participarea la luarea deciziilor în școală, în funcție de statut (respondenți: elevi şi profesori)

Evaluarea gradului de excludere a unor categorii de copii din luarea deciziilor în cadrul școlii este foarte diferită de la profesori la elevi, diferențe semnificative fiind constatate aproape pentru toate grupurile supuse analizei. Astfel, profesorii observă într-o măsură semnificativ mai mare decât elevii excluderea copiilor cu cerințe educaționale speciale (CES) ($p=0,012$), copiilor în risc de abandon școlar ($p<0.001$), copiilor cu rezultate școlare foarte slabe ($p=0.006$) şi copiilor ai căror părinți nu vin deloc la școală ($p=0.008$), în timp ce elevii observă într-o măsură semnificativ mai mare decât profesorii excluderea copiilor din minoritățile etnice ($p<0.001$), copiilor cu dizabilități ($p<0.001$), copiilor din mediul rural ($p=0.043$), a fetelor ($p=0.001$) şi copiilor din familiile foarte sărace ($p=0.023$). Singurele două categorii de elevi a căror grad de excludere din luarea deciziilor este evaluat similar de profesori şi elevi sunt copiii instituționalizați şi copiii migranţi.

Graficul nr. 84 prezintă frecvența cu care respondenții (elevi şi profesori) au menționat fiecare grup dezavantajat ca fiind exclus de la participarea la luarea deciziilor la nivelul școlii, comparativ pentru respondenții din școlile urbane, peri-urbane şi rurale:

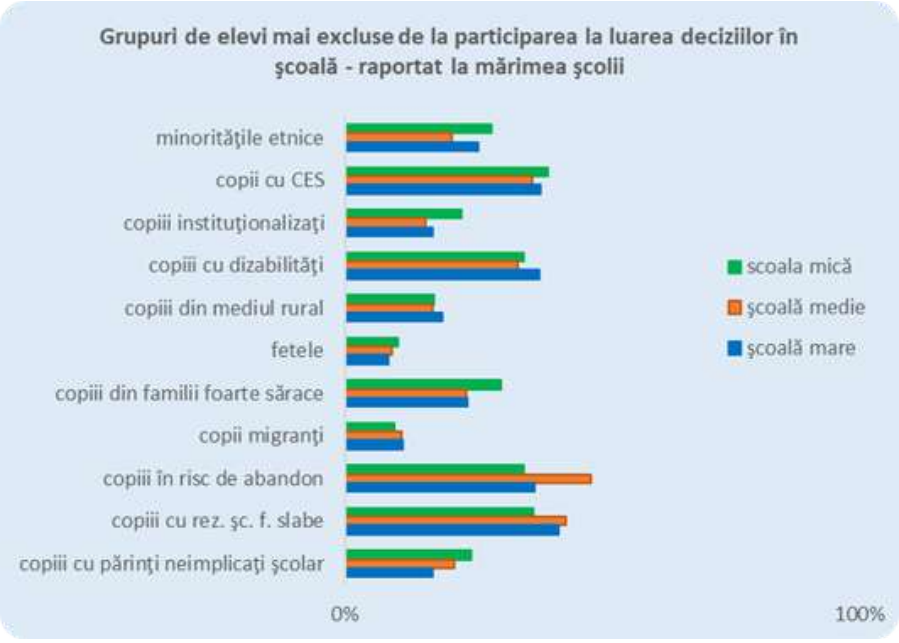
Youthlink - Participarea Tinerilor în Procesele Sistemului Educațional de-a Lungul Frontierei România-Moldova, ID PROIECT: ROMD00485
Proiect cofinanțat prin Programul Interreg VI-A NEXT România - Republica Moldova 2021-2027.

Graficul nr. 84. Percepția categoriilor de elevi mai excluse de la participarea la luarea deciziilor, în funcție de localizarea școlii (respondenți: elevi şi profesori)

Percepția gradului de excludere din luarea deciziilor este relativ similară în școlile urbane, peri-urbane şi rurale, singurele două diferențe semnificative fiind pentru copiii din familiile foarte sărace (p=0.034, acest grup este considerat mai exclus în școlile rurale decât în cele urbane (p=0.045)) şi copiii ai căror părinți nu vin deloc la școală (p=0.002, acest grup este considerat mai puțin exclus în școlile urbane comparativ cu cele peri-urbane (p=0.013) şi cele rurale (p=0.030))

Graficul nr. 85 prezintă frecvența cu care respondenții (elevi şi profesori) au menționat fiecare grup dezavantajat ca fiind exclus de la participarea la luarea deciziilor la nivelul școlii, comparativ pentru respondenții din școlile mici, medii şi mari:

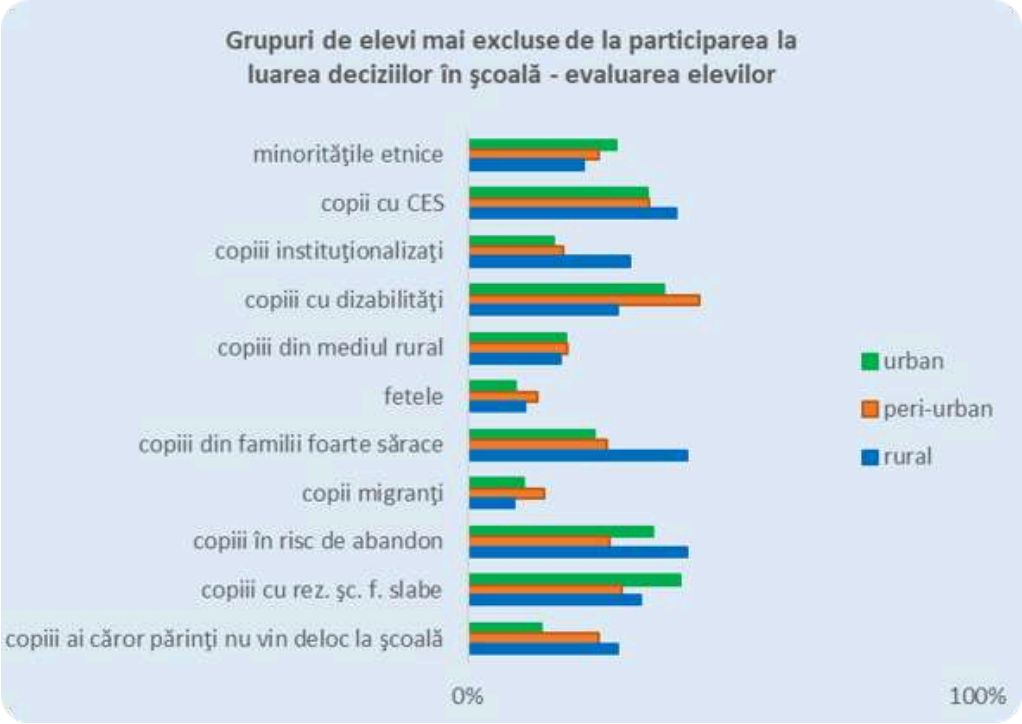
Graficul nr. 85. Percepția categoriilor de elevi mai excluse de la participarea la luarea deciziilor, în funcție de mărimea școlii (respondenți: elevi şi profesori)

Youthlink - Participarea Tinerilor în Procesele Sistemului Educațional de-a Lungul Frontierei România-Moldova, ID PROIECT: ROMD00485
Proiect cofinanțat prin Programul Interreg VI-A NEXT România - Republica Moldova 2021-2027.

Copiii aflați în risc de abandon datorită numărului mare de absențe sunt considerați a fi implicați în mod diferit în luarea deciziilor educaționale în funcție de mărimea școlii (p=0.013), fiind considerați mai excluși de la luarea deciziilor în școlile medii comparativ cu cele mici (p=0.033) şi cu cele mari (p=0.029).

7.2.1. Percepția elevilor

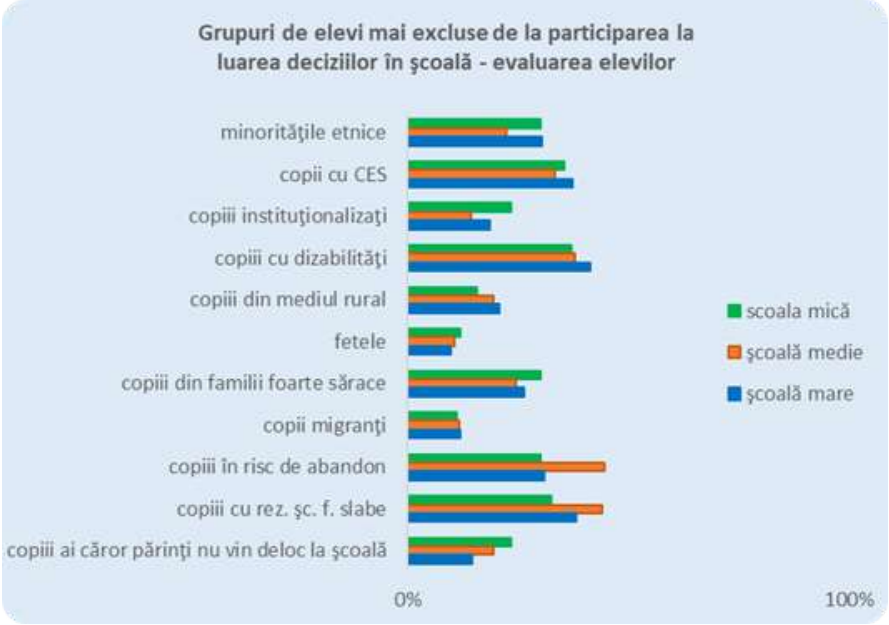
Graficul nr. 86 prezintă frecvența cu care elevii au menționat fiecare grup dezavantajat ca fiind exclus de la participarea la luarea deciziilor la nivelul școlii, comparativ pentru elevii din școlile urbane, peri-urbane şi rurale:

Graficul nr. 86. Percepția categoriilor de elevi mai excluse de la participarea la luarea deciziilor în școală, în funcție de localizarea școlii (respondenți: elevi)

Percepția de către elevi a gradului de excludere din luarea deciziilor este relativ similară în școlile urbane, peri-urbane şi rurale, singurele diferențe semnificative fiind pentru copiii din familiile foarte sărace (p=0.033, acest grup este considerat mai exclus în școlile rurale decât în cele urbane (p=0.027)), copiilor cu rezultate școlare slabe (p=0.048) şi copiii ai căror părinți nu vin deloc la școală (p=0.002, acest grup este considerat mai puțin exclus în școlile urbane comparativ cu cele peri-urbane (p=0.011) şi cele rurale (p=0.042)).

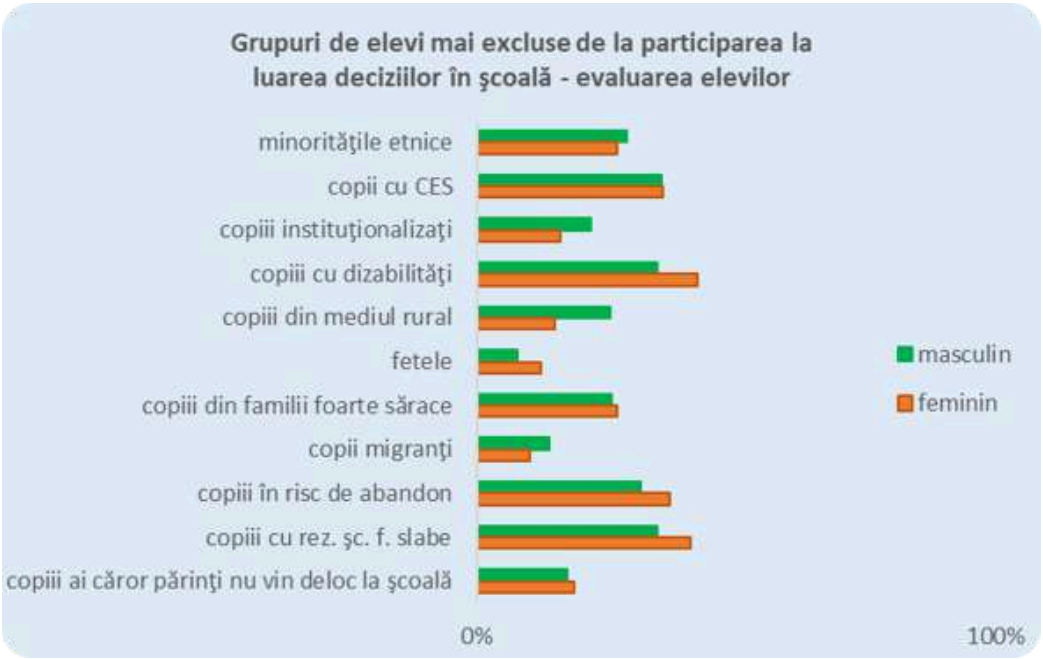
Graficul nr. 87 prezintă frecvența cu care elevii au menționat fiecare grup dezavantajat ca fiind exclus de la participarea la luarea deciziilor la nivelul școlii, comparativ pentru elevii din școlile mici, medii şi mari:

Graficul nr. 87. Percepția categoriilor de elevi mai excluse de la participarea la luarea deciziilor în școală, în funcție de mărimea școlii (respondenți: elevi)

Copiii aflați în risc de abandon datorită numărului mare de absențe sunt considerați de către elevi a fi implicați în mod diferit în luarea deciziilor educaționale în funcție de mărimea școlii (p=0.005), fiind considerați mai excluși de la luarea deciziilor în școlile medii comparativ cu cele mici (p=0.025) şi cu cele mari (p=0.008).

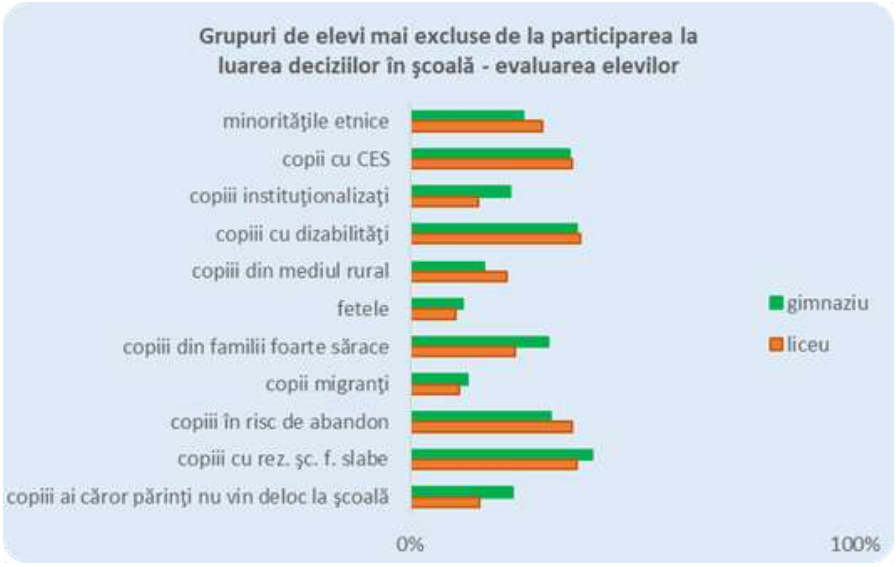
Graficul nr. 88 prezintă frecvența cu care elevii au menționat fiecare grup dezavantajat ca fiind exclus de la participarea la luarea deciziilor la nivelul școlii, comparativ pentru elevii de gen masculin şi feminin:

Graficul nr. 88. Percepția categoriilor de elevi mai excluse de la participarea la luarea deciziilor în școală, în funcție de gen (respondenți: elevi)

Băieții consideră că elevii din mediul rural sunt mai excluși din luarea deciziilor educaționale comparativ cu fetele (p=0.001)

Graficul nr. 89 prezintă frecvența cu care elevii au menționat fiecare grup dezavantajat ca fiind exclus de la participarea la luarea deciziilor la nivelul școlii, comparativ pentru elevii de gimnaziu şi liceu:

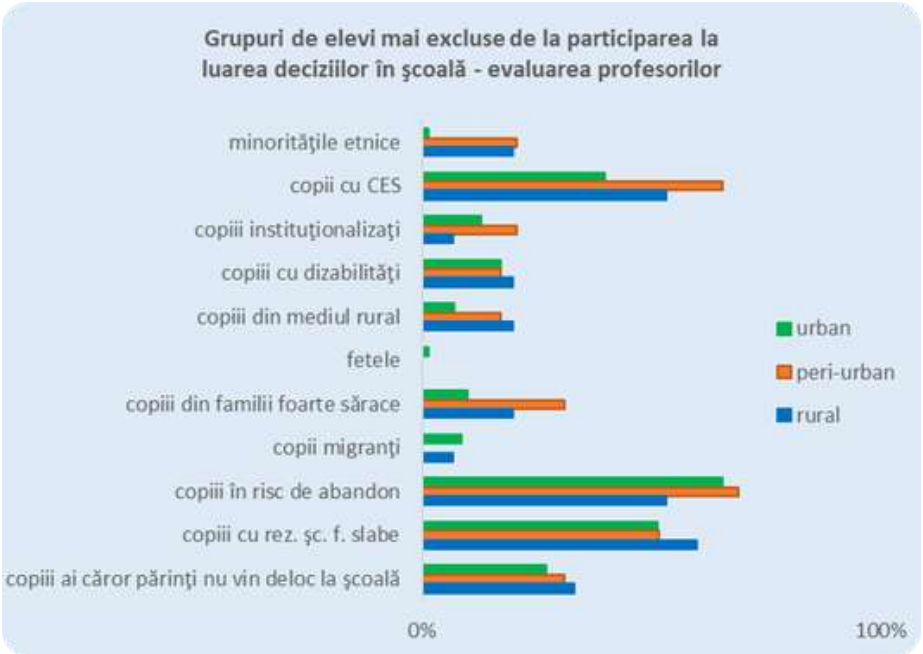

Graficul nr. 89. Percepția categoriilor de elevi mai excluse de la participarea la luarea deciziilor în școală, în funcție de nivelul educațional (respondenți: elevi)

Elevii de gimnaziu consideră într-o măsură semnificativ mai mare comparativ cu cei de liceu că elevii instituționalizați (p=0.031) şi elevii cu părinți care nu vin deloc la școală (p=0.028) sunt excluși de la luarea deciziilor în școală.

7.2.2. Percepția cadrelor didactice

Graficul nr. 90 prezintă frecvența cu care profesorii au menționat fiecare grup dezavantajat ca fiind exclus de la participarea la luarea deciziilor la nivelul școlii, comparativ pentru profesorii din școlile urbane, peri-urbane şi rurale:

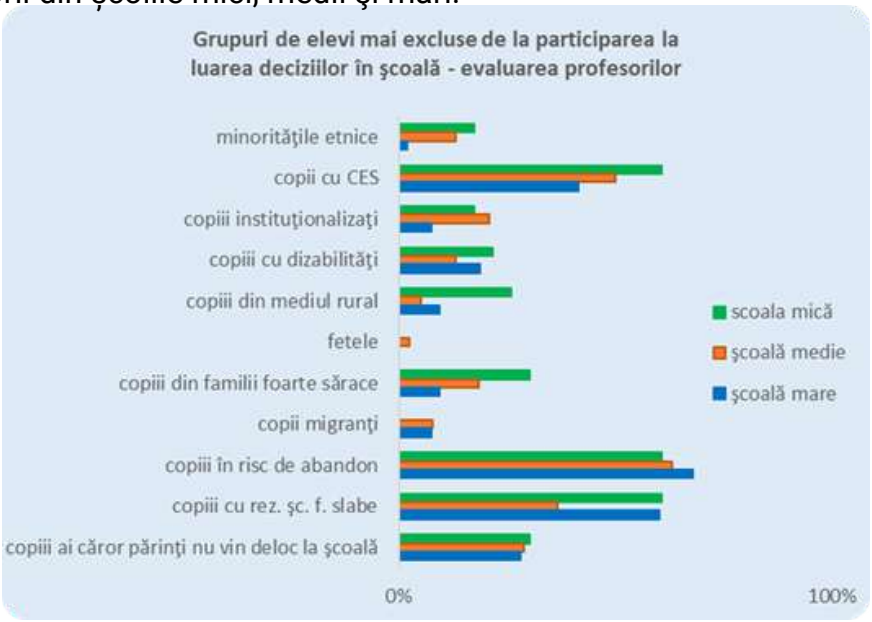

Graficul nr. 90. Percepția categoriilor de elevi mai excluse de la participarea la luarea deciziilor în școală, în funcție de localizarea școlii (respondenți: profesori)

Youthlink - Participarea Tinerilor în Procesele Sistemului Educațional de-a Lungul Frontierei România-Moldova, ID PROIECT: ROMD00485
Proiect cofinanțat prin Programul Interreg VI-A NEXT România - Republica Moldova 2021-2027.

Percepția de către profesori a gradului de excludere din luarea deciziilor este relativ similară în școlile urbane, peri-urbane şi rurale, singurele diferențe semnificative fiind pentru copiii din minoritățile etnice (p=0.002, mai excluși în școlile peri-urbane comparativ cu cele urbane (p=0.005)) şi copiii din familiile foarte sărace (p=0.035, acest grup este considerat mai exclus în școlile peri-urbane decât în cele urbane (p=0.032)).

Graficul nr. 91 prezintă frecvența cu care profesorii au menționat fiecare grup dezavantajat ca fiind exclus de la participarea la luarea deciziilor la nivelul școlii, comparativ pentru profesorii din școlile mici, medii şi mari:

Graficul nr. 91. Percepția categoriilor de elevi mai excluse de la participarea la luarea deciziilor în școală, în funcție de mărimea școlii (respondenți: profesori)

Percepția de către profesori a gradului de excludere din luarea deciziilor este relativ similară în școlile mici, medii şi mari, singurele diferențe semnificative fiind pentru copiii din minoritățile etnice (p=0.045) şi copiii din mediul rural (p=0.038, acest grup este considerat mai exclus în școlile mici decât în cele medii (p=0.039)).

Graficul nr. 92 prezintă frecvența cu care profesorii au menționat fiecare grup dezavantajat ca fiind exclus de la participarea la luarea deciziilor la nivelul școlii, comparativ pentru profesorii cu experiență redusă şi cei cu experiență ridicată:

Graficul nr. 92. Percepția categoriilor de elevi mai excluse de la participarea la luarea deciziilor, în funcție de experiența profesională (respondenți: profesori)

Youthlink - Participarea Tinerilor în Procesele Sistemului Educațional de-a Lungul Frontierei România-Moldova, ID PROIECT: ROMD00485
Proiect cofinanțat prin Programul Interreg VI-A NEXT România - Republica Moldova 2021-2027.

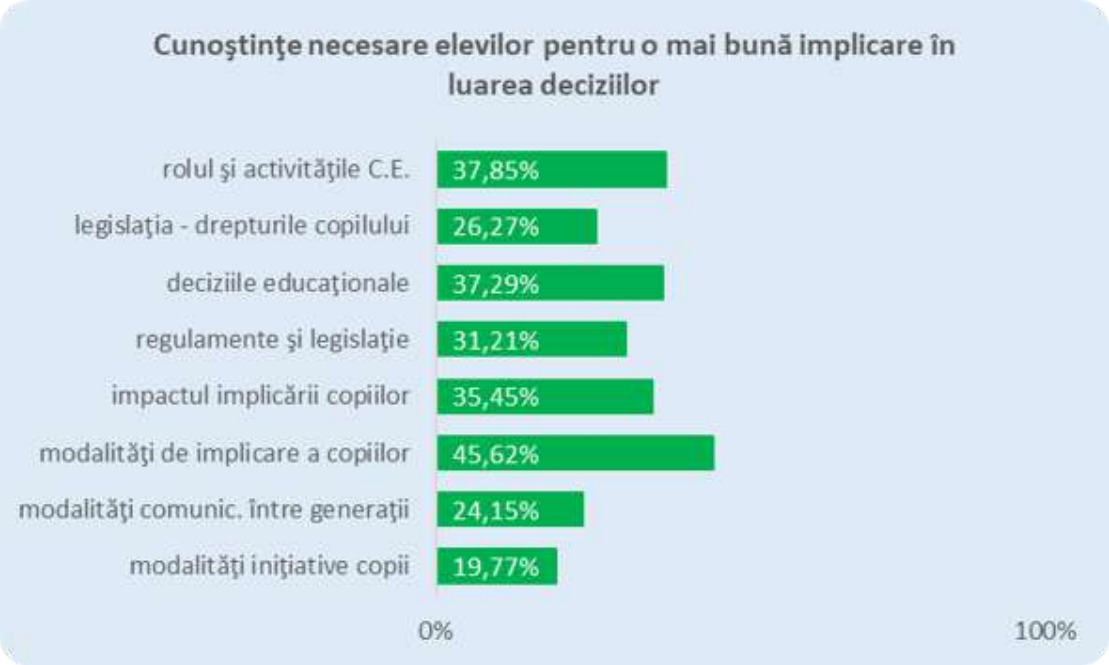
Percepția de către profesori a gradului de excludere a diferitelor categorii de copii din luarea deciziilor este independentă de experiența didactică a respondenților.

8. Participare şi nevoi specifice

8.1. Nevoile elevilor

8.1.1. Cunoștințe necesare elevilor pentru implicarea în luarea deciziilor

Graficul nr. 93 prezintă principalele cunoștințe necesare elevilor pentru o mai bună implicare în luarea deciziilor (frecvența cu care respondenții (elevi şi profesori) au selectat fiecare categorie de cunoștințe):

Graficul nr. 93. Percepția cunoștințelor necesare elevilor pentru o mai bună implicare (respondenți: elevi şi profesori)

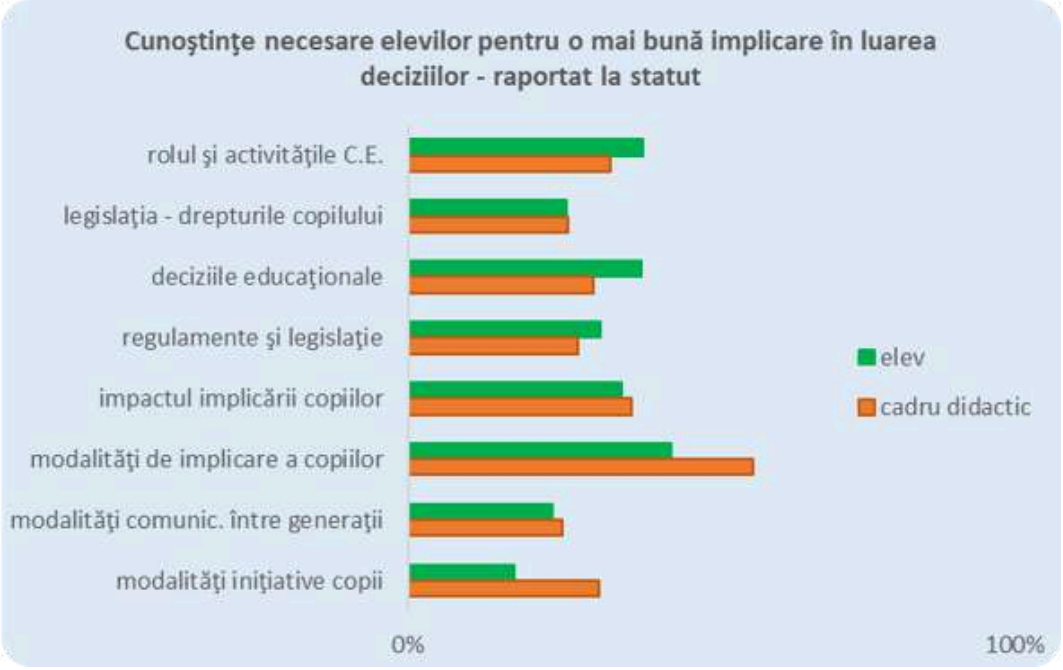
De menționat este faptul că fiecare respondent a putut menționa maxim trei răspunsuri, motiv pentru care, evident, suma frecvențelor răspunsurilor depășește 100%.

Conform respondenților, profesori şi elevi, cele mai importante cunoștințe necesare elevilor pentru implicarea în deciziile educaționale sunt cele legate de modalitățile efective de implicare a copiilor (considerate necesare de 46% dintre respondenți), rolul şi activitățile Consiliului elevilor (38%) şi cunoștințe despre deciziile educaționale în care este necesară implicare elevilor (37%). La polul diametral opus, mai puțin importante sunt cunoștințele despre modalități de asumare a inițiativei copiilor (20%), despre comunicarea dintre generații (24%) şi legislația privitoare la drepturile copiilor (26%).

De remarcat este faptul că cele mai importante cunoștințe sunt considerate cele referitoare la implicarea copiilor, în timp ce cele mai puțin importante sunt cele referitoare la inițiativa copiilor, aspect care, corelat cu faptul că cel mai important

factor pentru implicarea copiilor este suportul adulților, sugerează faptul că implicarea elevilor în luarea deciziilor la nivelul școlii este percepută mai degrabă ca având loc la inițiativa adulților / profesorilor decât la inițiativa copiilor.
De asemenea, faptul că informațiile despre rolul şi activitățile Consiliului Elevilor sunt considerate necesare pentru implicare confirmă importanța percepută a acestei structuri formale de implicare, dar, pe de altă parte, sugerează faptul că aceste informații nu sunt neapărat cunoscute de către elevi şi ar fi necesară o mai bună diseminare a acestora.

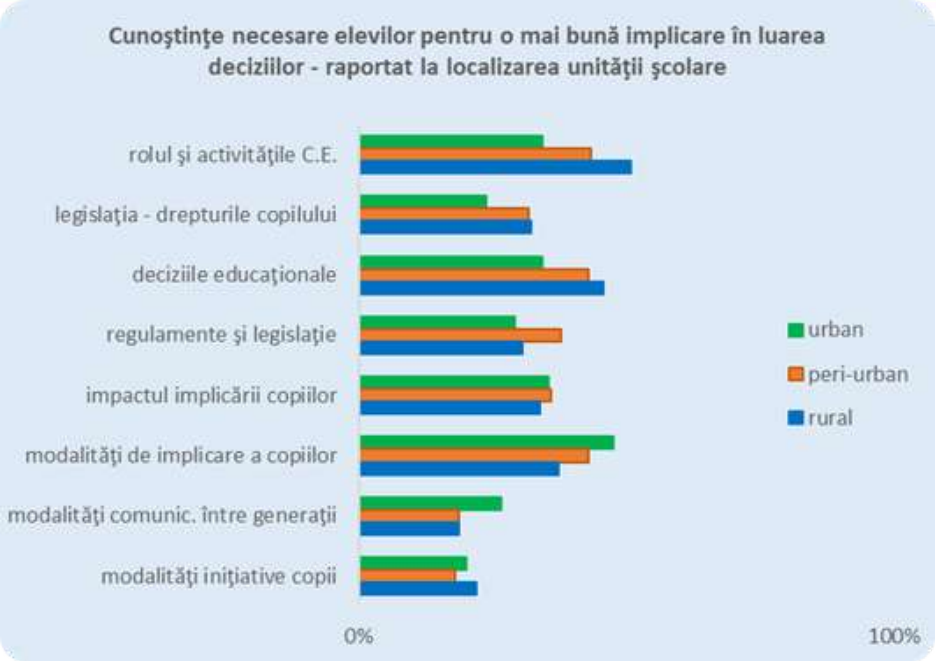
Graficul nr. 94 prezintă principalele cunoștințe necesare elevilor pentru o mai bună implicare în luarea deciziilor (frecvența cu care respondenții au selectat fiecare categorie de cunoștințe), comparativ pentru elevi şi profesori:

Graficul nr. 94. Percepția cunoștințelor necesare elevilor pentru o mai bună implicare, în funcție de statut (respondenți: elevi şi profesori)

Diferențele dintre profesori şi elevi în ceea ce privește evaluarea cunoștințelor necesare elevilor pentru a fi mai implicați în luarea deciziilor la nivelul școlii sunt semnificative doar în cazul modalităților de implicare a copiilor (p=0.008) şi modalităților de asumare a inițiativei de către copii (p=0.001), ambele fiind considerate mai importante de către profesori decât de către elevi, sugerând o tendință a profesorilor de a acorda o mai mare responsabilitate elevilor în asumarea implicării şi chiar inițiativei de către elevi.

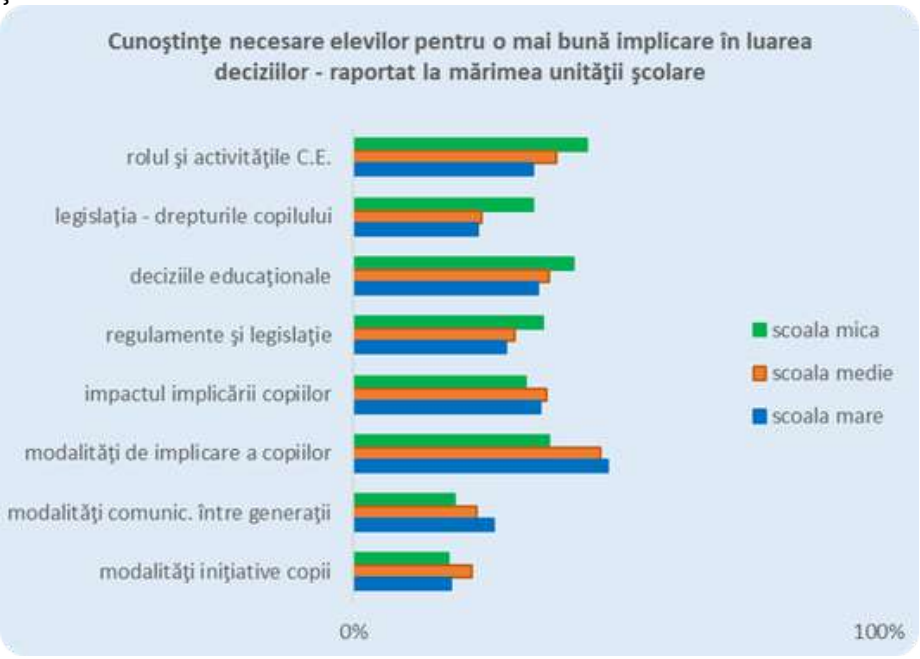
Graficul nr. 95 prezintă principalele cunoștințe necesare elevilor pentru o mai bună implicare în luarea deciziilor (frecvența cu care respondenții (elevi şi profesori) au selectat fiecare categorie de cunoștințe), comparativ pentru respondenții din școli urbane, peri-urbane şi rurale:

Graficul nr. 95. Percepția cunoștințelor necesare elevilor pentru o mai bună implicare, în funcție de localizarea școlii (respondenți: elevi şi profesori)

Cunoștințele necesare elevilor pentru o mai bună implicare în luarea deciziilor la nivelul școlii sunt evaluate relativ similar în școlile urbane, peri-urbane şi rurale, singura diferență semnificativă fiind în cazul cunoștințelor despre rolul şi activitățile Consiliului Elevilor (p=0.012), acestea fiind considerate mai necesare în școlile rurale decât în cele urbane (p=0.042).

Graficul nr. 96 prezintă principalele cunoștințe necesare elevilor pentru o mai bună implicare în luarea deciziilor (frecvența cu care respondenții (elevi şi profesori) au selectat fiecare categorie de cunoștințe), comparativ pentru respondenții din școli mici, medii şi mari:

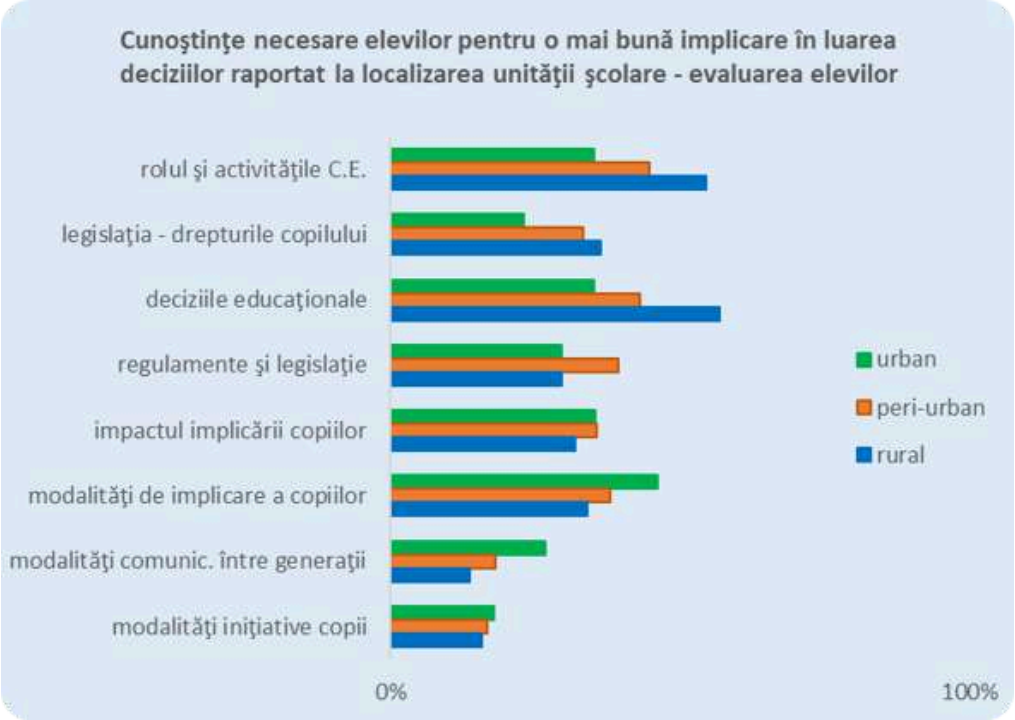
Graficul nr. 96. Percepția cunoștințelor necesare elevilor pentru o mai bună implicare, în funcție de mărimea școlii (respondenți: elevi şi profesori)

Youthlink - Participarea Tinerilor în Procesele Sistemului Educațional de-a Lungul Frontierei România-Moldova, ID PROIECT: ROMD00485
Proiect cofinanțat prin Programul Interreg VI-A NEXT România - Republica Moldova 2021-2027.

Cunoștințele necesare elevilor pentru o mai bună implicare în luarea deciziilor la nivelul școlii sunt evaluate relativ similar în școlile mici, medii şi mari, singura diferență semnificativă fiind în cazul cunoștințelor despre legislația în domeniul drepturilor copilului (p=0.040), acestea fiind considerate mai necesare în școlile mici decât în cele mari (p=0.045).

a. Percepția elevilor

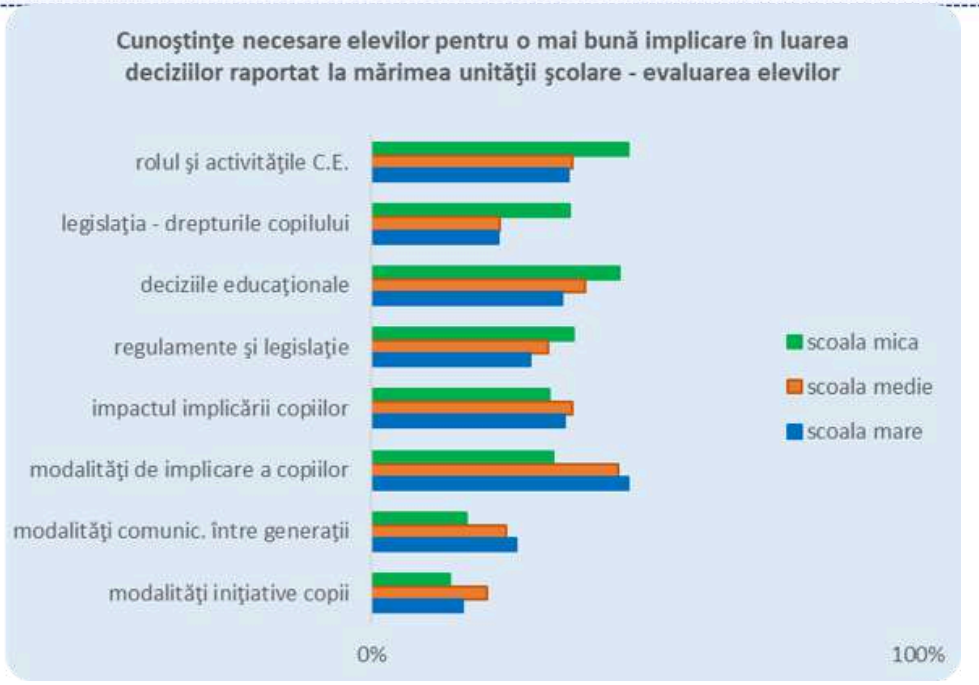
Graficul nr. 97 prezintă principalele cunoștințe necesare elevilor pentru o mai bună implicare în luarea deciziilor (frecvența cu care elevii au selectat fiecare categorie de cunoștințe), comparativ pentru elevii din școli urbane, peri-urbane şi rurale:

Graficul nr. 97. Percepția cunoștințelor necesare elevilor pentru o mai bună implicare, în funcție de localizarea școlii (respondenți: elevi)

Evaluarea elevilor despre cunoștințele care le sunt necesare pentru implicarea mai bună în deciziile din școală este relativ influențată de localizarea unității școlare, diferențe semnificative fiind constatate pentru cunoștințele despre rolul şi activitățile Consiliului Elevilor (p=0.012, informații considerate mai importante în școlile rurale comparativ cu cele urbane (p=0.036)), legislația în domeniul drepturilor copilului (p=0.018), despre deciziile educaționale în care este necesară implicare copiilor (p=0.009, informații considerate mai importante în școlile rurale comparativ cu cele urbane (p=0.015)) şi despre modalitățile de comunicare între generații (p=0.033).

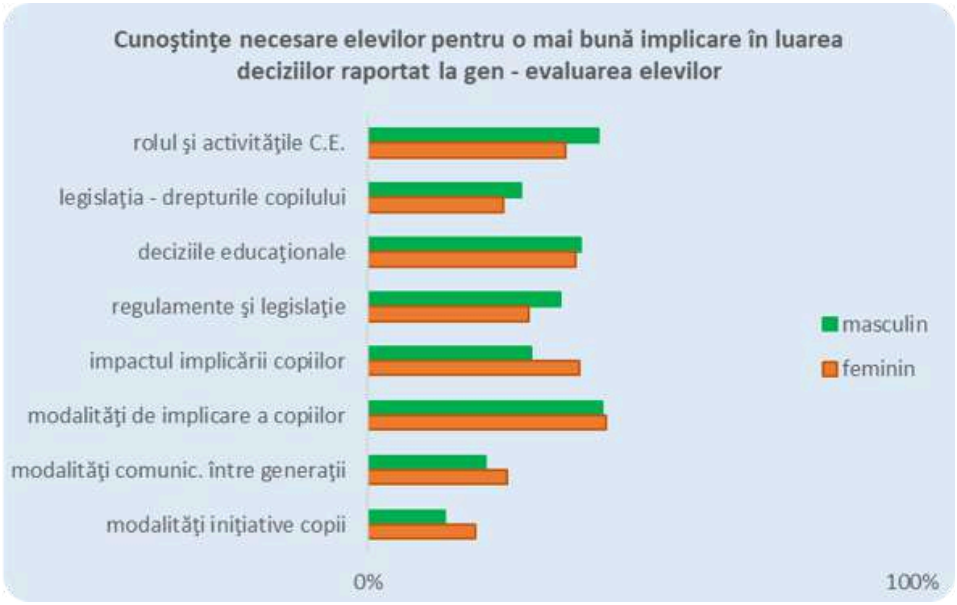
Graficul nr. 98 prezintă principalele cunoștințe necesare elevilor pentru o mai bună implicare în luarea deciziilor (frecvența cu care elevii au selectat fiecare categorie de cunoștințe), comparativ pentru elevii din școli mici, medii şi mari:

Graficul nr. 98. Percepția cunoștințelor necesare elevilor pentru o mai bună implicare, în funcție de mărimea școlii (respondenți: elevi)

Evaluarea elevilor despre cunoștințele care le sunt necesare pentru implicarea mai bună în deciziile din școală este relativ independentă de mărimea unității școlare, diferențe semnificative fiind constatate doar pentru cunoștințele despre legislația în domeniul drepturilor copilului (p=0.011, informații considerate mai importante în școlile mici comparativ cu cele medii (p=0.031) şi cu cele mari (p=0.015)) şi despre modalități de implicare a copiilor (p=0.027, informații considerate mai importante în școlile mari comparativ cu cele mici (p=0.027)).

Graficul nr. 99 prezintă principalele cunoștințe necesare elevilor pentru o mai bună implicare în luarea deciziilor (frecvența cu care elevii au selectat fiecare categorie de cunoștințe), comparativ pentru elevii de gen masculin şi feminin:

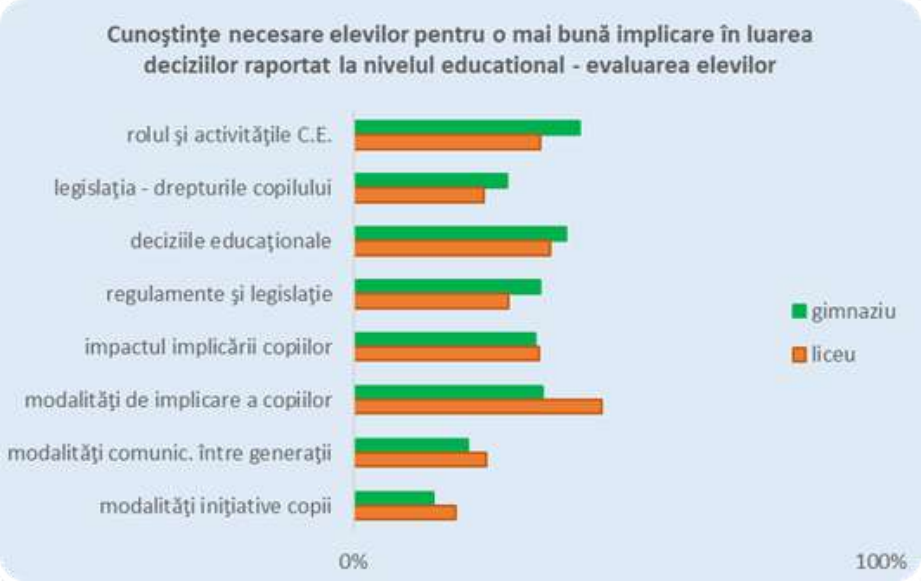

Graficul nr. 99. Percepția cunoștințelor necesare elevilor pentru o mai bună implicare, în funcție de gen (respondenți: elevi)

Youthlink - Participarea Tinerilor în Procesele Sistemului Educațional de-a Lungul Frontierei România-Moldova, ID PROIECT: ROMD00485
Proiect cofinanțat prin Programul Interreg VI-A NEXT România - Republica Moldova 2021-2027.

Cunoștințele despre impactul implicării copiilor în deciziile care îi privesc sunt considerate semnificativ mai importante de către fete comparativ cu băieții (p=0.025).

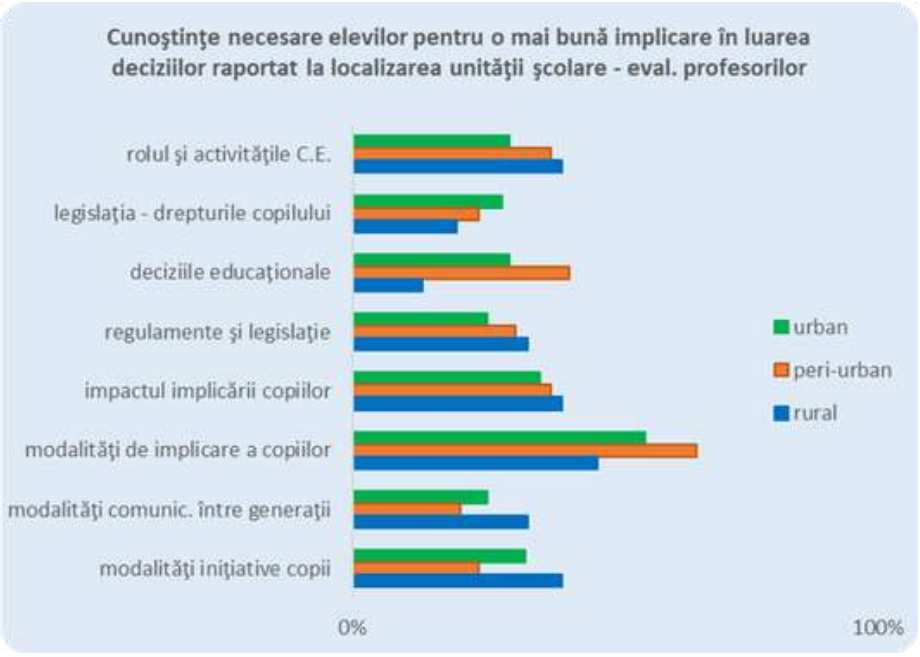
Graficul nr. 100 prezintă principalele cunoștințe necesare elevilor pentru o mai bună implicare în luarea deciziilor (frecvența cu care elevii au selectat fiecare categorie de cunoștințe), comparativ pentru elevii de gimnaziu şi liceu:

Graficul nr. 100. Percepția cunoștințelor necesare elevilor pentru o mai bună implicare, în funcție de nivelul educațional (respondenți: elevi)

b. Percepția cadrelor didactice – cunoștințe necesare elevilor

Graficul nr. 101 prezintă principalele cunoștințe necesare elevilor pentru o mai bună implicare în luarea deciziilor (frecvența cu care profesorii au selectat fiecare categorie de cunoștințe), comparativ pentru profesorii din școli urbane, peri-urbane şi rurale:

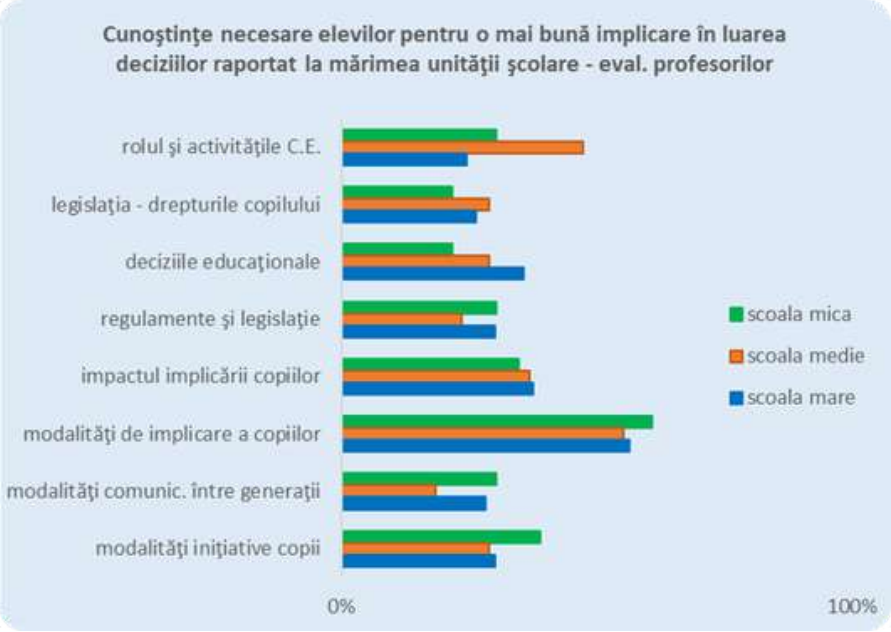

Graficul nr. 101. Percepția cunoștințelor necesare elevilor pentru o mai bună implicare, în funcție de localizarea școlii (respondenți: profesori)

Youthlink - Participarea Tinerilor în Procesele Sistemului Educațional de-a Lungul Frontierei România-Moldova, ID PROIECT: ROMD00485
Proiect cofinanțat prin Programul Interreg VI-A NEXT România - Republica Moldova 2021-2027.

Evaluarea profesorilor despre cunoștințele necesare elevilor pentru a se implica în luarea deciziilor în școală este independentă de localizarea unității școlare.

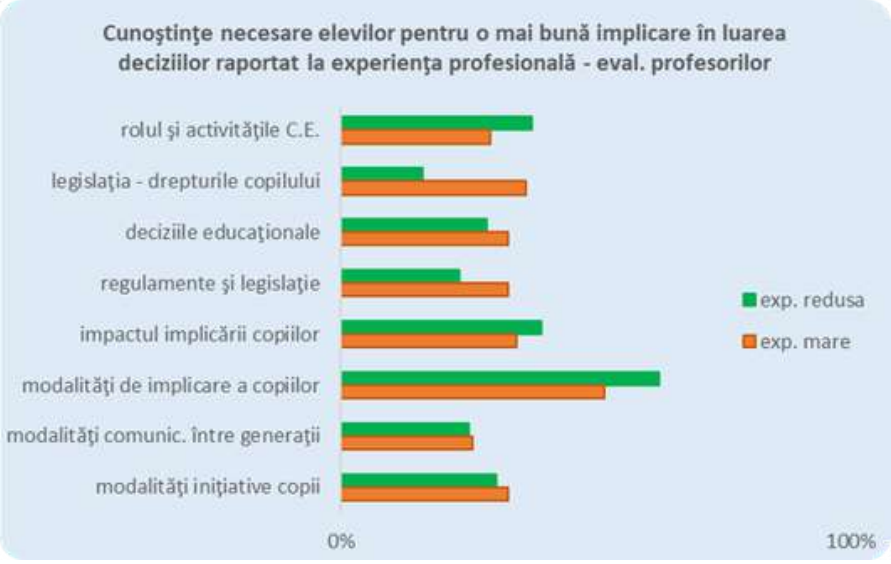
Graficul nr. 102 prezintă principalele cunoștințe necesare elevilor pentru o mai bună implicare în luarea deciziilor (frecvența cu care profesorii au selectat fiecare categorie de cunoștințe), comparativ pentru profesorii din școli mici, medii şi mari:

Graficul nr. 102. Percepția cunoștințelor necesare elevilor pentru o mai bună implicare, în funcție de mărimea școlii (respondenți: profesori)

Evaluarea profesorilor despre cunoștințele necesare elevilor pentru a se implica în luarea deciziilor în școală este independentă de mărimea unității școlare.

Graficul nr. 103 prezintă principalele cunoștințe necesare elevilor pentru o mai bună implicare în luarea deciziilor (frecvența cu care profesorii au selectat fiecare categorie de cunoștințe), comparativ pentru profesorii cu experiență redusă şi cei cu experiență ridicată:

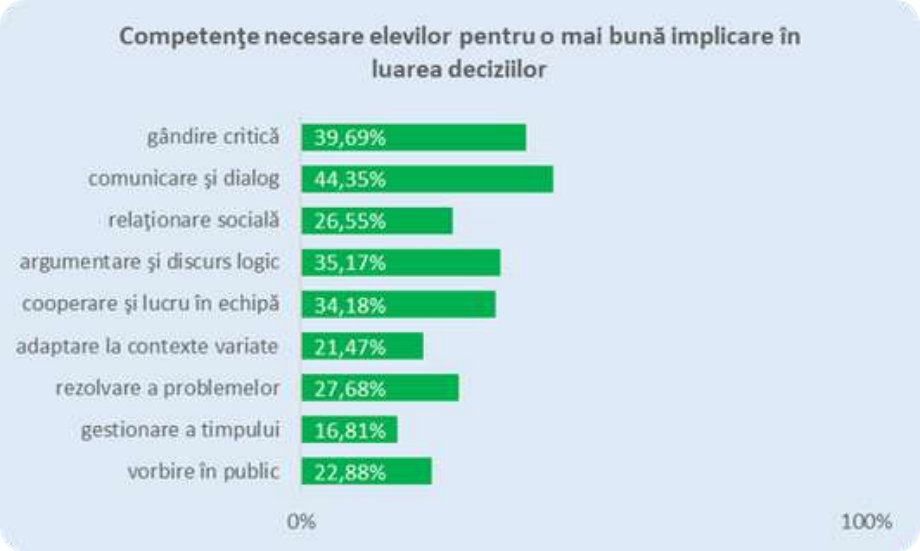
Graficul nr. 103. Percepția cunoștințelor necesare elevilor pentru o mai bună implicare, în funcție de experiența profesională (respondenți: profesori)

Youthlink - Participarea Tinerilor în Procesele Sistemului Educațional de-a Lungul Frontierei România-Moldova, ID PROIECT: ROMD00485
Proiect cofinanțat prin Programul Interreg VI-A NEXT România - Republica Moldova 2021-2027.

Cunoștințele despre legislația în domeniul drepturilor copilului sunt considerate semnificativ mai importante de profesorii cu experiență mare comparativ cu cei cu experiență didactică mai redusă (p=0.014).

8.1.2. Competențe necesare elevilor pentru implicarea în luarea deciziilor

Graficul nr. 104 prezintă principalele competențe necesare elevilor pentru o mai bună implicare în luarea deciziilor (frecvența cu care respondenții (elevi şi profesori) au selectat fiecare categorie de competențe):

Graficul nr. 104. Percepția competențelor necesare elevilor pentru o mai bună implicare (respondenți: elevi şi profesori)

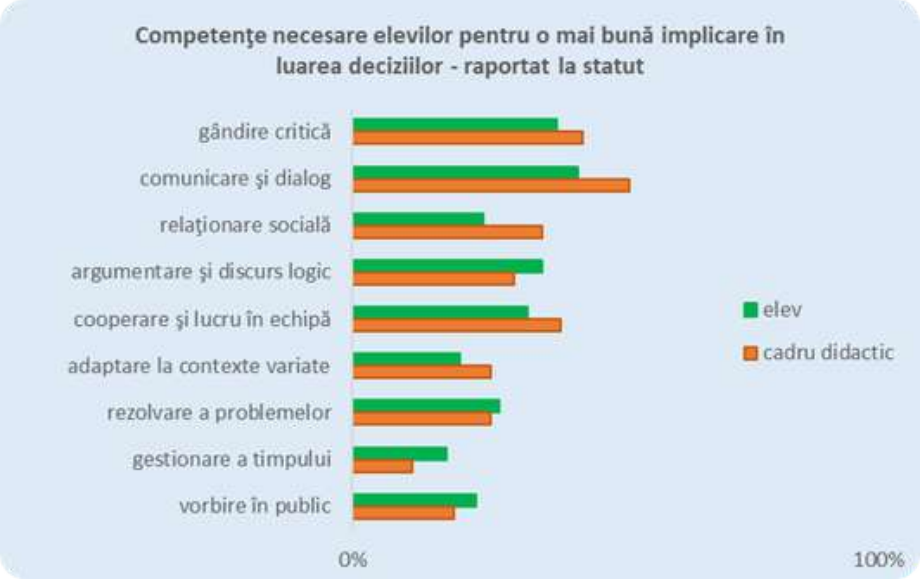
De menționat este faptul că fiecare respondent a putut menționa maxim trei răspunsuri, motiv pentru care, evident, suma frecvențelor răspunsurilor depășește 100%.

În opinia respondenților noștri, cele mai importante competențe necesare elevilor pentru o mai bună implicare în luarea deciziilor în școală sunt abilitățile de comunicare şi dialog (selectate de 44% dintre respondenți), gândire critică (40%), argumentare şi discurs logic (35%), cooperare şi lucru în echipă (35%). La polul diametral opus, mai puțin importante sunt considerate competențele de gestionare a timpului (17%) şi vorbire în public (23%).

Deși în cadrul interviurilor şi focusgrupurilor nu a fost observată o rată mare de răspunsuri la întrebările referitoare la competențele necesare elevilor, majoritatea respondenților evitând „diplomatic" această întrebare, totuși, sunt prezente referințe la competențele de comunicare, vorbire în public, gestionarea emoțiilor: „comunicare, să vorbești în public. Şi aici, da, vorbitul în public te ajută foarte mult" (focusgrup elevi); „gestionarea emoțiilor, să te gândești că în fața ta sunt o sută de oameni..." (focusgrup elevi); „dezvoltarea lor personală […] li se dezvoltă spiritul de echipă, empatia" (interviu profesor).

Graficul nr. 105 prezintă principalele competențe necesare elevilor pentru o mai bună implicare în luarea deciziilor (frecvența cu care respondenții au selectat fiecare categorie de competențe), comparativ pentru elevi şi profesori:

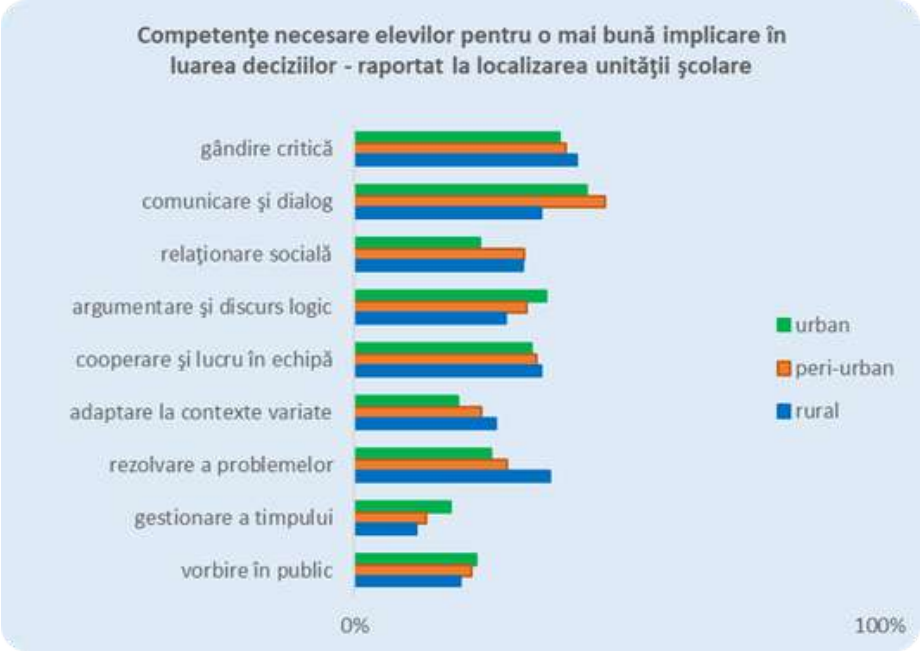
Youthlink - Participarea Tinerilor în Procesele Sistemului Educațional de-a Lungul Frontierei România-Moldova, ID PROIECT: ROMD00485
Proiect cofinanțat prin Programul Interreg VI-A NEXT România - Republica Moldova 2021-2027.

Graficul nr. 105. Percepția competențelor necesare elevilor pentru o mai bună implicare, în funcție de statut (respondenți: elevi şi profesori)

Evaluarea competențelor necesare elevilor pentru o mai bună implicare în luarea deciziilor din școală este relativ similară în cazul profesorilor şi elevilor, singura diferență semnificativă fiind constatată în ceea ce privește evaluare competențelor de relaționare socială (p=0.013), considerate mai importante de către profesori decât de către elevi.

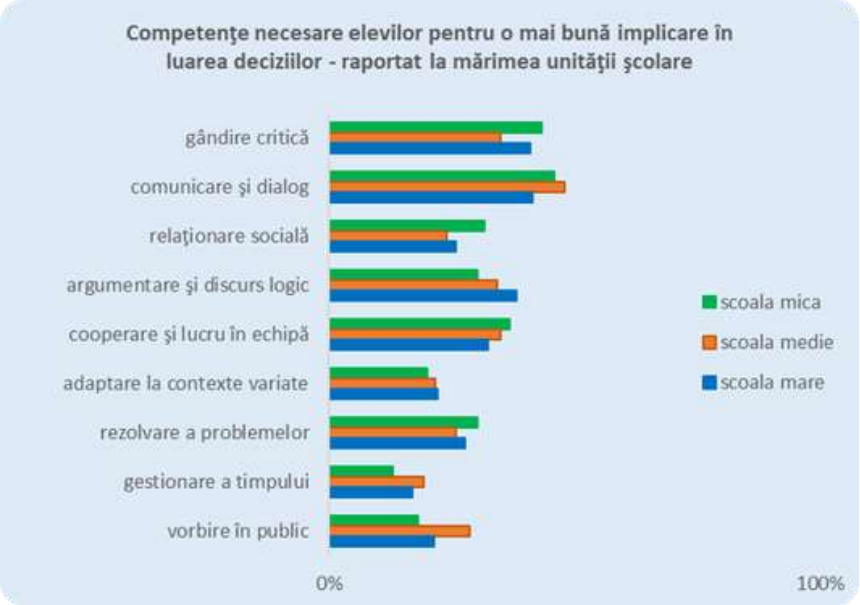
Graficul nr. 106 prezintă principalele competențe necesare elevilor pentru o mai bună implicare în luarea deciziilor (frecvența cu care respondenții (elevi şi profesori) au selectat fiecare categorie de competențe), comparativ pentru respondenții din școli urbane, peri-urbane şi rurale:

Graficul nr. 106. Percepția competențelor necesare elevilor pentru o mai bună implicare, în funcție de localizarea școlii (respondenți: elevi şi profesori)

Evaluarea competențelor necesare elevilor pentru o mai bună implicare în luarea deciziilor din școală este independentă de localizarea unității școlare.

Graficul nr. 107 prezintă principalele competențe necesare elevilor pentru o mai bună implicare în luarea deciziilor (frecvența cu care respondenții (elevi şi profesori) au selectat fiecare categorie de competențe), comparativ pentru respondenții din școli mici, medii şi mari:

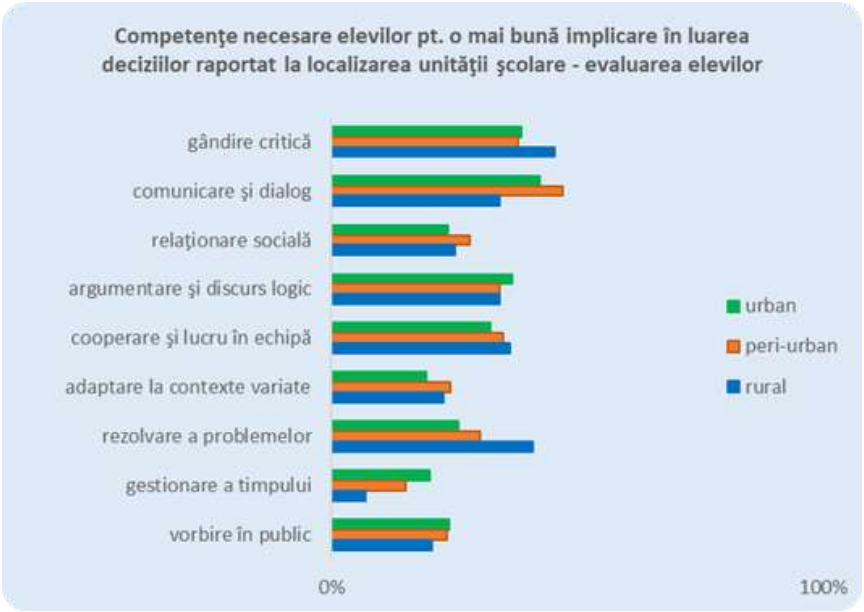

Graficul nr. 107. Percepția competențelor necesare elevilor pentru o mai bună implicare, în funcție de mărimea școlii (respondenți: elevi şi profesori)

Evaluarea competențelor necesare elevilor pentru o mai bună implicare în luarea deciziilor din școală este relativ independentă de mărimea unității școlare, singura diferență semnificativă fiind în cazul competențelor de vorbire în public (p=0.040).

a. Percepția elevilor

Graficul nr. 108 prezintă principalele competențe necesare elevilor pentru o mai bună implicare în luarea deciziilor (frecvența cu care elevii au selectat fiecare categorie de competențe), comparativ pentru elevii din școli urbane, peri-urbane şi rurale:

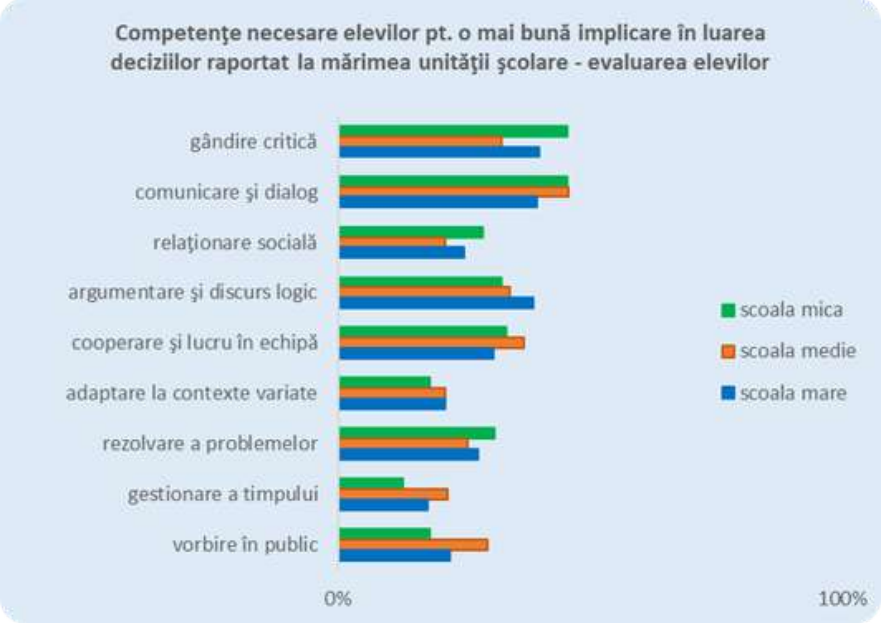

Graficul nr. 108. Percepția competențelor necesare elevilor pentru o mai bună implicare, în funcție de localizarea școlii (respondenți: elevi)

Youthlink - Participarea Tinerilor în Procesele Sistemului Educațional de-a Lungul Frontierei România-Moldova, ID PROIECT: ROMD00485
Proiect cofinanțat prin Programul Interreg VI-A NEXT România - Republica Moldova 2021-2027.

Evaluarea competențelor necesare elevilor pentru o mai bună implicare în luarea deciziilor din școală este similară în cazul elevilor din școlile urbane, peri-urbane şi rurale.

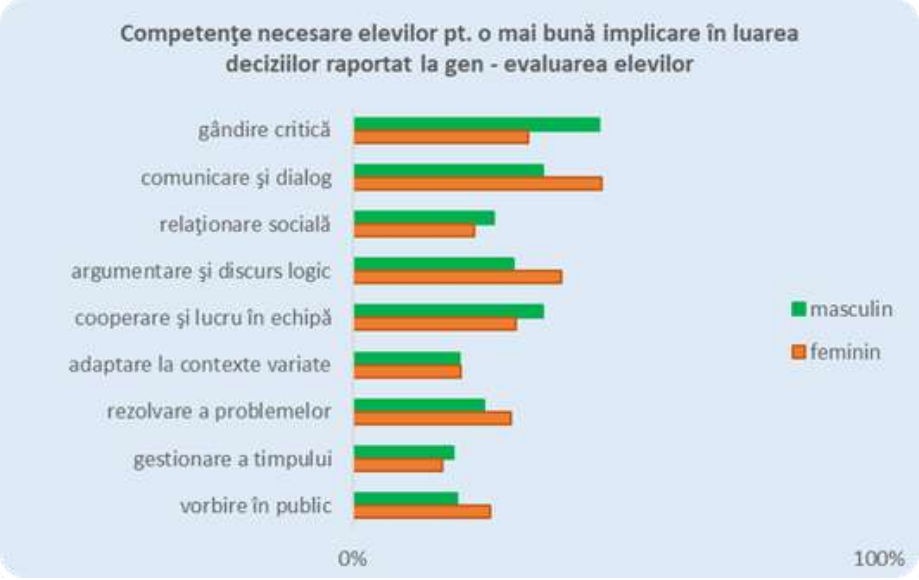
Graficul nr. 109 prezintă principalele competențe necesare elevilor pentru o mai bună implicare în luarea deciziilor (frecvența cu care elevii au selectat fiecare categorie de competențe), comparativ pentru elevii din școli mici, medii şi mari:

Graficul nr. 109. Percepția competențelor necesare elevilor pentru o mai bună implicare, în funcție de mărimea școlii (respondenți: elevi)

Evaluarea competențelor necesare elevilor pentru o mai bună implicare în luarea deciziilor din școală este relativ similară în cazul elevilor din școlile mici, medii şi mari, singura diferență semnificativă fiind în cazul competenței de vorbire în public (p=0.049).

Graficul nr. 110 prezintă principalele competențe necesare elevilor pentru o mai bună implicare în luarea deciziilor (frecvența cu care elevii au selectat fiecare categorie de competențe), comparativ pentru elevii de gen masculin şi feminin:

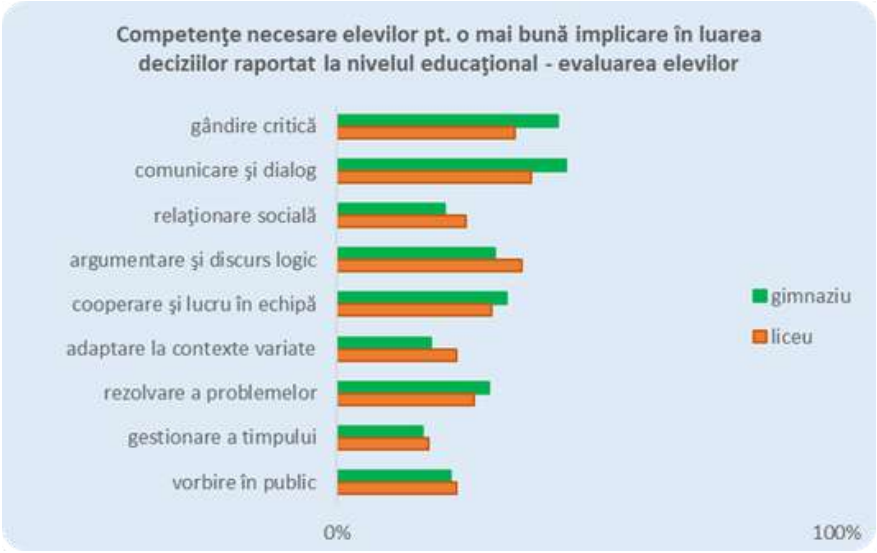

Graficul nr. 110. Percepția competențelor necesare elevilor pentru o mai bună implicare, în funcție de gen (respondenți: elevi)

Youthlink - Participarea Tinerilor în Procesele Sistemului Educațional de-a Lungul Frontierei România-Moldova, ID PROIECT: ROMD00485
Proiect cofinanțat prin Programul Interreg VI-A NEXT România - Republica Moldova 2021-2027.

Elevii evaluează relativ diferit competențele necesare lor pentru a participa la luarea deciziilor în școală: abilitățile de gândire critică sunt mai importante pentru băieți decât pentru fete (p=0.001), în timp ce abilitățile de comunicare (p=0.007) şi cele de argumentare (p=0.026) sunt mai importante pentru fete decât pentru băieți.

Graficul nr. 111 prezintă principalele competențe necesare elevilor pentru o mai bună implicare în luarea deciziilor (frecvența cu care elevii au selectat fiecare categorie de competențe), comparativ pentru elevii de gimnaziu şi liceu:

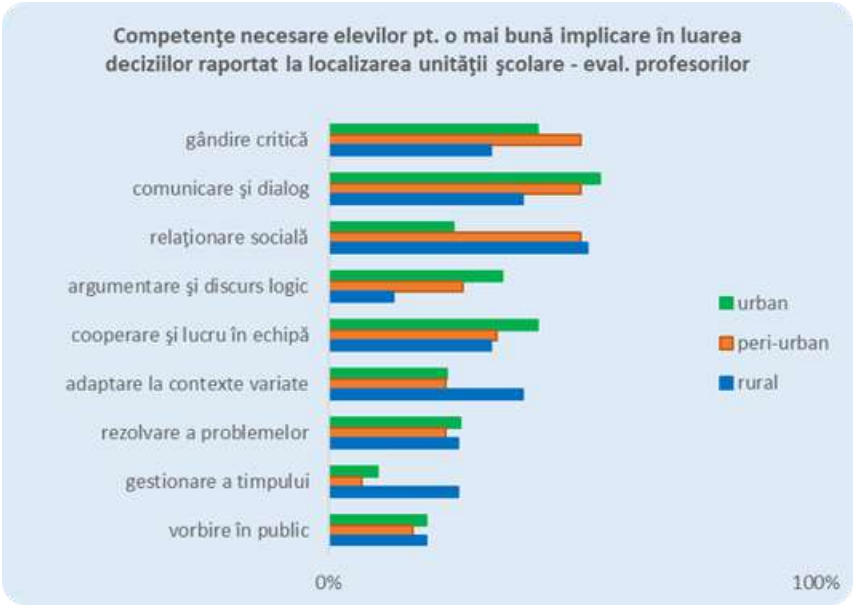

Graficul nr. 111. Percepția competențelor necesare elevilor pentru o mai bună implicare, în funcție de nivelul educațional (respondenți: elevi)

Abilitățile de gândire critică sunt mai importante pentru elevii de gimnaziu decât pentru cei de liceu (p=0.043).

b. Percepția cadrelor didactice

Graficul nr. 112 prezintă principalele competențe necesare elevilor pentru o mai bună implicare în luarea deciziilor (frecvența cu care profesorii au selectat fiecare categorie de competențe), comparativ pentru profesorii din școli urbane, peri-urbane şi rurale:

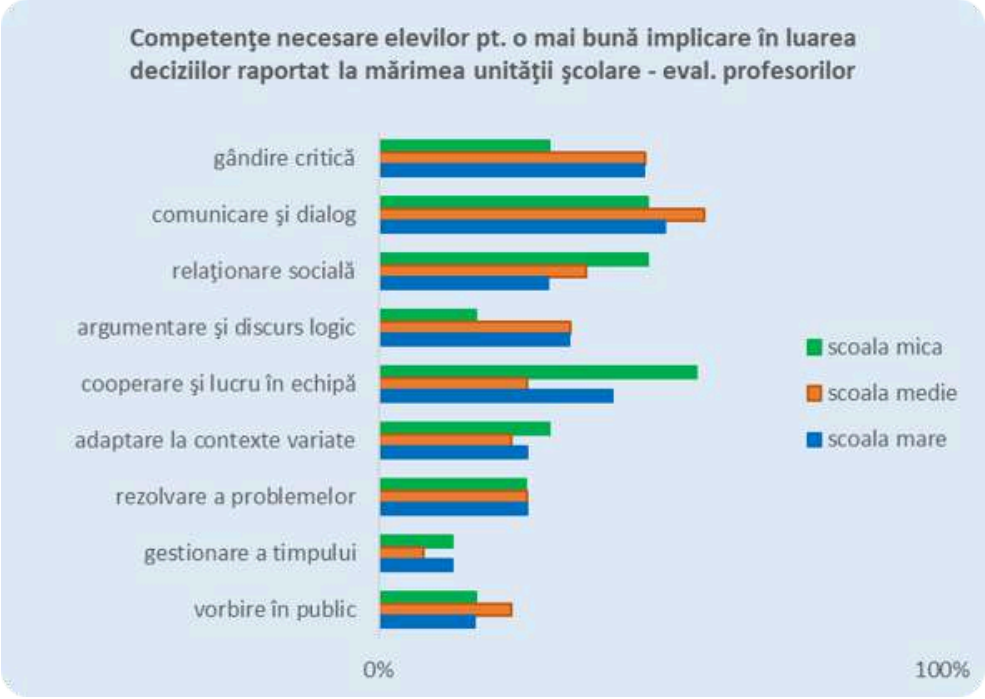

Graficul nr. 112. Percepția competențelor necesare elevilor pentru o mai bună implicare, în funcție de localizarea școlii (respondenți: profesori)

Youthlink - Participarea Tinerilor în Procesele Sistemului Educațional de-a Lungul Frontierei România-Moldova, ID PROIECT: ROMD00485
Proiect cofinanțat prin Programul Interreg VI-A NEXT România - Republica Moldova 2021-2027.

Evaluarea de către profesori a competențelor necesare elevilor pentru o mai bună implicare în luarea deciziilor din școală este relativ independentă de localizarea școlii, singura diferență semnificativă fiind constatată pentru abilitățile de relaționare socială (p=0.015), acestea fiind considerate mai importante de profesorii din școlile peri-urbane comparativ cu cele urbane (p=0.040).

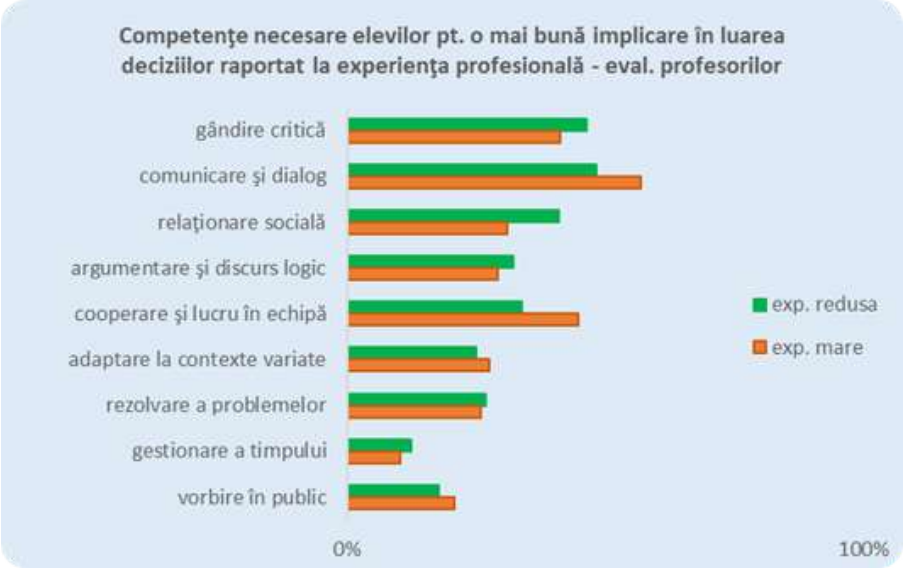
Graficul nr. 113 prezintă principalele competențe necesare elevilor pentru o mai bună implicare în luarea deciziilor (frecvența cu care profesorii au selectat fiecare categorie de competențe), comparativ pentru profesorii din școli mici, medii şi mari.

Graficul nr. 113. Percepția competențelor necesare elevilor pentru o mai bună implicare, în funcție de mărimea școlii (respondenți: profesori)

Evaluarea de către profesori a competențelor necesare elevilor pentru o mai bună implicare în luarea deciziilor din școală este independentă de mărimea școlii.

Graficul nr. 114 prezintă principalele competențe necesare elevilor pentru o mai bună implicare în luarea deciziilor (frecvența cu care profesorii au selectat fiecare categorie de competențe), comparativ pentru profesorii cu experiență redusă şi cei cu experiență ridicată:

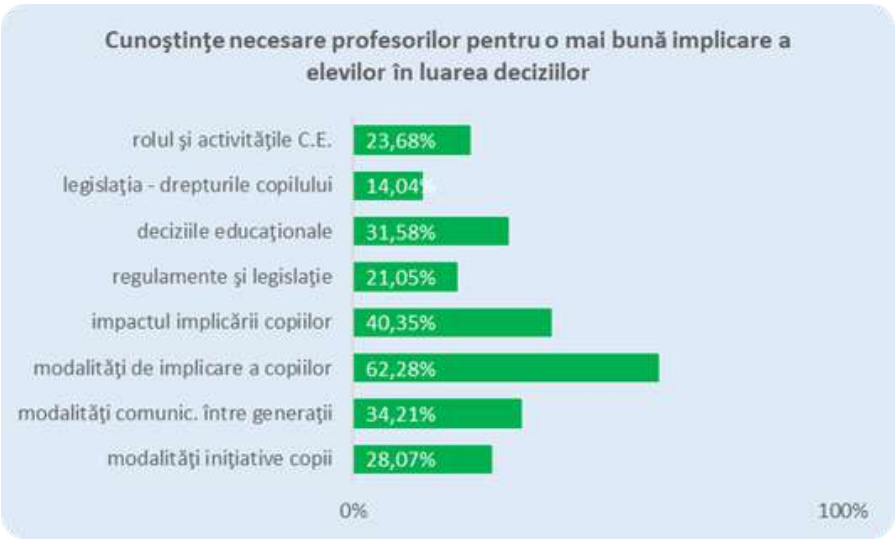
Graficul nr. 114. Percepția competențelor necesare elevilor pentru o mai bună implicare, în funcție de experiența didactică (respondenți: profesori)

luarea deciziilor din școală este independentă de experiența didactică.

8.2. Nevoile cadrelor didactice

8.2.1. Cunoștințe necesare cadrelor didactice pentru implicarea elevilor în luarea deciziilor

Graficul nr. 115 prezintă principalele cunoștințe necesare cadrelor didactice pentru o mai bună implicare a elevilor în luarea deciziilor (frecvența cu care profesorii au selectat fiecare categorie de cunoștințe):

Graficul nr. 115. Percepția cunoștințelor necesare profesorilor pt. o mai bună implicare a elevilor (respondenți: profesori)

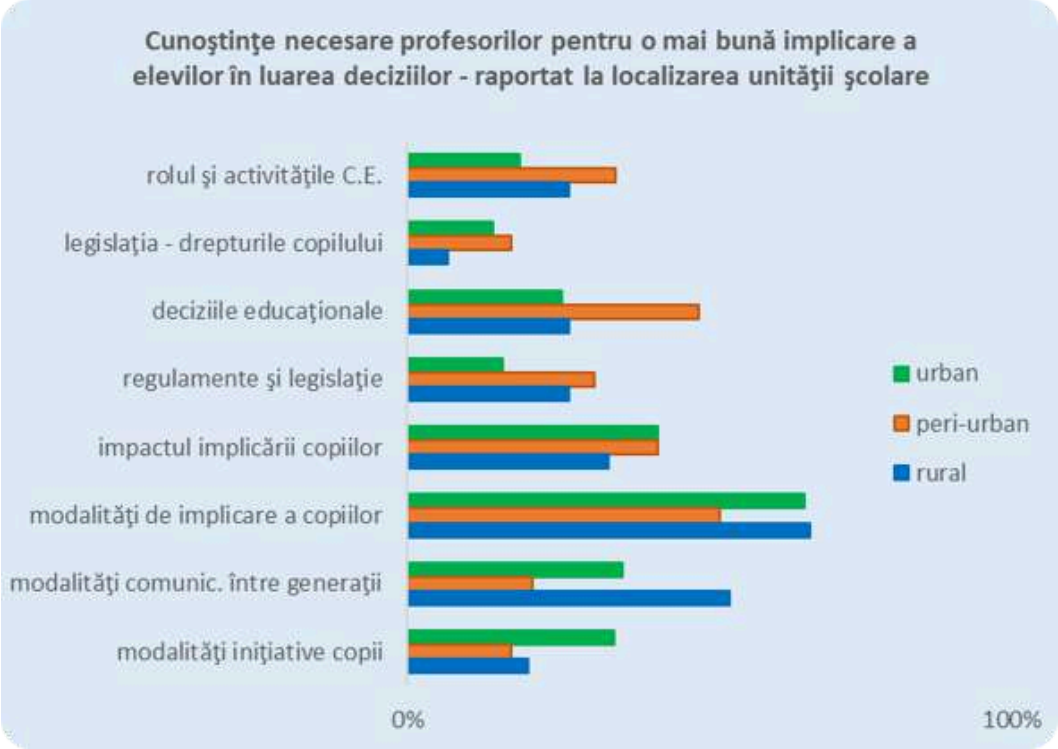
De menționat este faptul că fiecare respondent a putut menționa maxim trei răspunsuri, motiv pentru care, evident, suma frecvențelor răspunsurilor depășește 100%.

Profesorii consideră că cele mai importante cunoștințe care le sunt necesare pentru o mai bună implicare a elevilor în luarea deciziilor sunt cele referitoare la modalități de implicare a copiilor (opțiune selectată de 63% dintre respondenți), la impactul implicării elevilor (40%) şi modalități de comunicare între generații (34%). La polul diametral opus, mai puțin importante sunt cunoștințele despre legislația în domeniul drepturilor copilului (14%) şi despre regulamentele școlare şi legislație educațională (21%).

Youthlink - Participarea Tinerilor în Procesele Sistemului Educațional de-a Lungul Frontierei România-Moldova, ID PROIECT: ROMD00485
Proiect cofinanțat prin Programul Interreg VI-A NEXT România - Republica Moldova 2021-2027.

De remarcat este faptul că informațiile despre modalități eficiente de implicare a elevilor în deciziile în școală sunt considerate cele mai importante cunoștințe necesare atât în cazul elevilor, cât şi în cazul profesorilor; de asemenea, dacă informațiile despre comunicarea dintre generații erau evaluate printre cel mai puțin importante în cazul elevilor, importanța lor este mult mai mare în cazul profesorilor, argumentând faptul că profesorii își asumă responsabilitatea pentru depășirea acestor bariere legate de comunicare dintre generații şi conștientizează nevoia de sprijin pentru realizarea acestui demers.
Informațiile despre legislația în domeniul drepturilor copilului nu sunt considerate necesare nici în cazul elevilor, nici în cazul profesorilor, probabil datorită percepției disponibilității facile a acestor informații care creează o iluzie a cunoașterii acestor informații de către ambele categorii de actori educaționali.

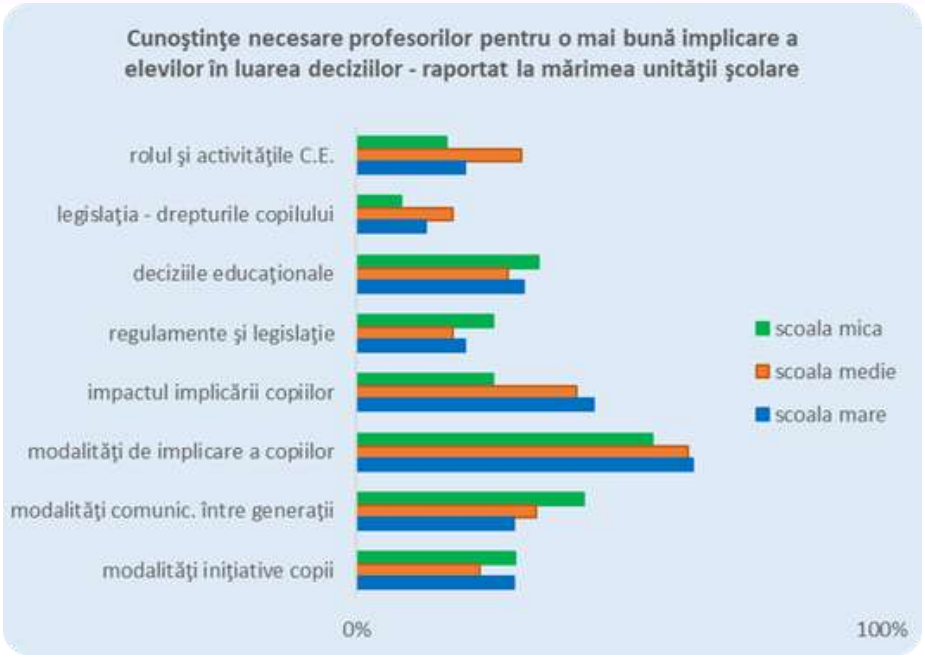
Graficul nr. 116 prezintă principalele cunoștințe necesare cadrelor didactice pentru o mai bună implicare a elevilor în luarea deciziilor (frecvența cu care profesorii au selectat fiecare categorie de cunoștințe), comparativ pentru profesorii din școlile urbane, peri-urbane şi rurale:

Graficul nr. 116. Percepția cunoștințelor necesare profesorilor pt. o mai bună implicare a elevilor, în funcție de localizarea școlii (respondenți: profesori)

Evaluarea profesorilor despre cunoștințele necesare lor pentru a implica mai eficient elevii în luarea deciziilor este independentă de localizarea unității școlare.

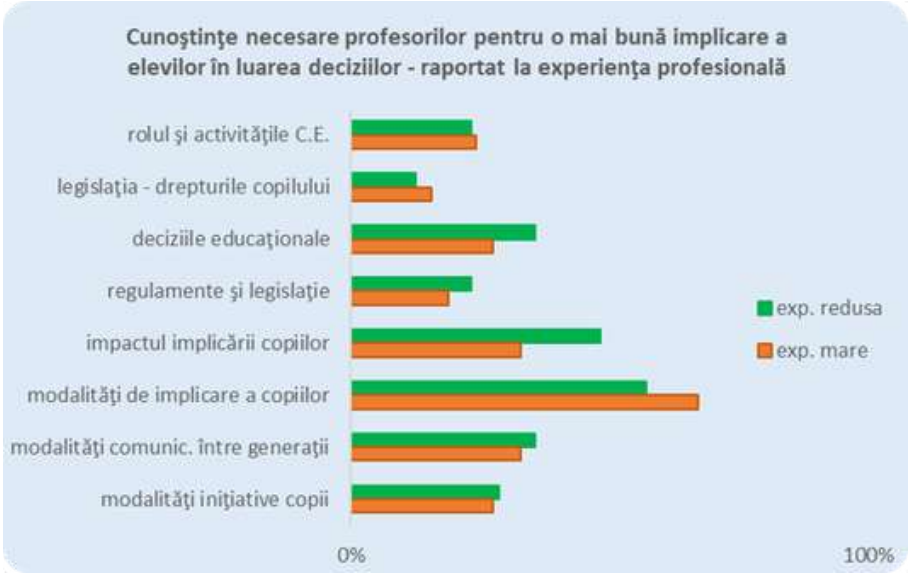
Graficul nr. 117 prezintă principalele cunoștințe necesare cadrelor didactice pentru o mai bună implicare a elevilor în luarea deciziilor (frecvența cu care profesorii au selectat fiecare categorie de cunoștințe), comparativ pentru profesorii din școlile mici, medii şi mari:

Graficul nr. 117. Percepția cunoștințelor necesare profesorilor pt. o mai bună implicare a elevilor, în funcție de mărimea școlii (respondenți: profesori)

Evaluarea profesorilor despre cunoștințele necesare lor pentru a implica mai eficient elevii în luarea deciziilor este independentă de mărimea unității școlare.

Graficul nr. 118 prezintă principalele cunoștințe necesare cadrelor didactice pentru o mai bună implicare a elevilor în luarea deciziilor (frecvența cu care profesorii au selectat fiecare categorie de cunoștințe), comparativ pentru profesorii cu experiență redusă și cei cu experiență mare:

Graficul nr. 118. Percepția cunoștințelor necesare profesorilor pt. o mai bună implicare a elevilor, în funcție de experiența didactică (respondenți: profesori)

Evaluarea profesorilor despre cunoștințele necesare lor pentru a implica mai eficient elevii în luarea deciziilor este independentă de experiența didactică.

8.2.2. Competențe necesare cadrelor didactice pentru implicarea elevilor în luarea deciziilor

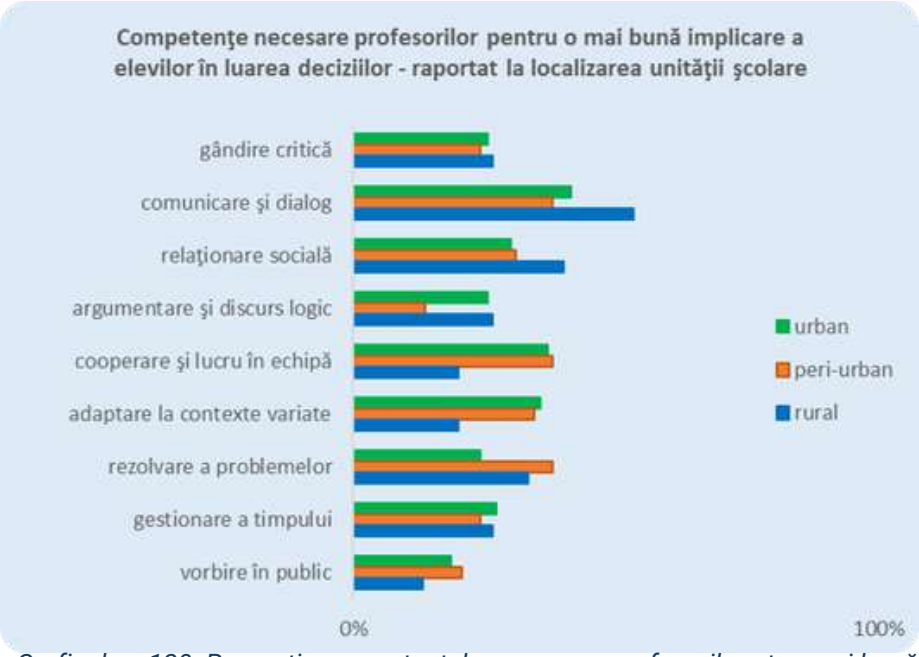
Graficul nr. 119 prezintă principalele competențe necesare cadrelor didactice pentru o mai bună implicare a elevilor în luarea deciziilor (frecvența cu care profesorii au selectat fiecare categorie de competențe):

Graficul nr. 119. Percepția competențelor necesare profesorilor pt. o mai bună implicare a elevilor (respondenți: profesori)

De menționat este faptul că fiecare respondent a putut menționa maxim trei răspunsuri, motiv pentru care, evident, suma frecvențelor răspunsurilor depășește 100%.
În opinia profesorilor, cele mai importante competențe care le sunt necesare pentru a implica mai eficient elevii în luarea deciziilor sunt abilitățile de comunicare şi dialog (selectate de 42% dintre respondenți), de cooperare şi lucru în echipă (35%) şi de adaptare la contexte variate (33%). La polul diametral opuse, mai puțin importante sunt considerate competențele de vorbire în public (18%), de argumentare şi discurs logic (23%).
De remarcat este faptul că abilitățile de comunicare şi dialog sunt considerate ca fiind absolut necesare atât pentru profesori, cât şi pentru elevi (fiind cea mai selectată opțiune în cazul ambelor categorii de actori sociali), competențele de cooperare şi lucru în echipă fiind de asemenea între primele opțiuni selectate atât pentru competențele necesare elevilor, cât şi pentru cele necesare cadrelor didactice.
Relevant este şi faptul că abilitățile de argumentare şi discurs logic sunt considerate necesare pentru elevi, dar nu şi pentru cadrele didactice.

Graficul nr. 120 prezintă principalele competențe necesare cadrelor didactice pentru o mai bună implicare a elevilor în luarea deciziilor (frecvența cu care profesorii au selectat fiecare categorie de competențe), comparativ pentru profesorii din şcolile urbane, peri-urbane şi rurale:

Graficul nr. 120. Percepția competențelor necesare profesorilor pt. o mai bună implicare a elevilor, în funcție de localizarea școlii (respondenți: profesori)

Evaluarea profesorilor despre competențele necesare lor pentru a implica mai eficient elevii în luarea deciziilor este independentă de localizarea unității școlare.

Graficul nr. 121 prezintă principalele competențe necesare cadrelor didactice pentru o mai bună implicare a elevilor în luarea deciziilor (frecvența cu care profesorii au selectat fiecare categorie de competențe), comparativ pentru profesorii din școlile mici, medii şi mari:

Graficul nr. 121. Percepția competențelor necesare profesorilor pt. o mai bună implicare a elevilor, în funcție de mărimea școlii (respondenți: profesori)

Evaluarea profesorilor despre competențele necesare lor pentru a implica mai eficient elevii în luarea deciziilor este independentă de mărimea unității școlare.

Graficul nr. 122 prezintă principalele competențe necesare cadrelor didactice pentru o mai bună implicare a elevilor în luarea deciziilor (frecvența cu care profesorii au selectat fiecare categorie de competențe), comparativ pentru profesorii cu experienţă redusă şi cei cu experiență ridicată:

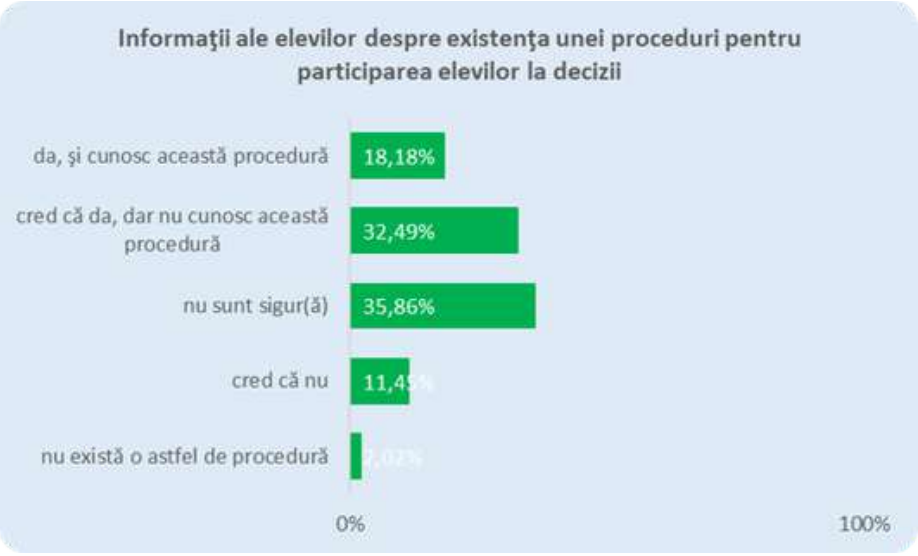
Graficul nr. 122. Percepția competențelor necesare profesorilor pt. o mai bună implicare a elevilor, în funcție de experiența didactică (respondenți: profesori)

Evaluarea profesorilor despre competențele necesare lor pentru a implica mai eficient elevii în luarea deciziilor este relativ independentă de experiența didactică, singura diferență semnificativă fiind constatată în cazul abilităților de cooperare, aceste fiind mai importante pentru profesorii cu experiență mare comparativ cu cei cu experiență redusă (p=0.027).

9. Aspecte organizaționale

9.1. Existența unei proceduri pentru participarea elevilor la luarea deciziilor

Graficul nr. 123 prezintă gradul de cunoaștere a existenței unei proceduri pentru participarea elevilor la luarea deciziilor (frecvența cu care a fost selectat de către elevi fiecare posibil răspuns):

Graficul nr. 123. Cunoașterea existenței unei proceduri

Youthlink - Participarea Tinerilor în Procesele Sistemului Educațional de-a Lungul Frontierei România-Moldova, ID PROIECT: ROMD00485
Proiect cofinanțat prin Programul Interreg VI-A NEXT România - Republica Moldova 2021-2027.

Din punct de vedere statistic, distribuția răspunsurilor elevilor la această întrebare este destul de similară curbei normale (Skewness 0,202, Kurtosis -0,457); totuși, media (2,47) este mai mare decât mediana (2,00), iar modulul distribuției este 3, astfel încât constatăm o tendință de grupare a răspunsurilor către existența unei proceduri de implicare a elevilor în luarea deciziilor în școală. De altfel, jumătate dintre respondenți precizează că există o astfel de procedură (chiar dacă nu o cunosc ei), în timp ce doar 13% dintre elevi cred sau sunt siguri că o astfel de procedură nu există.

Discuțiile din cadrul interviurilor şi focusgrupurilor au confirmat că n**u există neapărat proceduri scrise pentru implicarea elevilor în luarea deciziilor:** *„există o negociere. Sigur, nu neapărat formală, să scriem asta undeva, dar la nivel non-formal, în interacțiunea cu ei, sigur există o negociere […] ca un vot democratic, pregătim mai multe variante şi ei își aleg”* (interviu profesor); *„nu există un instrument de monitorizare şi evaluare a implicării tinerilor în educație”* (interviu elev); *„există reguli pe care le stabilim în contextul proiectelor, deoarece fiecare proiect are specificitatea sa”* (interviu profesor); *„mai degrabă procedurile noastre sunt legate de regulamente de ordine interioară, la voluntari, la modalități de atragere, recrutare şi așa mei departe”* (interviu stakeholder). Unul dintre stakeholderii intervievați furnizează şi o perspectivă explicativă a lipsei acestor proceduri: *„la noi nu există cultură organizațională care să țină seama de faptul că elevul nu este doar beneficiarul educației, ci, cum foarte frumos am auzit pe la televizor, este co-creator al propriei educații”* (interviu stakeholder).

Mai mult, **unii profesori consideră că aceste proceduri nici nu ar fi necesare**: *„legislația e destul de clară, nu mai trebuie nici o legislație”* (focusgrup profesori); *„cereau anumiți profesori feedback personal, cum ni se pare ora, ce vrem să adăugăm, ce vrem să îmbunătățim, ce vrem să se scoată din curriculă. Și mulți pur și simplu dădeau răspunsuri doar ca să umple spațiile goale”* (interviu elev); *„s-a făcut deja […] legea privind consultarea copiilor în deciziile care-i privesc şi fiecare primărie, fiecare instituție publică trebuie să aibă acum o pagină dedicată […] acum, mai mult de atât ține de mentalitatea fiecăruia şi de mentalitatea decidenților, nu neapărat de instituirea legislative”* (interviu elev).

O altă opinie des întâlnită este cea conform căreia c**hiar dacă există aceste proceduri, ele nu sunt neapărat şi aplicate:** *„procedurile cred că există în fiecare școală, doar trebuie să fie cineva care să le onoreze... şi care să dea încredere elevilor”* (interviu stakeholder); *„reglementări există. Elevii participă, nu? Consiliul Elevilor de la nivelul școlii participă la Consiliile de Administrație, așa şi? Nu-i bagă nimeni în seamă... Până nu se așază relația profesor-elevi, nu se va schimba nimic”* (interviu stakeholder).

O opinie particulară este cea conform căreia lipsa procedurile este, de fapt, benefică, pentru că nimic nu îngrădește dreptul copiilor la participare: *„implicarea copiilor, în general, este încurajată, dar cu o birocrație oarecum specifică […] nu sunt prevederi care să îngrădească, din contra, se încurajează*” (interviu profesor).
Dintre modalitățile de implicare a tinerilor, cel mai des sunt menționate în discuțiile cu actorii educaționali următoarele:
- chestionare adresate elevilor: *„întotdeauna chestionare. Analize de nevoi, așa le numim noi, asta vorbind de opționale, sau când ei au de hotărât ceva”* (focusgrup profesori); „noi facem chestionare pentru a solicita părerea copiilor, cer activităţi să se facă sau chestionare de satisfacție şi le dăm absolut tuturor copiilor” (interviu profesor);

Youthlink - Participarea Tinerilor în Procesele Sistemului Educațional de-a Lungul Frontierei România-Moldova, ID PROIECT: ROMD00485
Proiect cofinanțat prin Programul Interreg VI-A NEXT România - Republica Moldova 2021-2027.

„elevii pun întrebări anonime, ulterior, când merg la clasă, vorbesc cu ei liber despre întrebările respective pe care ei le-au adresat” (focusgrup profesori);

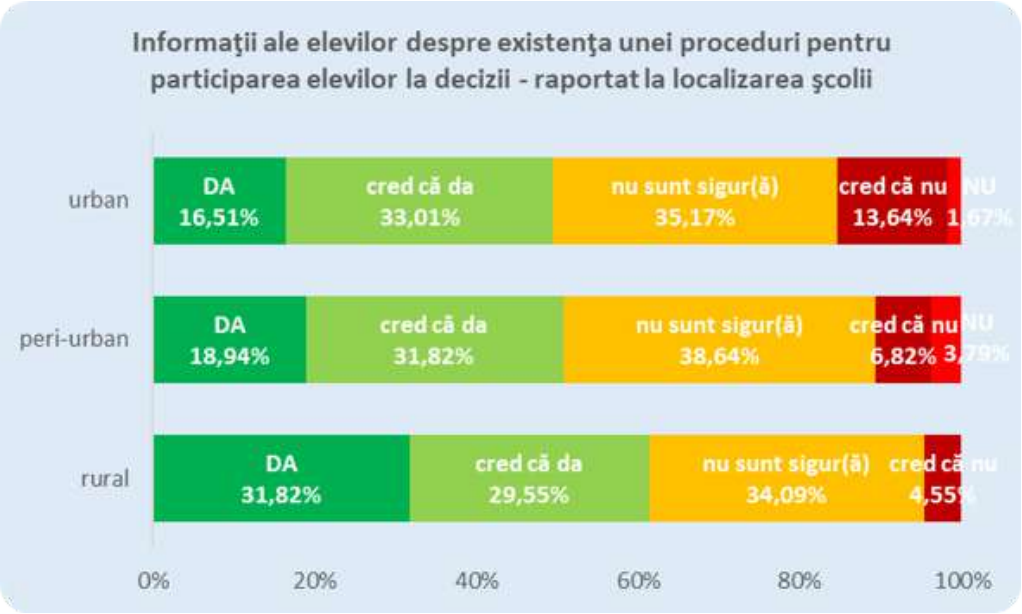
- activitatea Consiliului Elevilor: *„plus că ei au Consiliul Elevilor, care se întâlnește o dată pe lună, sau de câte ori e nevoie”* (focusgrup profesori); *„în Consiliul de Administrație este reprezentantul elevilor. Plus președintele Consiliului Elevilor, care de duce la Consiliul Județean […] Ei (Consiliul Elevilor, nn.) sunt foarte bine organizați, au o organigramă foarte bine pusă la punct. Pot să meargă la Ministerul Educației să pună aceleași întrebări”* (focusgrup profesori); *„există reprezentanți ai elevilor în Consiliul de Administrație. Ei aduc la cunoștință diverse probleme care pot fi discutate şi rezolvate. Mai există şi Consiliul Elevilor […] dar ar trebui să fie implicați activ, nu doar să transmit informații. Să participe la luarea deciziilor. Depinde de fiecare elev dacă decide să se implice sau nu. Sunt situații în care pot contribui la decizii, mai ales când vine vorba de activităţi sau organizare. Contează foarte mult persoana care reprezintă elevii şi cât de implicată este*” (focusgrup profesori);

- activitățile extracurriculare: *„cluburile, în principiu, dacă nu sunt gândite de profesor, sunt gândite de ei. Deci, din nevoia lor, au cluburi de dezbatere, de teatru, de robotică...”* (focusgrup profesori);

Discuțiile cu actorii educaționali relevă, din nou, şi două confuzii care pot influența destul de serios gradul de participare a elevilor:
- confuzia între feedback şi evaluare: *„feedbackul este o formă de învățare ca urmare a reflecției. Primesc feedback de la elevii mei despre activitățile pe care le organizez cu ei, activitățile educaționale, pentru că din feedbackul acesta înțeleg ce a fost bine, ce a fost foarte bine, ce aș fi putut face altfel […] această confuzie între feedback şi evaluare ne-a adus în situația asta, profesorii consideră că nu le trebuie feedback de la elevi, ei știu mai bine ce au de făcut”* (interviu stakeholder); evident, profesorii care confundă feedbackul cu evaluarea vor fi mult mai reticenți în a colecta feedback de la elevi şi în a implica elevii în luarea deciziilor;

- **confuzia dinte facilitarea implicării elevilor şi monitorizarea acestui proces:** unul dintre profesori, în interviu, întrebat dacă există proceduri de implicare a elevilor, precizează că se realizează monitorizarea implicării tinerilor pentru că *„indiferent de tipul de proiect, există tot felul de cereri, rapoarte pe care trebuie să le facem. Si avem indicatori cantitativi pe care îi urmărim, precum numărul de elevi...”*.

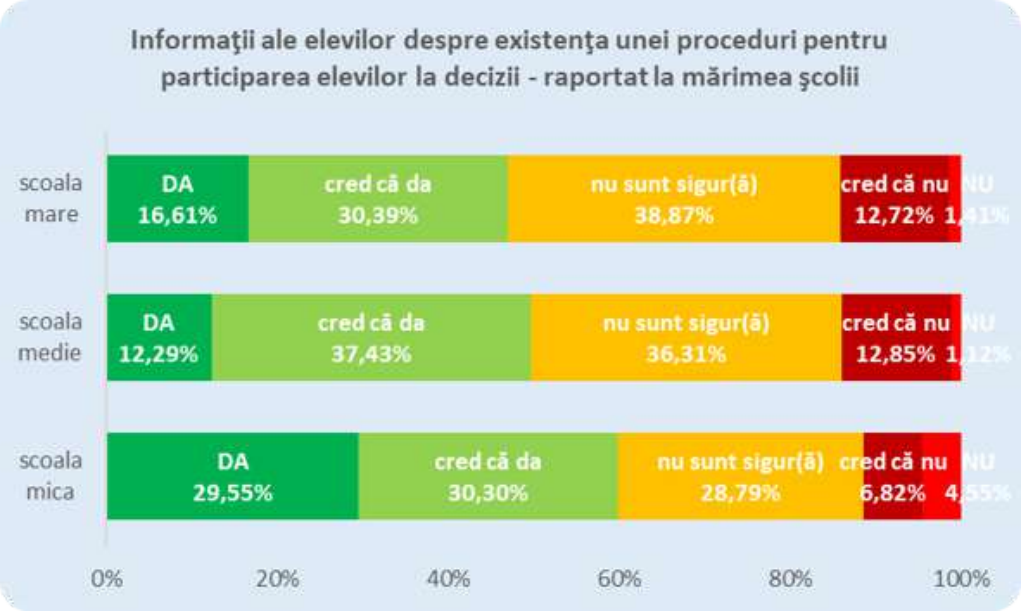
Graficul nr. 124 prezintă gradul de cunoaștere a existenței unei proceduri pentru participarea elevilor la luarea deciziilor (frecvența cu care a fost selectat de către elevi fiecare posibil răspuns), comparativ pentru elevii din școlile urbane, peri-urbane şi rurale:

Graficul nr. 124. Cunoașterea existenței unei proceduri de implicare a elevilor, în funcție de localizarea școlii (respondenți: elevi)

Dacă procentul elevilor care nu știu dacă există sau nu o astfel de procedură este relativ constant în școlile urbane, peri-urbane şi rurale, argumentând necesitatea unor activităţi de informare privind acest instrument în toate cele trei categorii de școli, procentul elevilor care cred sau sunt siguri că această procedură există este mai mare în școlile rurale (61%) comparativ cu cele urbane (47%) şi peri-urbane (51%).

Graficul nr. 125 prezintă gradul de cunoaștere a existenței unei proceduri pentru participarea elevilor la luarea deciziilor (frecvența cu care a fost selectat de către elevi fiecare posibil răspuns), comparativ pentru elevii din şcolile mici, medii şi mari:

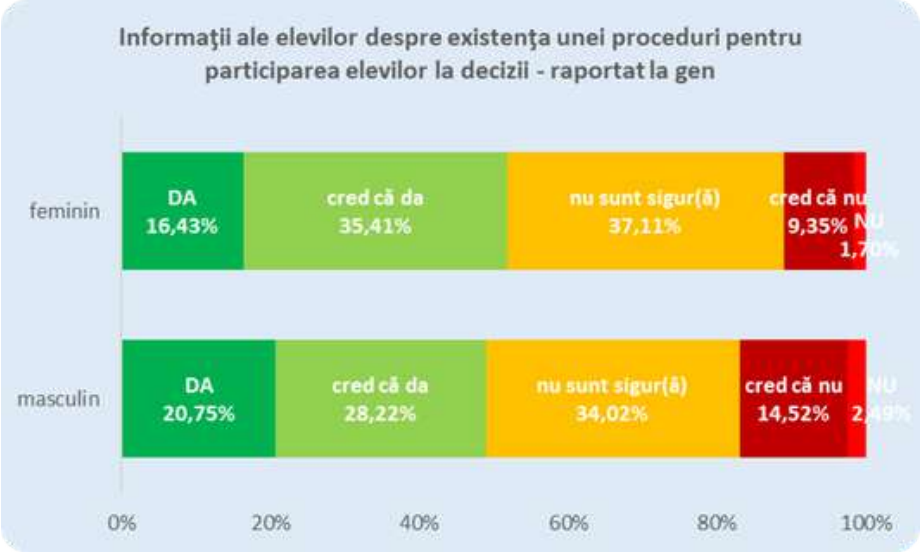

Graficul nr. 125. Cunoașterea existenței unei proceduri de implicare a elevilor, în funcție de mărimea școlii (respondenți: elevi)

Youthlink - Participarea Tinerilor în Procesele Sistemului Educațional de-a Lungul Frontierei România-Moldova, ID PROIECT: ROMD00485
Proiect cofinanțat prin Programul Interreg VI-A NEXT România - Republica Moldova 2021-2027.

Informarea elevilor despre existența unei proceduri de implicare a elevilor în luarea deciziilor pare a fi mai bună în școlile mici, acolo unde procentul elevilor care nu sunt siguri (29%) este mai mic decât în școlile medii (36%) şi mari (39%), iar ponderea elevilor care cred sau sunt siguri de existența acestei proceduri este mai mare (60%, comparativ cu 47% în școlile mari şi 50% în școlile medii).

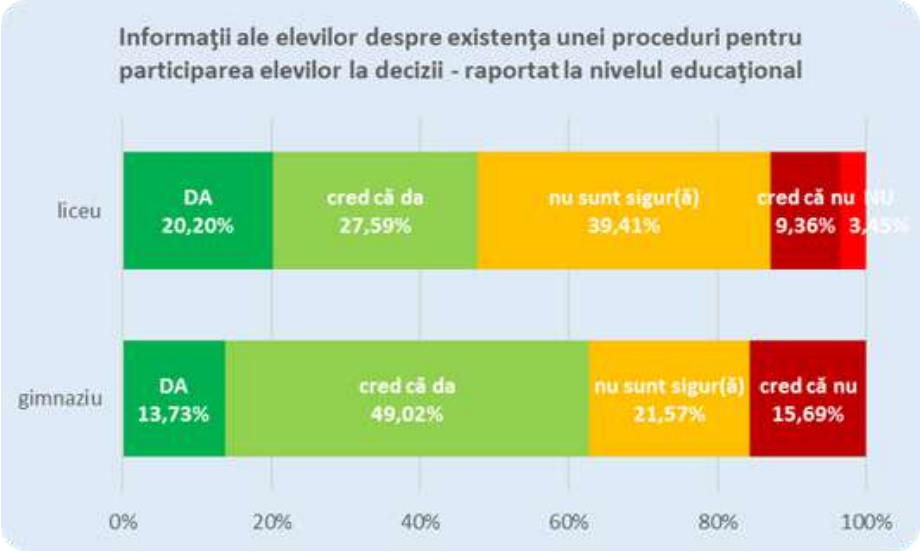
Graficul nr. 126 prezintă gradul de cunoaștere a existenței unei proceduri pentru participarea elevilor la luarea deciziilor (frecvența cu care a fost selectat de către elevi fiecare posibil răspuns), comparativ pentru elevii de gen masculin şi feminin:

Graficul nr. 126. Cunoașterea existenței unei proceduri de implicare a elevilor, în funcție de gen (respondenți: elevi)

Existența unei proceduri de implicare a elevilor în deciziile la nivelul școlii este cunoscută la fel de mult de către băieți şi fete.

Graficul nr. 127 prezintă gradul de cunoaștere a existenței unei proceduri pentru participarea elevilor la luarea deciziilor (frecvența cu care a fost selectat de către elevi fiecare posibil răspuns), comparativ pentru elevii de gimnaziu şi liceu:

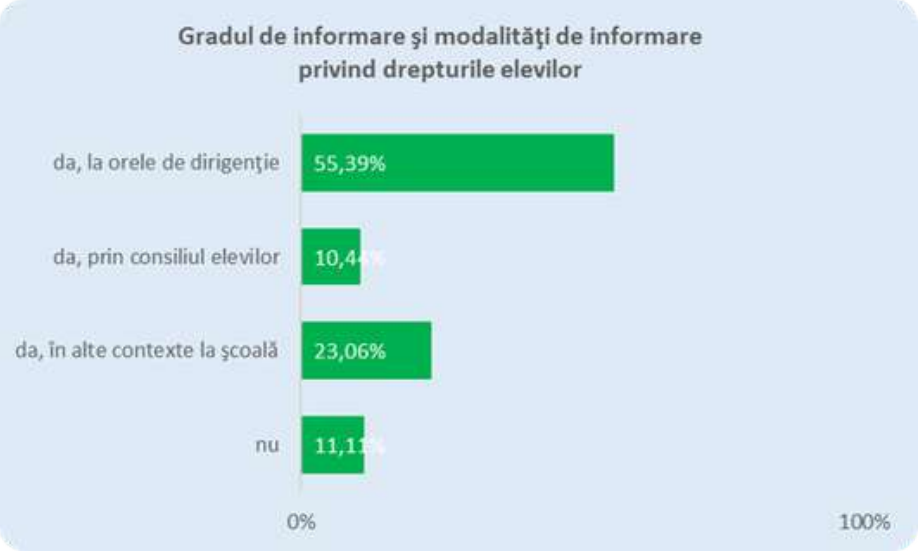

Graficul nr. 127. Cunoașterea existenței unei proceduri de implicare a elevilor, în funcție de nivelul educațional (respondenți: elevi)

Existența unei proceduri de implicare a elevilor în deciziile la nivelul școlii este cunoscută la fel de mult la nivel gimnazial şi la nivel liceal.

9.2. Gradul de informare şi modalități de informare privind drepturile elevilor

Graficul nr. 128 prezintă gradul de informare şi modalități de informare privind drepturile elevilor (frecvența cu care a fost selectat de către elevi fiecare posibil răspuns):

Graficul nr. 128. Gradul de informare şi modalități de informare privind drepturile elevilor (respondenți: elevi)

În ceea ce privește gradul de informare a elevilor privind drepturile lor, aproape 90% dintre elevi menționează că au fost cel puțin o dată informați despre drepturile lor ca elevi (ex. statutul elevului, regulamentul școlii).
În ceea ce privește modalitățile de informare privind aceste drepturi, mai mult de jumătate dintre elevii respondenți au menționat orele de dirigenție ca principal context în care au fost informați despre statutul elevului, regulamentul școlii etc. de remarcat este faptul că doar aproximativ 10% dintre elevi au fost informați despre drepturile lor prin activităţi organizate de Consiliul Elevilor.

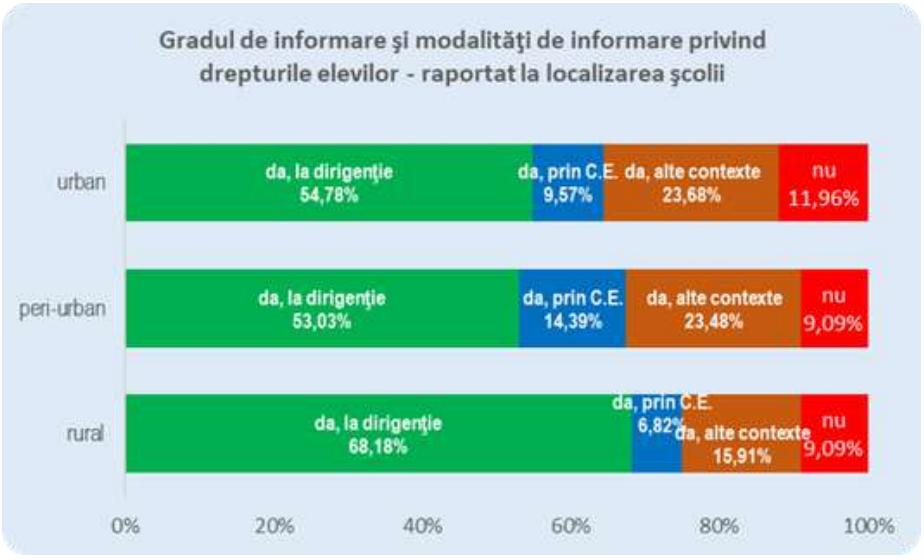
În ceea ce privește **canalele de comunicare privind drepturile elevilor**, aceștia au viziuni relativ diferite de adulți:
- pe de o parte, **elevii valorizează îndeosebi canalele online**: *„fiecare structură a Consiliului Elevilor are o pagină de Instagram […] plus canale de TikTok, Facebook şi aşa mai departe. Avem şi un canal de oportunități pe Whatsapp, e un canal unde pur şi simplu intră şi primesc notificare atunci când noi (Consiliul Elevilor, nn.) lansăm ceva nou sau luăm oportunități de participare de la partenerii noştri”* (interviu elev); *„eu cu colegul meu am făcut biroul de presă în care practic eram mai mulți copii, fiecare avea o anumită treabă, şi făceam ziarul școlii […] am mai făcut şi cont de Instagram al școlii şi cont de TikTok”* (interviu elev);

- pe de cealaltă parte, **profesorii şi stakeholderii nu exclud canalele online, dar consideră (mai) relevantă comunicarea directă, față în față:** *„calea verbală este întotdeauna primul canal, pentru că, mai întâi de toate, informația ajunge doar la beneficiarii școlii noastre şi este o cale accesibilă atât elevilor, cât şi părinților şi profesorilor.*

Youthlink - Participarea Tinerilor în Procesele Sistemului Educațional de-a Lungul Frontierei România-Moldova, ID PROIECT: ROMD00485
Proiect cofinanțat prin Programul Interreg VI-A NEXT România - Republica Moldova 2021-2027.

După aceea, avem anunțuri pe pagina web, iar, dacă este necesar, folosim şi alte surse cum ar fi Facebook" (interviu profesor); *„trebuie să ne aliniem cu noile tendințe şi bineînțeles că anumite canale de socializare de tip Facebook sau Instagram sunt cele mai bune canale de transmitere a mesajelor […] cred că şi discuțiile față în față au un impact mare pentru că e important să vadă omul cu care vorbește"* (interviu stakeholder).

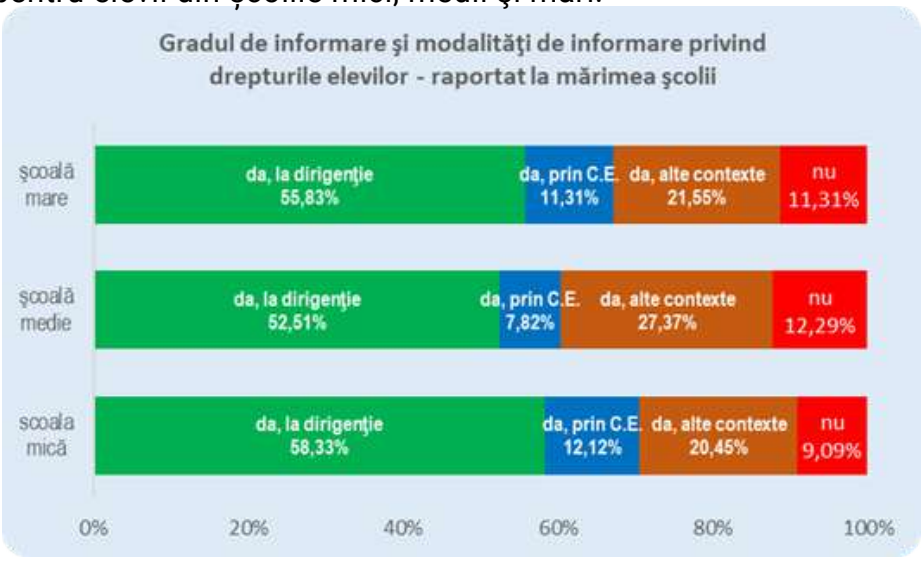
Graficul nr. 129 prezintă gradul de informare şi modalități de informare privind drepturile elevilor (frecvența cu care a fost selectat de către elevi fiecare posibil răspuns), comparativ pentru elevii din școlile urbane, peri-urbane şi rurale:

Graficul nr. 129. Gradul de informare şi modalități de informare privind drepturile elevilor, în funcție de localizarea școlii (respondenți: elevi)

Ponderea elevilor care declară că au fost informați despre drepturile lor este similară în școlile urbane, peri-urbane şi rurale, ar ponderea celor care au fost informați la orele de dirigenție este mai mare în rural. De asemenea, Consiliul Elevilor este perceput ca fiind ceva mai activ în școlile peri-urbane.

Graficul nr. 130 prezintă gradul de informare şi modalități de informare privind drepturile elevilor (frecvența cu care a fost selectat de către elevi fiecare posibil răspuns), comparativ pentru elevii din școlile mici, medii şi mari:

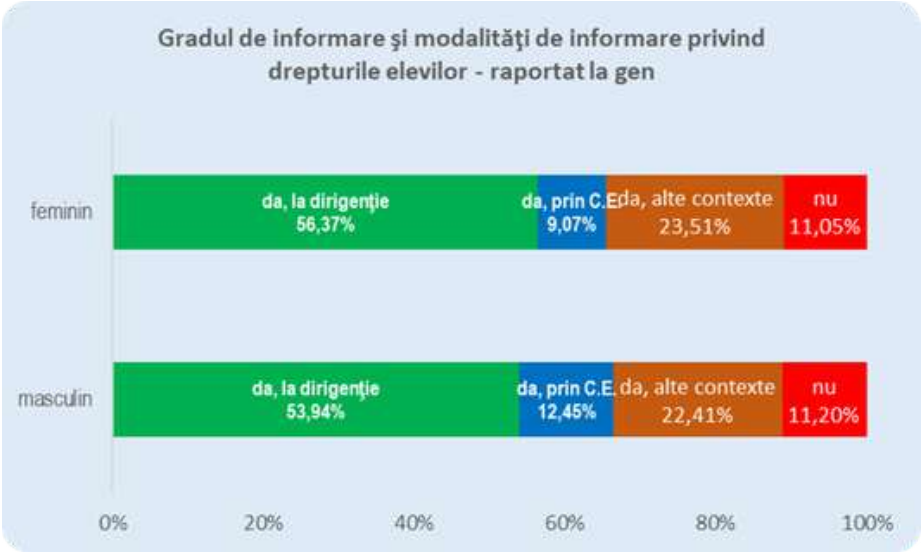

Graficul nr. 130. Gradul de informare şi modalități de informare privind drepturile elevilor, în funcție de mărimea școlii (respondenți: elevi)

Youthlink - Participarea Tinerilor în Procesele Sistemului Educațional de-a Lungul Frontierei România-Moldova, ID PROIECT: ROMD00485
Proiect cofinanțat prin Programul Interreg VI-A NEXT România - Republica Moldova 2021-2027.

Gradul de informare privind drepturile elevilor şi modalitățile de informare sunt similare în școlile mici, medii şi mari.

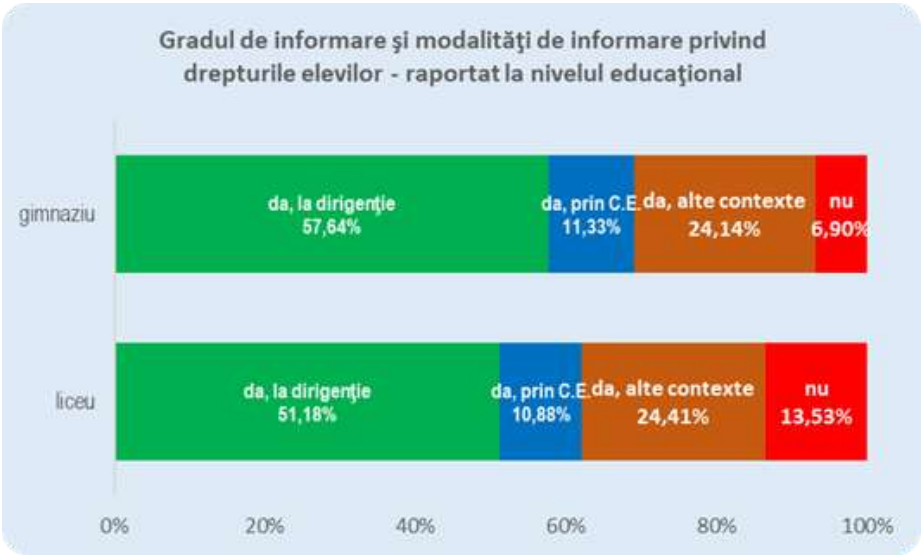
Graficul nr. 131 prezintă gradul de informare şi modalități de informare privind drepturile elevilor (frecvența cu care a fost selectat de către elevi fiecare posibil răspuns), comparativ pentru elevii de gen masculin şi feminin:

Graficul nr. 131. Gradul de informare şi modalități de informare privind drepturile elevilor, în funcție de gen (respondenți: elevi)

Gradul de informare privind drepturile elevilor şi modalitățile de informare sunt similare în cazul fetelor şi băieților.

Graficul nr. 132 prezintă gradul de informare şi modalități de informare privind drepturile elevilor (frecvența cu care a fost selectat de către elevi fiecare posibil răspuns), comparativ pentru elevii de gimnaziu şi liceu:

Graficul nr. 132. Gradul de informare şi modalități de informare privind drepturile elevilor, în funcție de nivelul educațional (respondenți: elevi)

Youthlink - Participarea Tinerilor în Procesele Sistemului Educațional de-a Lungul Frontierei România-Moldova, ID PROIECT: ROMD00485
Proiect cofinanțat prin Programul Interreg VI-A NEXT România - Republica Moldova 2021-2027.

Gradul de informare privind drepturile elevilor este, paradoxal, mai mare în cazul elevilor de gimnaziu decât celor de liceu, dar modalitățile de informare sunt similare, principala sursă de informații fiind orele de dirigenție.

10. Capacitatea școlilor de a susține participarea

10.1. Acţiuni instituționale considerate necesare

Graficul nr. 133 prezintă principalele acţiuni instituționale care ar face participarea elevilor mai eficientă (frecvența cu care respondenții (elevi şi profesori) au selectat fiecare potențială acţiune):

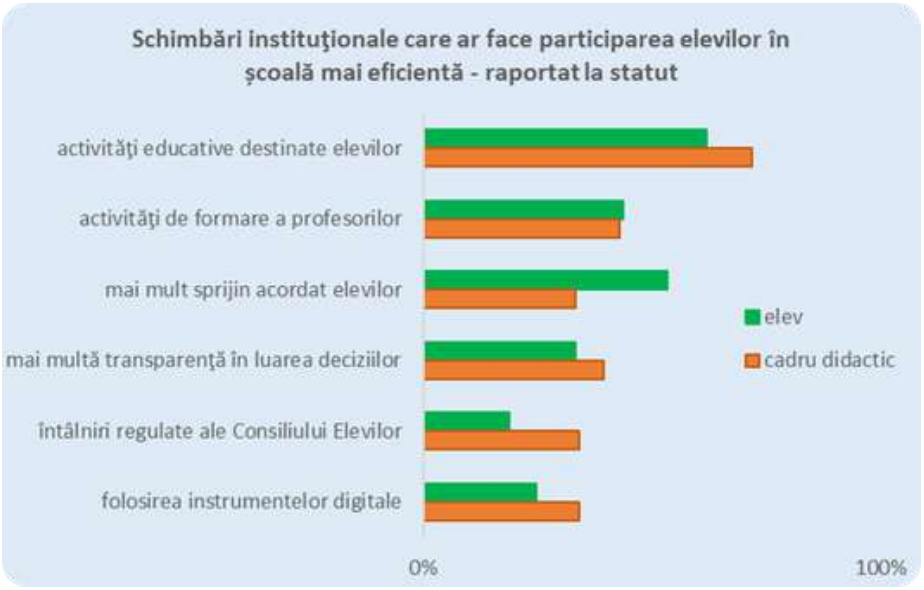
Graficul nr. 133. Acţiuni instituționale considerate necesare pt. implicarea elevilor (respondenți: elevi şi profesori)

De menționat este faptul că fiecare respondent a putut menționa maxim trei răspunsuri, motiv pentru care, evident, suma frecvențelor răspunsurilor depășește 100%.

Pentru o mai bună implicare a elevilor în luarea deciziilor în școală, cele mai eficiente acţiuni instituționale sunt, în opinia respondenților noștri, organizarea unor activităţi educative destinate elevilor pentru dezvoltarea competențelor de implicare în luarea deciziilor (opțiune selectată de 64% dintre respondenți) şi acordarea unui sprijin mai mare elevilor de către profesori (50%), opțiune consonantă cu principalul factor care motivează elevii să se implice, sprijinul din partea profesorilor.

La polul diametral opus, întâlnirile regulate ale Consiliului Elevilor sunt considerate a avea cea mai redusă eficiență dintre opțiunile supuse analizei, evaluare consonantă cu evaluarea apartenenței la Consiliul Elevilor ca fiind un factor cu rol modest în motivarea elevilor pentru implicare.

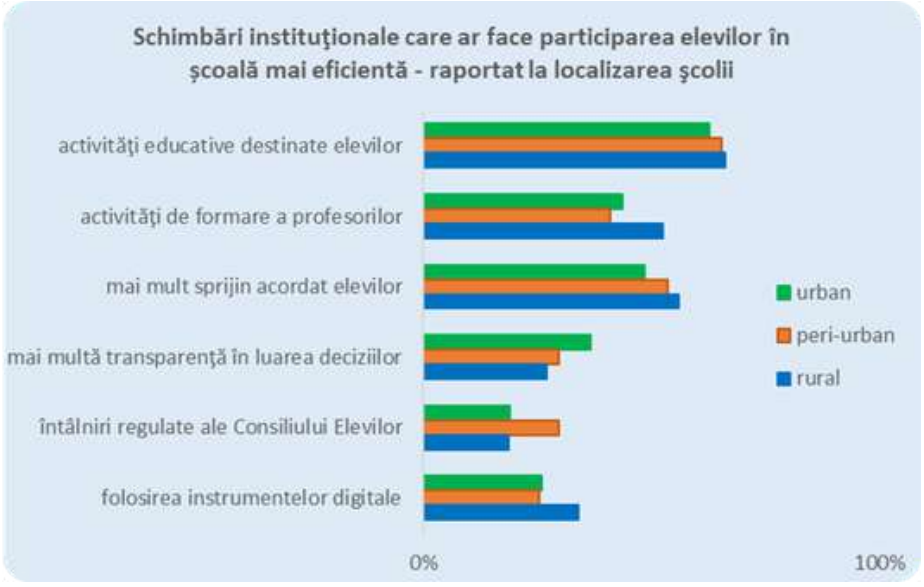
Graficul nr. 134 prezintă principalele acţiuni instituționale care ar face participarea elevilor mai eficientă (frecvența cu care respondenții au selectat fiecare potențială schimbare), comparativ pentru elevi şi profesori:

Graficul nr. 134. Acţiuni instituționale considerate necesare pt. implicarea elevilor, în funcție de statut (respondenți: elevi şi profesori)

Eficiența acțiunilor instituționale propuse este evaluată diferit de elevi şi profesori; astfel, elevii consideră mai eficientă decât profesorii acordarea unui mai mare sprijin de către profesori ($p<0.001$), în timp ce cadrele didactice consideră mai eficiente decât elevii acţiunile referitoare la activităţi educative destinate elevilor ($p=0.043$), întâlnirile regulate ale Consiliului Elevilor ($p<0.001$) şi utilizarea instrumentelor digitale ($p=0.039$). Elevii se concentrează mai mult pe acţiunile instituționale care sunt responsabilitatea profesorilor (acordarea unui sprijin mai mare elevilor), în timp ce profesorii se focalizează pe acţiunile instituționale care sunt responsabilitatea elevilor (activitatea Consiliului Elevilor) sau presupun dezvoltarea unor competențe ale elevilor (activităţi educative pentru dezvoltarea competențelor elevilor de implicare în decizii).

Graficul nr. 135 prezintă principalele acţiuni instituționale care ar face participarea elevilor mai eficientă (frecvența cu care respondenții (elevi şi profesori) au selectat fiecare potențială schimbare), comparativ pentru respondenții din școli urbane, peri-urbane şi rurale:

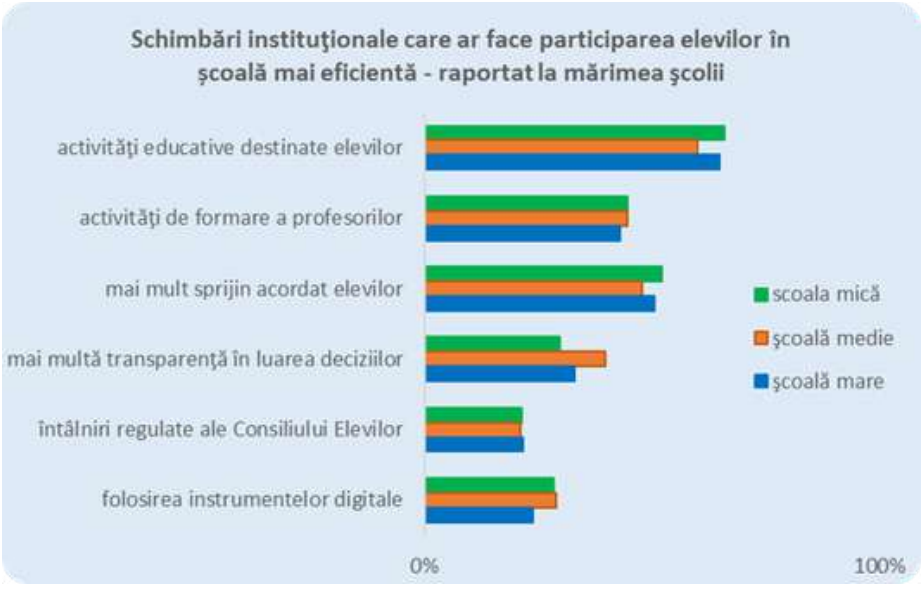

Graficul nr. 135. Acţiuni instituționale considerate necesare pt. implicarea elevilor, în funcție de localizarea școlii (respondenți: elevi şi profesori)

Youthlink - Participarea Tinerilor în Procesele Sistemului Educațional de-a Lungul Frontierei România-Moldova, ID PROIECT: ROMD00485
Proiect cofinanțat prin Programul Interreg VI-A NEXT România - Republica Moldova 2021-2027.

Acţiunile instituționale pentru o mai eficientă integrarea a elevilor în luarea deciziilor în școală sunt evaluate relativ independent de localizarea unității școlare, singura diferență semnificativă fiind cea referitoare la întâlnirile regulate ale Consiliului Elevilor, schimbare considerată mai eficientă în mediul peri-urban comparativ cu urban (p=0.012).

Graficul nr. 136 prezintă principalele acţiuni instituționale care ar face participarea elevilor mai eficientă (frecvența cu care respondenții (elevi şi profesori) au selectat fiecare potențială schimbare), comparativ pentru respondenții din școli mici, medii şi mari:

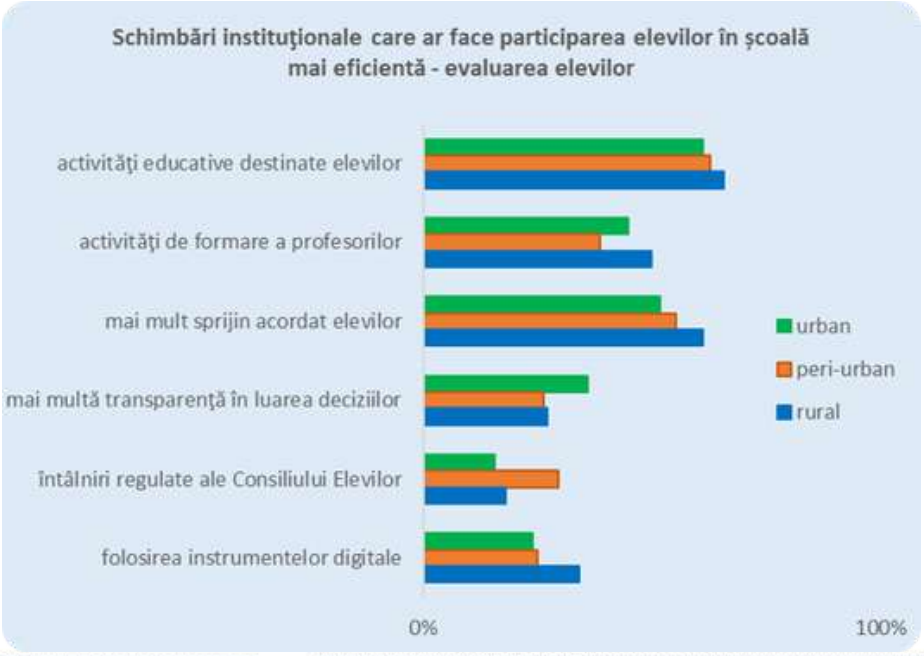

Graficul nr. 136. Acţiuni instituționale considerate necesare pt. implicarea elevilor, în funcție de mărimea școlii (respondenți: elevi şi profesori)

Acţiunile instituționale pentru o mai eficientă integrarea a elevilor în luarea deciziilor în școală sunt evaluare relativ independent de mărimea unității școlare.

10.1.1. Percepția elevilor

Graficul nr. 137 prezintă principalele acţiuni instituționale care ar face participarea elevilor mai eficientă (frecvența cu care elevii au selectat fiecare potențială schimbare), comparativ pentru elevii din școli urbane, peri-urbane şi rurale:

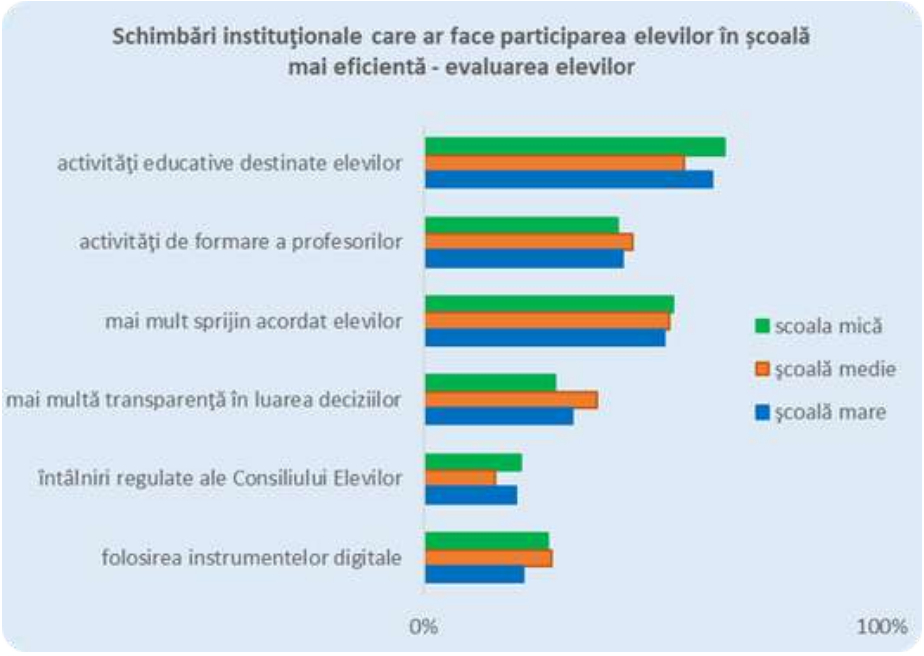

Graficul nr. 137. Acţiuni instituționale considerate necesare pt. implicarea elevilor, în funcție de localizarea școlii (respondenți: elevi)

Youthlink - Participarea Tinerilor în Procesele Sistemului Educațional de-a Lungul Frontierei România-Moldova, ID PROIECT: ROMD00485
Proiect cofinanțat prin Programul Interreg VI-A NEXT România - Republica Moldova 2021-2027.

Elevii evaluează acţiunile instituționale pentru o mai eficientă integrarea a elevilor în luarea deciziilor în școală relativ independent de localizarea unității școlare, singura diferență semnificativă fiind cea referitoare la întâlnirile regulate ale Consiliului Elevilor (p=0.002), schimbare considerată mai eficientă în mediul peri-urban comparativ cu urban (p=0.001).

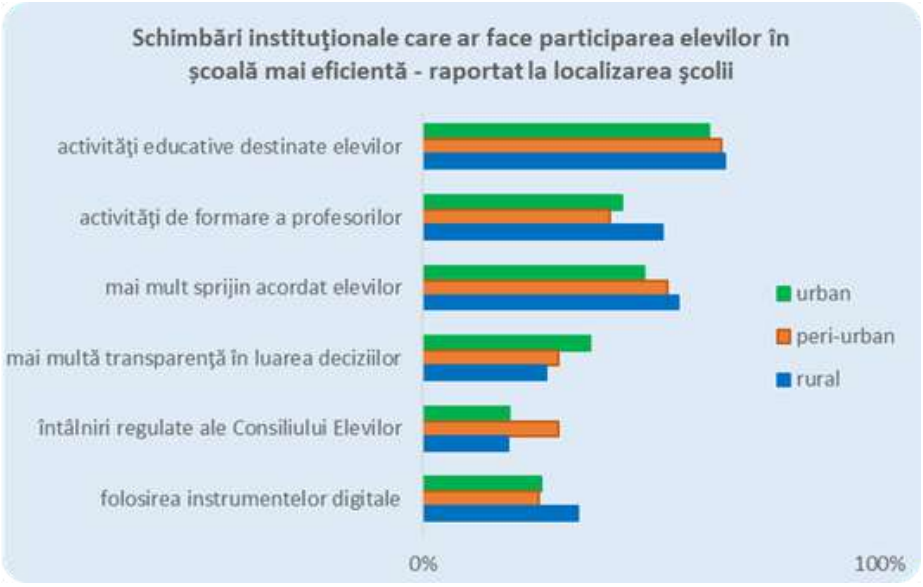
Graficul nr. 138 prezintă principalele acţiuni instituționale care ar face participarea elevilor mai eficientă (frecvența cu care elevii au selectat fiecare potențială schimbare), comparativ pentru elevii din școli mici, medii şi mari:

Graficul nr. 138. Acţiuni instituționale considerate necesare pt. implicarea elevilor, în funcție de mărimea școlii (respondenți: elevi)

Elevii evaluează acţiunile instituționale pentru o mai eficientă integrarea a elevilor în luarea deciziilor în școală independent de mărimea unității școlare.

Graficul nr. 139 prezintă principalele acţiuni instituționale care ar face participarea elevilor mai eficientă (frecvența cu care elevii au selectat fiecare potențială schimbare), comparativ pentru elevii de gen masculin şi feminin:

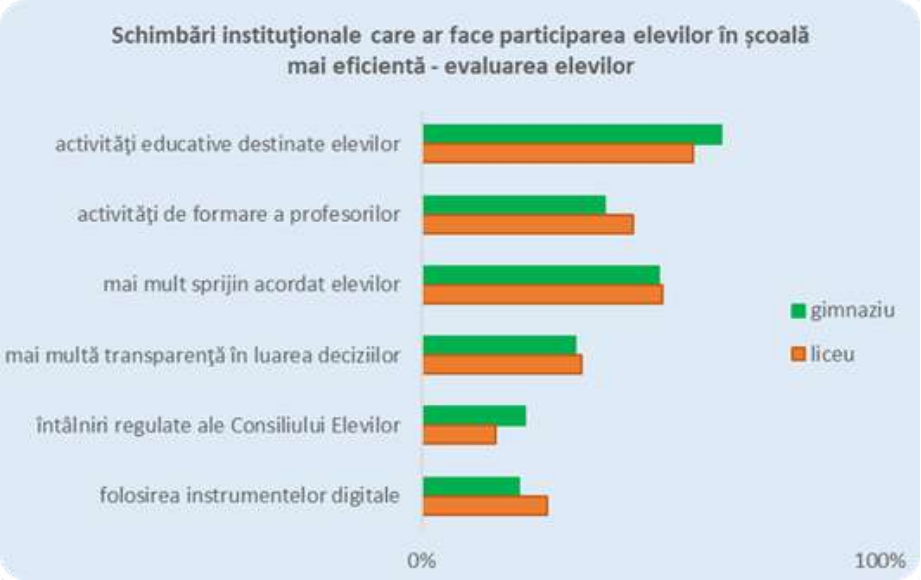

Graficul nr. 139. Acţiuni instituționale considerate necesare pt. implicarea elevilor, în funcție de gen (respondenți: elevi)

Youthlink - Participarea Tinerilor în Procesele Sistemului Educațional de-a Lungul Frontierei România-Moldova, ID PROIECT: ROMD00485
Proiect cofinanțat prin Programul Interreg VI-A NEXT România - Republica Moldova 2021-2027.

Elevii evaluează acţiunile instituționale pentru o mai eficientă integrarea a elevilor în luarea deciziilor în școală independent de gen.

Graficul nr. 140 prezintă principalele acţiuni instituționale care ar face participarea elevilor mai eficientă (frecvența cu care elevii au selectat fiecare potențială schimbare), comparativ pentru elevii de gimnaziu şi liceu:

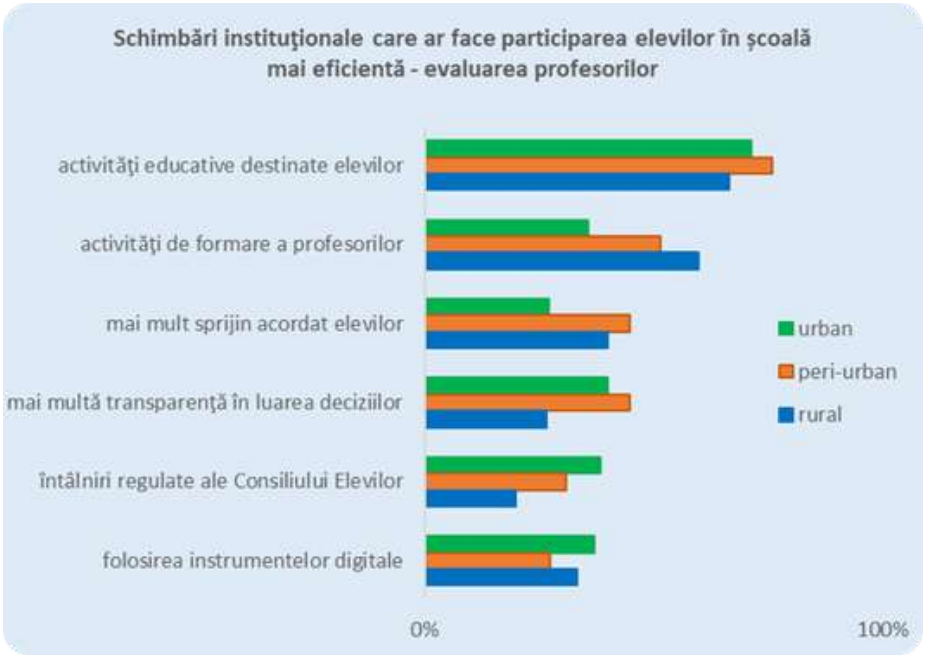

Graficul nr. 140. Acţiuni instituționale considerate necesare pt. implicarea elevilor, în funcție de nivel educațional (respondenți: elevi)

Elevii evaluează acţiunile instituționale pentru o mai eficientă integrarea a elevilor în luarea deciziilor în școală independent de nivelul educațional.

10.1.2. Percepția cadrelor didactice

Graficul nr. 141 prezintă principalele acţiuni instituționale care ar face participarea elevilor mai eficientă (frecvența cu care profesorii au selectat fiecare potențială schimbare), comparativ pentru profesorii din școli urbane, peri-urbane şi rurale:

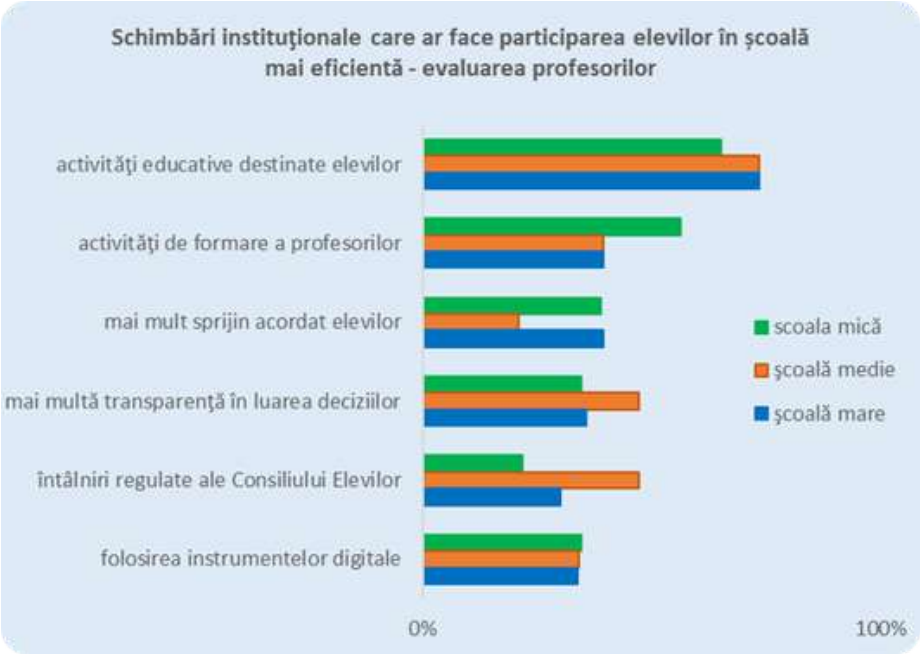

Graficul nr. 141. Acţiuni instituționale considerate necesare pt. implicarea elevilor, în funcție de localizarea școlii (respondenți: profesori)

Youthlink - Participarea Tinerilor în Procesele Sistemului Educațional de-a Lungul Frontierei România-Moldova, ID PROIECT: ROMD00485
Proiect cofinanțat prin Programul Interreg VI-A NEXT România - Republica Moldova 2021-2027.

Profesorii evaluează acţiunile instituționale pentru o mai eficientă integrarea a elevilor în luarea deciziilor în școală independent de localizarea unității școlare.

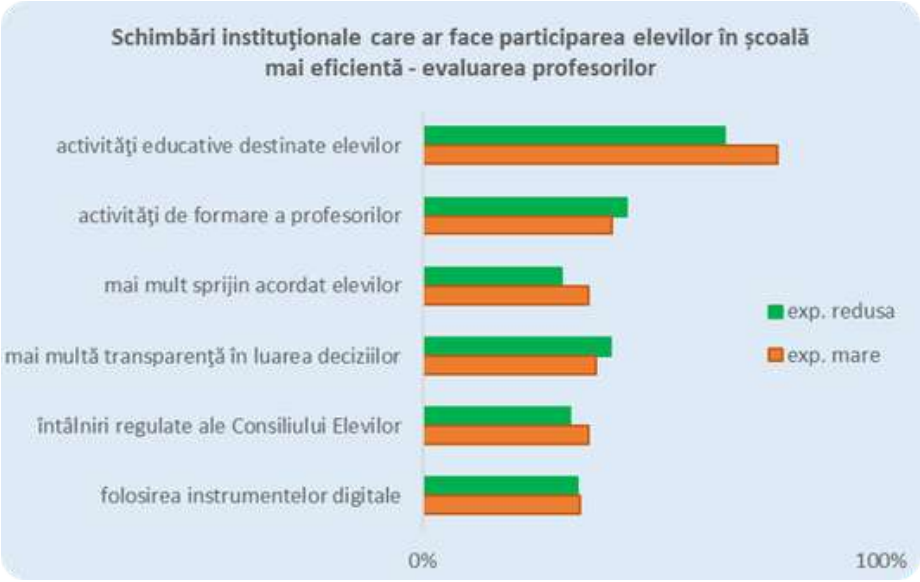
Graficul nr. 142 prezintă principalele acţiuni instituționale care ar face participarea elevilor mai eficientă (frecvența cu care profesorii au selectat fiecare potențială schimbare), comparativ pentru profesorii din școli mici, medii şi mari:

Graficul nr. 142. Acţiuni instituționale considerate necesare pt. implicarea elevilor, în funcție de mărimea școlii (respondenți: profesori)

Profesorii evaluează acţiunile instituționale pentru o mai eficientă integrarea a elevilor în luarea deciziilor în școală independent de mărimea unității școlare.

Graficul nr. 143 prezintă principalele acţiuni instituționale care ar face participarea elevilor mai eficientă (frecvența cu care profesorii au selectat fiecare potențială schimbare), comparativ pentru profesorii cu experiență redusă şi cei cu experiență mare:

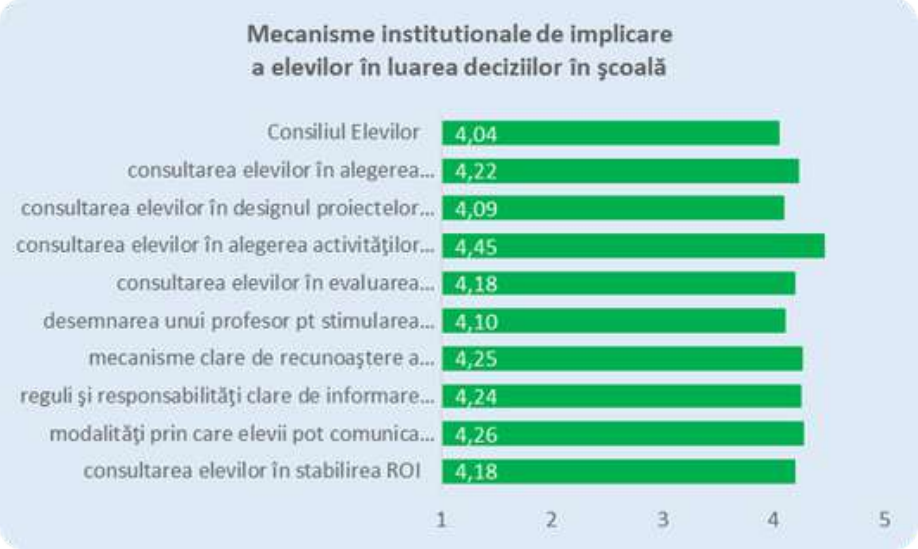
Graficul nr. 143. Acţiuni instituționale considerate necesare pt. implicarea elevilor, în funcție de experiența didactică (respondenți: profesori)

Youthlink - Participarea Tinerilor în Procesele Sistemului Educațional de-a Lungul Frontierei România-Moldova, ID PROIECT: ROMD00485
Proiect cofinanțat prin Programul Interreg VI-A NEXT România - Republica Moldova 2021-2027.

Profesorii evaluează acţiunile instituționale pentru o mai eficientă integrarea a elevilor în luarea deciziilor în școală independent de experiența didactică.

10.2. Mecanisme instituționale

Graficul nr. 144 prezintă mediile evaluărilor profesorilor asupra importanței fiecărui mecanism instituțional care ar putea facilita implicarea elevilor în luarea deciziilor:

Graficul nr. 144. Importanța percepută a mecanismelor instituționale de implicare a elevilor (respondenți: profesori)

În ceea ce privește mecanismele instituționale de implicare a elevilor în luarea deciziilor din școală, profesorii evaluează importanța fiecăruia ca fiind mare spre foarte mare, cu scoruri medii între 4,04 şi 4,45 pe o scală de la 1 la 5 (evaluarea medie, luând în calcul toate mecanismele propuse, fiind 4,27).

Mecanismul instituțional cel mai eficient în implicare elevilor este consultarea acestora pentru alegerea activităților extra curriculare (singura evaluare semnificativ mai mare decât media, $p<0,001$), evaluare consonantă cu considerarea acestei activităţi ca fiind domeniul din viața școlii în care implicarea elevilor este cea mai mare.

Mecanismele instituționale considerate a avea eficiență mai redusă decât media sunt Consiliul Elevilor ($p=0,012$) şi consultarea elevilor în designul proiectelor educaționale ($p=0,048$). Evaluarea importanței Consiliului Elevilor este surprinzătoare în contextul în care această structură are ca obiectiv asumat „participarea activă a elevilor în procesul decizional în legătură cu problemele care îi vizează” (REGULAMENT din 8 iulie 2024 de organizare și funcționare a Consiliului Național al Elevilor, art. 6, alin. b).

Discuțiile cu actorii educaționali în cadrul focusgrupurilor şi interviurilor relevă o **imagine foarte complexă asupra Consiliului Elevilor:**

- rolul Consiliului Elevilor este destul de vag şi, pentru definirea acestui rol, se preia limbajul *„de lemn”* al documentelor oficiale; astfel, Consiliul Elevilor se ocupă *„cu reprezentarea tuturor elevilor din țară şi cu apărarea drepturilor lor în fața decidenților”* (interviu elev), este *„cumva integrat în regulamentul de funcționare a unităților de învățământ, pentru că acolo apar şi obligații”* (focusgrup profesori) şi are ca principal scop *„bineînțeles, reprezentarea elevilor. Modul în care facem asta diferă de la problemă la problemă […] cumva se încurajează şi partea de creativitate şi implicare, dar*

Youthlink - Participarea Tinerilor în Procesele Sistemului Educațional de-a Lungul Frontierei România-Moldova, ID PROIECT: ROMD00485
Proiect cofinanțat prin Programul Interreg VI-A NEXT România - Republica Moldova 2021-2027.

, în principiu, rolul e de reprezentare” (interviu elev);

- **unii actori educaționali percep Consiliul Elevilor într-o manieră pozitivă:** *„Consiliul Elevilor a ajuns să fie o obișnuință în școli şi licee, poate mai puțin în școlile generale […] dar în licee este o inițiativă benefică, oportună şi care chiar dă roade”* (interviu stakeholder); *„eu am colaborat cu reprezentanta Consiliului Elevilor atunci când am scris acreditarea (Erasmus, nn.), după aceea când am aplicat pentru PNRR a fost una dintre condiții să vedem ce spun beneficiarii şi am avut chestionare pe care le-am aplicat li elevilor, şi părinților”* (interviu profesor). Sunt furnizate chiar şi exemple concrete de inițiative pozitive ale Consiliului Elevilor: *„şi ideea să se mai învețe gramatică în clasele a IX-a şi a X-a la liceu a venit tot de la elevi, ei au simțit nevoia să nu se renunțe la gramatică din clasa a IX-a. Da, deci o idee care nu pare deloc să conducă spre mai mult timp liber al elevilor, ba dimpotrivă”* (interviu stakeholder) sau *„de exemplu, prima activitate din anul 2026 pe care am realizat-o (Consiliul Elevilor, nn.) a fost o conferință în data de 13 ianuarie, când a fost și ziua anti-violenței în școală. Am făcut o conferință cu un solist internațional și cu un scriitor local, ca să facem un fel de contrast, să fie un fel de echilibru”* (interviu elev); *„există un program la noi în școală, se numește Vocea Comunității, care organizează în fiecare lună o ședință pentru un anumit ciclu de clase. Și în cadrul acelei ședințe, elevii sunt liberi să povestească ce le-a plăcut, ce nu le-a plăcut la un profesor, doar că chestia asta este nouă în școală. […] doar că deocamdată aceste ședințe se fac de față cu anumiți profesori și mulți copii au rețineri în a zice ceva […] Așa că noi ne-am gândit să facem acum prin formulare anonime acea opinie a elevului. Și sperăm să fie rezultate mai bune cu asta”* (interviu elev).

- alți actori educaționali enumeră aspecte mai puțin pozitive în activitatea Consiliului Elevilor: *„nu poate primi fonduri, nu poate aplica pentru proiecte europene şi așa mai departe”;* în plus, *„mandatul nostru este de un singur an” (interviu elev); „fiind atât de încărcați din punct de vedere birocratic, având atâtea regulamente în spate pe care trebuie să le respectăm şi noi, foarte mulți elevi, să spunem, încalcă fără să-şi dorească aceste regulamente”* (interviu elev); *„este foarte greu de multe ori să-i aduci pe profesori în punctul în care să înțeleagă exact cu ce se ocupă Consiliul Elevilor. Uneori, cumva, dat fiind că profesorii sunt conștienți de puterea pe care o au asupra elevului, poate uneori nici nu depun efortul necesar să înțeleagă”* (interviu elev); *„profesorii să înțeleagă: Consiliul Elevilor este o structură cât se poate de serioasă, că nu are ca scop denigrarea în vre-un fel a școlii sau a cadrului didactic, ci colaborarea cu acesta”*. În plus, unul dintre elevii intervievați sugerează şi caracterul mai degrabă formal al activității Consiliului Elevilor: *„pe noi ne chema o profesoară la ședințele alea, există un grup cu toți șefii clasei, președintele şi vicepreședintele liceului […] şi acolo ni se spunea ce trebuie să facem. Şi cam atât, nu era mare lucru”* (interviu elev) *„în realitate foarte mulți nu spun informațiile care ni se spun la ședințe, nu le transmit mai departe colegilor lor”;*

- atât elevii, cât şi stakeholderii pun sub semnul întrebării **existența şi activitatea Consiliului Elevilor în mediul rural:** *„în unele școli funcționează, în unele școli nu funcționează, de exemplu, mediul rural este aproape dezastru la capitolul acesta”* (interviu elev); *„Consiliul Elevilor, cu părere de rău activitatea lui mi se pare mai ales formală […] există apoi mediul rural unde neam dacă există Consiliul Elevilor”* (interviu stakeholder).

- destul de des este abordată şi **problematica reprezentaților elevilor în Consiliul Elevilor,** impresia generală fiind destul de pesimistă: *„se poate observa că nivelul candidaților în Consiliul Elevilor […] este mult mai scăzut decât în trecut, deci interesul cumva scade pentru participarea elevilor. […] este o problemă pentru că nu mai avem resursă umană, ne este greu să găsim candidați*" (interviu elev) *„Consiliul Elevilor este în continuare destul de birocratic şi avem anumite proceduri care pot părea greoaie pentru elevii care nu sunt familiarizați cu ele. Şi atunci asta scade interesul*" (interviu elev); *„de foarte multe ori întâmpinăm, să spunem, o reticență a elevilor în privința Consiliului Elevilor, şi nu neapărat că nu cunosc informații despre structură sau că nu li se oferă suportul necesar, ci mai degrabă pentru că este o chestie atât de nouă, care cumva sună atât de mare şi de formală, încât elevii nu își asumă să se implice în așa ceva […] mulți dintre noi ajungem în Consiliul Elevilor pur întâmplător sau, nu știu, din dorința de a mai descoperi ceva, pentru aceia dintre noi care sunt cumva mai implicați în voluntariat în comunitate"* (interviu elev). Această viziune pesimistă a elevilor este împărtășită şi de cadrele didactice, care spun că implicarea elevilor din Consiliul Elevilor în luarea deciziilor: *„depinde de temperamentul fiecăruia, de gradul de implicare […] dacă tu ești mai timid, nu mai există că nu te ascultă cineva, dar tu ai în fiecare ședință un reprezentant al tău. E problema de modul în care şi-au ales ei reprezentanții, dacă ei nu diseminează înapoi tot*" (focusgrup profesori) şi *„dacă ne gândim doar la reprezentanții elevilor în Consiliu, ei se schimbă la o anumită perioadă şi nu putem generaliza, unii au fost mai interesați, poate că alții au avut alte priorități"* (interviu profesor);

- **comunicarea în cadrul Consiliului Elevilor este destul de formalizată:** *„formulare, chestionare prin care elevii să-şi poată exprima în mod anonim părerea […] ședințe lunare unde ei să ne poată aduce informații din unitățile lor de învățământ […] pentru reprezentarea elevilor, colaborăm şi cu decidenții, în special ISJ"* (interviu elev).

O modalitate frecvent adusă în discuție este i**mplicarea elevilor în proiecte educaționale,** deşi nu neapărat în designul, ci mai mult în implementarea acestora: *„de exemplu, acum avem de câțiva ani elevi care sunt implicați într-un proiect cu un roboțel […] implică şi matematică, şi programare […] şi ei sunt foarte încântați şi concentrați"* (focusgrup profesori); *„se încurajează implicarea copiilor în proiecte şi aici categoric intervine şi decizia lor; în cadrul proiectului, diverse decizii care ar trebui luate țin de ei"* (interviu profesor); *„elevii, tinerii ar trebui să înțeleagă că nu toate deciziile care îi privesc pe ei pot sta în mâna lor, pentru că probabil asta ar crea un mic haos. […] cred că la decizii privind proiecte pe care le-ar vrea sau ce ar vrea să viziteze, vocea lor este destul de auzită pentru că şi pentru cadrele didactice este mai ușor să facă o activitate care a fost propusă de elevi, pentru că știi sigur că le va plăcea"* (interviu stakeholder).

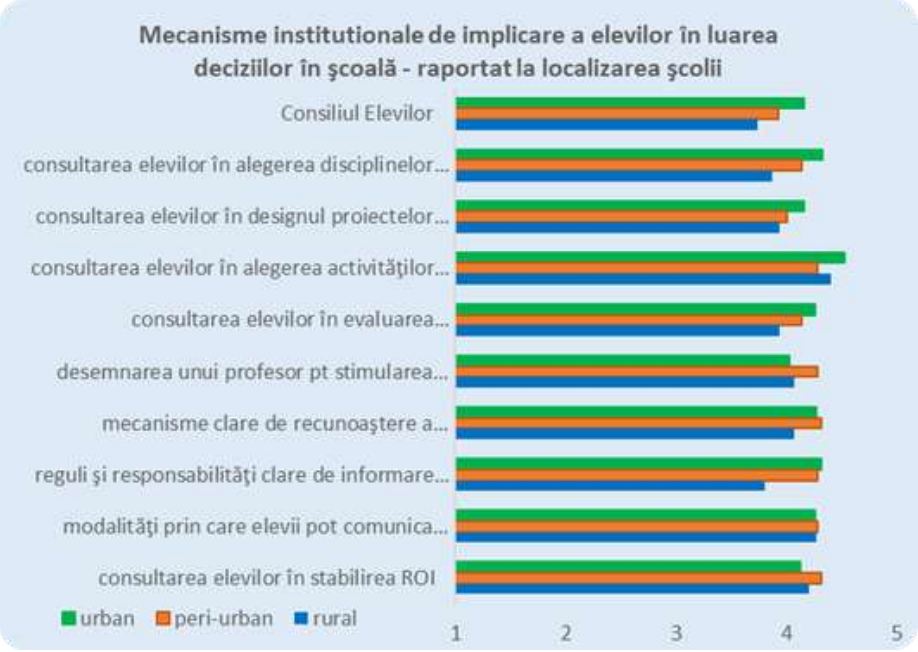
Un alt punct de vedere, exprimat de unul dintre elevi în cadrul interviului, pare a sugera că **implicarea elevilor are mai degrabă un caracter reactiv, decât proactiv**: *„când vine vorba despre problemele pe care le văd (elevii, nn.) în sistemul educațional, să spună în momentul în care li se pare ceva în neregulă cu metodele de evaluare, cu resursele pe care școala le oferă, cu anumite decizii care se iau în Consiliul de Administrație"*.

Sunt menționate şi două sugestii cu privire la modalități prin care poate fi facilitată implicarea elevilor: *„cutia de sugestii şi reclamații pentru a primi părerile elevilor" (interviu stakeholder);*

„elevii pot să contribuie inclusiv la orarul școlii; din ce știu eu, în activitățile extra curriculare sunt, ei sunt beneficiarii, de multe ori aceste activităţi sunt organizate şi la inițiativa elevilor” (interviu stakeholder). De asemenea, ca sugestie la nivel instituțional, organizatoric, unul dintre stakeholderii intervievați menționează că *„eu aș pune ca şi coordonator pentru această activitate de comunicare, suport în vederea comunicării şi colaborării cu elevii, eu aș pune inspectorul pentru proiecte […] spun asta pentru că el este responsabil şi cu proiectele cu finanțare europeană, inclusiv Erasmus”*.

Concluziile actorilor educațional intervievați în privința mecanismelor instituționale de implicare a elevilor sunt extrem de variate, mergând de la atitudini pronunțat negative precum: *„în școala românească este o cultură slab instituită a voluntariatului, a participării democratice, nu le sunt promovate elevilor aceste valori. Şi dacă școala nu promovează aceste valori, acasă mă gândesc că foarte rar se vorbește despre ele…”* (interviu elev) sau *„de multe ori, elevii ar dori să participe şi la activităţi de voluntariat. Şi ar putea, dar nu au ocazia.. pentru că profesorul se gândește să-i ducă în Dubai”* (interviu stakeholder) până la atitudini moderat optimiste: *„cred că o să fie o ascensiune în privința implicării elevilor […] tinerii încep să devină cumva mai curajoși în fața adulților, să aibă mai mult curaj în a-şi expune punctul de vedere”* (interviu elev).

Graficul nr. 145 prezintă mediile evaluărilor profesorilor asupra importanței fiecărui mecanism instituțional care ar putea facilita implicarea elevilor în luarea deciziilor, comparativ pentru profesorii din școli urbane, peri-urbane şi rurale:

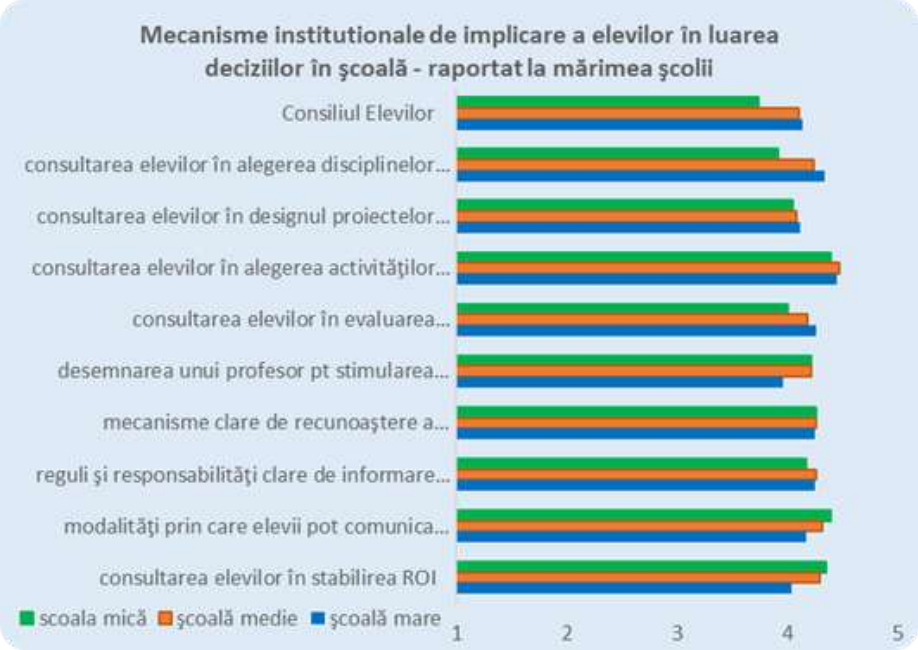

Graficul nr. 145. Importanța percepută a mecanismelor instituționale de implicare a elevilor, în funcție de localizarea școlii (respondenți: profesori)

Youthlink - Participarea Tinerilor în Procesele Sistemului Educațional de-a Lungul Frontierei România-Moldova, ID PROIECT: ROMD00485
Proiect cofinanțat prin Programul Interreg VI-A NEXT România - Republica Moldova 2021-2027.

Importanța mecanismelor instituționale de implicare a elevilor în luarea deciziilor în școală este evaluată similar de profesori şi elevi pentru toate mecanismele supuse analizei.

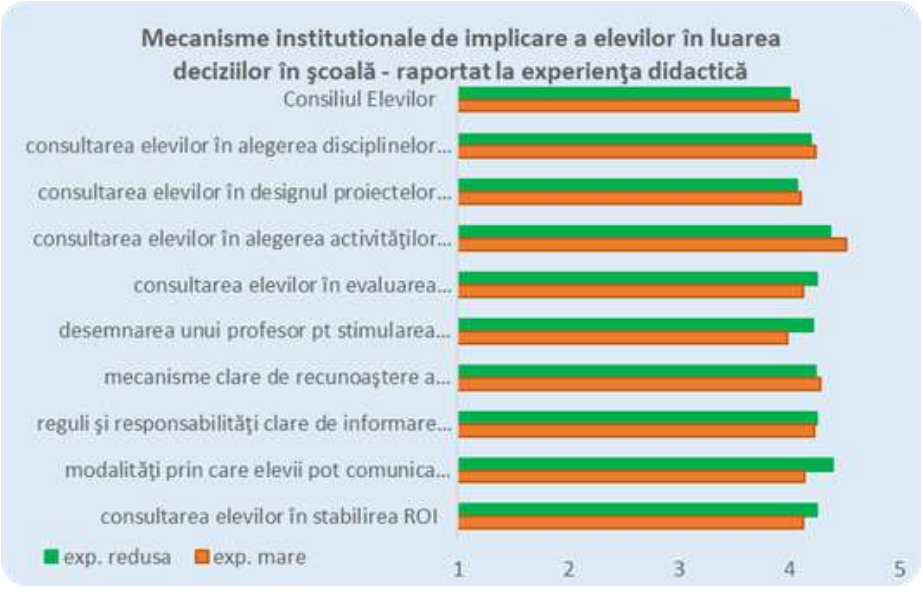
Graficul nr. 146 prezintă mediile evaluărilor profesorilor asupra importanței fiecărui mecanism instituțional care ar putea facilita implicarea elevilor în luarea deciziilor, comparativ pentru profesorii din școli mici, medii şi mari:

Graficul nr. 146. Importanța percepută a mecanismelor instituționale de implicare a elevilor, în funcție de mărimea școlii (respondenți: profesori)

Importanța mecanismelor instituționale de implicare a elevilor în luarea deciziilor în școală este evaluată similar în școlile urbane, peri-urbane şi rurale pentru toate mecanismele supuse analizei.

Graficul nr. 147 prezintă mediile evaluărilor profesorilor asupra importanței fiecărui mecanism instituțional care ar putea facilita implicarea elevilor în luarea deciziilor, comparativ pentru profesorii cu experiență redusă şi cu experiență ridicată:

Graficul nr. 147. Importanța percepută a mecanismelor instituționale de implicare a elevilor, în funcție de experiența didactică (respondenți: profesori)

Youthlink - Participarea Tinerilor în Procesele Sistemului Educațional de-a Lungul Frontierei România-Moldova, ID PROIECT: ROMD00485
Proiect cofinanțat prin Programul Interreg VI-A NEXT România - Republica Moldova 2021-2027.

Importanța mecanismelor instituționale de implicare a elevilor în luarea deciziilor în școală este evaluată similar în școlile mici, medii şi mari pentru toate mecanismele supuse analizei.

10.3. Formarea continua a cadrelor didactice

Graficul nr. 148 prezintă principalele modalități de formare continuă a cadrelor didactice pentru facilitatea implicării elevilor în luarea deciziilor (frecvența cu care profesorii selectează fiecare potențială modalitate de formare):

Graficul nr. 148. Modalități de formare continuă a profesorilor pentru facilitarea implicării elevilor (respondenți: profesori)

De menționat este faptul că fiecare respondent a putut menționa maxim trei răspunsuri, motiv pentru care, evident, suma frecvențelor răspunsurilor depășește 100%.

În opinia respondenților noștri, cunoștințele şi competențele necesare profesorilor pentru o mai bună implicare a elevilor în luarea deciziilor ar putea fi obținute cel mai eficient prin facilitarea accesului la exemple de bune practici, spre exemplu din școli cu rată foarte mare de participare a elevilor în luarea deciziilor (opțiune selectată de 50% dintre profesorii respondenți), prin schimburi de experiență cu profesori din ale școli (42%) şi prin cursuri de formare profesională organizate de specialiști din afara sistemului educațional - ONG-uri, organizații de tineret etc. (38%). Aceste opțiuni argumentează faptul că profesorii apreciază şi au încredere atât în expertiza din interiorul sistemului, în special din școlile în care implicarea elevilor este optimă, cât şi din afara sistemului, considerând că specialiștii din ONG-uri şi organizații de tineret pot contribui la dezvoltarea competențelor necesare lor.

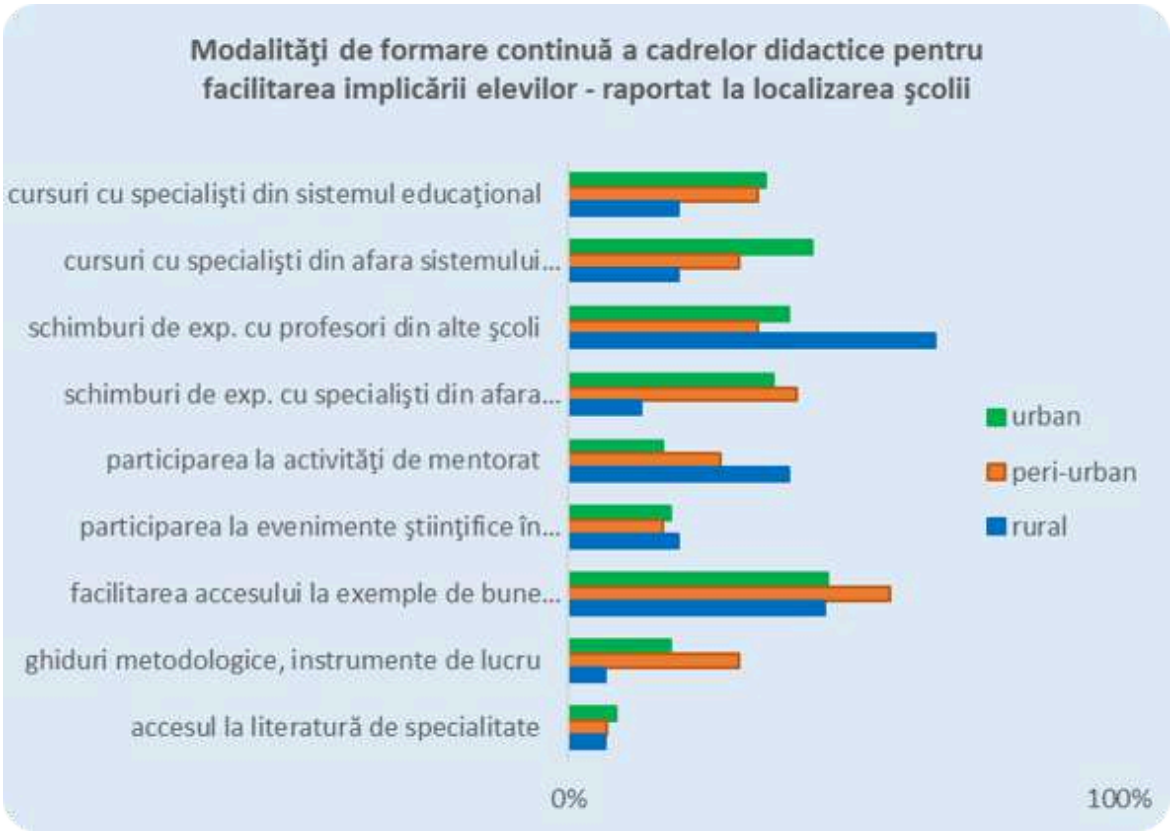
La polul diametral opus, cel mai puțin eficiente modalități de formare continuă sunt considerate a fi accesul la literatura de specialitate (8%) şi participarea la evenimente științifice în domeniu (conferințe, seminarii, simpozioane etc.), sugerând o lipsă de încredere a cadrelor didactice în eficiența auto-educației şi învățării pe cont propriu.

Focusgrupurile cu profesorii confirmă atitudinea receptivă față de formarea continuă şi cursurile de formare: *„cursurile sunt necesare, sigur că da. Doar că nu mai trebuie de o zi...”*, *„orice formare este binevenită. Când vine cineva din exterior şi prezintă lucruri noi, este util”*, *„nu știu dacă sunt necesare cursuri foarte complexe, dar dezvoltarea abilităților*

Youthlink - Participarea Tinerilor în Procesele Sistemului Educațional de-a Lungul Frontierei România-Moldova, ID PROIECT: ROMD00485
Proiect cofinanțat prin Programul Interreg VI-A NEXT România - Republica Moldova 2021-2027.

de comunicare şi relaționare este importantă”. Totuși, este menționată şi o condiție importantă privind cursurile de formare: *„observ o foarte mare carență din punct de vedere al cursurilor cât mai practice, mai aplicate. Eu cred în continuare că e mult prea multă teorie şi prea puțină practică în ceea ce învăț eu, de exemplu, pentru a aplica la clasă”*.

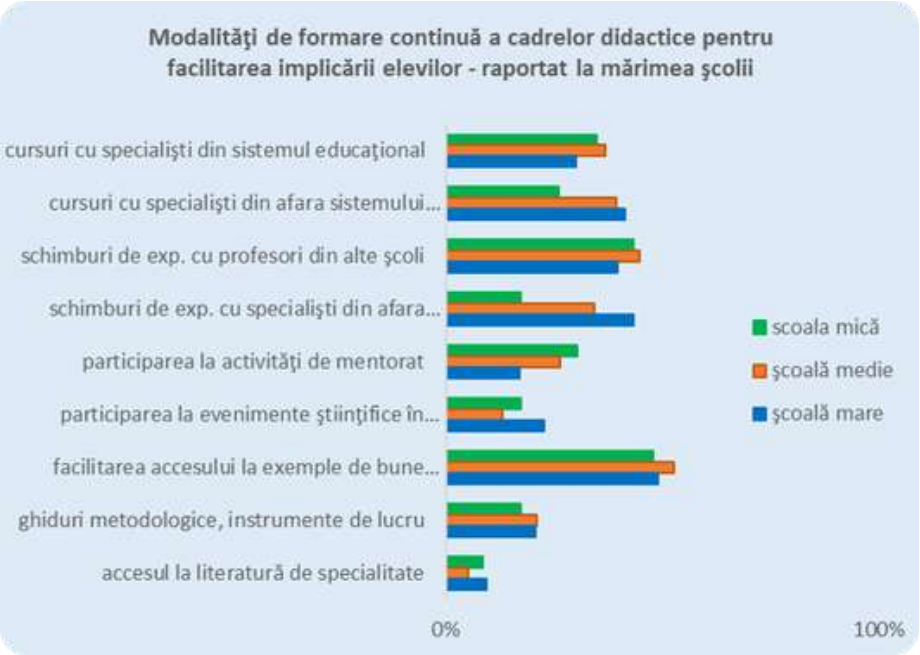
Graficul nr. 149 prezintă principalele modalități de formare continuă a cadrelor didactice pentru facilitatea implicării elevilor în luarea deciziilor (frecvența cu care profesorii selectează fiecare potențială modalitate de formare), comparativ pentru profesorii din şcoli urbane, peri-urbane şi rurale):

Graficul nr. 149. Modalități de formare continuă a profesorilor pentru facilitarea implicării elevilor, în funcție de localizarea școlii (respondenți: profesori)

Eficiența modalităților de formare continuă a cadrelor didactice este evaluată similar de profesorii din școlile din mediul urban, peri-urban şi rural.

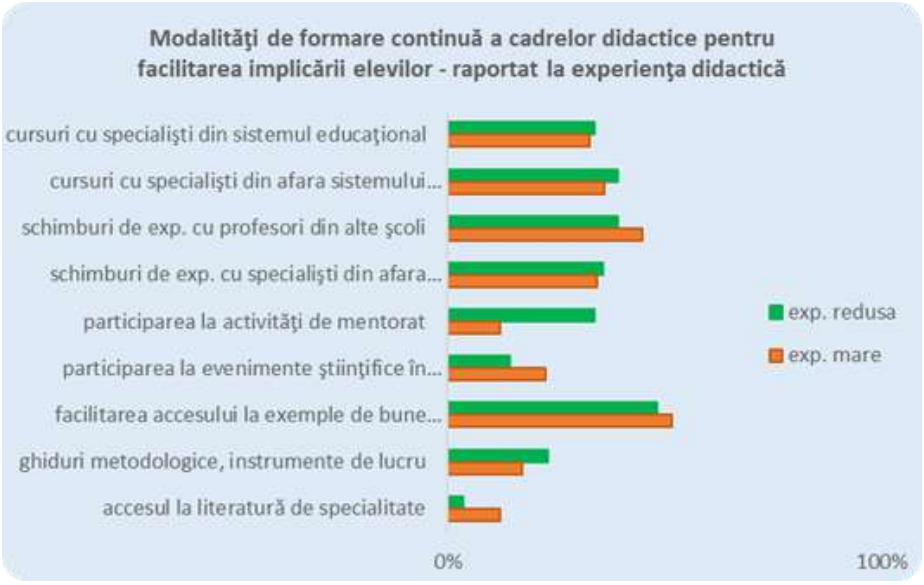
Graficul nr. 150 prezintă principalele modalități de formare continuă a cadrelor didactice pentru facilitatea implicării elevilor în luarea deciziilor (frecvența cu care profesorii selectează fiecare potențială modalitate de formare), comparativ pentru profesorii din școli mici, medii şi mari:

Graficul nr. 150. Modalităţi de formare continuă a profesorilor pentru facilitarea implicării elevilor, în funcţie de mărimea şcolii (respondenţi: profesori)

Eficiența modalităților de formare continuă a cadrelor didactice este evaluată similar de profesorii din școlile mici, medii şi mari.

Graficul nr. 151 prezintă principalele modalități de formare continuă a cadrelor didactice pentru facilitatea implicării elevilor în luarea deciziilor (frecvența cu care profesorii selectează fiecare potențială modalitate de formare), comparativ pentru profesorii cu experienţă redusă şi cei cu experiență ridicată.

Graficul nr. 151. Modalităţi de formare continuă a profesorilor pentru facilitarea implicării elevilor, în funcţie de experiența didactică (respondenţi: profesori)

Eficiența modalităților de formare continuă a cadrelor didactice este evaluată relativ independent de experiența didactică, singura diferență semnificativă fiind constatată pentru activitățile de mentorat, evaluate ca fiind mai eficiente de profesorii cu experiență redusă comparativ cu profesorii cu experiență mai ridicată (p=0,005).

10.4. Ce funcționează deja?

Implicarea elevilor în luarea deciziilor educaționale este prezentă mai ales datorită mecanismelor instituționale puternic reglementate prin legislația națională – Consiliul Elevilor, alegerea disciplinelor opționale, sau prin regulamente specifice – implicarea elevilor în proiecte educaționale.

Consiliul Elevilor, reglementat încă din 2007, funcționează cu structuri centrale, județene şi locale pentru reprezentarea elevilor din învățământul preuniversitar de stat şi privat din România, cu rol consultativ în procesul decizional.
Consiliul elevilor a fost implicat, de-a lungul acestor ani, în multe inițiative educaționale pe care reprezentații elevilor le consideră exemple de succes, atât la nivel central: *„în 2016, datorită inițiativei noastre (Consiliul Elevilor, nn.) şi la amendamentele noastre s-a adoptat statutul elevilor. În 2023, Consiliul Elevilor a fost cel care a reușit schimbarea regulamentului burselor, pentru că înainte de 2023 bursele se acordau la nivel local, erau criterii diferite în 2023. […] Anul acesta am avut foarte multe poziții pe modificarea planurilor cadru şi modificarea curriculumului. Cel mai mare succes, între ghilimele, am putea spune asta, a fost faptul că, la insistențele noastre, programa de limba şi literatura română propusă inițial a fost retrasă şi modificată”, „şi ideea să se mai învețe gramatică în clasele a IX-a şi a X-a la liceu a venit tot de la elevi, ei au simțit nevoia să nu se renunțe la gramatică din clasa a IX-a. Da, deci o idee care nu pare deloc să conducă spre mai mult timp liber al elevilor, ba dimpotrivă”,* cât şi la nivel local: *„de exemplu, prima activitate din anul 2026 pe care am realizat-o (Consiliul Elevilor, nn.) a fost o conferință în data de 13 ianuarie, când a fost și ziua anti-violenței în școală. Am făcut o conferință cu un solist internațional și cu un scriitor local, ca să facem un fel de contrast, să fie un fel de echilibru”*.
Totuși, în pofida acestor exemple de inițiative de succes, Consiliul Elevilor se confruntă cu multiple situații problematice care limitează impactul acestei structuri instituționale, principalele dificultăți întâmpinate fiind cele referitoare la atitudinea cadrelor didactice (*„Consiliul Elevilor de la nivelul școlii participă la Consiliile de Administrație, așa şi? Nu-i bagă nimeni în seamă”*), la existența şi funcționarea Consiliului Elevilor în mediul rural (*„în unele școli funcționează, în unele școli nu funcționează, de exemplu, mediul rural este aproape dezastru la capitolul acesta”*, dar şi la calitatea resursei umane, a elevilor implicați (*„se poate observa că nivelul candidaților în Consiliul Elevilor […] este mult mai scăzut decât în trecut, deci interesul cumva scade pentru participarea elevilor. […] este o problemă pentru că nu mai avem resursă umană, ne este greu să găsim candidați”*).

Alegerea disciplinelor opționale este puternic reglementată de legislația națională, fiind prevăzută explicit necesitatea consultării elevilor şi părinților în selectarea disciplinelor opționale. Mai mult, odată cu Ordinul nr. 3.454/2026, importanța implicării elevilor este subliniată atât implicit (prin schimbarea denumirii oficiale a cursurilor opționale din Curriculum la Decizia Școlii (CDS) în Curriculum la Decizia Elevilor din Oferta Școlii (CDEOS)), cât şi explicit (*„elevii și părinții/reprezentanții legali ai elevilor sunt implicați atât în propunerea, cât și în alegerea curriculumului la decizia elevului din oferta școlii”* – art. 2, alin. f.). În consecință, atât profesorii, cât şi elevii menționează implicarea elevilor în selectarea (mai rar în propunerea) disciplinelor opționale ca o formă principală de implicare a elevilor în luarea deciziilor la nivelul școlii, în principal n principal prin intermediul unor chestionare

prin care ei şi părinții lor își exprimă în scris opțiunile. Totuși, implicarea elevilor în alegerea opționalelor pare a fi, în pofida reglementărilor legislative, destul de dependentă de atitudinile cadrelor didactice, existând şi exemple în care această implicare a elevilor este mai redusă decât ar trebui să fie („opiniile elevilor influențează aproape jumătate din disciplinele opționale din orar, da, ei şi le aleg").

Implicarea elevilor în proiectele educaționale este, pe de o parte, o necesitate, dat fiind că ei sunt beneficiarii acestor proiecte ale școlii, şi, pe de altă parte, este reglementată de regulamentele finanțatorilor, care impun, în majoritatea cazurilor, o analiză de nevoi şi implicarea elevilor în stabilirea nevoilor cărora le va răspunde proiectul. Nu este, așadar, de mirare faptul că implicarea elevilor în proiecte este deseori confundată cu implicarea în luarea deciziilor educaționale, mulți respondenți considerând că cea mai bună dovadă de implicare a elevilor în luarea deciziilor este gradul major de implicare în proiecte educaționale (*„se încurajează implicarea copiilor în proiecte şi aici categoric intervine şi decizia lor; în cadrul proiectului, diverse decizii care ar trebui luate țin de ei"*). Totuși, atitudinea generală pare a fi mai degrabă orientată către implicarea elevilor în implementarea activităților din proiecte şi mai puțin către implicarea lor în designul proiectelor, în selectarea tipului de activităţi care vor fi implementate etc.

Dincolo de aceste aspecte mai mult sau mai puțin impuse de legislația națională, există şi exemple de succes de activităţi organizate la nivel local, cu implicarea directă a elevilor în luarea deciziilor care îi privesc:

- Parlamentul Copiilor, inițiativă locală care a permis implicarea directă a copiilor în luarea deciziilor privind proiectele implementate la nivelul școlii şi activitățile propuse în cadrul acestor proiecte (*„am dat posibilitatea tinerilor din licee să-şi creeze un parlament cu toate regulile pe care parlamentul le are, şi acest parlament să poată propune către liceu sau comunitate trei proiecte, pe care elevii le-au implementat […] au comunicat întregul proces şi au fost parte din proces. Activitățile s-au modificat, s-au adaptat în funcție de nevoile lor, în funcție de ideile pe care le-au avut*");

- Vocea Comunității, inițiativă locală care încurajează feedbackul real din partea elevilor şi creşterea gradului de implicare a elevilor în luarea deciziilor prin facilitarea comunicării cu cadrele didactice (*„există un program la noi în școală, se numește Vocea Comunității, care organizează în fiecare lună o ședință pentru un anumit ciclu de clase. Și în cadrul acelei ședințe, elevii sunt liberi să povestească ce le-a plăcut, ce nu le-a plăcut la un profesor, doar că chestia asta este nouă în școală. […] doar că deocamdată aceste ședințe se fac de față cu anumiți profesori și mulți copii au rețineri în a zice ceva […] Așa că noi ne-am gândit să facem acum prin formulare anonime acea opinie a elevului. Și sperăm să fie rezultate mai bune cu asta"*).

Sintetizând, implicarea elevilor în luarea deciziilor educaționale pare a fi facilitată de reglementările legislative, dar există şi activităţi şi inițiative locale, atât din partea profesorilor, cât şi din partea elevilor. „Omul sfințește locul" şi reglementările legislative, oricât de complexe şi normative ar fi, nu determină în sine o evoluție, fiind mai important modul în care acestea sunt transpuse în practică la nivelul fiecărei unități școlare.

11. Sugestii de optimizare a gradului de implicare a elevilor în luarea deciziilor

1. consolidarea activității Consiliului Elevilor

- definirea mai clară a rolului Consiliului Elevilor, atât prin evitarea „limbajului de lemn" din documentele oficiale, cât şi prin consolidarea percepției rolului şi activităților Consiliului Elevilor pentru profesori şi chiar şi pentru elevi, depășind nivelul actual al percepției sociale conform căreia Consiliul Elevilor se ocupă *„cu reprezentarea tuturor elevilor din țară şi cu apărarea drepturilor lor în fața decidenților";*

- organizarea şi implementarea unor mecanisme de popularizare a importanței şi impactului Consiliului Elevilor, astfel încât să fie stimulat interesul elevilor pentru activitatea în cadrul acestei structuri, mărind aria de selecție a reprezentanților elevilor şi organizând *„selecții un pic mai riguroase ale reprezentanților din Consiliul Elevilor […] sunt aleși pe idea de popularitate, dar nu neapărat pe aceea de competență, de reprezentare reală a unui grup" ;*

- consolidarea structurilor locale ale Consiliului Elevilor pentru inițiative sistematice şi unitare, îndeosebi în mediul rural: *„în unele școli funcționează, în unele școli nu funcționează, de exemplu, mediul rural este aproape dezastru la capitolul acesta" ;*

- posibile schimbări ale formei de organizare şi funcționare a Consiliului Național al Elevilor, spre exemplu prin modificarea formei juridice pentru a putea fi eligibil pentru finanțare, pentru implementarea unor proiecte (Consiliul Elevilor *„nu poate primi fonduri, nu poate aplica pentru proiecte europene"*) sau prin mărirea mandatului reprezentanților elevilor (*„mandatul nostru este de un singur an"*), ceea ce ar putea permite implementarea unor proiecte pe termen mediu;

- schimbarea atitudinii unor cadre didactice şi implicarea mai activă a acestora în activitățile Consiliului Elevilor: *„profesorii să înțeleagă: Consiliul Elevilor este o structură cât se poate de serioasă, că nu are ca scop denigrarea în vre-un fel a școlii sau a cadrului didactic, ci colaborarea cu acesta"*;

- stimularea colaborării profesori-elevi pentru depășirea situațiilor de implicare pur formală a Consiliului Elevilor în deciziile școlii: *„reglementări există. Elevii participă, nu? Consiliul Elevilor de la nivelul școlii participă la Consiliile de Administrație, așa şi? Nu-i bagă nimeni în seamă... Până nu se așază relația profesor-elevi, nu se va schimba nimic" ;*

- nu în ultimul rând, creşterea vizibilității Consiliului Elevilor şi activităților, aspect considerat necesar inclusiv de reprezentanții elevilor: *„să ieşim cu cât mai multe decizii, cu mai multe poziții publice, cât mai multe comunicate de presă, ca să arătăm ce nu convine. Şi atunci, vizibilitate indiferent că vorbim de nivel local sau național, să fim cât se poate de incomozi, cât se poate de insistenți, că la un moment dat cineva va spune „bine, hai, vă ascultăm o dată" şi dacă ne ascultă o dată, de acolo se construiește".*

2. implicarea mai activă a elevilor nu doar în selectarea disciplinelor opționale, ci şi în propunerea acestor opțiuni şi elaborarea ofertei școlii, în conformitate cu prevederile legislative, evitând situațiile în care *„foarte multe clase primesc o anumită listă din care trebuie să aleagă câteva opționale, adică, de exemplu, din patru opționale ei să aleagă trei. Și nu este un ecart atât de mare de opțiuni din care să poată alege. Și multe nu sunt bazate pe interesele lor. Mulți o să aleagă opționale care nu-i interesează, ore ușoare, la care... Și nu cred că ăsta este scopul școlii. Cred că ar trebui să pună elevii chiar să propună ei anumite opționale care să-i și intereseze”* sau *„opiniile elevilor influențează aproape jumătate din disciplinele opționale din orar, da, ei şi le aleg”*.

3. clarificarea, în special în cazul cadrelor didactice, a diferenței dintre implicarea elevilor în luarea deciziilor educaționale şi implicarea elevilor în proiecte educaționale, în activităţi extra curriculare, în activitățile de predare-învățare sau alte activităţi specifice desfășurate la nivelul școlii. Evident, implicarea elevilor în aceste activităţi este importantă, dar nu neapărat relevantă pentru a putea considera elevii implicați în luarea deciziilor educaționale. Spre exemplu, în cazul proiectelor educaționale, implicarea elevilor este esențială, ei fiind principalii beneficiari, dar ar fi de dorit ca reprezentanții elevilor să fie implicați încă din faza de design a proiectului, de selectare a activităților relevante, de planificare, nu doar în etapa de implementare, așa cum pare că se întâmplă preponderent la momentul actual: *„se încurajează implicarea copiilor în proiecte şi aici categoric intervine şi decizia lor; în cadrul proiectului, diverse decizii care ar trebui luate țin de ei”*.

4. consolidarea relațiilor de colaborare dintre profesori şi elevi, pe baza unei comunicări reale, deschise, sistematice, în care:
- elevii să poată avea încredere să comunice deschis: *„indiferent că adulții sunt sau nu de acord cu tine, tu îți poți spune punctul de vedere așa cum consideri tu şi poți să aștepți o seriozitate şi, să spunem, o diplomație”;*
- elevii să nu fie timorați, temători, să nu se aștepte la consecințe negative: *„foarte mulți elevi se tem că dacă şi-ar susține punctul de vedere, atunci ar avea probleme cu nota la purtare, probleme cu profesorii, probleme cu inspectoratul”;*
- elevii să fie sprijiniți să își depășească teama de eșec, să aibă curaj să se implice direct, trecând peste *„frica de eșec, deoarece în momentul în care te arunci într-o chestie foarte complicată care nu ține neapărat de tine, cred că e greu să gestionezi situația”;*
- elevii să înțeleagă mai bine faptul că inițiativele lor trebuie să fie structurate şi argumentate (*„dacă au o propunere, să vină cu tot planul de aplicare şi o să fie cumva primiți cu brațele deschise*”), iar profesorii să înțeleagă mai bine necesitatea feedbackului argumentat, mai ales în cazul respingerii unor propuneri ale elevilor (*„de fiecare dată când nu se acceptă o propunere a elevilor, li se explică argumentat de ce nu se poate aplica […] sigur, ei nu-şi pot da cu părerea pentru că nu au suficientă informație în ceea ce privește, de exemplu, bugetul școlii, dar trebuie să li se explice de ce nu se poate așa”*);
- profesorii să înțeleagă mai bine rolul lor în dezvoltarea competențelor transversale ale elevilor şi în motivarea acestora pentru implicare (*„dacă ar fi auzit o dată şi ar fi susținut măcar o dată, cred că după aia ar veni natural să se implice şi să participe. Probabil că dacă un singur om ar ține cu el, de exemplu un profesor care vede un potențial...”*;

Youthlink - Participarea Tinerilor în Procesele Sistemului Educațional de-a Lungul Frontierei România-Moldova, ID PROIECT: ROMD00485
Proiect cofinanțat prin Programul Interreg VI-A NEXT România - Republica Moldova 2021-2027.

- profesorii, dar şi elevii şi părinții să înțeleagă mai bine faptul că „educația nu înseamnă doar să știe matematică română, să scrie, să citească, să socotească. Educația înseamnă şi formarea de competențe transversale, care îl ajută în viața de adult. Cred că primul pas acesta ar fi: să se reașeze relația dintre profesori şi elevi, să fie considerați parteneri la propria educație".

5. acţiuni la nivel instituțional, la nivel local sau central:
- desemnarea unui cadru didactic responsabil pentru colaborarea cu elevii: *„fiecare elev ar trebui să aibă în școala în care este măcar un profesor cu care să poată discuta extrem, extrem de deschis problemele pe care le întâmpină acum"*; esențială este selecția acestui profesor în funcție de caracteristicile lui profesionale şi personale, de atitudinea lui față de implicarea elevilor, astfel încât această desemnare să nu fie doar încă un aspect birocratic, o desemnare formală care să permită doar *„bifarea"* acestei activităţi în cadrul diferitor rapoarte sau evaluări;
- este considerată oportună şi desemnarea unui cadru didactic responsabil la nivel județean de colaborarea cu elevii şi, eventual, cu Consiliul Elevilor: *„eu aș pune ca şi coordonator pentru această activitate de comunicare, suport în vederea comunicării şi colaborării cu elevii, eu aș pune inspectorul pentru proiecte […] spun asta pentru că el este responsabil şi cu proiectele cu finanțare europeană, inclusiv Erasmus";* de asemenea, şi în această situație trebuie evitată capcana formalismului;
- deși mai dificil de implementat, dat fiind că presupune modificări de reglementări naționale, poate fi utilă şi actualizarea programelor școlare: *„aș lucra un pic la ceea ce înseamnă programa școlară, dacă mă întrebi pe mine, şi aș pune mai multe activităţi practice de dezvoltare de abilități. […] uităm că la un moment dat acești tineri vor fi parte dintr-o familie. […] Ca un sfat pentru școală ar fi să adauge activităţi ce țin de viața independentă, de viitoarea viață de adult. Şcoala te pregătește ca specialist într-un domeniu, dar, după jobul tău, devii adult într-o comunitate. Şi dacă vrem să avem o comunitate funcțională, în care tu să știi să comunici cu un vecin, cu un grup de părinți de la grădiniță trebuie să te dezvolți în sensul asta".*

6. facilitarea reală a implicării tuturor categoriilor de elevi în luarea deciziilor educaționale, realizată prin:
- conştientizarea, îndeosebi de către cadrele didactice, a importanței implicării tuturor elevilor în deciziile educaționale: *„copiii din medii defavorizate simt nevoia de activităţi de genul acesta pentru că prin activităţi de genul acesta ei se simt egali, se simt valorizați, se simt importanți"* astfel încât să fie redus cât de mult posibil numărul profesorilor care încă mai consideră că dacă unele categorii de elevi nu se implică în luarea deciziilor *„e fix şi strict problema lor, nu e a noastră. Nu îi izolăm sau colegii, în nici un caz";*
- asumarea de către cadrele didactice a importanței auto-evaluării fundamentate: *„de curând am făcut cunoştință cu indexul incluziunii şi mi-am pus niște semne de întrebare pentru că, probabil ca orice altă instituție, noi considerăm că oferim destul de mult spațiu în care tinerii să-şi spună părerea. Văzând acolo anumite întrebări, ne dăm seama că mai avem de lucru..."*;

7. asumarea de către elevi a unui rol mai proactiv în ceea ce privește deciziile de la nivelul școlii, asumarea inițiativelor (personale sau ale Consiliului Elevilor) şi nu doar a unui rol reactiv care pare să caracterizeze la momentul actual implicarea elevilor: *când vine vorba despre problemele pe care le văd (elevii, nn.) în sistemul*

educațional, să spună în momentul în care li se pare ceva în neregulă cu metodele de evaluare, cu resursele pe care școala le oferă, cu anumite decizii care se iau în Consiliul de Administrație". Considerăm că atât școala, cât şi profesorii şi elevii ar avea de câștigat dacă elevii şi-ar asuma inițiativa, dacă ar veni cu idei originale, cu propuneri de dezvoltare a unui mediu educațional mai adecvat nevoilor elevilor, în loc să vizeze doar corectarea unor decizii luate deja.

8. formarea continuă a cadrelor didactice, demers care se poate demonstra eficient având în vedere atitudinea în general receptivă a acestora *(„cursurile sunt necesare, sigur că da*", *„orice formare este binevenită. Când vine cineva din exterior şi prezintă lucruri noi, este util")*, dar cu condiția organizării acestor activităţi de formare pornind de la nevoile reale ale profesorilor şi prin activităţi practice legate direct de ceea ce pot şi ar trebui să facă profesorii la clasă: *„observ o foarte mare carență din punct de vedere al cursurilor cât mai practice, mai aplicate. Eu cred în continuare că e mult prea multă teorie şi prea puțină practică în ceea ce învăț eu, de exemplu, pentru a aplica la clasă"*.

9. continuarea unor activităţi care s-au demonstrat eficiente şi extinderea acestora:
- posibilitatea unor informări anonime din partea elevilor: *„cutia de sugestii şi reclamații pentru a primi părerile elevilor";*
- implicarea directă a elevilor în activităţi unde pot avea un input relevant: *„elevii pot să contribuie inclusiv la orarul școlii; din ce știu eu, în activitățile extra curriculare sunt, ei sunt beneficiarii, de multe ori aceste activităţi sunt organizate şi la inițiativa elevilor";*
- inițiative locale precum **Parlamentul Copiilor** (care a permis implicarea directă a copiilor în luarea deciziilor privind proiectele implementate la nivelul școlii şi activitățile propuse în cadrul acestor proiecte) sau **Vocea Comunității** (care încurajează feedbackul real din partea elevilor şi creșterea gradului de implicare a elevilor în luarea deciziilor prin facilitarea comunicării cu cadrele didactice).

Nu în ultimul rând, considerăm că facilitarea implicării reale a copiilor în luarea deciziilor educaționale nu poate fi realizată fără a-i asculta cu adevărat pe elevi, care pot avea şi puncte de vedere extrem de pertinente:
- *„profesorii să ia în considerare că fără copii nu pot să facă nimic, nu ar avea loc de muncă şi părerea noastră contează în primul rând şi dacă au impresia că știu totul, ar trebui să se mai întrebe o dată. Fără copii, n-ar face nimic!";*
- profesorii *„să ne înțeleagă, pentru că ei mereu spun că viitorul sunt tinerii, dar ei nu ne ajută să construim viitorul; adică dacă tu mă susții, şi îmi explici şi mă înțelegi, şi încerci să mă cunoşti, cred că viitorul ar fi unul mult mai bun. Dacă faci afirmația că noi suntem viitorul, atunci ajută viitorul, nu te uita în trecut"*.

12. Concluzii

Am organizat acest studiu pentru a investiga nivelul implicării elevilor în luarea deciziilor educaționale şi factorii inhibitori şi stimulatori ai implicării, iar rezultatele argumentează faptul că, în pofida progreselor realizate şi a reglementărilor legale inițiate acum mai bine de douăzeci de ani, nivelul de implicare al elevilor în deciziile educaționale este moderat şi sunt încă multe aspecte care pot fi optimizate.

Implicarea elevilor în luarea deciziilor educaționale este percepută de actorii educaționali ca fiind mai mare în domeniile mai puternic reglementate, cum ar fi, spre exemplu, activitatea Consiliului Elevilor, selectarea disciplinelor opționale, implementarea proiectelor educaționale. Totuși, Consiliul Elevilor este considerat ca insuficient prezent la nivel local, în special în mediul rural, are dificultăți în asigurarea resurselor umane şi selectarea reprezentanților elevilor care să se implice în activitatea Consiliului. În ceea ce privește disciplinele opționale, elevii sunt mai ales implicați în selectarea acestora dintr-o ofertă deseori limitată şi considerată a nu reflecta interesele elevilor, şi mai puțin în propunerea acestor opționale, în elaborarea listei din care vor fi ulterior selectate opționalele implementate. În ceea ce privește proiectele educaționale, elevii sunt implicați mai ales în implementarea acestora, ca beneficiari direcți ai intervenției, şi mai puțin în designul proiectelor, în etapa în care se iau deciziile relevante privind proiectele şi activitățile care vor fi implementate.

Principalul factor care motivează elevii să se implice în luarea deciziilor este sprijinul din partea adulților, în special din partea profesorilor, acest sprijin putând fi manifestat, spre exemplu, printr-un feedback argumentat (pozitiv sau negativ, dar argumentat), prin încurajarea directă şi popularizarea exemplelor anterioare de succes privind inițiativele elevilor, prin manifestarea unei atitudini pozitive („seriozitate, diplomație") etc. Alți factori considerați relevanți în stimularea implicării elevilor sunt informarea despre drepturile elevilor (factor considerat relevant şi de către elevi, argumentând necesitatea unor activităţi de informare a elevilor şi chiar de formare, traininguri, dar, pe de altă parte, şi o eficiență considerată limitată a activității Consiliului Elevilor ca responsabil privind informarea corectă a elevilor privind drepturile lor) şi încurajarea dialogului copii-adulți. Consiliul Elevilor este evaluat ca având o eficiență moderată în ceea ce privește stimularea implicării elevilor în deciziile educaționale, ca un argument al faptului că elevii sesizează dificultățile pe care le întâmpină Consiliul Elevilor în activitatea sa.
Principalele bariere în implicarea lor în luarea deciziilor (așa cum sunt percepute de elevi) sunt tot cele legate de adulți: adulții nu au încredere, nu sunt dispuși să îi asculte pe copii, nu au timp pentru a se consulta cu copiii. În ceea ce privește caracterul inhibitor al atitudinii adulților asupra implicării tinerilor, este surprinzătoare, dar simptomatică prezența unor cadre didactice care încă mai consideră că elevii nu ar trebui să fie implicați în luarea deciziilor, considerând că acest demers ar necesita „un grad de maturitate" fără de care „libertatea poate fi prost înțeleasă şi prost gestionată" şi profesorii „ar fi luați în derâdere". Implicarea elevilor în luarea deciziilor educaționale este inhibată semnificativ şi de anumite caracteristici personale ale elevilor (precum motivația insuficientă, teama de consecințe, frica de eşec şi lipsa curajului, anturajul), de existența unor exemple anterioare în care opiniile elevilor nu au fost luate în considerare, precum şi de factori instituționali precum lipsa resurselor şi birocrația.

Din perspectiva mecanismelor instituționale de facilitare a implicării elevilor în luarea deciziilor educaționale, cel mai bine perceput astfel de mecanism este consultarea elevilor în organizarea activităților extra curriculare. Surprinzător, activitatea Consiliului Elevilor este considerată a avea o eficiență redusă, pe de o parte pentru că rolul Consiliului Elevilor este destul de vag, pe de altă parte datorită diverselor probleme sesizate inclusiv de elevi (lipsa din mediul rural, calitatea resurselor umane – reprezentanții elevilor, caracterul formalizat al multor activităţi etc.

Incluziunea în luarea deciziilor este negată explicit de o treime dintre actorii educaționali chestionați, ceea ce argumentează faptul că, deși incluziunea educațională este o prioritate de destul de multă vreme în sistemul educațional românesc, încă nu au fost obținute rezultatele vizate. Mulți dintre respondenți (în special profesori, dar şi elevi) nu neagă explicit existența unor grade diferite de participare ale unor categorii diferite de elevi, dar explică aceste diferențe exclusiv prin caracteristici personale ale elevilor mai puțin implicați (care „nu vor, cumva se simt mai prejos sau poate că se gândesc că nu se pricep la anumite chestii"). Conform elevilor şi profesorilor, categoriile de elevi cele mai excluse de la participarea la luarea deciziilor educaționale sunt: copiii cu rezultate școlare foarte slabe, copiii cu multe absențe, în risc de abandon, copii cu CES şi cei cu dizabilități. În pofida acestor evaluări, necesitatea şi utilitatea implicării tuturor elevilor în luarea deciziilor este conștientizată şi recunoscută: „copiii din medii defavorizate simt nevoia de activităţi de genul acesta pentru că prin activităţi de genul acesta ei se simt egali, se simt valorizați, se simt importanți".

În pofida acestei atitudini moderate privind nivelul şi calitatea implicării elevilor în luarea deciziilor educaționale, respondenții noștri au identificat o multitudine de activităţi care ar putea optimiza acest demers: consolidarea activității Consiliului Elevilor (clarificarea percepției sociale a rolului Consiliului Elevilor, consolidarea structurilor locale, îndeosebi în mediul rural, combaterea formalismului etc.); implicarea mai activă a elevilor nu doar în selectarea disciplinelor opționale, ci şi în propunerea acestor opțiuni şi elaborarea ofertei școlii; clarificarea, în special în cazul cadrelor didactice, a diferenței dintre implicarea elevilor în luarea deciziilor educaționale şi implicarea elevilor în proiecte educaționale sau extra curriculare; consolidarea relațiilor de colaborare dintre profesori şi elevi, pe baza unei comunicări reale, deschise, sistematice; facilitarea reală a implicării tuturor categoriilor de elevi în luarea deciziilor educaționale; asumarea de către elevi a unui rol mai proactiv în ceea ce privește deciziile de la nivelul școlii; formarea continuă a cadrelor didactice; continuarea unor activităţi care s-au demonstrat eficiente şi extinderea acestora.

13. Rezumat al studiului similar desfășurat în Republica Moldova

Informaţii generale

În cadrul proiectului „YOUTHLINK: Youth Participation in the Education System Processes across the Romania–Moldova Border”, finanțat prin programul Interreg VI-A NEXT România – Republica Moldova, a fost realizată şi o cercetare a implicării elevilor în luarea deciziilor educaţionale în Republica Moldova.
Cercetarea a combinat metode cantitative (chestionare aplicate la 898 de elevi și 379 de cadre didactice din Republica Moldova) cu metode calitative (interviuri semi-structurate cu directori și focus-grupuri cu profesori și elevi), datele fiind colectate în perioada octombrie–decembrie 2025.

Constatări cheie

Constatarea 1: Participarea elevilor este activă, dar cu influență limitată asupra deciziilor reale.

Constatarea 2: Participarea este concentrată într-un grup restrâns de elevi, în principal membri ai Consiliilor Elevilor.

Constatarea 3: Există o discrepanță semnificativă între percepția profesorilor și experiența trăită a elevilor privind nivelul de participare.

Constatarea 4: Echipa managerială a instituției, în special directorul adjunct pe educație, este factorul determinant al participării elevilor.

Constatarea 5: Participarea nu este incluzivă în mod uniform; elevii din grupuri vulnerabile sunt sistematic subreprezentați.

Constatarea 6: Există o dinamică pozitivă de creștere a implicării elevilor în ultimii ani.

Constatarea 7: Lipsa resurselor financiare și a mecanismelor instituționale limitează funcționarea eficientă a participării.

Constatarea 8: Unii manageri de instituții înțeleg participarea elevilor ca o investiție în formarea lor ca cetățeni, dar sunt inhibați de sistemul de evaluare instituțională.

Constatarea 9: O parte semnificativă dintre profesori nu încurajează participarea elevilor, considerând-o o distragere de la scopul principal al școlii.

Constatarea 10: Dirigenții de clase nu sunt pregătiți să stimuleze participarea și rareori utilizează orele de dirigenție în acest scop.

Constatarea 11: Prima experiență de participare vine adesea din inițiativa unui adult, nu a elevului.

Constatarea 12: Elevii din zone rurale sau geografic îndepărtate sunt dezavantajați structural în participare, în ciuda unor scoruri cantitative aparent mai ridicate.

Constatarea 13: Părinții descurajează adesea participarea și nu constituie un sprijin pentru instituția de învățământ în acest domeniu.

Recomandări

Recomandarea 1: Dezvoltarea programelor de formare a cadrelor didactice în facilitarea participării elevilor.

Recomandarea 2: Formarea și responsabilizarea dirigenților ca parteneri-cheie în sistemul de participare.

Recomandarea 3: Alocarea unor bugete dedicate și previzibile pentru activitățile Consiliilor Elevilor.

Recomandarea 4: Integrarea participării elevilor în criteriile de evaluare instituțională ANACEC.

Recomandarea 5: Implementarea unor programe dedicate pentru implicarea elevilor din grupuri vulnerabile.

Recomandarea 6: Adoptarea unui Statut al Elevului care să reunească drepturile, obligațiile și mecanismele de participare.

Recomandarea 7: Introducerea dreptului de vot pentru reprezentanții elevilor în consiliile de administrație.

Recomandarea 8: Introducerea obligativității consultării elevilor în deciziile majore la nivel de instituție, raion și național.

Recomandarea 9: Crearea unui mecanism național de evaluare a școlii de către elevi.

Recomandarea 10: Introducerea unor mecanisme formale de evaluare a directorilor adjuncți pe educație pentru implicarea elevilor.

Recomandarea 11: Includerea părinților în procesele de informare și sensibilizare privind participarea elevilor.

Concluzii

Republica Moldova nu pornește de la zero în domeniul participării elevilor. Mecanismele există, tendința este pozitivă, iar angajamentul unor actori-cheie este real. Provocarea nu este să inventeze participarea, ci să o transforme dintr-o practică dependentă de inițiative individuale într-un principiu integrat al calității educației, susținut prin resurse, reglementat prin politici clare și evaluat ca dimensiune esențială a performanței instituționale. Prezentul studiu oferă baza de dovezi necesară pentru această tranziție.

ANEXE

Youthlink - Participarea Tinerilor în Procesele Sistemului Educațional de-a Lungul Frontierei România-Moldova, ID PROIECT: ROMD00485
Proiect cofinanțat prin Programul Interreg VI-A NEXT România - Republica Moldova 2021-2027.

Anexa nr. 1. Chestionar pentru elevi

Stimate respondent,
Îți mulțumim pentru participarea la acest chestionar dedicat evaluării implicării copiilor și tinerilor în procesele de luare a deciziilor. Răspunsurile dumneavoastră ne vor sprijini în elaborarea a două analize comparative privind participarea tinerilor în Republica Moldova și în România (județele Botoșani, Iași, Vaslui și Galați). Scopul celor două analize este de a evalua nivelul, calitatea și gradul de incluziune al participării tinerilor în școli, identificând obstacolele, motivațiile și condițiile care le influențează.
Cercetarea este realizată în cadrul proiectului „YOUTHLINK: Youth Participation in the Education System Processes across the Romania–Moldova Border", implementat de Asociația Alternative Sociale Iași, în parteneriat cu Asociația AVÎNT, Agenția Națională pentru Dezvoltarea Programelor și Activității de Tineret din Republica Moldova și Centrul Județean de Resurse și Asistență Educațională Iași.
Nu există răspunsuri corecte sau greșite – ne dorim să înțelegem opiniile și experiențele personale ale fiecărui participant.
Toate răspunsurile sunt confidențiale. Rezultatele vor fi analizate și prezentate doar la nivel de grup, fără a identifica sau publica răspunsuri individuale.
Completarea chestionarului durează aproximativ 10-15 minute.

Prin continuarea acestui demers, răspunsul dumneavoastră la întrebările noastre este considerat a exprima acordul dvs. pentru participarea la studiu. Dacă nu doriți să participați la această cercetare, vă rugăm să nu răspundeți la întrebările din chestionar.

Vă mulțumim pentru contribuția adusă!

1. Cât de frecvent crezi că sunt implicați copiii/tinerii în luarea deciziilor care îi privesc în fiecare dintre următoarele domenii

	foarte rar ⇩	rar ⇩	moderat ⇩	des ⇩	foarte des ⇩
educație					
ocupare şi formare profesională					
asistență socială şi protecția copilului					
sănătate					
justiție şi siguranță					
cultură, sport şi timp liber					
politici de tineret şi guvernanță locală					
mediu şi dezvoltare durabilă					
digitalizare şi media					

2. Te rugăm să precizezi, selectând opțiunea corespunzătoare, cât de des consideri că se întâmplă fiecare dintre evenimentele următoare:

	foarte rar ⇩	rar ⇩	mode rat ⇩	des ⇩	foarte des ⇩
Părinții mei mă consultă atunci când trebuie să ia o decizie care mă privește direct.					
Părinții mei iau deciziile în familie fără să mă întrebe şi pe mine.					
Simt că am un cuvânt de spus în deciziile pe care le iau părinții mei.					
Am fost consultat de către profesori în ceea ce privește activitățile din școală.					
Personal, am fost implicat în colaborări profesori-elevi pentru luarea unor decizii importante privind activitățile educaționale.					
Simt că nu am nici un cuvânt de spus în deciziile pe care le iau profesorii mei.					
Sunt direct implicat în activităţi de consultare a tinerilor pentru aspecte importante ale comunității în care trăiesc.					
Simt că pot contribui direct la schimbarea unor aspecte importante în comunitatea mea.					
Deciziile la nivelul comunității sunt luate exclusiv de adulți.					

3. Care crezi că sunt **principalii factori care facilitează implicarea copiilor / tinerilor în luarea deciziilor? (**bifează maxim 3 opțiuni)

❑ sprijin, încurajare, deschidere din partea adulților
❑ existența unor reguli clare privind implicarea copiilor în luarea deciziilor
❑ buna funcționare a unor organisme precum Consiliul Elevilor, organizații de tineret etc.
❑ informarea corectă a copiilor / tinerilor cu privire la drepturile lor, în special dreptul de a fi implicat în deciziile care îl privesc
❑ informarea copiilor / tinerilor cu privire la efectele implicării lor în deciziile luate anterior
❑ manifestarea publică a aprecierii atunci când copiii / tinerii se implică în luarea deciziilor care îi privesc
❑ participarea constantă a copiilor / tinerilor în stabilirea regulilor din familie, școală, comunitate etc.
❑ încurajarea dialogului, comunicării deschise dintre copii / tineri şi adulți
❑ preocuparea adulților pentru dezvoltarea capacității copiilor / tinerilor de a gândi

independent şi critic
❑ informarea şi instruirea adulților (cursuri, seminarii etc.) cu privire la drepturile copiilor / tinerilor în luarea deciziilor care îi privesc
❑ valorificarea competențelor de luare a deciziilor pe care copiii / tinerii le au
❑ altul, şi anume:

4. Care crezi că sunt p***rincipalele bariere care împiedică implicarea copiilor / tinerilor în luarea deciziilor***? (bifează maxim 3 opțiuni)
❑ adulții nu au timpul necesar pentru a consulta copiii / tinerii în luarea deciziilor
❑ adulții nu sunt dispuși să îi asculte pe copii / tineri, nu cred că implicarea acestora este necesară
❑ adulții cred că tinerii / copiii nu au experiența de viață necesară pentru a lua decizii corecte
❑ dificultățile de comunicare între generații
❑ dezinteresul copiilor / tinerilor, majoritatea nu vor să se implice în luarea deciziilor nici când sunt consultați
❑ adulții nu au modele concrete, nu știu cum să implice copiii / tinerii în luarea deciziilor
❑ contextul cultural, obișnuința şi tradiția ca adulții să ia ei decizii pentru copii/tinerii
❑ copiii / tinerii nu știu cum să-şi exprime punctul de vedere astfel încât să fie ascultați de adulți
❑ lipsa unor reguli clare privind interacțiunea dintre adulți şi copii/tineri în luarea deciziilor
❑ insuficienta implicare a organizațiilor de tineret, Consiliului Elevilor, altor instituții care să promoveze drepturile copiilor / tinerilor
❑ insuficienta dezvoltare a competențelor de luare a deciziilor ale copiilor / tinerilor
❑ alta, şi anume:

5. Atunci **când mă hotărăsc să particip** la luarea unei decizii în școala mea, fac asta deoarece (bifează maxim 3 opțiuni):
❑ mă simt încurajat de profesori
❑ simt că opinia mea chiar va conta şi voi contribui la luarea unei decizii mai bune
❑ fac parte din Consiliul Elevilor şi e responsabilitatea mea
❑ mă simt încurajat de colegii mei să îi reprezint
❑ părinții mă încurajează să particip, să îmi spun opinia
❑ am mai participat şi cu alte ocazii la luarea deciziilor şi a fost o experiență pozitivă
❑ îmi place să colaborez cu profesorii, să lucrez cu ei
❑ am cunoștințele şi competențele care-mi permit să contribui la luarea deciziilor
❑ vreau să-mi dezvolt abilitățile (de leadership, de comunicare etc.)
❑ obțin anumite avantaje (note, premii, recompense etc.)
❑ vreau să contribui la dezvoltarea școlii
❑ altceva, şi anume:

6. Atunci **când mă hotărăsc să NU particip** la luarea unei decizii în școala mea, fac asta deoarece (bifează maxim 3 răspunsuri):
❑ cred că profesorii mă descurajează, nu vor să particip la astfel de activităţi
❑ simt că opinia mea nu contează, nu va fi luată în calcul
❑ nu fac parte din Consiliul Elevilor, nu e responsabilitatea mea
❑ colegii mă descurajează şi nu consideră că îi pot reprezenta cu succes
❑ părinții mă descurajează, îmi spun că ar trebui să-mi vad doar de treaba mea, de învățat
❑ nu am mai participat la astfel de activităţi, nu știu la ce să mă aștept

❑ nu îmi place să colaborez cu profesorii, să lucrez cu ei
❑ nu am cunoștințele şi competențele care sa-mi permită participarea la luarea deciziilor
❑ cred că nu ar contribui la dezvoltarea competențelor mele
❑ nu obțin nici un fel de avantaj (note, premii, recompense etc.)
❑ nu am cu ce să contribui la dezvoltarea școlii
❑ altceva, şi anume:

7. Te rugăm să citești cu atenție fiecare afirmație şi să ne spui în ce măsură ești de acord cu ea.

	total dezacord ⇩	mai degrabă dezacord	nici dezacord, nici de	mai degrabă de acord ⇩	total de acord ⇩
Elevii din școala noastră sunt în general foarte interesați să participe la luarea deciziilor care îi privesc.					
În multe ocazii, profesorii din școala noastră se consultă cu elevii pentru a lua cele mai bune decizii.					
Am cunoștință de modalități concrete în care elevii școlii noastre sunt implicați direct în luarea deciziilor educaționale					
Foarte puțini elevi chiar au un cuvânt de spus în ceea ce privește deciziile educaționale în școala noastră.					
În cadrul școlii noastre, deciziile educaționale sunt luate doar de personalul de conducere şi cadrele didactice.					
Profesorii încurajează elevii să-şi exprime opinia					
Elevii sunt informați despre deciziile care îi privesc					
Personalul de conducere este receptiv la sugestiile elevilor					
Conflictele dintre elevi şi profesori sunt discutate şi gestionate corect					
Conducerea școlii pune foarte rar în aplicare sugestiile elevilor					
Personal, am fost implica(ă) în colaborări profesori-elevi pentru luarea unor decizii importante privind activitățile educaționale.					

8. **Cât de implicați** crezi că 8. Cât de implicați crezi că sunt elevii din școala ta în fiecare dintre următoarele aspecten fiecare dintre următoarele aspecte

	foarte puțin	puțin ⇩	moderat ⇩	mult ⇩	foarte mult
activitatea Consiliului Elevilor					
selectarea disciplinelor opționale					
stabilirea regulilor în relația profesori-elevi					
selectarea unor activităţi extracurriculare (excursii, vizite					
planificarea unor proiecte educaționale					
stabilirea sau adaptarea regulamentului de ordine					
evaluarea activităților educaționale desfășurate					
stabilirea unor mecanisme clare de informare a elevilor					
selectarea celor mai eficiente metode de predare-învățare sau					

9. Ce **cunoștințe** crezi că ţi-ar fi necesare pentru a fi mai implicat în luarea deciziilor la nivelul școlii? (bifează **maxim** 3 opțiuni)

❑ rolul şi activitățile Consiliului Elevilor
❑ legislația în domeniul drepturilor copilului
❑ deciziile educaționale în care este necesară consultarea copiilor / elevilor
❑ regulamente școlare şi legislația educațională
❑ impactul implicării copiilor / tinerilor în deciziile care îi privesc
❑ modalități concrete de implicare a copiilor / tinerilor în luarea deciziilor
❑ modalități eficiente de implicare a copiilor / tinerilor în luarea deciziilor
❑ modalități eficiente de comunicare între generații
❑ modalități de asumare a inițiativei copiilor / tinerilor în schimbări la nivel social
❑ altele, şi anume:

10. Ce competențe, abilități crezi că ţi-ar fi necesare pentru a fi mai implicat în luarea deciziilor la nivelul școlii? (bifează maxim 3 opțiuni)

❑ gândire critică
❑ abilități de comunicare şi dialog
❑ competențe de relaționare socială

Youthlink - Participarea Tinerilor în Procesele Sistemului Educațional de-a Lungul Frontierei România-Moldova, ID PROIECT: ROMD00485
Proiect cofinanțat prin Programul Interreg VI-A NEXT România - Republica Moldova 2021-2027.

❑ capacitate de argumentare şi discurs logic
❑ abilități de cooperare şi lucru în echipă
❑ capacitatea de adaptare la situații şi contexte variate
❑ abilități de rezolvare a problemelor
❑ abilități de gestionare a timpului
❑ abilități de vorbire în public
❑ altele, şi anume:

11. Știi dacă școala ta are un **regulament sau o procedură** *pentru a permite elevilor să participe la decizii?*
 da, şi cunosc această procedură
 cred că da, dar nu cunosc această procedură
 nu sunt sigur(ă)
 cred că nu
 nu există o astfel de procedură

12. Ai fost vreodată **informat(ă) despre drepturile tale ca elev** (ex. statutul elevului, regulamentul școlii)?
 da, la orele de dirigenție
 da, prin consiliul elevilor
 da, în alte contexte la școală
 nu

13. **Cred că toți elevii**, *indiferent de situație sau de diferite caracteristici personale*, **participă în mod egal la luarea deciziilor în școală.**
 total dezacord
 mai degrabă dezacord
 nici dezacord, nici de acord (nu știu)
 mai degrabă de acord
 total de acord

14. **Care elevi** crezi că **sunt mai excluși** de la participarea la luarea deciziilor în școală? (bifează maxim 5 opțiuni)
❑ copiii din minoritățile etnice (ex. copiii romi)
❑ copiii cu cerințe educaționale speciale (CES)
❑ copiii instituționalizați (din centre de copii, plasament etc.)
❑ copiii cu dizabilități
❑ copiii din mediul rural sau comunități izolate
❑ fetele
❑ copiii din familii foarte sărace
❑ copii migranţi sau copiii români reîntorși din străinătate
❑ copiii cu multe absențe la școală (în risc de abandon)
❑ copiii cu rezultate școlare foarte slabe
❑ copiii ai căror părinți nu vin deloc la școală
❑ altele, şi anume:

Youthlink - Participarea Tinerilor în Procesele Sistemului Educațional de-a Lungul Frontierei România-Moldova, ID PROIECT: ROMD00485
Proiect cofinanțat prin Programul Interreg VI-A NEXT România - Republica Moldova 2021-2027.

15. Ce schimbări crezi că ar face participarea elevilor în școală mai eficientă? (bifează maxim 3 opțiuni)
❑ activităţi educative destinate elevilor pentru dezvoltarea competențelor de implicare în luarea deciziilor
❑ activităţi de formare a profesorilor pentru a şti cum să-i implice mai bine pe elevi în luarea deciziilor
❑ mai mult sprijin acordat elevilor de către profesori
❑ mai multă transparență în luarea deciziilor la nivelul școlii
❑ întâlniri regulate ale Consiliului Elevilor
❑ folosirea instrumentelor digitale pentru facilitarea consultărilor cu profesorii şi elevii
❑ altele, şi anume:

Clasa
 VII
 VIII
 IX
 X
 XI
 XII
 alta, şi anume:

Gen
 masculin
 feminin
Județul
 Iași
 Vaslui
 Galați
 Botoșani

Localizarea unității școlare
 oraș
 sat în apropierea unui oraș mare
 sat la distanță de orașele mari

Mărimea unității școlare
 < 300 elevi
 301- 700 elevi
 > 700 elevi

Acord pentru prelucrarea datelor cu caracter personal

❑ *Prin prezenta îmi exprim acordul ca Asociația Alternative Sociale Iaşi şi partenerii săi în cadrul proiectului "YOUTHLINK: Youth Participation in the Education System Processes across the Romania-Moldova Border" să prelucreze datele mele personale prezentate în acest formular în scopul realizării unor analize statistice.*

Anexa nr. 2. Chestionar pentru cadrele didactice şi alți specialiști din educație

Stimate respondent,
Îți mulțumim pentru participarea la acest chestionar dedicat evaluării implicării copiilor și tinerilor în procesele de luare a deciziilor. Răspunsurile dumneavoastră ne vor sprijini în elaborarea a două analize comparative privind participarea tinerilor în Republica Moldova și în România (județele Botoșani, Iași, Vaslui și Galați). Scopul celor două analize este de a evalua nivelul, calitatea și gradul de incluziune al participării tinerilor în școli, identificând obstacolele, motivațiile și condițiile care le influențează.
Cercetarea este realizată în cadrul proiectului „*YOUTHLINK: Youth Participation in the Education System Processes across the Romania–Moldova Borde*r", implementat de *Asociația Alternative Sociale Iași, în parteneriat cu Asociația AVÎNT, Agenția Națională pentru Dezvoltarea Programelor și Activității de Tineret din Republica Moldova și Centrul Județean de Resurse și Asistență Educațională Iași.*
Nu există răspunsuri corecte sau greșite – ne dorim să înțelegem opiniile și experiențele personale ale fiecărui participant.
Toate răspunsurile sunt confidențiale. Rezultatele vor fi analizate și prezentate doar la nivel de grup, fără a identifica sau publica răspunsuri individuale.
Completarea chestionarului durează aproximativ 10-15 minute.
Prin continuarea acestui demers, răspunsul dumneavoastră la întrebările noastre este considerat a exprima acordul dvs. pentru participarea la studiu. Dacă nu doriți să participați la această cercetare, vă rugăm să nu răspundeți la întrebările din chestionar.

Vă mulțumim pentru contribuția adusă!
1. Cât de implicați considerați că **sunt elevii din școala dvs.** în fiecare dintre următoarele aspecte:

	foarte puţin ⇩	puţin ⇩	moderat ⇩	mult ⇩	foarte mult ⇩
activitatea Consiliului Elevilor					
selectarea disciplinelor opționale					
stabilirea regulilor în relația profesori-elevi					
selectarea unor activităţi extracurriculare (excursii, vizite de studiu, activităţi culturale etc.)					
planificarea unor proiecte educaționale					
stabilirea sau adaptarea regulamentului de ordine interioară al scolii					
evaluarea activităților educaționale desfășurate					
stabilirea unor mecanisme clare de informare a elevilor					
selectarea celor mai eficiente metode de predare-învățare sau de evaluare					

2. Cum evaluați *din perspectiva raportului cost-beneficiu* **implicarea elevilor dvs. în luarea deciziilor** pentru fiecare dintre următoarele domenii?

	negativ ⇩	Mai degrabă negativ ⇩	Nci negativ, nici pozitiv ⇩	Mai degrabă pozitiv ⇩	pozitiv ⇩
activitatea Consiliului Elevilor					
selectarea disciplinelor opționale					
stabilirea regulilor în relația profesori-elevi					
selectarea unor activităţi extracurriculare (excursii, vizite de studiu, activităţi culturale etc.)					
planificarea unor proiecte educaționale					
stabilirea sau adaptarea regulamentului de ordine interioară al școlii					
evaluarea activităților educaționale desfășurate					
stabilirea unor mecanisme clare de informare a elevilor					
selectarea celor mai eficiente metode de predare-învățare sau de evaluare					

2.b. Dacă știți un alt domeniu în care implicarea copiilor / tinerilor în luarea deciziilor a fost benefică, vă rugăm să-l menționați aici.

3. Care credeți că sunt cele mai importante **motive pentru care elevii aleg să se implice direct în luarea deciziilor** care îi privesc? (bifați **maxim** 3 opțiuni)

❑ se simt încurajați de profesori
❑ simt că opinia lor chiar va conta şi vor contribui la luarea unei decizii mai bune
❑ fac parte din Consiliul Elevilor şi e responsabilitatea lor
❑ se simt încurajați de colegii lor să îi reprezinte
❑ părinții îi încurajează să participe, să își spun opinia
❑ experiențele pozitive, implicarea anterioară în luarea deciziilor
❑ le place să colaboreze cu profesorii, să lucreze cu noi
❑ consideră că au competențe de luare a deciziilor
❑ vor să își dezvolte abilitățile (de leadership, de comunicare etc.)
❑ obțin anumite avantaje (note, premii, recompense etc.)
❑ vor să contribuie la dezvoltarea școlii
❑ altul, şi anume:

Youthlink - Participarea Tinerilor în Procesele Sistemului Educațional de-a Lungul Frontierei România-Moldova, ID PROIECT: ROMD00485
Proiect cofinanțat prin Programul Interreg VI-A NEXT România - Republica Moldova 2021-2027.

4. Care credeți că sunt cele mai importante **motive pentru care elevii aleg să se NU se implice direct în luarea deciziilor** care îi privesc? (bifați maxim 3 opțiuni)

❑ consideră că profesorii îi descurajează, nu vor să participe elevi la luarea deciziilor
❑ simt că opinia lor nu contează, nu va fi luată în calcul
❑ nu fac parte din Consiliul Elevilor, deci nu e responsabilitatea lor
❑ colegii îi descurajează şi nu consideră că îi pot reprezenta cu succes
❑ părinții îi descurajează, le spun că ar trebui să-şi vadă doar de treaba lor, de învățat
❑ nu au mai participat la astfel de activităţi şi nu știu la ce să se aștepte
❑ nu le place să colaboreze cu profesorii, să lucreze cu noi
❑ consideră că nu au competențe de luare a deciziilor
❑ consideră că nu ar contribui la dezvoltarea competențelor lor
❑ nu obțin nici un fel de avantaj (note, premii, recompense etc.)
❑ consideră că nu au cu ce să contribuie la dezvoltarea școlii
❑ altul, şi anume:

5. Ce **cunoștințe** considerați că *v-ar fi necesare pentru a implica mai mult elevii în luarea deciziilor* la nivelul școlii? (bifați maxim 3 opțiuni)

❑ rolul şi activitățile Consiliului Elevilor
❑ legislația în domeniul drepturilor copilului
❑ deciziile educaționale în care este necesară consultarea copiilor / elevilor
❑ regulamente școlare şi legislația educațională
❑ impactul implicării copiilor / tinerilor în deciziile care îi privesc
❑ modalități concrete de implicare a copiilor / tinerilor în luarea deciziilor
❑ modalități eficiente de implicare a copiilor / tinerilor în luarea deciziilor
❑ modalități eficiente de comunicare între generații
❑ modalități de asumare a inițiativei copiilor / tinerilor în schimbări la nivel social
❑ altele, şi anume:

6. Ce **competențe, abilități** considerați că *v-ar fi necesare pentru a implica mai mult elevii în luarea deciziilor* la nivelul școlii? (bifați maxim 3 opțiuni)
❑ gândire critică
❑ abilități de comunicare şi dialog
❑ competențe de relaționare socială
❑ capacitate de argumentare şi discurs logic
❑ abilități de cooperare şi lucru în echipă
❑ capacitatea de adaptare la situații şi contexte variate
❑ abilități de rezolvare a problemelor
❑ abilități de gestionare a timpului
❑ abilități de vorbire în public
❑ altele, şi anume:

7. Prin ce **activităţi de formare continuă** considerați că ați putea dobândi cel mai eficient cunoștințele şi competențele menționate (bifează maxim 3 opțiuni)?
❑ cursuri de formare profesională organizate de specialiști din sistemul educațional
❑ cursuri de formare profesională organizate de specialiști din afara sistemului educațional (ONG-uri, organizații de tineret etc.)
❑ schimburi de experiență cu profesori din alte școli

Youthlink - Participarea Tinerilor în Procesele Sistemului Educațional de-a Lungul Frontierei România-Moldova, ID PROIECT: ROMD00485
Proiect cofinanțat prin Programul Interreg VI-A NEXT România - Republica Moldova 2021-2027.

❑ schimburi de experiență cu specialiști din afara sistemului educațional (ONG-uri, organizații de tineret etc.)
❑ participarea la activităţi de mentorat
❑ participarea la evenimente științifice în domeniu (conferințe, seminarii, simpozioane etc.)
❑ facilitarea accesului la exemple de bune practici, spre exemplu din școli cu rată foarte mare de participare a elevilor în luarea deciziilor
❑ ghiduri metodologice, instrumente de lucru
❑ accesul la literatură de specialitate, sint auto-didact
❑ altele, şi anume:

8. Ce **cunoștințe** credeți că **ar fi necesare ELEVILOR** pentru a fi mai *implicați în luarea deciziilor* la nivelul școlii? (bifează maxim 3 opțiuni)
❑ rolul şi activitățile Consiliului Elevilor
❑ legislația în domeniul drepturilor copilului
❑ deciziile educaționale în care este necesară consultarea copiilor / elevilor
❑ regulamente școlare şi legislația educațională
❑ impactul implicării copiilor / tinerilor în deciziile care îi privesc
❑ modalități concrete de implicare a copiilor / tinerilor în luarea deciziilor
❑ modalități eficiente de implicare a copiilor / tinerilor în luarea deciziilor
❑ modalități eficiente de comunicare între generații
❑ modalități de asumare a inițiativei copiilor / tinerilor în schimbări la nivel social
❑ altele, şi anume:

9. Ce **competențe, abilități** credeți că **ar fi necesare ELEVILOR** *pentru a fi mai implicați în luarea deciziilor* la nivelul școlii? (bifează maxim 3 opțiuni)
❑ gândire critică
❑ abilități de comunicare şi dialog
❑ competențe de relaționare socială
❑ capacitate de argumentare şi discurs logic
❑ abilități de cooperare şi lucru în echipă
❑ capacitatea de adaptare la situații şi contexte variate
❑ abilități de rezolvare a problemelor
❑ abilități de gestionare a timpului
❑ abilități de vorbire în public
❑ altele, şi anume:

Youthlink - Participarea Tinerilor în Procesele Sistemului Educațional de-a Lungul Frontierei România-Moldova, ID PROIECT: ROMD00485
Proiect cofinanțat prin Programul Interreg VI-A NEXT România - Republica Moldova 2021-2027.

10. În continuare vă sunt prezentate o serie de **mecanisme instituționale** care pot facilita implicarea elevilor în deciziile școlii. Vă rugăm să precizați cât de important considerați fiecare dintre aceste mecanisme?

	irelevant ⇩	mai degrabă neimportant ⇩	nici neimportant, nici	mai degrabă important ⇩	foarte important ⇩
Consiliul Elevilor					
consultarea elevilor în alegerea disciplinelor opționale					
consultarea elevilor în designul proiectelor educaționale					
consultarea elevilor în alegerea activităților extracurriculare					
consultarea elevilor în evaluarea activităților educaționale					
desemnarea unui profesor cu atribuții oficiale de stimulare a implicării					
existența unor mecanisme clare de recunoaștere a aportului elevilor la luarea					
existența unor reguli şi responsabilități clare de informare a elevilor					
existența unor modalități prin care elevii pot comunica anonim					
consultarea elevilor în stabilirea regulilor școlii, a Regulamentului de Ordine					

10.b. Dacă știți un alt mecanism instituțional care poate facilita implicarea elevilor în deciziile școlii, vă rugăm să-l menționați aici.

Youthlink - Participarea Tinerilor în Procesele Sistemului Educațional de-a Lungul Frontierei România-Moldova, ID PROIECT: ROMD00485
Proiect cofinanțat prin Programul Interreg VI-A NEXT România - Republica Moldova 2021-2027.

11. Vă rugăm să citiți cu atenție fiecare afirmație şi să ne spuneți *în ce măsură sunteți de acord* cu ea.

.	total dezacord ⇩	mai degrabă dezacord ⇩	nici dezacord, nici de acord ⇩	mai degrabă de acord ⇩	total de acord ⇩
Elevii din școala noastră sunt în general foarte interesați să participe la luarea deciziilor care îi privesc.					
În multe ocazii, profesorii din școala noastră se consultă cu elevii pentru a lua cele mai bune decizii.					
Am cunoștință de modalități concrete în care elevii școlii noastre sunt implicați direct în luarea deciziilor educaționale					
Foarte puțini elevi chiar au un cuvânt de spus în ceea ce privește deciziile educaționale în școala noastră.					
În cadrul școlii noastre, deciziile educaționale sunt luate doar de personalul de conducere şi cadrele didactice.					
Profesorii încurajează elevii să-şi exprime opinia					
Elevii sunt informați despre deciziile care îi privesc					
Personalul de conducere este receptiv la sugestiile elevilor					
Conflictele dintre elevi şi profesori sunt discutate şi gestionate corect					
Conducerea şcolii pune foarte rar în aplicare sugestiile elevilor					
Personal, am fost implica(ă) în colaborări profesori-elevi pentru luarea unor decizii importante privind activitățile educaționale.					

Youthlink - Participarea Tinerilor în Procesele Sistemului Educațional de-a Lungul Frontierei România-Moldova, ID PROIECT: ROMD00485
Proiect cofinanțat prin Programul Interreg VI-A NEXT România - Republica Moldova 2021-2027.

12. Ce schimbări credeți că *ar face participarea elevilor în școală mai eficientă*? (bifați maxim 3 opțiuni)
❑ activităţi educative destinate elevilor pentru dezvoltarea competențelor de implicare în luarea deciziilor
❑ activităţi de formare a profesorilor pentru a şti cum să-i implice mai bine pe elevi în luarea deciziilor
❑ mai mult sprijin acordat elevilor de către profesori
❑ mai multă transparență în luarea deciziilor la nivelul școlii
❑ întâlniri regulate ale Consiliului Elevilor
❑ folosirea instrumentelor digitale pentru facilitarea consultărilor cu profesorii şi elevii
❑ altele, şi anume:

13. **Cred că toți elevii,** *indiferent de situație sau de diferite caracteristici personale,* **participă în mod egal la luarea deciziilor în școală.**
 total dezacord
 mai degrabă dezacord
 nici dezacord, nici de acord (nu știu)
 mai degrabă de acord
 total de acord

14. **Care elevi** considerați că **sunt mai excluși** *de la participarea la luarea deciziilor în școală*? (bifați maxim 5 opțiuni)
❑ copiii din minoritățile etnice (ex. copiii romi)
❑ copiii cu cerințe educaționale speciale (CES)
❑ copiii instituționalizați (din centre de copii, plasament etc.)
❑ copiii cu dizabilități
❑ copiii din mediul rural sau comunități izolate
❑ fetele
❑ copiii din familii foarte sărace
❑ copii migranţi sau copiii români reîntorși din străinătate
❑ copiii cu multe absențe la școală (în risc de abandon)
❑ copiii cu rezultate școlare foarte slabe
❑ copiii ai căror părinți nu vin deloc la școală
❑ altele, şi anume:

Județul
 Iași
 Vaslui
 Galați
 Botoșani

Gradul didactic:
 debutant
 definitivat
 gradul didactic II
 gradul didactic I
 gradul didactic I, urmat de doctorat
 nu este cazul
Experiența didactică (în ani împliniți):

Youthlink - Participarea Tinerilor în Procesele Sistemului Educațional de-a Lungul Frontierei România-Moldova, ID PROIECT: ROMD00485
Proiect cofinanțat prin Programul Interreg VI-A NEXT România - Republica Moldova 2021-2027.

Experiența didactică (în ani împliniții):

Localizarea unității școlare □ oraș □ sat în apropierea unui oraș mare □ sat la distanță de orașele mari	Localizarea unității școlare □ oraș □ sat în apropierea unui oraș mare □ sat la distanță de orașele mari

Acord pentru prelucrarea datelor cu caracter personal

❑ Prin prezenta îmi exprim acordul ca Asociaţia Alternative Sociale Iaşi şi partenerii săi în cadrul proiectului "YOUTHLINK: Youth Participation in the Education System Processes across the Romania-Moldova Border" să prelucreze datele mele personale prezentate în acest formular în scopul realizării unor analize statistice.

Anexa nr. 3. Ghid de interviu

A. Context instituțional şi rolul respondentului

1. Vă rog să descrieți pe scurt instituția dumneavoastră (școala, departamentul, structura) şi responsabilitățile pe care le aveți în legătură cu implicarea elevilor.
2. Cum evaluați în prezent nivelul implicării elevilor în activitățile școlare şi comunitare din instituția dumneavoastră, în luarea deciziilor?
3. În ce măsură considerați că instituția are strategie/proceduri formale privind implicarea elevilor în luarea deciziilor?
4. Există reglementări interne (regulament al școlii, statut al elevului, proceduri) care definesc clar participarea elevilor la decizii? Cum sunt aplicate acestea în practică?
5. Ce prevederi legale sau interne considerați că nu funcționează bine în realitate? De ce?
6. Ați primit vreodată recomandări, circulare sau instrucțiuni din partea autorităților privind implicarea elevilor în luarea deciziilor? Dacă da, au fost utile?

B. Percepția implicării elevilor

7. Ce înțelegeți prin „implicarea elevilor" în contextul educațional?
8. Care sunt exemplele concrete de implicare a elevilor în instituția dumneavoastră pe care le considerați de succes? Ce factori au permis succesul acelor exemple?
9. Ce obstacole întâmpinați în promovarea implicării elevilor?
10. În ce măsură elevii din medii vulnerabile sunt implicați? Ce diferențe observați față de elevii cu mediu standard?

C. Rolul actorilor şi comunicarea

11. Cum colaborați cu profesorii, părinții, Consiliul Elevilor şi comunitatea pentru a sprijini implicarea elevilor?
12. Ce tipuri de comunicare şi canale sunt utilizate pentru a le transmite elevilor oportunitățile de implicare? Sunt eficiente?
13. În ce măsură elevii au voce reală în decizii sau proiecte din școală? Puteți să dați un exemplu?
14. Puteți oferi un exemplu concret în care implicarea elevilor a dus la o schimbare reală în școală? Ce anume s-a schimbat? Cum a fost percepută această schimbare de către profesori, elevi și conducere?
15. Ce factori au contribuit la succesul acestui exemplu (sprijinul conducerii, motivația elevilor, comunicarea, resursele disponibile)?

D. Evaluare şi sustenabilitate

16. Cum monitorizați şi evaluați implicarea elevilor în instituție? Ce indicatori utilizați (dacă există)?
17. Ce măsuri considerați esențiale pentru a asigura că implicarea elevilor devine sustenabilă, nu doar un proiect de moment?
18. Cum vedeți evoluția implicării elevilor în următorii 3-5 ani în instituția dumneavoastră? Ce schimbări anticipați?
19. Ce ar trebui schimbat la nivel de politici, reglementări sau proceduri pentru ca implicarea elevilor să devină o parte permanentă a culturii școlii?
20. Există elemente din actualele reguli sau structuri care ar trebui păstrate și întărite?

Anexa nr. 3. Ghid de interviu

E. Recomandări și concluzii

21. Dacă ați putea să modificați o singură componentă pentru a crește implicarea elevilor, care ar fi aceasta? De ce?
22. Ce sfat ați da altor instituții/școli care doresc să își îmbunătățească implicarea elevilor?
23. Cum v-a influențat personal experiența de a lucra cu elevi implicați în procesul decizional al școlii?

Anexa nr. 4. Ghid pentru focus grup

A. Experiența actuală a participării

1. În ce moduri pot elevii să își exprime opinia în școala dumneavoastră?
2. Cât de des sunt consultați cu adevărat elevii înainte ca o decizie să fie luată?
3. Există exemple pozitive de situații în care vocea elevilor a contat?
4. Ce obstacole simțiți că există atunci când elevii încearcă să se implice?
5. Credeți că toți elevii din școală au șanse egale să se implice în decizii? Dacă nu, cine rămâne de obicei în afara procesului?
6. Ce credeți că îi descurajează pe unii elevi să participe?
7. Cum ar putea școala să îi încurajeze pe cei mai retrași sau vulnerabili să se implice?

B. Atitudini și percepții

8. Cât de important vi se pare ca elevii să fie implicați în luarea deciziilor la școală? De ce?
9. Credeți că adulții (profesori, directori, părinți) sunt pregătiți să asculte opiniile elevilor?
10. Ce schimbări ar aduce o participare reală a elevilor în deciziile educaționale?
11. Cum vă simțiți atunci când vocea elevilor este ascultată vs. ignorată?
12. Puteți da un exemplu de situație în care elevii au fost ascultați și s-a schimbat ceva în școală datorită implicării lor?
13. Ce s-a schimbat concret?
14. Cum v-ați simțit în acel moment? Ce ați învățat din acea experiență?

C. Idei de îmbunătățire

15. Cum ar trebui să arate o școală/un sistem educațional în care elevii chiar participă la decizii?
16. Ce mecanisme noi ar putea fi introduse pentru a vă face vocea mai auzită?
17. Ce rol pot avea profesorii sau directorii în încurajarea participării?
18. Ce competențe ar trebui dezvoltate elevilor pentru a se implica mai eficient?
19. Ce fel de comportament sau atitudine din partea profesorilor ar motiva elevii să se implice mai mult?
20. Cum ar trebui să se schimbe modul în care profesorii și directorii iau decizii pentru ca vocea elevilor să conteze mai mult?
21. Ați fi interesați de formări (traininguri) despre cum pot participa elevii mai eficient?

D. Încheiere

22. Ce v-a plăcut sau v-a surprins în discuția de astăzi?
23. Ce mesaj ați transmite unui profesor sau decident despre implicarea elevilor?

Youthlink - Participarea Tinerilor în Procesele Sistemului Educațional de-a Lungul Frontierei România-Moldova, ID PROIECT: ROMD00485
Proiect cofinanțat prin Programul Interreg VI-A NEXT România - Republica Moldova 2021-2027.

© 2026 – Toate drepturile rezervate
Drepturile de autor asupra prezentei lucrări aparțin în comun următoarelor organizații și instituții partenere:

- Asociația Alternative Sociale – România
- Asociația Avînt – Republica Moldova
- Agenția Națională pentru Tineret – Republica Moldova
- Centrul Județean de Resurse și Asistență Educațională Iași – România

Reproducerea, distribuirea, adaptarea sau utilizarea integrală ori parțială a conținutului prezentei lucrări se realizează cu respectarea drepturilor de autor ale celor patru parteneri și a condițiilor de utilizare stabilite de aceștia.
Orice utilizare în scopuri comerciale sau adaptare a conținutului necesită acordul prealabil al titularilor drepturilor de autor.

Titlul programului: Interreg NEXT VI-A România - Republica Moldova 2021-2027.
Programul Interreg VI-A NEXT România–Republica Moldova 2021- 2027 este finanțat de Uniunea Europeană şi co-finanţat de statele participante în program.
Titlul proiectului: *„YOUTHLINK: Youth Participation in the Education System Processes across the Romania-Moldova Border" (ROMD00485),*
Perioada de implementare a proiectului: 29 mai 2025 – 28 noiembrie 2026
B**ugetul total al proiectului:** 480.362,59 EUR
Buget UE: 432.326,33 EUR
Obiectivul proiectului: Crearea, împreună, la nivel transfrontalier, a unor modele, resurse și legături de colaborare pentru consolidarea implicării și participării tinerilor vulnerabili, între zona Iași și Republica Moldova.
Data publicării prezentului material: Octombrie 2026
Date de contact:

Asociația Alternative Sociale	
Adresa:	Șoseaua Nicolina Nr. 24, Bloc 949, parter, Iași, cod poștal 700733
Telefon:	0040332407178
Email:	office@alternativesociale.ro
Social Media:	Facebook.com/Asociatia_Alternative_Sociale
	Instagram.com/Asociatia.Alternative.Sociale
Web:	www.alternativesociale.ro

Acest material a fost produs cu sprijinul Uniunii Europene.
Conținutul este doar responsabilitatea Asociației Alternative Sociale şi nu reflectă în mod necesar poziţia oficială a Uniunii Europene sau a structurilor de management ale Programului Interreg VI-A NEXT România–Republica Moldova 2021- 2027.
Pagina web a programului de finanțare: www.ro-md.net